This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Geschiedenis van der jongst-geëindigden oorlog, tot op het ...

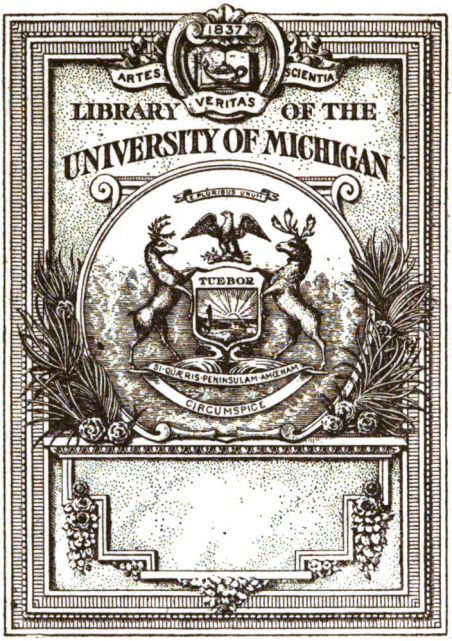

Digitized by Google

D(
2:
A1

Digitized by Google

Digitized by Google

GESCHIEDENIS
VAN DEN
OORLOG.
1793 — 1802.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CORNELIS VAN DER AA,
GEBOREN TE LEIJDEN
DEN XXII OCTOBER MDCCII.

C. Van Grolen pinx. R. Vinkeles Jculp.

Digitized by Google

GESCHIEDENIS

VAN DEN JONGST-GEËINDIGDEN

OORLOG,

TOT OP HET SLUITEN VAN DEN

VREDE TE AMIËNS.

BIJZONDER MET BETREKKING

TOT DE

BATAAFSCHE REPUBLIEK.

Uit de beste Authentique Stukken, Berichten, Aanteekeningen, en andere echte Bronnen bijëengezameld, en in order gebragt.

DOOR

CORNELIS VAN DER AA, 1749-1816

NEGENDE DEEL.

TE AMSTERDAM, BIJ
JOHANNES ALLART,
MDCCCVIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

VOORBERICHT

AAN DEN

BESCHEIDEN LEZER.

Zie hier, GEACHTE LANDGENOOTEN! die mijnen Letterarbeid op den duur met blijken van welgevallen ontfangt, en ook dit Werk met uwe goedkeuring zoo zeer vereerde, het NEGENDE *en* LAATSTE DEEL *van deeze* GESCHIEDENIS *van den jongstgeëindigden* OORLOG, *met betrekking tot dit ons Vaderland*, in uwe handen gesteld en aan uwe beschеidene beoordeeling onderworpen. Heb ik uit verscheidene mondelinge en schriftelijke berichten, en boven al uit *het steeds toeneemend debiet*, bij de uitgave van elk der voorgaande VIII DEELEN mogen ontwaren, dat dit Werk met aanhoudende belangnee-

Digitized by Google

ming door U ontfangen en gelezen werdt, *en dat de vinnige aanvallen van bekende en onbekende Lasteraars*, om, ware het hun mogelijk mij de pen van tusſchen de vingers te rukken, en mijn Werk in den grond te delven, juist eene tegenovergeſtelde uitwerking deeden; ik vlei mij, dat ook *dit Deel* bij U geen minder gunſtig onthaal ontmoeten zal, vermits ik u verzekeren durve, dat deszelfs inhoud voor elk die eenig belang in den welvaart van zijn Vaderland ſtelt, niet minder belangrijk is dan ééne van de voorgaanden. Hebt GIJLIEDEN, *waarheidlievende en edeldenkende Lezers, van verſchillende doch eerlijke denkwijzen*, die mij door uwe aanhoudende goedkeuring, in de ſamenſtelling van deze *Geſchiedenis* zoo zeer bemoedigde, U bij de Lectuure van de *voorgaande Deelen* dikwijls niet kunnen onthouden van traanen te ſtorten over de rampen van Uw weleer gelukkig Vaderland; voeldet gij dikwils Uw eerlijk Vaderlandlievend hart in uwe borst ſterker kloppen, wanneer Gij uit mijn verhaal kennis kreeg van de *Volksbedrjegerijen; gewelddadige Mishandelingen; ten Hemel ſchreijende Geldverſpillingen; opzettelijke Berovingen van 's Lands Schatkist*; en andere gruwelen die onder het masker van *Patriotis-*

tisme, door een *onbeduidend aantal van vuige en verachtelijke Eigenbelangzoekers*, zoo *bij herhaling*, en onder *zoo veele verſchillende gedaantens*, tot ruïne van het Vaderland zijn bedreven geworden; Gij zult bij het leezen van het *eerſte gedeelte* deezes NEGENDEN DEELS, de laatſte ſtuiptrekkingen van den aanhang dier *Onverlaten* te zien krijgen, doch tevens, uit het *laatſte gedeelte* ontwaren, hoe zij door den moed van eenige weinige cordaate Mannen, (wier getrouwe Raadgeevingen zij op eene drieste wijze verwierpen,) in hunnen euvelmoed paal en perk geſteld werden, door het eensklaps omkeeren van de door hun ingenomene zetels, en de invoering van eene *Nieuwe Staatsregeling*, die, ondanks deszelfs gebreken en onvolmaaktheden, echter dat onwaardeerbaar voorrecht voor het fel gefolterd Vaderland, en veele duizenden van deszelfs verdrukte doch braave Ingezetenen te wege bragt, dat beiden verlost en ontheven werden, van het torsſchen der ketenen, aan welken zij door eenige weinige Mannen des Bloeds en des Gewelds in 1798 geklonken waren geworden. Een Lotwisſel, waar van het Verhaal de voorheen door U geplengde traanen van verdriet en weêdom over 's Lands rampen en onheilen, in vreugdetraanen ver-

Digitized by Google

wisselen zal, vermits die Gebeurenis een gevolge hadt, de optreding van een Bestuur, vervreemd van allen Staatkundigen gewetensdwang. Een Bestuur, dat alle hatelijk onderscheid, dat in 1795 tusschen Burgers en Burgers, alleen om hunne denkwijze gesteld was, vernietigde, en onder hetwelke, ons Vaderland wel draa eenen rang en gedaante verkreeg, dat hetzelve niet alleen erkend werdt bij de nabuurige Volken; maar ook bevoegd gerekend, om met dezelven over het sluiten van eenen langgewenschten Vrede te handelen, met dat voor het lieve Vaderland zoo gelukkig gevolg, dat er eenen ALGEMEENEN VREDE, slechts weinige maanden naa die groote gebeurenis, binnen AMIËNS gesloten werdt, op eene voor dit Land, in de gegeevene omstandigheden van *Europa*, derwijze ongeziene en gelukkige wijze, dat elk waar Beminnaar van het dierbaar Vaderland zich vondt aangespoord, om deswegens zijnen warmsten dank op eene welmeenende wijze ten hoogen Hemel op te zenden.

Het zijn deze gewichtige Onderwerpen, MIJNE WAARDE LANDGENOOTEN, welks overweging den inhoud van *dit Deel* uitmaakt, en waar mede ik ook dit Werk besluite. Naa zoo veele blijken van goed

goedkeuring op denen mijnen arbeid van U ondervonden te hebben, achte ik het onnodig, U hier verschooning te vragen voor de meerdere uitgebreidheid die dit werk beslaat, dan ik mij bij den aanvang bij eenige mogelijkheid konde voorstellen; weshalven ik mij daar van onthoudende, U niet langer op den dorpel van dit laatste gedeelte dezer *Geschiedenis* begeere op te houden, als nodig is, om in de *Eerste plaatse* mijnen welmeenenden dank te betuigen, aan zoo vele kundige en aanzienlijke Mannen, als mij door het suppediteeren van belangrijke stukken, tot mijn oogmerk dienstig, behulpzaam geweest zijn, in de volvoering van dezen nu ten einde gebragten taak: hen tevens verzoekende, mij niet euvel te willen duiden, dat ik van sommige der gezondene stukken, of geheel geen, of slechts een gedeeltelijk gebruik maakte, mij daar in gedragende naar het gevoelen van een wijs man van den ouden dag, *alle dingen zijn wel nut, maar alle dingen stichten niet.* En voorts, om in de *Tweede plaats* te berichten, dat daar ik *naa de uitgave van de drie eerste Deelen dezes Werks*, eenige belangrijke stukken ontfangen hebbe, die tot het toen reeds behandelde tijdvak des jaars 1795 behoorden, welken uit dien hoofde in

Digitized by Google

de volgende Deelen niet gevoeglijk konden geplaatst worden, ik voorneemens ben, om dezelve eerlang in één Boekdeel, als *Bijvoegſels* uit te geeven, met een *Zaakelijk Register* op het geheele Werk, ten einde den Bezitteren van hetzelve in de gelegenheid te ſtellen, om met weinig moeite de daar in voorkomende Geſchiedenisſen te kunnen opſlaan.

Dit weinige achtede ik genoegſaam, om U den inhoud van deze Bladen, en mijn oogmerk ter meerdere voltooijing van deeze *Geſchiedenis* bekend te doen worden. Gelust het *een zwerm van zich ſchuilhoudende nachtuilen, die de arrogantie hebben om de rol van Inquiſiteurs in het Rijk der Letteren te ſpeelen, ook dit gedeelte van mijnen arbeid te bezigen, om hunne helſche ſchendlust, ook ten aanzien van mijnen Perſoon den teugel te vieren*; ik zal mij hun gekras niet aantrekken, maar mij, onder alle de hevige aanvallen van die *verachtelijke bende*, beſtendig gedragen naar den wijzen raad van éénen mijner beste Vrienden, (die ik even zoo zeer om zijnen aanzienelijken Rang, als om zijne uitgebreide Kunde, Talenten, en Braafheid, alle mijne eerbied, achting en onbepaald vertrouwen waardig ſchatte,) toen Hij zich over der zodanigen Schenderijen en Lasteringen ten mijnen aan-

Digitized by Google

aanziene, dus uitdrukte: „*Even zoo min als de*
„*braafſte Reiziger, op de publieke wegen zich wag-*
„*ten of behoeden kan, voor de aanvallen van Struik-*
„*rovers, die hem uit hunne hinderlage op het on-*
„*verwachtst op het Lijf vallen, en van zijne goede-*
„*ren beroven; even zoo min, mijn Vriend! kunt gij*
„*beletten, dat zich Schuilhoudende Reçenſeurs, die*
„*de waarheid niet verdragen kunnen, op Uwe in*
„*het licht komende Werken aanvallen: maar ik bid*
„*U, trek U dit niet aan. Doe wel, en zie naar de*
„*zulken niet om. De aanvallen die zij op uwen*
„*Arbeid en Perſoon doen, rigten zij zoodanig in,*
„*dat een ſtoute Roover zich ſchamen zou, onder de*
„*orders van zulke ellendige Commandanten zich op*
„*den weg te vertonen. Hunne oordeelvellingen kun-*
„*nen bij Verſtandigen niets beneemen van de waardij*
„*uwer Schriften; en acht Gij U verheven, zoo wel*
„*boven de Verachting van dwazen, als boven de Las-*
„*teringen van Sujetten, die bewijzen aan den dag*
„*leggen, dat zij onverbeterbaar zijn.*"

Dat het tijdſtip, *waar op ik deze* GESCHIEDENIS VAN DEN OORLOG *eindige*, ſpoedig gevolgd moge worden, door dat, waar in de LIEVE VREDE zich wederom op onzen Vaderlandſchen grond,

Digitized by Google

grond, in hare beminnelijke ſchoonheid aan ons oog vertonen zal; en dat de Natie als dan, eensgezind van hart, door daaden toone, dat zij dat Hemelſche Geſchenk waardig zij, en op den regten prijs weet te waardeeren, zijn de oprechte wenſchen van

AMSTERDAM,
25 *November* 1807. DEN SCHRIJVER.

ZE-

Digitized by Google

ZEVEN-EN-TWINTIGSTE BOEK.

INHOUD.

Overgang tot de vermelding van de gebeurenisſen, ná den aftocht der Anglo-Ruſſiſche Legermacht *in het Vaderland voorgevallen. — De geest van verdeeldheid onder de Leden van het* Vertegenwoordigend Lichaam, *die geduurende het verblijf des Vijands hier te lande ſcheen geweken te zijn, vertoond zich op nieuw. — Zulks bewezen uit de hevige en langwijlige twisten, over ſoms* onbeduidende onderwerpen, *waar door den kostbaren tijd verſpild wordt. — Opgaave der* vijf Hoofdonderwerpen *van belangrijken inhoud, welke in het tijdvak dat verliep tusſchen den aftocht der Vijanden, en de uitëendrijving van het gezegde Lichaam, verhandeld werden. Als* A. Finantieele maatregulen. B. Het ſtelſel van Algemeene Belastingen. C. De Organiſatie der Gewapende Burgermacht. D. Binnenlandſche oneenigheden, geboren uit het aan de hand houden van Revolutionaire handelingen. E. Aanleidende oorzaaken tot de Ontbinding van het Beſtuur, en de Vernietiging van de in 1798 onwettig ingevoerde Staatsregeling, en het invoeren van eene geheel nieuw Plan van Beſtuur. — *Ellendige geſteldheid van 's Lands Schat-*

Digitized by Google

Schatkist naa den aftocht des Legers, ondanks de in 1798 *gevorderde* groote Finantieele Mesure. — *Belangrijk Rapport deswegens uitgebragt, door den* Repræsentant HOVENS, *insteerende dien Heer op dadelijke bezuiniging.* — *Opheldérende aanmerkingen deswegens voorgedragen.* — *Een* Vijfden Termijn van de voorige Geldheffing op de Bezittingen *gevorderd, om de zaaken aan den gang te houden.* — *Het* Uitvoerend Bewind *geeft bericht,* dat 'er voor het Jaar 1800 wederom 50 MILLIOENEN te kort zouden komen. — *Het word in handen van eene Commissie gesteld.* — *Rapport door die Commissie uitgebragt op den* 6 Maart. — *Aanmerkingen over deszelfs inhoud.* — *Eene Nieuwe Geforceerde Geldheffing, zoo op* Bezittingen *als* Inkomsten, *van de Natie gevorderd.* — *Laatste opgave van de Petitie der berekende* Staatsbehoeften voor het Jaar 1800, *bedragende* ruim 70 Millioenen. — *Opgave van eenige enorme hooge Posten op dezelve uitgetrokken.* — *Ellendige gesteldheid van 's Lands kas, bij den aanvang des jaars* 1801. — *'Er is wederom een* te kort van 40 MILLIOENEN. — *Vrijwillige Negotiatie* op de Domeinen. — *Petitie van de berekende* Staatsbehoeften voor het Jaar 1801, *ter somma van ruim* 71 MILLIOENEN. — *Aanmerkingen op dezelve.* — *Ellendige toestand van de Stedelijke Finantien te dien tijde.* — *Voorbeeld daar van te* Amsterdam, *alwaar men verplicht is, om* 5 Tonnen Gouds *van het Land ter leen te neemen, op de vernederendste voorwaarden.* — *De oorzaak van 's Lands Finantien aangetoond, in een opgave van de omslachtige huishouding, die in al-*

alle de deelen van het Bewind wordt aan de hand gehouden, tegen de getrouwe waarſchuwingen aan van den Repræſentant LEEMANS. — *Hij wordt in zijn Voorſtel verhinderd, door de discusſien die plaats hadden, over de bepaaling van de hooge Traetementen, aan een groot getal Amptenaaren toegelegd. — De nutteloze Verhooging van ſoldij aan de* Amſterdamſche Cannonniers *toegeſtaan, ten zelfde tijde dat men weigerde een gering penſioen aan eene ongelukkige Weduwe te voldoen. — Schadelijk Plan door* ZILLESEN *ontworpen om 's Lands Finantieele toeſtand te verbeteren, wordt ten eenenmaale afgekeurt. — Zwarigheden die zich opdeden, ten aanziene van de wijze van invoering van het* nieuwe Stelſel van Belastingen, *over de geheele uitgeſtrektheid der Republiek. — Het Plan daar toe ingeleverd, word in handen van eene Commisſie geſteld, en eenige trekken uit hetzelve opgegeven, waar uit men den aart en ſtrekking van hetzelve kan leeren kennen. — Hevige en Langwijlige debatten daar over aangevangen, en naa* 14 maanden *tijds, geheel nutteloos bevonden. — Overgang tot de beſchouwing van de Oneenigheden, die 'er over de* Organiſatie der Gewapende Burgermacht *ontſtonden. — De kostbaare en omſlachtige huishouding, in* 1798 *door het Schrikbewind deswegens ingevoerd, wordt aan de hand gehouden, en veroorzaakt veel onheils en gemors onder alle ſtanden. — Twisten en oneenigheden over het betaalen van de Monteeringen, en de tijd van den dienst die de Burgers moesten dienen. — Waar door het* Werk van de Organiſatie *geheel achter wege bleef.*

Digitized by Google

bleef. — *Overgang tot de overweging van de binnenlandſche Oneenigheden, die door de Revolutionairen veroorzaakt werden.* — *Willekeurige handelwijzen* der Leden van de Commiſſien van Adminiſtratie en Discipline van de Gewapende Burgermacht. — *Oproerig gedrag van de* Burger-Artilleristen te Amſterdam *op den* 27 Julij. 1800 *voorgevallen.* — *Loffelijke pogingen van de* Franſche Generaals *tot ſtuiting van dien euvelmoed, doch geen nut.* — *Schandelijke Adreſſen door de Revolutionairen ingelevert, en declinatoir Advis deswegens uitgebragt.* — *Onſtuimige discuſſien bij die gelegenheid, tuſſchen de Leden der Wetgevende Vergadering ontſtaan.* — *Kort verſlag van het ſluiten van den* Vrede te Luneville, *en het weinige nut dat dezelve voor de Republiek te wege bragt.*

GE-

Digitized by Google

GESCHIEDENIS

VAN DEN JONGST-GEËINDIGDEN

OORLOG,

MET BETREKKING TOT ONS VADERLAND.

ZEVEN-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Naa dat wij aan het einde des voorgaanden Deels gezien hebben, op welk eene spoedige wijze de *Anglo-Russische* Legermacht den Vaderlandschen grond ontruimde, en dat het door den *Eersten Consul van Vrankrijk* gedaane aanbod tot Vredesonderhandelingen in *Engeland* van de hand was gewezen geworden, vereischt de orde der Geschiedenis, dat wij nu in overweging neemen, in hoe verre het Bestuur hier te Lande bewijzen aan den dag leide, om zich de bevrijding van de treffende onheilen des Oorlogs, tot heil des Vaderlands ten nutte te maaken, gedurende het tijdperk dat verliep, tusschen den aftocht des Vijandelijken legers, en het sluiten van den Algemeenen

Digitized by Google

Vrede binnen *Amiëns*, waar mede wij ons, volgends ons gemaakt beſtek, aan het einde van deze Geſchiedenis bevinden zullen.

Niets was, (onzes inziens) bij alle welmeenende Liefhebbers des Vaderlands gereder te vermoeden, dan dat zij, die als Leden der *Vertegenwoordigende* en *Uitvoerende Machten*, de teugels van het hoogſte gezach in handen hadden, en op eene ongeziene wijze bij het Bewind bewaard gebleven waren, zich als nu met allen ernst en eensgezindheid zouden hebben beginnen toe te leggen, om door het neemen en volvoeren van cordaate beſluiten, tot heil van het diep gefolterd Vaderland werkzaam te zijn, en ten dezen einde, met ter zijde ſtelling van alle bijoogmerken, hart en handen in één zouden geſlagen hebben! Dan, (hoe ſmert het ons zulks te moeten zeggen!) het was 'er zeer verre af, dat aan der zodanigen billijke verwachting naar behooren beantwoord werdt! Integendeel, wanneer men met een opmerkzaam oog, de *openlijk uitgegeevene Handelingen der Hoogstgeconſtitueerde Vergaderingen van dien rampzaligen tijd* inziet, dan is men genooddrongen om te moeten beſluiten, dat de bevrijding van de nijpende zorgen, die het oorlogsrumoer, ſints eenige maanden aan veele

Le-

Leden derzelven veroorzaakt hadt, als eene voegſaame gelegenheid gebruikt werdt, om de oude twisten en verdeeldheden over eene menigte van nietsbeduidende onderwerpen, met vernieuwden ijver te hervatten, en wederom de oude Cijnoſure te volgen, door alles over hoop te halen, om aan veele zaaken eene nieuwe wending te willen bezorgen, en met dat alles niets wezenlijks tot heil van Land en Volk dadelijk tot ſtand te brengen. — De geest van verdeeldheid in de *beide Kamers van het Vertegenwoordigend Lichaam*, die vóór de Landing der *Anglo Ruſſen* zoo zichtbaar heerschte, en toen reeds zoo veel onheils ſtichtte, begon wel draa op nieuw, en zelfs met nieuwe krachten te werken, waar door de grootſte en geweldigſte botzingen tusſchen derzelver Leden, (die, ſchoon in twee Collegien verdeeld zijnde, echter tot één en het zelfde oogmerk bijéén geroepen waren,) als aan de order van den dag ſcheenen geſteld te worden, daar de Leden van de eene Vergaderring, ten aanziene van de meeste Onderwerpen, geheel tegenſtrijdige denkbeelden koesterden, dan die van het andere Collegie, waar door daaglijksch veroorzaakt werdt, dat men in de

eene Kamer zag afbreken, het geene men in de andere poogde op te bouwen. Niet zoo zeer ter bevoordering van de waare en wezenlijke belangen des gefolterden Vaderlands, dat al vast in de holgaande zee der Revolutie dobberen bleef; maar veel meer ter bereiking van ſommiger geheime oogmerken, en eene zichtbaare gezindheid bij veelen, om hunne bijzondere begrippen door te drijven, en volgends dezelven de inwendig verdeelde Natie te beheerſchen. „*Ontzettend en beroerend Tafereel, dat ons hier, aangaande den toeſtand van Volk en Vaderland, na dat beiden op zulk eene bijna wonderbaare wijze van de rampzaligheden des Oorlogs op eigen grond, ontheven geworden waren, in deze algemeene trekken, bij den aanvang van dit gedeelte dezer Geſchiedenis geſchetst wordt!*" Dit zal welligt een of ander onzer minkundige Lezeren, die van veele gebeurenisſen onkundig gebleeven is, hier uitroepen, en tevens vragen: *Of wij ons, dus ſprekende, niet van al te ſterke couleuren bedienen?* Laaten wij de zodanigen mogen antwoorden, dat wij, naa met het oeffenen van een taai geduld, de openbaar uitgegevene *Handelingen en Beſluiten van de Hoogſte Ver-*

Vergaderingen van dien tijd nageſlagen te hebben, ons genooddrongen vonden, om aangaande dat omſlachtig werk, alzóó, en niet gunſtiger te kunnen oordeelen, daar deze Boekdeelen, hoe zeer dezelve eenige duizende bladzijden, (gedrukt met eene kleine letter,) beſlaan mogen, echter grootendeels beſteed zijn, *of*, tot een verſlag van de Lectuure eener groote menigte van Requesten, veelal bevattende bittere klachten over bezwaren van allerhanden aart, met aanwijzing van de drukkende nadeelen, die de ondertekenaars door veele nieuwe verordeningen of dispoſitien, van onderſcheidene Collegien, in hunne perſoonen of bedrijven ondervonden, met verzoek om Redres: *of*, tot het plaatſen van vele uitvoerige voorſtellen van gemengden aart, die telkens nieuwe velden van hatelijke twisten en verdeeldheden openden, daar men die gelegenheden te baate nam, om in langwijlige Advijſen en Discusſien het voorgeſtelde Onderwerp te beſtrijden of te verdedigen, veelal met eene ſpitsvinnigheid, die naar het bittere zweemde, terwijl den koſtelijken tijd verbeuzelt werdt, met kleinigheden, die veele kundige Toehoorders, op de Tribunen zich bevindende, beneden de waardigheid der Vergadering rekenden, en dat hen

Digitized by Google

ook beſluiten deedt, om zich in 't vervolg van dezelven te onthouden. (*)

Intusſchen trekke niemand uit het zoo even gezegde een beſluit, dat het gedeelte der Geſchiedenis tot welks vermelding wij ons thans nederzetten, of geheel *geene* of *zeer onbeduidende gebeurenisſen* bevatten zoude: dus doende, zou men zeer verkeerd denken. Want onder dien verwarden mengelklomp van zaaken, die wij in de gezegde *Handelingen* aantroffen, vonden wij echter nog meer dan genoeg, om den ſteeds voortduurenden geest van dien

(*) Niemand beſchuldige ons over het gezegde in den Text, van verdonkering der waarheid, aangaande de werkzaamheden der Leden van de *Beide Kamers des Vertegenwoordigenden Ligchaams*, geduurende het tijdvak dat verliep, *ſints den aanvange des jaars* 1800, *tot in het einde van de maand September* 1801, toen 'er wederom eene *Nieuwe Staatsregeling* werdt ingevoerd, terwijl de zaaken op eene ellendige wijze in de war geſtuurd waren geworden. Men kan, de *Handelingen* van 1796 tot op dien tijd, lezende, geen gunſtiger bericht van dezelve geeven, en van hier ook de rede, dat deze, bij de uitgave zeer kostbaar berekende Papieren, thans van zoo weinig waarde geoordeeld worden, dat men eene *Compleete Verzameling* derzelven, tegen de waarde van ſcheurpapier inkoopt, tot groot verlies van zoo veelen, als voor dezelven eenige honderden guldens hebben uitgegeeven.

Digitized by Google

dien onzaligen tijd aan onze Lezeren te doen kennen, en bij de ſtukken te toonen, dat een groot deel der toenmalige Volksvertegenwoordigers, ondanks al hun gezwets van belangloos Patriottisme, het Vaderland allengs nader voerden aan den rand des verderfs, waar uit bleek, dat zij het heil van de Lijdende Natie te bewerken zogten, door middelen en wegen, waar door het voor beiden nooit bewerkt kon worden, het welk dan ook de oorzaak was, dat 'er in den herfst des jaars 1801 wederom eene *Revolutie in de Revolutie* noodzaaklijk geoordeeld werdt, om aan al dat kibbelen en twisten, en aan het heimelijk en meer openbaar woelen, om door verdeeldheden zekere bijzondere oogmerken uitgevoerd te krijgen, eensſlags een einde te maaken, door de plotſelijke ſchorſing van de onbeduidende werkzaamheden der Leden eenes omſlachtigen en kostbaren Beſtuurs, het welk *eensdeels*, voor ſommigen hunner de weg baande, om wederom tot hunne voormalige Bedrijven en Haardſteden te rug te keeren: en *anderdeels*, voor de zuchtende Natie een ſtraal van Licht deedt geboren worden, door de hoope, dat eerlange met de optreding van een minder talrijk, meer geconçentreerd, aanzienlijker, en gematigder Be-

Digitized by Google

ſtuur, eenige verademing zou geboren worden.

Wel aan, laaten wij, naa deze algemeene aanmerkingen over het thans te behandelen tijdvak der Geſchiedenis, vooraf gezonden te hebben, de aan *het einde des voorigen* VIII *Deels*, nedergelegden draad onzes Verhaals wederom opvatten, en bij de beſchouwing en ontwikkeling van de zoo omſlagtige Handelingen, zoo ſtraks genoemd, eene proeve neemen, om uit dien *Chaos* eenige Bijzonderheden voor onze Lezeren optezamelen, die het zegel der waarheid, op alles wat wij tot hiertoe gezegd hebben, drukken zullen. En om dit zoo beknopt als ons mogelijk zij te volvoeren, zullen wij ons alleenlijk bepaalen tot eene doorlopende verzameling van den loop en den uitſlag der Deliberatien over de belangrijkſte *Onderwerpen*, door genoemde Vergadering behandeld. Onderwerpen, die wij, naa alles gewikt en gewogen te hebben, naar ons inzien, gevoeglijkst behoorden te verdeelen in zekere Claſſen, en wel, zonder ons angſtvallig te houden aan eene juiste Tijdorder, hetwelk ons niet wel mogelijk toeſcheen, daar wij het gevoeglijkst oordeelden, elk Onderwerp, ſtaande dat Tijdvak in deliberatie genomen, geregeld aftehandelen. Wij bren-

brengen dezelve tot deze navolgende Hoofdsoorten.

A. *Wat 'er ten aanzien van het Werk der Finantien dadelijk beſloten en ondernomen werdt.* B. *Den loop der omſlachtige en nutteloze deliberatien, over een geheel nieuw Algemeen Stelzel van Belastingen over de geheele uitgeſtrektheid der Republiek, als een gevolg van het aangenomen Prinçipe eener volſtrekte een- en-ondeelbaarheid.* C. *De verſchillende en zeer uit één lopende gedachten, over de Organiſatie en het Emplooi eener algemeene Gewapende Burgermacht.* D. *Een kort overzicht over de ſteeds aanhoudende Binnenlandſche Onéénigheden, voortſpruitende uit de ſtandhoudende Revolutionaire denkbeelden onder ſommige Ingezetenen; en in hoe verre het toenmalig Beſtuur reden had om zich van de Vrede te Luneville geſloten, eenige wezenlijke voordeelen voor het Vaderland voor te ſtellen.* En eindelijk E. *Een verſlag van de eerſte oorzaaken, die aanleiding gaven tot het vernietigen der plaatshebbende Staatsregeling, de ontbinding of verjaging van de Leden des Vertegenwoordigenden Lichaams, en de invoering van een geheel nieuw Plan van Conſtitutie, met de verbazende gevolgen, die door dat alles te wege gebracht werden.* Vijf

Digitized by Google

Onderwerpen, welks opzettelijke overweging en eenigzints doelmatige behandeling, aan ons geene geringe moeite, en aan onze Vaderlandlievende Lezeren leeds te over veroorzaaken zal.

A. Wat het EERSTE betreft. Het zou indedaad eene ingewikkelde beschuldiging van gebrek aan opmerkzaamheid, ten aanzien van veelen onzer Lezeren mogen geheten worden, wanneer wij hen met veel omslag van woorden beduiden wilden, dat het hier te Lande, naa den aftocht der *Anglo-Russische Legermagt*, met de *Finantieele toestand* des gefolterden Vaderlands allerrampzaligst gesteld was. Herinnert men zich te dezen opzichte, de door ons in den loop dezes Werks aangevoerde bewijzen, dan weet men, dat hoe veele *honderden Tonnen Gouds*, dan eens *tegen Uitloving van Interessen*, dan wederom, *als Don Gratuit*, in buitengewoone en geforçeerde Geldheffingen, door de Natie waren opgebragt geworden, 'er echter altoos, over een razend Geldgebrek en een ledige uitgeputte Schatkist, de bitterste klachten werden aangeheven, en dat het bij alle de verschillende Bestuuren, die 'er sints 1795 opgetreden waren, één van de voornaamste werkzaamheden was, middelen uit

te

te denken, om op de best moogelijke wijze in het aanhoudend geldgebrek te voorzien, niet zoo zeer om op eene geregelde wijze een groot aantal van 's Lands Crediteuren van onderscheidenen aart, hunne wettige pretensien, ten laste van den Lande, op eene prompte wijze te voldoen; maar veel meer, om de zaaken aan den gang te houden, en de meest krijtende schulden te blijven betalen. Dan weet men, dat de hevigste klachten over den berooiden en geldeloozen toestand van 's Lands Kas, niet alleen op den duur werden gehoord ten tijde van het *Provisioneel Bestuur*, maar dat zij ook bleven aanhouden, gedurende de zittingen der *beide eerste Nationaale Vergaderingen*, en het daar op gevolgd *ondeugend Schrikbewind*, toen eenen FYNJE, VREDE, en VAN LANGEN, (zoo als wij in ons VI. DEEL bij de Stukken getoond hebben), hun vernuft spitsten, om schatten van de Natie af te knevelen, ja zelfs om de oneerlijkste middelen uit te denken, om het zoo zuur opgebragt wordende geld, soms tot hun bijzonder voordeel, op de schandelijkste wijze te verspillen, waar door het toekwam, dat toen het zoo evengenoemde *Driemanschap*, met veelen hunner *verachtelijke Satelliten*, naa 5 maanden gewoed te hebben, op den 12 *Junij* 1798 uit

uit hunne zetels verjaagd, en door een opgevolgd *Intermediair Vertegewoordigend Lichaam*, en daar naa op den 1 *Augustij* door het toenmalig *Vertegenwoordigend Lichaam* vervangen was geworden, als toen op den 30 *November* 1798, eene GROOTE FINANTIEELE MESURE genomen en daargefteld werdt, die in *hoegrootheid* en *voortduuring*, alle andere Geldheffingen overtrof, doch waaraan echter door de Natie, in hoope en verwachting dat daar mede het buitengewoon Geldgeeven een einde neemen zou, was voldaan geworden (*). Dan, de Tijd, die groote Leermeesteresse, leerde wel draa, dat ook deze opgevatte hoope ijdel was, want toen in het volgende Jaar 1799, den Vaderlandschen grond geoccupeert werdt door de *Anglo-Rus-*

(*) Door de GROOTE FINANTIEELE MESURE, in den Text gemeld, bedoelen wij de *Geforçeerde Geldheffing*, *van 5 en 10 pCt.*, en eene *Vijf-en-twintigjarige Heffing*, *van 3 pCt.*, *op der Ingezetenen Bezittingen en Inkomften*, die door het Nieuw-bijeengekomen *Vertegenwoordigend Lichaam*, op den 30 *November des Jaars* 1798, gevorderd wierdt. Wij hebben in ons VII. DEEL, bladz. 241—260, opgegeven, op welk eene wijze dit geschiedde, en te gelijk, welke andere ongehoorde maatregelen er toen genomen werden, om de uitgeputte en beroofde schatkisten van den Staat te vullen.

Digitized by Google

Rusſiſche Legermacht, (eene gebeurenis, die buiten alle bedenking importante en buitengewoone Uitgaven ten gevolge hebben moest); zoo berekende men te dien tijde reeds, *dat 'er nog een te kort van* ELF MILLIOENEN GULDENS *over de Uitgaven van dat Jaar aanwezig was*, tevens voorſlaande, om hetzelve te vinden door het heffen van eenen *Vijfden Termijn*, van de bevorens gevorderde, en toen even afgelopene Heffing van 4 pCt. op de Bezittingen. Een maatregel, tot welken, (hoe drukkend dezelve beſchouwd mogt worden) echter bij voorkeur boven anderen beſloten werdt, niettegenſtaande dezelve bij alle doorzichtigen, voor de Ingezetenen als zeer drukkend en bezwarend, en voor den nood des Vaderlands als een Palliatief hulpmiddel aangemerkt werdt, derwijze, dat het Beſtuur, ondanks deze Heffing, weldraa wederom in de onaangenaame ſituatie zijn zoude, om wederom op nieuw eene Capitaale Heffing van de Natie te moeten afeiſchen: waarom men ook niet dan ongaarne, en als genoodzaakt door den drang der omſtandigheden, tot dezelve beſloot. Veel te opmerkelijk en te hoogstbelangrijk, ter ſtaving van dit ons gezegde, vinden wij het Rapport, dat door den Repreſentant HOVENS, namens de *Tweede Kamer des Vertegenwoordi-*

gen-

Digitized by Google

genden Lichaams, over dat onderwerp in de gezegde Kamer werdt uitgebragt, op den 26 *October* 1799, dan dat wij hetzelve hier niet zouden overneemen: te meer, daar men uit hetzelve ontwaren zal, dat ook toen, even als in het vorige Jaar, met de *grootſte overhaasting* tot deze buitengewoone Geldheffing beſloten werdt, daar dezen, in het *Finantiëele vak* zeer kundigen Repreſentant, alvorens hij het toeſtemmend Advis zijner Medeleden uitbragt, zich aldus hooren liet: „ *Te meermalen*, *Burgers* „ *Vertegenwoordigers! heeft zich deze Kamer*, „ *en hebben de Commisſien uit dezelve*, *zich* „ *beklaagd over den korten tijd*, *haar tot be-* „ *raad gelaten omtrent de tederſte belangen* „ *der Ingezetenen: zulks was althans het ge-* „ *val omtrent de buitengewoone Geldheffingen.* „ *Uwe bekragtiging wierd bij overhaasting af-* „ *gedrongen*, *door de vreeze*, *dat uwe wei-* „ *gering eene vertraging zoude doen geboren* „ *worden*, *welke eene ſtremming in de onver-* „ *mijdelijkſte betalingen*, *en ten gevolge daar-* „ *van*, *de ſchromelijkſte verwarringen konden* „ *te wege brengen. En hoe zeer Gij ook*, *in* „ *zulke ongelukkige omſtandigheden*, *U zelven* „ *moogt overtuigd houden*, *dat de oorzaak der* „ *verwarringen niet bij U te zoeken ware:*

„ *de*

Digitized by Google

„ *de nadeelige uitwerking, de volſlagen val*
„ *van het Vaderland en Algemeen Belang,*
„ *zoude door zulk eene overtuiging, en de open-*
„ *lijkſte verklaring daar van niet afgeweerd*
„ *zijn. — Thans zijn wij weder in dit onaange-*
„ *naam geval! Boven alle tegenſpraak zijn de*
„ *behoeften voor dit Jaar geſtegen boven der-*
„ *zelver begrooting: de gevaarlijke toeſtand*
„ *waarin wij ons onlangs bevonden; de onver-*
„ *mijdelijke onkosten om dien aftewenden, en*
„ *waarin wij zoo gelukkig geſlaagd zijn, vor-*
„ *deren nieuwe buitengewoone middelen, om het*
„ *Deficit in 's Lands Kas goed te maaken, en*
„ *vorderen eene onverwijlde daarſtelling der-*
„ *zelven.*"

„ *Het onderhavig beſluit ſtelt tot dit middel,*
„ *de heffing van eenen Vijfden Termijn, hoeda-*
„ *nigen'er* VIER *betaald zijn, volgens Uw De-*
„ *creet van den* 29 *November,* 1798 *met de-*
„ *zelfde voordeelen van Renten en Afloſſingen,*
„ *en onder dezelfde Straf bedreigingen aan na-*
„ *latigen voor. Vrij zeker mag men verwagten*
„ *uit den opbreng der Vier Termijnen, dat de*
„ *nu gevorderde één per Ct. van de Bezittingen,*
„ *zoo als die volgendt Publicatie van* 30 *No-*
„ *vember* 1798 *berekend zijn, het berekende*
„ *te kort van* ELF MILLIOENEN VOOR DIT
„ JAAR

„ JAAR *zal goedmaaken.* (*) *Dan, groote*
„ *waarſchijnlijkheid is 'er, dat de* 3 *pCt. over*
„ *de Inkomſten te kort zal ſchieten, om ge-*
„ *duurende de* 25 *jaaren de Renten en Aflos-*
„ *ſing op te brengen van deze* 55 *Millioenen,*
„ *daar men het beloop van de* 3 *pCt. thans*
„ *niet hoger ſtellen durft dan* 3 *Millioenen.*
„ *Hoe veel moet de Nationaale Welvaart niet*
„ *toenemen, of de getrouwe opbrengst de in-*
„ *komst van deze* 3 *pCt. verhogen, om het*
„ *Capitaal, het welke op die berekening aan*
„ *het einde van het* 25*ſte jaar zal overblij-*
„ *ven, uit het vermeerderde bedragen der* 3
„ *pCt.*

(*) Dat de Heer HOVENS dit zeggende, niet zonder den waard rekende, is onbetwistbaar, daar wij, op vrij zekere gronden, zijn geinformeert geworden, dat de 4 *pCt. op de Bezittingen*, in 1799 door de Natie opgebragt, hadden afgeworpen een ſchat van VIER-ENVEERTIG MILLIOENEN, ZEVENHONDERD VIJFENTWINTIG DUIZEND, ZEVENHONDERD EN NEGEN-EN-ZESTIG GULDENS, *en* TWEE STUIVERS. — Wanneer men nu berekend, dat deze VIJFDE TERMIJN nog ELF MILLIOENEN heeft aangebragt, dan ziet men daar uit, dat *alleen deze maatregelen van de Vergadering*, in dat jaar een ſchat van circa 55 MILLIOENEN in 's Lands ſchatkist heeft geſtort, boven en behalven de 34 MILLIOENEN AAN ORDINAIRIS *Inkomſten.* En nog klaagde men even of 'er bijna niets was opgebragt!!!

Digitized by Google

„ *pCt te zien aflopen? Moest dan ook niet ge-*
„ *zorgd zijn geworden voor die Aflosſingen, door*
„ *eene vermeerderde jaarlijkſche opbrengst?* (*)

„ *Ook*

(*) Gewichtige aanmerking van den Rapporteur! Hoe zeer bevestigd dezelve onze in het VII. Deel aangevoerde gedachten, aangaande de nadeelen van het *Negotieeren zonder Fonds* voor de Finantien van een Land! Het is zoo, men had den 30 *November* 1798 de 25 *jarige Heffing* geïntroduceert, *om de Intresſen en Aflosſingen van de groote Finantieele meſure te beſtrijden*, maar dat Fonds was zelfs niet toereikende voor de *f* 44,000,000 : - : - die de 4 pCt. afgeworpen hadden, veel minder derhalven nu, daar die ſchuld met nog *f* 11,000,000 : - : - zou vermeerderen, door den nu geëischten *Vijfden* Termijn. Want, daar de jaarlijkſche ontfang van de 25 *jaarige Heffing op de Inkomſten* niet meerder dan *f* 3,000,000 : - : - kon opleveren, en de Intresſen a $3\frac{1}{2}$ pCt. voor de *f* 55,000,000 : - : - ruim *f* 2,000,000 : - : - bedroegen, zoo kon men direct berekenen, dat 'er *nog geen Millioen* voor de aflosſing overbleef, geſteld zijnde, (des neen) *dat men de* 25 *jaarige Heffing heilig bleef affecteeren, tot dat oogmerk waar toe dezelve gevorderd was.* — Men wraake deze, (zoo wij vertrouwen,) gegronde aanmerking niet. Wij geven dezelve alleenlijk op, om onze Lezeren te doen gevoelen, dat wij de waarheid aan onze zijde hebben, als wij beweren, *dat door zulk eene verderffelijke wijze van Negotieeren zonder Fondſen, het Crediet van den Staat vernietigd; de waarde van de Bezittingen der goede Ingezetenen op eene ontzettende wijze verminderd;* en eindelijk, *het geheele Land in den grond bedorven wordt.* Aan die onverantwoordelijke handelwijze, grootdeels

„ *Ook kan uwe Commissie niet ontveinzen, dat*
„ *hunnes inziens, wanneer men besluit een*
„ *Vijfden Termijn te heffen over de* BEZIT-
„ TINGEN, *de Billijkheid en de Gelijkheid*
„ *vordert, dat over de* INKOMSTEN $2\frac{1}{2}$ *pCt.*
„ *worde opgebragt. Nu drukt de Belasting*
„ *één Classe van Ingezetenen, terwijl de an-*
„ *dere vrij loopt! Ware de opbrengst derzelve*
„ *gesteld in de maand Februarij des volgen-*
„ *den Jaars, zou daardoor eene genoegzaame*
„ *ruimte voor de Ingezetenen gegeven zijn, en*
„ *voor het Vertegenwoordigend Lichaam een*
„ *langer tijdvak, voor de overweging der mid-*
„ *delen, om in de behoeften van het volgende*
„ *Jaar te voorzien, overgelaten zijn. De* $2\frac{1}{2}$
„ *Mil-*

aan de hand gebonden, om door een Geldopslokkend kostbaar Bestuur, eenige Groote en mindere Amptenaaren jaarlijksch eenige duizenden Guldens aan Inkomsten te verzekeren, hebbe men dan ook dank te weten, dat behalven de VEELE MILLIOENEN SCHATS, die de Natie als DON GRATUIT betaald heeft, 's Lands gevestigde schuld gestegen is, tot een onbetaalbaare som van ELFHONDERD EN DRIE-EN-ZESTIG MILLIOENEN GULDENS, behalven de nu onlangs genegotieerde 40 MILLIOENEN! — Wiens hairen rijzen hier niet te berge! Wie bedroeft zich niet met ons, dat het wroeten in eigene ingewanden sints 1778, ons Land op zulk eenen duuren prijs te staan komt!!!

Digitized by Google

„ *Millioenen daar uit te verwachten, tot de*
„ *Kas geſtijfd hebben, terwijl men intuſſchen*
„ *andere middelen beraamde, gevestigd in een*
„ *vast Finantieel Plan, welks invoering uwe*
„ *Commisſie zoo hoogstnoodzaaklijk voorkomt,*
„ *dat zij zonder hetzelve, of bij trage invoe-*
„ *ring, zich zoo geduchte gevolgen voorſtelt,*
„ *dat zij ſchroomt dezelve bij deze op te halen,*
„ *maar aan Uwe ernstige overdenking over-*
„ *laat.* enz.

Op deze wijze, in weerwil van deze trouwhartige waarſchouwing tegen het volgen van den gewonen ſlenter, om door ſchulden op ſchulden te laden het Vaderland te bederven; en ondanks de luide inſpraak des gewetens, dat men den verkeerden weg, ſints 1795 ingeſlagen, verlaten moest, werdt tot de afvorderring van nog een *Vijfden Termijn* beſloten, en wel met bepaling, dat dezelve binnen den tijd van *vier weeken* dadelijk moest voldaan zijn, met bedreiging van alle die *Inquiſitoire Onderzoekingen*, *Boeten* en *Straffen*, (zelfs tot *Gijzeling* toe) die bij de *groote Finantieele meſure* waren gepractiſeert geworden! Een beſluit, (gemerkt het geld nog vóór het einde des Jaars moest opgebragt worden) dat de grootſte belemmeringen en ſchadens aan zeer veele dui-

zenden der Notabelſte Ingezetenen berokkende, hoe zeer den geëischten ſchat, met betrekking tot 's Lands Schatkist, als een druppel aan den emmer beſchouwd moest worden. Want naauwlijks had het Jaar 1800 een aanvang genomen, of het *Uitvoerend Bewind* bevondt zich reeds in zulk eenen volſtrekt Geldeloozen toeſtand, dat het oordeelde in de onvermijdelijke verplichting te zijn, wederom op nieuw de alarmklok, tot het decreteeren en afvorderen van een *geforceerde Geldheffing*, te moeten trekken, dewijl de Leden, niettegenſtaande zij de waare hoegrootheid van de Staatsbehoeften voor dat Jaar nog niet konden opgeven, aan de Vergadering, *ſlechts bij raaming*, het ontroerend bericht geeven moesten, *dat 'er wederom zeer zeker*, naar aftrek van de *ordinaris Inkomſten* beloopende 33 MILLIOENEN, *nog een* TE KORT VAN TEN MINSTEN VIJFTIG MILLIOENEN SCHATS *voor dat Jaar aanwezig zoude zijn, waarin op de allerſpoedigſte wijze behoorde voorzien te worden, zoo men eene dadelijke ſtagnatie en compleete verwarring nog voorkomen wilde, dewijl het gebrek zoo groot en dringend was, dat men zelfs de allerpreſſantſte betalingen niet præsteeren kon, inſteerende mitsdien op een ſpoedig en onverwijld*

be-

Digitized by Google

beſluit der beide Vertegenwoordigende Vergaderingen. Het laat zich gemakkelijk vatten, dat deze ſchrikbaarende verklaaring en aanvrage, bij alle derzelver Leden, die niet geheel ongevoelig verkeerden omtrent den bedroefden toeſtand van het Vaderland, niet dan met eenen gevoeligen weêdom hunner zielen vernomen werdt, en 'er in dien toeſtand voor hun geene andere keuze overbleef, dan middelen uit te denken, om het zoo van nabij aangrimmende gevaar van eene compleete verwarring in het Finantiewezen, en de daar aan verbondene onheilen nog voor te komen, en dus werdt des Bewinds voordragt geſteld in handen eener Commisſie, beſtaande uit de Leden APPELIUS, RIS, SCHIMMELPENNINCK, DAANDELS, DACOSTA ATHIAS, VERBEEK, PERTAT, KNIPHORST, LEWE, SCHEFFER, VAN DER BORGT, en COUPERUS, ten fine van Conſideratien en Advis, aan welken moeijelijken last, dezelve dan ook op den 6e *Maart*, bij monde van den Repræſentant VERBEEK, voldeedt, door het uitbrengen van een *Rapport*, dat bij eene aandachtige lezing, aan elk waarachtig belangeloos liefhebber van zijn Vaderland, eene gevoelige traan ten ooge moest uitpersſen, dewijl daar uit bleek, *dat*, *on-*

Digitized by Google

dank de Natie sints een gering tijdverloop van 14 *maanden, ruim* 64 MILLIOENEN GULDENS *in de schatkisten van den Staat gestort had, 'er echter onverwijlde noodzaaklijkheid was, om zonder eenig uitstel, immers voor het begin van April, in den presanten nood van 's Lands Cas te voorzien, door het heffen eener nieuwe Belasting,* OP DER INGEZETENEN BEZITTINGEN *bij Antiçipatie of dadelijk Voorschot, dewijl de zaak geen uitstel lijden kon.* Een Rapport, dat veel te omslachtig is, om hier door ons overgenomen te worden, doch dat de kenmelijkste bewijzen oplevert, dat de Leden van de Commissie tot het opgeven van dien maatregel niet besloten hadden, dan met een levendig gevoel van het drukkende en ruïneuse van zulk een nieuwe opoffering voor 's Lands uitgeputte Inwooners, daar zij, naa eene ruuwe begrooting van het *Deficit*, op 40 MILLIOENEN gemaakt, en na herinnnert te hebben, *dat 'er reeds verscheidene jaaren geen minder Deficit geweest was, waar in men door middel van ruïneuse buitengewoone Geldheffingen had moeten voorzien;* niet schroomden te zeggen: „ *Dat wanneer* „ *zij zich den verarmden toestand van het* „ *meerderdeel der Ingezetenen, van dit wel eer*

„ *zoo*

„ *zoo bloeijend Gemeenebest voorstelden; wan-*
„ *neer zij op het gekerm van zoo veele Inge-*
„ *zetenen letteden; en zoo veele weduwen en*
„ *weezen zagen, welken bevorens in gunstige*
„ *omstandigheden geplaatst zijnde, als nu,*
„ *door veele elkander opvolgende Heffingen,*
„ *in bekrompene en armoedige omstandigheden*
„ *gesteld waren; en dat wanneer zij het Ta-*
„ *fereel beschouwden, door het Uitvoerend Be-*
„ *wind, bij deszelfs Missive van den 11 Fe-*
„ *bruarij zoo krachtig gesc etst: hun als dan*
„ *de woorden ontbraken, om de gevoelens uit*
„ *te drukken, welke hen beurtelings hadden*
„ *bestormd. — Dat wanneer zij zich de ver-*
„ *wijtingen voorstelden, welken der welmee-*
„ *nendheid zelve, door de omstandigheden*
„ *wierden afgeperst; verwijtingen, van welken*
„ *het Vertegenwoordigend Lichaam, en vooral*
„ *die Leden, welken met het onderzoek van*
„ *Finantiëele hulpmiddelen belast zijn, maar*
„ *al te dikwijls, het onverdiende voorwerp wa-*
„ *ren: dat hen dan bijnaa den moed ontzonk*
„ *om verder te gaan, en zij bijnaa tot het*
„ *ijsselijk besluit komen zouden, om de spade*
„ *bij het werk te steken, en het Roer van*
„ *Staat, aan meer bekwaame, aan meer stoute*
„ *Stuurlieden over te laten.*"

Digitized by Google

Ontroerend, doch met dat alles, naar waarheid geſchetst Tafereel, van den diepellendigen ſtaat waar in het Vaderland zich, naa alles wat 'er in de zoogenaamde *Vijf eerſte jaaren der Bataaffche Vrijheid was voorgevallen*, gedompeld zag! Hoe zeer had de luide inſpraak des gewetens, die men hier in deze veelzeggende bekendtenis der Commisſie zoo duidelijk hooren deedt, deze bijna radelooze Rapporteurs niet behooren aan te drijven, om niet ſlechts hunne medeleden de diepe wonden van het zoo deerlijk gefolterd Vaderland, in alle derzelver grootheid en doodelijkheid te doen kennen; maar hen ook te gelijk aan te ſpooren, om de Natie rond en cordaat te zeggen: *dat men op dien verderffelijken weg, ſints* 1795 *ingeſlagen, niet langer kon voortwandelen, maar dat het thans meer dan tijd was, om de ſpade bij het verbrodde werk te ſteken, en terug te keeren tot zoodanige Staatkundige en Finantieele Grondbeginſelen, als het gezond verſtand, en den hoogen nood des Vaderlands aan elk nadenkend en belangloos Liefhebber van hetzelve aan de hand gaven, als de eenige middelen, om het dag op dag dieper zinkend Land, onder den Zegen van God Almachtig, voor een totaal bederf te bevrijden,*

en

Digitized by Google

en dat men, om in het doen eener keuze zeker te gaan, alvorens tot iets te beſluiten, de bij hen zelve erkende en noodzaaklijk gekeurde WAARE EN VRIJE STEMME *des zoogenaamden* OPPERMACHTIGEN BATAAFSCHEN VOLKS, *met te nietedoening van alle de nog plaatshebbende uitzonderingen, in te roepen dezelve vrij en onbelemmerd raad te plegen, en overeenkomſtig deszelfs als dan verklaarden wil te handelen, in het beleiden en beſtuuren van 's Lands algemeene en dierbaarſte belangen?* (*) Dan, in plaatſe van dat, bleef men op

(*) Daar het ligtelijk zou kunnen gebeuren dat minkundigen onder onze Lezeren, uit het gezegde in den Text een beſluit afleiden zouden, *als keurden wij het geduurig raadplegen des Volks door het hoogſte Bewind over 's Lands belangen nuttig*, zoo oordeelen wij het noodzaaklijk onze waare meening hier wat nader uit elkander te zetten. — Niemand kan meerder dan wij overtuigd zijn, van de dwaasheid en ſchadelijkheid der gedurige Volksoproepingen, ten einde het Beſtuur de maſſa der Ingezetenen raadplege en Conſent vrage, over de te nemene maatregelen van gewicht: en dus kan dit onze bedoeling niet zijn. — Dan, daar men ſints 1795 dit gebruik had ingevoerd, en openlijk verklaarde: *dat het Beſtuur hoegenaamd geen ander gezach had, of uitoeffenen mogt, dan dat aan hetzelve door den duidelijken en uitgedrukten wil des Volks toegeſtaan was*; en daar men nu in het jaar 1800 dit aangenomen

Digitized by Google

op den ouden en bedrieglijken rietſtaf leunen, door het voorſlaan en aanprijzen van een middel,

princípe nog volgen bleef, zoo zijn wij van gedachten, dat alle de voorige Beſtuurderen naa 1795, en het toenmalig *Vertegenwoordigend Lichaam*, in de onvermijdelijke verplichting waren, *om de Natie in de Grondvergaderingen op te roepen, zoo dikwijls als 'er Geforçeerde Geldheffingen moesten plaats hebben*, en dat het niet meer dan plichtmatig was, aan het Volk te vragen: *Is het met uwe goedkeuring dat wij U 6, 4, 3, of mindere Pro Cento's van uwe Bezittingen of Inkomſten, het zij tegen eene bepaalde Rente, of als Don Gratuit afvorderen, dewijl wij buiten dat niet in ſtaat zijn, om uwen wil uit te voeren?* Want keurde men dien omſlag om het *mindere* nodig; men had, volgends het toenmalig denkbeeld van *'s Volks Oppermagtigen wil*, althans geen vrijheid om het in het *meerdere* naa te laaten. Dit deedt men echter: want hoe menigmaalen de Stemgerechtigden in de Grondvergaderingen ook werden opgeroepen, om over *Bagatellen* hun gevoelen te zeggen, *nimmer had dit plaats, wanneer 'er een* HEFFING VAN MILLIOENEN GULDENS *noodig gekeurd werdt.* — De rede was intuſschen niet verre te zoeken: want men kon ligtelijk voorzien, dat het Volk weigerig zou zijn, om in die geduurige Geld-afperſingen toe te ſtemmen. En even dit, ſtrekte ook tot een bewijs, dat al den ophef over *'s Volks erkende Oppermacht*, een loutere bedriegerij was, en als een hersſenſchim was aan te merken. — Zoo dit het geval niet is geweest, dan verſtaan wij niets: en het had (volgends het aangenomen Princípe, dat men nog daaglijks in de Vertegenwoordigende Ver-

Digitized by Google

del, dat de kwaal des kwijnenden Vaderlands in geenen deele herſtellen, maar wel langs hoe on-

Vergaderingen hoorde aanvoeren) veel edelmoediger geweest, wanneer de *Repræſentanten*, den waaren toeſtand des Vaderlands aan de Burgers in de Grondvergaderingen onbewimpeld hadden opengelegt, en gevraagd: *of zij wilden, dat men op den tegenwoordigen voet, gedurig 's Volks vermogen opeischte, om een omſlagtig en kosthaar Beſtuur aan de hand te houden, en 's Lands ſchulden, Jaar op Jaar, met* 40 MILLIOENEN *te zien vermeerderen, en hunne Eigendommen in dezelfde evenredigheid te zien verminderen?* Dan, dit liet men naa, wel wetende, *dat de* VOLKSSTEM, *de* WAARE *en* ALGEMEENE VOLKSSTEM, *zich tegen al dat Geld-opbrengen duchtig zou hebben doen hooren, en dat men de beurs zou geſlooten houden.* Het is zoo, in dat geval, zou het wankelbaar gebouw der ingevoerde Conſtitutie in duigen zijn geſpat, en het Volk zoo op een *eenvouwiger, min kostbaarder,* en *ſpaarzamer Beſtuur* zijn bedacht geworden; doch dit wilde men niet, en dus bleef men in de ſchoenen gaan van vorige Bewindslieden, *wier daden en handelingen men zelve, ten tijde van de onderſcheidene Revolutien in de Revolutie, met de afzichtelijkſte couleuren had afgemaald,* het welk ten natuurlijken gevolge moest hebben, dat men eindelijk het ſchip van ſtaat, willens of onwillens, aan andere Stuurlieden moest overgeven, zoo als wij in het vervolg zien zullen. — Dit zij genoeg, om onze meening en bedoeling in den Text, tegen alle verkeerde uitleggingen te waarborgen: want dit ſtaat bij ons vast, *dat, welk Beſtuur 'er in een Land plaats moge hebben, de maisa des Volks zoo veel vertrou-*

ongeneesselijker maaken moest! Een middel, dat men nog trachtte smaaklijk te maken, en als 't ware te verdedigen, door eenen voordragt, die duidelijk deedt zien, dat men wel gevoelde aan welke oorzaaken, den rampzaligen toestand van Land en Volk grootdeels was toe te schrijven; doch dat men ondanks dat gevoel, echter gezind bleef om op dien weg des verderfs voor Land en Volk te blijven voortwandelen, dit alles hullende in het kleed van waare Republikeinsche heldenmoed, dus redekavelende: „ *Doch zulk een besluit*" (te weeten: DE SPADE BIJ HET WERK TE STEKEN, EN HET ROER VAN STAAT AAN MEER BEKWAAME EN STOUTER STUURLIEDEN OVER TE LATEN) „ *zou den Republikein*, „ *den Volksvertegenwoordiger onwaardig zijn.* „ *Hij, aan den bekwamen Wondheler gelijk*, „ *be-*

trouwen in hetzelve moet kunnen stellen, dat de Hoogste Macht althans niet verplicht worde, om alvorens eenige daad van gezag uit te oefenen, met de approbatie van het meerderdeel der Inwoonderen, gemunieert te zijn. Een sijsthema, dat men in 1795, *om redenen* bij alle gelegenheden voorpredikte, doch nimmer gevolgd heeft, en dat wel ingezien ook niet te volgen was, en daarom bij ons ten allen tijde, als een louter staatkundig Apenspel, is aangemerkt geworden.

Digitized by Google

„ *beziet de wonde aandachtig, en hoe groot*
„ *de criſis ook zijn moge, Hij aarſelt niet,*
„ *om het Lançet te gebruiken, wanneer ver-*
„ *zachtende middelen dodelijk zijn, overtuigd,*
„ *dat de mooglijkheid van eenen goeden uitſlag*
„ *hem boven het gekerm van den Lijder ver-*
„ *heffen moet. — Ook dit* (zeggen zij) *is on-*
„ *ze plicht, en wanneer het Vertegenwoordi-*
„ *gend Lichaam bij zich zelve de overtuiging*
„ *draagt, dat het dáár, waar het kan be-*
„ *zuinigt; dat het overal misbruiken voor-*
„ *komt; vermag bij geen van deszelfs Leden*
„ *eenige twijffeling ontſtaan, om het bewind in*
„ *ſtaat te ſtellen, van zijne zijde voor 's Lands*
„ *verdediging, en de voldoening van wettige*
„ *Engagementen te zorgen. En deze twijffe-*
„ *ling mag te minder plaats grijpen, wan-*
„ *neer hen de minſte nadenking overtuigd,*
„ *dat niet één der voorgeſlagene uitgaven kan*
„ *worden nagelaten, zonder niet alleen het*
„ *Republikeinsch ſtelſel, maar zelfs het gehee-*
„ *le Volksbeſtaan van dit Gemeenebest, op de*
„ *roekelooste wijze in de waagſchaal te ſtel-*
„ *len.* (*) *Of zou men de gewoone Rentebe-*
„ *ta-*

(*) Zouden die Rapporteurs, met dus te ſpreeken, waarlijk bij zich zelven zijn overtuigd geweest, *van die*

Digitized by Google

„ *talingen doen ſtilſtaan, en daar door niet*
„ *alleen 's Lands Crediet geheel bederven,*
„ *maar ook de weduwe en wees van alle be-*
„ *ſtaan op éens beroven? Zou men door wan-*
„ *betaaling; door afdanking van Nationaale*
„ *Zee- en Landmacht; ontrouw aan zich*
„ *zelfs, ontrouw aan zijne Bondgenooten wor-*
„ *den, en het onverdedigd Gemeenebest ten*
„ *prooi aan die Mogendheid laaten willen, die*
„ *goedvinden mogt bezit van hetzelve te nee-*
„ *men? Of zou men eene bezuiniging willen*
„ *zoeken op de in Bataafſche ſoldij ſtaande*
„ *Franſche Armee, wier medewerking voor*
„ *wei-*

die BEZUINIGING *waar van zij hier zoo breed opgeven?* Zouden zij overreed zijn geweest, *dat men overal bezuinigde waar dat mooglijk was?* Dat men *alomme alle misbruiken voorkwam?* Dat *niet éene dier uitgaven kon worden nagelaten?* En *dat daar aan het geheele beſtaan des Lands verbonden was?* Welk mensch van gezond verſtand kan dit geloven? Was een getal van ruim 90 REPRÆSENTANTEN, 5 DIRECTEURS, 7 AGENTEN, en een LEGIOEN VAN AMPTENAARS, *die nooit gehoorde penſioenen genoten*, noodzaaklijk voor het beſtaan van de Republiek? Waren dat alle, en nog zoo veele andere Respecten, nuttige uitgaven en blijken van bezuinigingen? Laaten wij niet méer vragen, maar denken... en onze traanen over 's Lands toenmaligen toeſtand en de gevolgen, afwiſſchen.

Digitized by Google

„ weinige maanden, zoo zeer den moed en de
„ trouw onzer eigene Troupen zichtbaar heeft
„ onderschraagd, om aldus eenen vijandelijken
„ aanval op onze Kusten uit te lokken? —
„ Of, zou men eindelijk aan de trouw onzer
„ pecunieele schikkingen met de Fransche Re-
„ publiek te kort doen, en boven het nadeel van
„ veelen onzer Medeburgeren, zich van die
„ zijde, aan even nadrukkelijke als rechtma-
„ tige verwijtingen bloot stellen? — Niets van
„ dit alles wil den Man, wien het bestaan van
„ zijn Land, wien zijn eigen bestaan ter harte
„ gaat! En wil Hij dat niet, dan wil Hij
„ tevens de opoffering, welken de keering van
„ ieder dezer onheilen vereischt. Deze opoffe-
„ ringen wil Hij te meer, om dat Hij zoo
„ veele vroegere opofferingen heeft gedaan, en
„ om dat hem de hoop overig blijft, dat een-
„ maal betere tijden, de tegenwoordige on-
„ gunstige omstandigheden zullen vervangen,
„ om dat ieder uitzicht op Vrede zijne hoop
„ bevestigd. Om dat hij tevens weet, dat ver-
„ beterde inrichtingen in het Inwendig Be-
„ stuur; dat bijzonderlijk de invoering van een
„ nieuw stelsel van Belastingen, (hetwelk Uwe
„ Commissie zich vleit, dat binnen ettelijke
„ maanden zal zijn daargesteld) de Finantieele

„ ram-

„ *rampen, veel kunnen, veel zullen verligten,*
„ *en om dat hij tevens weet, dat geen gezond*
„ *verſtand kan aarzelen, omtrent de keuze tus-*
„ *ſchen eenen zekeren dood en het ondergaan*
„ *eener bedenkelijke operatie, welke de hoop op*
„ *genezing overlaat.*"

Wij hebben de moeite genomen, om deze weinige trekken, aangaande den ſchrikbarenden eisch des Uitvoerenden Bewinds, aan de *Repreſentanten* overgegeven, voor onze Lezeren af te ſchrijven, om hun te doen zien, met welke ellendige, en tegen de ondervinding van den dag ten eenenmaale ſtrijdige drogredenen, men zich behielp, om de plaats hebbende, en om een ſpoedig redres ſchreeuwende *leemten*, *gebreken*, *misbruiken*, en *geldverſpillingen*, voor het oog des Volks te bedekken, en hetzelve in zijnen bitteren druk, zelfs bij het aan de hand houden van dat alles, nog op te beuren met de hoop op beterer en gelukkiger tijden, en dat alleen, om langs dien weg, in weinig maanden, een nieuwe ſchat van meer dan 40 MILLIOENEN in handen te krijgen, om ſlechts het zinkend ſchip van Staat, als door gedurig pompen, nog eenen korten tijd boven water te houden! Welk een uitgeſtrekt veld van de gewichtigſte en belangrijkſte aanmerkingen, doet zich

Digitized by Google

zich bij de aandachtige en onpartijdige overweging van deze kunstig ingekleedde Harangue, voor ons beschouwend oog niet op! Hoe luttel moeite zou het ons kosten, om door het aanvoeren van een reeks van de onwederspreekelijkste daadzaaken, aan te toonen, dat verre weg het grootste gedeelte van dit alles, hoegenaamd geen steek kon houden, wanneer men het bij het licht der waarheid, en den fakkel der ondervinding beschouwde! Dan dit achterwege latende, *eensdeels*, om dat wij niet te uitvoerig willen worden; en *anderdeels*, om dat elk mensch van gezond verstand, de waarde van veele gezegden zelve berekenen kan, zoo willen wij liever, onzen weg vervolgende, hier opgeeven, „ *hoe deze Staatkundige Heelmees-*
„ *ters*" (om ons van het door hun zelven gebezigde zinnebeeld te bedienen) „ *het Lancet*
„ *gebruikten, om de diepe en etterende won-*
„ *den van het veege Vaderland, nog grooter en*
„ *smertelijker te maaken, en zich boven het*
„ *gekerm van den Lijder betoonden te kunnen*
„ *verheffen:*" want het duurde niet langer dan 8 dagen naa het uitbrengen des zoo evengemelden Rapports, of het *Uitvoerend Bewind* deedt een Placaat uitgaan, waarin, naa het vermelden van den ellendigen toestand van 's Lands

Schatkist, *aan alle Ingezetenen boven de f* 500:- *gegoed, gelast werdt, om van alle hunne Bezittingen* 3 *pCt. bij Antiçipatie of Voorſchot te fourneeren in* 3 *Termijnen, en wel vóór, of op den* 10 *Meij,* 10 *Julij, en* 10 *October van het lopende Jaar* 1800, *met toezegging, dat zij daar voor zouden verkrijgen* RECEPISSEN, RENTENDE 3 PCto IN HET JAAR. — *Voorts werdt daarbij gevorderd, van alle de Ingezetenen, beneden de f* 600:- *jaarlijkſche Inkomſten hebbende,* 2 *pCt.: van die beneden de f* 800:- 4 *pCt.: en van allen die meer dan f* 800:- *inkomen hadden* 7 *pCt.,* (*en zulks alles als* DON GRATUIT,) *bij wijze van Quotiſatie over hunne relative Inkomſten en Verteeringen.* Alles te betaalen op den voet en wijze, en onder bedreiging van onderſcheidene Boeten en Poenaliteiten, als in dat uitgebreid Placaat, en een daar op gevolgd nader Ampliatie Placaat, werden opgegeven, en welks vermelding wij hier paſſeeren zullen, dewijl de klachten over dezelven, zoo ook over de verplichting, *dat elk Ingezeten den ſtaat zijner Bezittingen en Inkomſten, aan de Commisſien van Onderzoek ſchriftelijk moest opgeven, nog in verſche geheugenis zijn.*

Op deze wijze voorzag men in den volſtrekt gel-

Digitized by Google

geldeloozen toeſtand, waarin 's Lands Cas zich bevondt, en door zulke middelen bleef men de zaaken op den gewonen voet beleiden, daar met dezen maatregel, zelfs door eene onbegrijpelijke geeſtdrift van ſommigen, ſtroomen Gelds naar 's Lands Schatkisten vloeiden, bij *veelen* uit vreeze voor de bedreigde Pœnaliteiten; bij *anderen* om nog eenige voordeelen te genieten, die aan de betalingen *vóór den 6 April gedaan wordende*, waren gehecht geworden! Langen tijd verliep 'er, eer het *Uitvoerend Bewind* in gereedheid was, om de *Staat der Behoeften voor het Jaar* 1800 aan de Wetgevers ter bekrachtiging voor te leggen, want zulks geſchiedde niet eerder dan op den 6 *Auguſtij*, en dus op het tijdſtip, dat reeds een groot gedeelte van den gevorderden ſchat door de Natie was opgebragt, hetwelk bij veelen geene geringe verwondering verwekte, daar men reeds bij de aanvrage om de Heffing, in het begin des Jaars de toezegging deedt, die opgave weldraa te zullen inleveren. Hoe dit zij, of dit lang agterblijven aan de zijde der Beſtuurderen onvermijdelijk ware; dan wel, of zij met eene zekere angſtvalligheid bezield waren, om het akelig Tafereel voor het oog der Natie op te hangen; zoo veel is zeker, dat toen het

Digitized by Google

ſtuk bekend werdt, de zielen van veele Ingezetenen door eene kille ſchrik bevangen wierden over de enorme ſchat van *f* 78,571,684: 7: - - die men uitgeçijffert had nodig te hebben, om voor het reeds verre verlopen Jaar de zaaken aan den gang te houden, en dat het niet ontbrak aan doorzichtigen, die zich verbaasden te zien, dat de nu ingeleverde ſtaat, ſlechts een ſom van *f* 1,095,222: 14: 9½ minder bedroeg dan die van het voorgaande Jaar 1799, toen de Republiek door eene vijandelijke Legermacht beſprongen zijnde, de buitengewoone Lasten van den Oorlog te dragen had, en 'er echter als nu, naa den aftocht der aanvalleren, *nog ruim* 35 MILLIOENEN, *voor de Defenſie te Water en te Lande, op deze Staat ſtond uitgetrokken:* terwijl zij tevens opmerkten, dat, ondanks de noodzakelijkheid tot eene aanmerkelijke bezuiniging, en dat dezelve zoo plechtig beloofd was, 'er echter geen ſpoor van dat alles, zoo ten aanzien der kosten voor het *Beſtuur* als voor de *Defenſie*, op die Staat te ontdekken was, vermits de uitgaven, tot het *Algemeen Beſtuur*, de *Agentſchappen*, en de *Departementaale Huishoudingen* voor het loopende Jaar 1800, niet minder dan op de enorme ſom van VIER MILLIOENEN, TWEEMAAL

HON

HONDERD DRIE-EN-VEERTIG DUIZEND, NEGEN HONDERD-EN-TACHTIG GULDENS waren gefixeert geworden. (*) Uit welke maatregel zij, zonder de gave der Prophetie te bezitten, zeer gereedelijk voorzeggen konden, dat men, op dien voet blijvende voortgaan, naa verloop van eenige maanden, al wederom diep in de beurſe zoude moeten tasten, om door eene nieuwe importante Geldheffing, in de Behoeften van het Jaar 1801 te voorzien. Eene voorſpelling, die dan ook op den 19 *Februa-*

(*) Het zal tot nadere inlichting van onze minkundige Lezeren, zoo wij vertrouwen, niet overtollig kunnen gerekend worden, hier op te geeven, hoe veel 'er voor elk der in den Text genoemde Respecten *netto* bepaald was. Zie hier dezelve:

Voor het Algemeen Beſtuur . .	*f* 1,161,045:—
—— Buitenlandſche Betrekkingen. -	530,840:—
—— het Agentſchap van Finantien. -	69,000:—
—— — —— van Juſtitie. -	27,000:—
—— — —— van Politie en Waterſtaat. -	1,884,365:—
—— — —— Nationaale Opvoeding. . -	33,000:—
—— — —— Nationaale Oeconomie. . -	257,250:—
—— Huishoudelijke kosten van de 8 Départementen. -	281,480:—
Total. . .	*f* 4,243,980:—

Digitized by Google

bruarij van dat Jaar tot vervulling kwam, door het arresteeren van eene *zogenaamde Vrijwillige Negoçiatie*, ten belope van niet minder dan DERTIG MILLIOENEN, onder verband van de *Nationaale Domeinen*, welks Inkomſten dienen zouden, tot betaling van de Intresſen a $3\frac{1}{2}$ pCt., van het alzoo vrijwillig gefourneerde, en onder belofte, dat jaarlijks voor de waarde van ten minſten 3 *Millioenen* van voorzegde Domeinen zouden verkocht worden, om uit dien Koopſchat deze ſchuld aftelosſen, door eene Loterij, zullende beſtaan uit 30,000 *Prijzen* en 10,000 *Praemien*, welke laatſten alleen, op een ſchat van *dertien en een halve Tonne gouds* berekend werden.

Zoogenaamde Vrijwillige Negotiatie, (zeggen wij) en zoo wij vertrouwen met volle recht, want volgens het 12 *Artijkel* van het daar van gemaakte Plan, verklaarden de Volksvertegenwoordigers: „ *Dat indien de pogingen, om op* „ *die wijze de Extraordinaire Behoeften van* „ *den Jaare* 1801, *te beſtri den, onverhoop-* „ *telijk mislukten, of* (door eene traage deel- „ neming) *ongenoegſaam bevonden wierden, het* „ *Vertegenwoordigend Lichaam*, GEENE AN- „ DERE RESSOURÇES OVERIG HEBBEN- „ DE, *als dan genoodzaakt zoude worden,*

„ *on-*

„ *ondanks zich zelve, tot* GEFORÇEERDE
„ MIDDELEN *te moeten overgaan, en echter*
„ *deze Negoçiatie, dien onverminderd, zoude*
„ *moeten blijven in haar geheel, en de Deel-*
„ *hebbers in dezelve, overzulks gehouden zijn,*
„ *om in zulk een* GEFORÇEERDE MESURE
„ *gelijkelijk met hunne overige Mede-Ingeze-*
„ *tenen te fourneeren. Met die uitzondering*
„ *nogthans, dat ter concurrentie van dezelfde*
„ *Som, als iemand aan de gerequireerde De-*
„ *claratoiren van deelneeming, met en bene-*
„ *vens zijn Fournisſement, in zodanig een ge-*
„ *val, te doene geforçeerde Negotiatie mogt*
„ *komen over te leggen, aan hem zouden wor-*
„ *den afgegeven, Nationaale Schuldbrieven,*
„ *rentende 3½ pCt. Terwijl de Fournisſemen-*
„ *ten van alle andere Ingezetenen, welken*
„ *geen Declaratoiren van Deelneeming kon-*
„ *den produçeeren, of voor hèt geene meerder*
„ *moest gefourneert worden als in de Decla-*
„ *ratoiren zou vermeld ſtaan, zouden worden*
„ *aangemerkt als* DON GRATUIT, *zonder*
„ *dat daar voor eenige Schuldbrieven zouden*
„ *afgegeven worden.*"

Ontroerend Tafereel, dat de uitgeputte Natie in deze maatregel, aangaande 's Lands Finantieele toeſtand, ter beſchouwing werdt voorgeſteld!

Digitized by Google

ſtold! daar het elk nadenkende moest overreden, dat niettegenſtaande de in het Jaar 1800 pas opgebragte 4 *pCt. op de* BEZITTINGEN, benevens de andere Heffingen *op de* INKOMSTEN, zoo veele MILLIOENEN hadden afgeworpen, 'er echter als nu geen minder Geldgebrek dan in de voorige jaren was, en het *Deficit* even ſchrikbarend voor het pas ingetredene Jaar 1801 werdt voorgeſteld, daar de *Repræſentanten*, in de *Præambule* van hun Decreet, niet zonder eene merkbaare angſtvalligheid te doen blijken, in ſubſtantie dus redekavelden:

„ *Het Vertegenwoordigend Lichaam, over-*
„ *weegende, dat de Behoeften, zoo ter beſtrij-*
„ *ding der benodigde uitgaven tot de verdedi-*
„ *ging, en tot de verkrijging van eenen alge-*
„ *meenen, beſtendigen, en voordeeligen Vrede;*
„ *als tot de prompte betaling der Renten en*
„ *andere Lasten van den Staat voor den Jaa-*
„ *re* 1801, (*hoe zeer daar van nog geene be-*
„ *grooting kon worden opgegeven*); (*) *echter,*

naar

(*) Zie daar, even hetzelfde geval van het vorige Jaar. Men wist zeker dat 'er niet minder zou nodig zijn, maar men ſchroomde de nette berekening op dat tijdſtip bloot te leggen. Waarom? Zou het ook daarom

ge-

„ *naar aanleiding van de omſtandigheden*
„ *waarin de Republiek zich bevondt*, OP DE
„ MEEST BEZUINIGENDE WIJZE BEREKEND, *naa afrek der ordinaire Inkomſten,*
„ *nog zoo vele zouden zijn, dat wanneer de-*
„ *zelven bij wijze van Geforçeerde Heffing over*
„ *de Bezittingen der Ingezetenen zouden moe-*
„ *ten geheven worden*, ZULKS NIET VEEL
„ MINDER ALS VIER TEN HONDERD
„ VAN EVENGEMELDE BEZITTINGEN
„ ZOUDE BEDRAGEN:

„ *Overwegende, dat de Ingezetenen ver-*
„ *ſcheidene Jaren agter den anderen, door*
„ *het opbrengen van een gedeelte hunner Be-*
„ *zittingen hadden moeten worden gedrukt; en*
„ *zij Vertegenwoordigers doordrongen zijnde*
„ *van den harden taak, om die Lasten nog*
„ *wederom te moeten vermeerderen, alle mid-*
„ *delen behoorden te beproeven, waar door de*
„ *Ingezetenen zouden kunnen worden verligt,*
„ *en den Staat echter de benodigde Gelden zou-*
„ *de kunnen bekomen:*

„ *Over-*

geſchied zijn, *dat niettegenſtaande de plicht van bezuiniging hier werdt voorgedragen, men echter op den ouden voet voortging, om eene kostbare en omſlachtige Huishouding aan de hand te houden?* Wij zullen ſtraks eene proeve neemen om die vraag te beantwoorden.

Digitized by Google

„ *Overwegende, dat de Natie nog bezitſter*
„ *was van aanzienelijke Goederen, welken door*
„ *de geringe Revenuën, welken daar van wer-*
„ *den getrokken, aan den Lande niet dat Voor-*
„ *deel en Nut verſchaften, het geen, wanneer*
„ *dezelven in handen van Particulieren waren,*
„ *daar van zoude kunnen worden getrokken,*
„ *en het mitsdien geenſints tot nadeel zou ver-*
„ *ſtrekken, wanneer die Domeinen op eene ver-*
„ *ſtandige wijze werden veräliëneert:*

„ *En eindelijk overwegende, dat intusſchen,*
„ *door dit middel de Ingezetenen, zoo niet ge-*
„ *heel, ten minsten waarſchijnlijk voor het*
„ *grootſte gedeelte, zouden kunnen worden ont-*
„ *last van het opbrengen van vernieuwde Ge-*
„ *forçeerde Heffingen, welken anderſints bij*
„ *den nog voortduurenden Oorlog onvermijde-*
„ *lijk waren: zoo had men beſloten tot het ar-*
„ *resteeren van eene Vrijwillige Negotiatie,*"
die wij uit het hier boven door ons opgegeve-ne uittrekſel hebben leeren kennen, en daarom hier niet uitvoeriger opgeven zullen.

Zonder thans te treden in een onderzoek, of de hier ter neder geſtelde ſtellingen, aangaande de meerdere of mindere voordeelen, welken het *verkopen* of *behouden* van *'s Lands kostbaa-re en uitgeſtrekte Domeinen*, in de toenmalige om-

Digitized by Google

omſtandigheden voor den Lande veroorzaaken zouden; zonder ons te willen vermoeijen met de overweging, of het met eene *goede Staats-Oeconomie* ſtrookte, om in eenen tijd, daar het Contante geld zoo duur was, en alle Vaste Goederen, uit dien hoofde, tot geringe prijzen verkocht werden, deze overblijffelen van den ouden voorſpoed en der dapperheid van onze Voorvaderen in de vestiging der waare vrijheid, tot gelde te maaken, en het beheer over dezelven, zelfs in vreemde handen te doen overgaan? zoo duide men het echter aan ons niet euvel, om hier aan te merken, dat deze ſtap een bewijs opleverde, niet alleen van den hoogen nood waar in men zich bevondt, en het gevoel van het drukkende dezer nieuwe aanvrage; maar ook van de enorme ſchat, die 'er boven de *Ordinairis Inkomſten van den Staat* wederom te kort kwam, om het zinkend ſchip boven water, en het alſints waggelend en kostbaar Beſtuur, nog voor het lopende jaar aan den gang te houden. Men begrootte (dit is waar) het *Deficit* hier op 30 MILLIOENEN: doch toen eenen geruimen tijd naa het arresteeren van dat Plan, de nette *Staat van Behoeften voor het jaar* 1801. door het Bewind aan de Wetgevers werdt voorgelegd, bleek dui-

Digitized by Google

duidelijk, dat het weinig minder dan 40 MILLIOENEN GULDENS bedroeg, dewijl de *kosten tot de Defenſie te Water en te Lande*, niettegenſtaande het Land bijna geene *Zeemacht* hadt, en hetzelve ſints den aftocht der *Anglo-Ruſſen* maar eene *middenmatige Armee* op de been hieldt, echter tot een ſom van TWEE EN DERTIG MILLIOENEN, DRIEMAAL HONDERD AGTDUIZEND, ZEVENHONDERD EN VEERTIEN GULDENS, berekend waren. En wat de kosten tot het Beſtuur betreft, ook daaromtrent was hoegenaamd geene bezuiniging te ontdekken, want men hield al dien onnutten omſlag aan de hand. Van hier de waare oorzaak, dat den geëischten ſchat voor 1801 over het geheel, niet minder dan EEN-EN-ZEVENTIG MILLIOENEN, DRIEMAAL HONDERD VIJF-EN-VEERTIG DUIZEND, DRIEHONDERD NEGENTIEN GULDENS, VIJFTIEN STUIVERS EN ZES PENNINGEN, NETTO, bedragende was, waar tegen de *Ordinairis Inkomſten* niet hooger dan op ruim 30 MILLIOENEN konden berekend worden. (*)

Ge-

(*) Niettegenſtaande (zoo als in den Text gezegd is) het ongelukkig Vaderland genoegſaam *geen Zeemacht* overgebleven was, en men het Toneel des Oorlogs van des-

Genoeg gezegd, (naar ons inzien) om onze Lezeren een flaauw denkbeeld te geeven, op welk

deszelfs grond verwijderd zag; en *Ondanks de verzekering van eene in acht genomene Zuinigheid in het Beſtuur*, zoo ontdekte men echter, dat 'er in die opzichten geene verandering van eenig belang in den *Staat van Behoeften voor* 1801 te beſpeuren was, want men vroeg nu,

Voor de *Defenſie te Water* . *f* 10,320,251:—:—
—— — —— *te Lande* . . 21,988,463:—:—
—— het *Beſtuur*, *Agentſchappen*, en *Departementaale Huishoudingen*, en de *Intereſſen van de Generaliteit* en *Admiraliteiten*, die men nu onder het *Agentſchap* van *Financien* gemengd had. 12,188,575:16:10

En dus een ſchat van . . *f* 44,497,289:16:10
maakende dus een gering verſchil met de Behoeften van het jaar 1800, ter ſomma van *f* 788,014:5:3, zijnde toen alle de zoo even genoemde Posten op eene ſom van *f* 45,285,304:1:13 berekend en uitgetrokken. — Wiens hairen rijzen bij dit Tafereel niet te berge, vooral, wanneer men bedenkt, hoe veele Schatten de Ingezetenen boven dat alles voor de *Landmacht* nog bekostigen moesten, voor het *Inkwartieren in hunne Huizen*, of aan de *Bureaux van Cazerneering*, waar aan den geringen zoo wel als den gegoedden Ingezeten onderworpen was, en waar door de kosten op de *Landmacht*, voor 's Lands Cas verminderd wierden? Hoe drukkend dien Last voor veele Steden en Dorpen was,

Digitized by Google

welk eene wijze 'er met 's Lands en der Ingezetenen dierbaarſte belangen, door het toenmalig Beſtuur werdt omgeſprongen! hoe het zich ſteeds onledig hield, met het uitdenken van de verderffelijkſte *Palliative middelen*, alleen om het kostbaar Bewind te handhaven, waar door 's Lands ſchulden, zonder uizigt op redres, of eenige zorg voor de toekomst te toonen, tot den Hemel ſtegen, niettegenſtaande het gezond verſtand, en de ondervinding van den dag ten duidelijkſten leerden, dat men op die wijze voortgaande, en wanneer men het kwaad niet in den grond aantaſtte, of op een oogenblikkelijke terugkeering tot betere Grondbeginzelen bedacht wierde, men als dan den zoo zeer geliefden zetel met ſchaamte en ſchande zou ruimen moeten! zoo als dan ook het geval wierdt, eer het eerſte jaar der 18de Eeuwe zijnen kring ſloot. Een Jaar, dat zich door alle de tot hier toe opgenoemde algemeene Volksrampen, nog als bijzonder ongelukkig kentekende voor de Bewoneren van de meeste

was, weeten zij het best, die daaglijksch de Militairen voeden en herbergen moesten, en tevens zagen, op welk eene wijze ſommige Geëmplooijeerden bij de Inkwartiering teerden en ſmeerden van der Burgeren geld.

Digitized by Google

te wel eer bloeijende Steden des gefolterden Vaderlands. Waar zouden wij beginnen, waar zouden wij eindigen, wanneer wij hier (hoe zeer het tot ons tegenwoordig behandeld wordend onderwerp, behoord), vermelden wilden, hoe ellendig het in die dagen met de Finantiën der Stedelijke kasſen, met die der voorheen welvarende Vlekken en Dorpen, en alomme met de Armenkasſen derzelve geſteld was, en welk een menigte van Smeekſchriften 'er van wegen de Beſtuurderen derzelver in den Haage ingeleverd werden, ten einde onderſtand te verkrijgen, of vrijheid te erlangen, om door *Plaatſelijke Belastingen* in de onderſcheidene noden te voorzien? Die allen waren toch de onvermijdelijke gevolgen van den algemeenen nood des Vaderlands, bij het verlies van *Handel* en *Zeevaart*, en de doodelijke kwijning die door dien weg aan *Trafiken*, *Fabrieken*, *Neeringen* en *Handteeringen*, *Viſcherijen*, en wat niet al meerder? was toegebragt! Alomme was er vermindering, vermagering, en verarming te beſpeuren! De eene Gemeente, klaagde al luider dan de andere, en het bidden om gedeeltelijke voorziening omtrent dat alles, ſcheen op veele plaatſen als aan de order van den dag geſteld te zijn. Om hier niet alles

op

op te haalen, wat wij daar van ter ſtaving zouden kunnen zeggen, zal het genoegzaam zijn ons te bepalen, tot het geene 'er ten dezen aanziene, met de *Grootſte, de Rijkſte, en Machtigſte Stad des geheelen Vaderlands, het Vermogend* AMSTERDAM, *in die dagen voorviel*, toen de Leden van de Intermediaire Regeering aldaar, (naa te vergeefsch om ontſlag van hunne posten verzocht te hebben,) de Finantien van die Stad in zulk eenen benarden toeſtand zagen ingewikkeld, dat zij, als ten einde raad zich gedrongen vonden, om hunnen nood aan de *Vertegenwoordigende Vergadering in den Haage* bloot te leggen, en deze bij herhaalingen zelfs te ſmeeken, om hunne ſtad, dóor eenen pecunieelen bijſtand dadelijk te hulp te komen. Hoe veele voeten het in de aarde had, eer 'er aan dat verzoek eenigermate voldaan werdt, kunnen de Handelingen van dien tijd best getuigen, niettegenſtaande de hulpbetooning op den 27 *Februarij* 1800 bepaald, neêrkwam. „ *Op het* „ *accordeeren van een Voorſchot uit 's Lands* „ *Kas, ter ſomma van f* 500,000 *Guldens, en* „ *wel uit het Provenue van de eerſte Nationaale* „ *Buitengewoone Geldheffing, en in zodanige* „ *Termijnen, als het Uitvoerend Bewind naar* „ *gelange van de Omſtandigheden van 's Lands*

„ *Cas*

Digitized by Google

„ *Cas zoude nodig oordelen.*" Echter onder deze ſpeciaale, en wel ingezien, voor zulk een ſtad vernederende Voorwaarde en Conditie: „ *dat de alzoo voorgeſchootene Penningen moes-* „ *ten worden gerestitueerd uit het Provenue* „ *der eerſte Plaatſelijke Heffing aldaar, zoda-* „ *nig nogthans, dat dezelven immers en in al-* „ *len gevalle, voor den Eersten Maij* 1801 „ *moesten zijn te rug gegeven. Blijvende in-* „ *middels voor de voldoening van de te ver-* „ *ſtrekkene Leening, alle de Goederen en In-* „ *komſten van de Stad Amſterdam verbonden.* „ *Met last aan het Uitvoerend Bewind, om* „ *deswegens, alvorens de Ordonnantie af te* „ *geeven, van de Municipaliteit van Amſter-* „ *dam de nodige ſecuriteit te neemen. Wor-* „ *dende wijders dezelve Municipaliteit op het* „ *ernstigſte aanbevolen, om in allen opzichte,* „ *en ook ten aanzien van de bedeeling der Be-* „ *hoeftigen, de meeste menage te obſerveeren,* „ *en te doen obſerveeren.*"

Tot zulk eenen duuren prijs, uit hoofde der vernederende Conditien, werdt de bede van het *weleer Rijk en Machtig Amſterdam*, om *f* 500,000:- voor eenige maanden ter leen te mogen ontfangen, toegeſtaan! Wie van onze naadenkende Lezeren gevoelt hier niet met ons

Digitized by Google

eene mengeling van hartstochtelijke aandoeningen, wanneer hij uit dit eene ſtaaltje duidelijk bemerkt, *tot welk een verval de Finantie van deze beroemdſte Handelſtad des Werelds*, in het *Vijfde Jaar der Bataafſche Vrijheid gezonken was;* en dan daarbij haare toenmalige geſteldheid vergelijkt met die, waar van zij, *toen* omtrent 19 Jaaren rugwaard gerekend, (te weten bij het uitbarſten van den Oorlog met *Engeland*,) een ſprekend bewijs opleverde, *toen de Raad dier Stad een aandeel van* VIERENTWINTIG TONNEN SCHATS *uit Stads Kas kon beſteden, in eene als toen gearresteerde Vrijwillige Negotiatie van* ƒ 16,000,000, *ter verſterking van 's Lands vervallene Zeemacht?* Wie krimpt het hart van weêdom niet weg, hier te vernemen, op welk eene wijze dien Rijkdom in Gebrek verwandeld was? Wie beſpeurt hier niet, tot welk eene hoogte het *wantrouwen* en de *macht* bij de toenmalige *Volksvertegenwoordigers* geſtegen was, daar zij vorderden: EENSDEELS, *dat men Stads Goederen en Inkomſten voor de verſtrekte Lening ten onderpande ſtelde:* en ANDERDEELS, *der zuchtende Regeering, op eene meesterachtige wijze den plicht van bezuiniging, ook omtrent behoeftigen, aanbeval?* Een plicht, die veele diér Repræſentanten, op

de

de kenmelijkſte wijze, in gevallen van aanbelang, geheel en al uit het oog verloren en verzuimden, wanneer zij zich bij veele gelegenheden in de breſe ſtelden, OF om aan een zwerm van *Ambtenaaren*, in overvloed op de Bureaux geplaatst, aanzienelijke Jaarwedden te bezorgen; OF, om ruime Penſioenen te verkrijgen voor de zodanigen, die zonder genoegzaame gronden aanſpraak maakten op de Nationaale erkentelijkheid, terwijl zij wederom in andere gevallen den hang van zuinigheid ten toon ſpreidden, in uitvoerige Advijſen over onbeduidende kleinigheden, zelfs aan ongelukkigen? Men zegge hier niet, *deze rede is hard!* De waarheid derzelve ontwrong ze aan onze penne, bij het doorbladeren der veelvuldige openlijk gevoerde Twistredenen, waar mede de Handelingen van dien tijd als doorzaait zijn. Laten wij ter ſtaving van dit gezegde de moeite neemen, om ſlechts door twee voorbeelden aan te toonen, dat men in ſommige gevallen het *Kameel* zeer gemakkelijk kon doorzwelgen, terwijl men bij andere gelegenheden aan den *Mug* ſcheen te zullen ſtikken. Tot de eerſte Clasſe behoort buiten alle tegenſpraak, het geene 'er op den 25 *Maart* 1800 in de Vergadering voorviel, bij gelegenheid, dat door eene Perſoneele Commis-

Digitized by Google

ſie een *nader Plan van Organiſatie, der onderſcheidene Bureaux van de* VII. *Agentſchappen* werdt ingelevert. Een taak, welke aan dezelve was opgedragen, (quaſi) als een *maatregul van bezuiniging*, waar van men, (zoo als wij gezien hebben,) bij de aanvragen om Geld, zoo breed opgaf. Een ſtuk, waar uit wij niet alleen ontwaar worden, van waar het toekwam, dat die Agentſchappen jaarlijksch op zoo veele Tonnen Schats aan den Lande te ſtaan kwamen; maar ook welk een ontzettend aantal Geëmploieerden bij elk derzelver geplaatst waren: waarom wij het der moeite wel waardig gekeurd hebben, hetzelve alhier hoofdzaaklijk in te laſſen, ten einde onze minkundige Lezeren bij de Stukken te doen zien, hoe ruimſchotig men met het door de Natie zoo zuur opgebragt wordende Geld omſprong. Immers men bepaalde voor de Beampten van elk Agentſchap de navolgende Tractementen:

AGENTSCHAP VAN BUITENLANDSCHE ZAAKEN.

1	Seeretaris	*f* 4000:—
1	Eerſte Commis	" 2500:—
2	Twede dito à *f* 1800.	" 3600:—
8	Clercquen à *f* 1000. . . .	" 8000:—
2	Bodens à *f* 800.	" 1600:—

1 Di-

Digitized by Google

1 Directeur der Correspondentie .	f 1500:—
1 Secretaris der Cijffers . .	" 3000:—
1 Adjunct Secretaris	" 1000:—

AGENTSCHAP VAN MARINE, *in den* HAAGE.

Aan het Buffet.

1 Secretaris	f 4000:—
1 Eerſte Commis	" 2500:—
1 Clercq	" 1000:—

Aan het Bureau van Expeditie.

1 Commis Expediteur	f 2400:—
1 Tweede Commis	" 1800:—
3 Clercquen	" 3000:—
Voor extraordinaire Schrijflonen .	" 1200:—

Departement van Equipage.

1 Commisſaris Directeur . .	f 3000:—
2 Eerſte Commiſen . . .	" 5000:—
2 Tweede dito . . .	" 3600:—
3 Clercquen	" 3000:—

Departement van Finantie.

1 Hoofdcommis	f 3000:—
1 Eerſte Commis. . . .	" 2500:—
1 Tweede dito	" 1800:—
3 Clercquen	" 3000:—
1 Chartermeester	" 1200:—

Digitized by Google

Comptoir van de Hoofdelijke Betaling.

1	Eerſte Commis . . .	*f* 2500:—
1	—— Commis Contrarolleur .	" 2500:—
1	Twede Commis . . .	" 1600:—
1	—— Commis Contrarolleur .	" 1600:—
4	Clercquen . . .	" 4000:—
1	Oppaſſer	" 500:—

Verdere Geëmplooieerden.

1	Conſtructeur Generaal	*f* 4000:—
1	Mathematicus en Examinator . .	" 2400:—
2	Leden in Commisſie tot de lengte op zee, en verbetering der Zeekaarten .	" 1200:—
1	Provoost Generaal . . .	" 1500:—
4	Hellebaardiers à 600 . .	" 2400:—
1	Kamerbewaarder	" 1200:—
4	Bodens à *f* 800	" 3200:—

Te AMSTERDAM.

Expeditie.

1	Commisſaris Directeur . . .	*f* 3500:—
1	Departements Secretaris . .	" 2500:—
1	Twede Commis	" 1800:—
2	Clercquen, ...	" 2000:—

Bureau van Aanneeming.

1	Twede Commis . . .	*f* 1800:—
1	Clercq	" 1000:—
1	Oppaſſer	" 400:—

Ver-

Digitized by Google

Verdere Gemplesieerden.

1	Examinator der Stuurlieden .	f 500:—
1	's Lands Doctor	" 400:—
2	——— Chirurgijns . . .	" 800:—
1	Kamerbewaarder	" 1000:—
2	Bodens	" 1600:—
1	Lieutenant Geweldige . .	" 500:—
6	Hellebaardiers à f 500 . .	" 3000:—

Beſtuur van de Werf.

1	Equipagiemeester . . .	f 3000:—
1	Onder Equipagiemeester . .	" 2400:—

Te MEDEMBLIK.

1	Onder Equipagemeester . .	f 2000:—

Te HARLINGEN.

1	Commis	f 800:—
1	Hellebaardier . . .	" 500:—

In 't NIEUWE DIEP.

1	Onder Equipagemeester . .	f 2000:—
1	Monſter Commisſaris . .	" 1000:—
1	Clercq	" 500:—

In het VLIE.

1	Monſter Commisſaris . .	f 800:—

Te DELFZYL.

1	Monſter Commisſaris . .	f 800:—

Digitized by Google

Bij 't Hospitaal te ENKHUIZEN.

1	Dirigeerend Doctor . . .	f 2000:—
1	Chirurgijn	" 1400:—
1	Hospitaalmeester . .	" 700:—

Te ROTTERDAM.

Expeditie.

1	Commisfaris Directeur . . .	f 3500:—
1	Departements Secretaris. . .	" 2500:—
2	Clercquen . . .	" 2000:—

Bureau van Aanneeming.

1	Twede Commis. . . .	f 1800:—
1	Oppasser	" 400:—

Verdere Geëmpooieerden.

1	Examinator der Stuurlieden .	f 300:—
1	Lands Doctor . . .	" 200:—
1	—— Chirurgijn. . .	" 50:—
1	Kamerbewaarder . . .	" 600:—
1	Bode	" 800:—
1	Lieutenant Geweldige . .	" 500:—
4	Hellebaardiers	" 1600:—

Beftuur van de Werf.

1	Equipagiemeester . . .	f 3000:—
1	Onder Equipagiemeester . .	" 2200:—
1	Directeur van de Lijnbaan . .	" 2200:—

Digitized by Google

Te VLISSINGEN.

Expeditie.

2	Commisfaris	f 3000:—
1	Departements Secretaris	" 2400:—
1	Clercq	" 1000:—

Bureau van Aanneeming.

1	Directeur van het Fonds der arme Zeelieden	f 200:—

de Werf.

1	Onder Equipagiemeester	f 1600:—

Verdere Geëmplooieerden.

1	Bode	f 800:—
1	Lieutenant Geweldige	" 500:—
2	Hellebaardiers	" 700:—

Te HELLEVOETSLUIS.

1	Onder Equipagiemeester	f 1800:—
1	Monfter-Commisfaris	" 150:—

In den BRIEL.

1	Monfter-Commisfaris	f 150:—

Hospitaal op Fijenoord.

1	Dirigeerend Doctor	f 2000:—
1	Chirurgijn.	" 1400:—
1	Hospitaal-Meester	" 500:—
1	Hospitaal-Moeder	" 300:—

Digitized by Google

Ontvangers.

1	Ontfanger Generaal	f 8800:—
1	Departem. Ontfanger te Amſterdam	" 4500:—
1	——— ——— te Rotterdam	" 3800:—
1	——— ——— te Vliſſingen	" 2750:—

AGENTSCHAP van OORLOG.

Generaale Secretarije.

1	Secretaris	f 4000:—
1	Eerſte Commis.	" 2500:—
3	Tweede Commiſen	" 5400:—
1	Commis Expediteur	" 2000:—
1	Indexmaaker	" 1600:—
1	Chartermeester	" 1200:—
8	Clerquen	" 8000:—

Militaire Adminiſtratie.

1	Hoofd-Commis	f 3000:—
2	Eerſte Commiſen	" 5000:—
1	Tweede Commis	" 1800:—
4	Clercquen	" 4000:—

Finantie Departement.

1	Hoofd-Commis	f 3000:—
1	Eerſte Commis	" 2500:—
1	Tweede Commis	" 1800:—
4	Clercquen	" 4000:—

Voorts.

4	Bodens	f 3200:—
1	Conchierge	" 800:—

AGENT-

AGENTSCHAP van FINANTIEN.

1	Secretaris	f 4000:—
1	Hoofd-Commis	" 3000:—
1	Eerſte Commis *Convooijen*	" 2500:—
2	dito *Staats-inkomſten*	" 5000:—
1	dito *Expeditie.*	" 2500:—
4	Commiſen *Rekeningen*	" 6000:—
16	Clercquen	" 16000:—
1	Kamerbewaarder	" 1000:—
4	Bodens	" 3200:—
1	dito *Convoijen*	" 400:—

Adminiſtratie der Domeinen van de Vorst van Naſſau.

1	Hoofd-Commis.	f 3000:—
1	Theſaurier en zijne Clercquen.	" 5000:—
1	Inſpecteur Generaal	" 2500:—
1	Commis ter Audientie	" 1600:—
2	Twede Commiſen.	" 3200:—
7	Clercquen	" 7000:—
1	Kamerbewaarder	" 800:—
1	Bode	" 600:—

AGENTSCHAP van JUSTITIE.

1	Secretaris	f 3500:—
1	Eerſte Commis	" 2500:—
1	Twede dito	" 1800:—
1	dito ter Expeditie	" 1200:—
1	Indexmaaker	" 1200:—
7	Clercquen	" 7000:—

Digitized by Google

2 Bodens	ƒ 1500:—
1 Kamerbewaarder	ƒ 300:—

AGENTSCHAP *van* NATIONAALE OPVOEDING.

1 Secretaris	ƒ 3500:—
1 Hoofd-Commis voor de Geneeskundige Staatsregeling	ƒ 3000:—
3 Tweede Commiſen. . . .	ƒ 5400:—
5 Clercquen	ƒ 5000:—
1 Bode	ƒ 700:—
1 Oppaſſer	ƒ 300:—
Extra-Uitgave voor het vervaardigen van Plannen, ten dienſte van het Agentſchap: tot aankoop van Boeken, enz. enz. .	ƒ 6000:—

AGENTSCHAP *van* NATIONAALE OECONOMIE.

Voor den Secretaris . .	ƒ 3500:—
—— de Geëmploieerden ter Secretarij .	ƒ 3200:—
—— 1 Bode	ƒ 800:—

Uit deeze Lijst (*alleen de Amptenaaren van de Zeven Agentſchappen conçerneerende*,) ziet men, in hoe verre men op *Vereenvoudiging*, en *Menage* in de onderſcheidene Huishoudingen bedacht bleef, niettegenſtaande men bij herhaling hier breed van opgaf; dewijl voor 256 *Amptenaaren* hier geſpeciſiçeert, en dat wel *bij wijze van nadere bezuiniging*, nog eene jaar-

Digitized by Google

jaarlijkſche uitgaave van *f.* 363,160:— werdt voorgedragen, terwijl men van de enorme ſchatten, die aan het *Uitvoerend Bewind*, de *Agenten*, *Repræſentanten*, de *Departementale Beſtuuren*, het *Hooge Nationaal Gerechtshof*, het *Syndicaat*, enz. (met den verbazenden drom van *Ministers*, *Beampten*, en *Bedienden*, tot elk derzelve behoorende) betaald werden, hoegenaamd geen melding maakte (*).

Was

(*) Luttel moeite zou het ons kosten, om uit onzen voorraad van ſtukken, op de duidelijkſte wijze aan te toonen, hoe vele ſchatten tot al dien omſlag aan den gang gehouden werden, dan wij zouden dus doende te uitvoerig worden. Reeds van den aanvang der Revolutie, werden alomme onder allerhande nieuwe benamingen, nieuwe Ampten en nieuwe Amptenaaren, op lucrative Tractementen gecreëert. Toen het Proviſioneel Beſtuur in 1796, door de *Nationaale Vergadering* vervangen werdt, wierden de uitgaven nog oneindig grooter, en de mannen van den 12 *Januarij* verzekerden, dat zij toonen zouden goede *Oeconomisten* te wezen, door alles te vereenvouwigen, volgens het *Prinçipe van Een- en Ondeelbaarheid*. Dan, in plaatſe van die belofte naatekomen, ging het bij de *Dictators* toen eerst regt los, op het ſcheppen van Ampten, en het bepalen van nooitgehoorde Tractementen. Zij werden al mede om die redenen, en nog meer *omgepleegde zwarte wanbedrijven*, op den 12 *Junij* uit den zetel gerukt, en nu beloofde men het goede Volk, dat het beter gaan zou.

Digitized by Google

Was het wonder, dat eenige Mannen van kunde, dien Voordragt hoorende, hunne ſtemmen tegen hetzelve verhieven, en op de verwerping van het ſtuk aandrongen? De Repræſentant LEEMANS althans behoorde tot die Claſſe, daar hij aanvong, dus nadrukkelijk zijne denkbeelden te ontwikkelen, waar uit men te gelijk de waarde van het ſtuk kan berekenen.

„ *Over het algemeen moet ik zeggen, dat ik*
„ *mij met het vorige Rapport der Commisſie*
„ *nog beter, dan met hetgeene wij nu in han-*
„ *den hebben, zoude kunnen vereenigen: daar-*
„ *bij waren veel minder Perſonen voorgedra-*
„ *gen, en ook eenige beloningen minder ge-*
„ *ſteld. Het is meer dan tijd, dat het Verte-*
„ *genwoordigend Lichaam met daaden toone,*
„ *dat hetzelve krachtdadig alle nodelooze uit-*
„ *gaven wil tegengaan. Ik zal de vrijheid*
„ *gebruiken, om ſucceſſivelijk de onderſcheidene*
„ *Agentſchappen naa te gaan, en aan de Ver-*
„ *gadering voor te dragen die bezuinigingen,*
„ *wel-*

zou. Dan, daar men het onwettig, en zelfs gewelddadig doorgedrongen *Plan van Staatsregeling*, van den 23 *April* 1798, grootdeels behouden bleef, zoo had dit ten gevolge, dat alle die Geldverſpillingen bleven voortduuren zoo lang de beide Kamers beſtonden.

Digitized by Google

„ *welke naar mijn begrip daarin plaats be-*
„ *hoorden te hebben* (*).

„ *Wat dan het* AGENTSCHAP VAN BUI-
„ TENLANDSCHE BETREKKINGEN *be-*
„ *treft, zoo vinde ik daar voor f* 25,200 *uit-*
„ *getrokken, onder* 15 *Perſonen en* 2 *Bodens*
„ *verdeeld. — Als ik mij niet bedriege, zoo*
„ *zijn deze werkzaamheden, ſtaande de Na-*
„ *tionaale Vergaderingen, door* 5 *of* 6 *Perſo-*
„ *nen waargenomen, en wel op zodanigen voet,*
„ *dat ik geloof, dat zich niemand beklagen*
„ *zou, bijaldien de werkzaamheden van dit*
„ *Agentſchap, zoo in ſpoedige als naauwkeu-*
„ *rige werkzaamheid daar aan evenaarden.* —
„ *En waarom dan nu zulk eene menigte Per-*
„ *ſonen geëmplooijeerd? Ik heb het oog voorna-*
„ *melijk op de* 2 *voorgedragene* TWEEDE
„ COMMISEN, *op de* 8 CLERCQUEN, *op*
„ *de*

(*) Daar wij de ſpecificque Lijst van alle de Agentſchappen hier boven medegedeeld hebben, met oogmerk om dezelve tegen dit *mannelijk advis van den Heere* LEEMANS te confronteeren, zoo vertrouwen wij met de plaatſing van hetzelve, onze Lezeren geenen onaliens te doen. Het is te bejammeren, dat het ſlechts de misbruiken van *twee Agentſchappen* aantoont. Want om dat zulks niet ſmaakte aan de meerderheid, belette Hem de Præſident in zijn loffelijk oogmerk.

Digitized by Google

„ *de* DIRECTIE VAN DE BUITENLAND-
„ SCHE CORRESPONDENTIE, *en op den*
„ ADJUNCT SECRETARIS VAN DE CYF-
„ FERS, *voor welke Perſonen* ƒ 13,100:- *zou*
„ *worden betaald, en hetwelk naar mijn inzien*
„ *zeer wel door* ÉÉNEN TWEEDEN COM-
„ MIS, *en* VIER CLERCQUEN, *en dus voor*
„ ƒ 5,800:- *zou kunnen worden waargenomen;*
„ *waardoor dan* ƒ 7,300:- *zouden uitgewon-*
„ *nen worden.*"

„ *Het* AGENTSCHAP VAN DE MARINE
„ (gaat de Spreker voort) *munt boven alle an-*
„ *deren in kostbaarheid uit*, EN ZULKS IN
„ EEN TYD, DAT WY GEEN ZEEMACHT HEB-
„ BEN, *jaa*, *ik geloof*, DAT WY MOETEN
„ AFZIEN VAN HET DENKBEELD, OM GE-
„ DUURENDE DEZEN OORLOG WEDEROM
„ EENE ZEEMACHT AANTESCHAFFEN. —
„ *Is eenheid in de Adminiſtratie eene der*
„ *Hoofdtrekken van de Staatsregeling, zoo vin-*
„ *de ik die Eenheid van Beſtuur geenzints bij*
„ *de Organiſatie van dit Agentſchap geobſer-*
„ *veerd. Immers zijn daarbij in onderſchei-*
„ *dene Steden Bureaux van Expeditie voorge-*
„ *dragen, welke naar mijn inzien geheel zou-*
„ *den kunnen worden gemist. Jaa, waardoor*
„ *bij eene groote Bezuiniging, tevens eene ſpoe-*

„ *di-*

Digitized by Google

„ diger *Expeditie van zaken zoude kunnen wor-*
„ *den daargesteld. Ik weet wel, dat toen men*
„ *in* 1795 *bij de Staaten Generaal ten oog-*
„ *merk had, de zaken van de Zee* AAN
„ ÉÉN EN REL COMMITTÉ *te demandeeren,*
„ *zulks bij verscheidene Provinçien, welkers*
„ *belang mede bragt, aparte Directie in hun-*
„ *ne Provinçie te behouden, is tegengegaan*
„ *en dat men toen, om het geliefkoosd Com-*
„ *mitté daargesteld te zien, de toevlucht heeft*
„ *genomen, om door het Creëeren van Depar-*
„ *tementen van dat Committé, de andere Pro-*
„ *vinçien, die zich tegen dat Committé had-*
„ *den verzet, over te haalen, om hunne toe-*
„ *stemming tot het daarstellen van een* COM-
„ MITTÉ DER MARINE *te geeven:* (*) *Ik*
„ *weet*

(*) Welk een gewichtige ontdekking aangaande de toedragt van zaaken in 1795, vinden wij hier in het gezegde van den *kundigen en cordaten* LEMANS; niet ontwikkeld! Men veroorlove ons dit hier wat uit elkander te zetten. — Was er één groot en wezenlijk Defect of Gebrek in de vorige *Staats- en Erfstadhouderlijke Constitutie*, waar over sints veele jaaren met rede geklaagd was, het was *de kostbaare en omslachtige huishouding van de Vijf Admiraliteits Collegien.* De Ridder VAN KINSBERGEN had dit voor en ten tijde van den Engelschen Oorlog in 1780 opgemerkt niet alleen, maar zelfs verscheidene plannen opgegeven, aangaande de nuttigheid van ÉÉN ALGEMEEN COLLE-

„ *weet wel, dat na de Organiſatie der Agent-*
„ *ſchappen, deeze Departementale Commisſiën*
„ *nog*

GIE, DAT TE AMSTERDAM, ROTTERDAM OF VLISSINGEN, *permanent het Beſtuur over de geheele Zeemacht zou uitoeffenen.* Men gevoelde de nuttigheid van des Helds voorſtel wel, en den braaven ERFSTADHOUDER approbeerde het ook ten vollen, maar de uitvoering bleef achter, dewijl *Provinçien* en *Steden* daar tegen gekant waren om des eigenbelangs wille, en zij beriepen zich op de *Conſtitutie*, en de *oude Cynoſure.* Wat kon men nu in 1795, (toen alles een andere gedaante hebben moest, toen HAHN zoo ſchandelijk uitvoer tegen de Admiraliteiten,) gereder verwachten, dan even dat, wat door den EDELEN KINSBERGEN voorgeſteld, en door Z. D. H. (die door HAHN zoo vreesſelijk mishandeld werdt) was goedgekeurt? Tot verwondering van veelen bleef dit echter ongedaan: *men had de Leden van de Admiraliteits-Collegien wel weggejaagd, en een Committé de Marine er voor in de plaats benoemd, waar door men het Volk in den waan verſterkte, dat het nu veel beter zou gaan, maar den omſlag verminderde niet*: in tegendeel, de nieuwe Huishouding werdt allengs omſlachtiger, zelfs naa dat 's Lands Zeemacht, door de rampen, ten tijde van LUCAS, DE WINTER, en STORIJ haar bejegend, bijnaa tot niets geſmolten was. Naa deze Rampen viel er immers voor zoo veele Amptenaaren niets te doen? En echter men hieldt in 1795 en daar naa den zelfden kostbaaren voet. Dan, alle verwondering houdt op, wanneer wij het Advis van den *Heere* LEEMANS inzien. Hoe ſterk en ongelimiteerd, men op de oude Admiraliteiten had uitgevaren, de zaak veranderde in deszelfs wezen niet: het Nieuw beſtuur was even als het oude in

dat

Digitized by Google

„ *nog op den ouden voet gebleven zijn; doch,*
„ *dit alles neemt niet weg, dat nu wij deli-*
„ *bereeren om dat Agentſchap op eenen Con-*
„ *ſtitutioneelen voet te doen werken, wij alles*
„ *moeten affchaffen, het geene nutteloos, kost-*
„ *baar, jaa ſchadelijk is, als hetzelve op eenen*
„ *anderen voet en beter geſchieden kan. —*
„ *Deze denkbeelden thans op de* BUREAUX
„ VAN EXPEDITIE *te Amſterdam, Rotter-*
„ *dam, en Vliſſingen zullende toepaſſen, zoo*
„ *moet ik doen opmerken, dat de titul, welke*
„ *aan deze Bureaux gegeven wordt, reeds*
„ *doet zien, dat dezelven alleen voor de* EX-
„ PEDITIE *zijn beſtemd. Kan nu deze Ex-*
„ *peditie aan alle Onderhoorigen, niet direct*
„ *van het groote Bureau van Expeditie in den*
„ *Haage geſchieden? — Zulks geſchied bij*
„ *het Agentſchap van Oorlog en anderen: en*
„ *waarom ook niet bij dat van de Marine?*
„ *Het tijdverlies dat veroorzaakt wordt, door*
„ *dien*

dat opzigt *Foederatief*, en met dat alles, deed men het voorkomen, als of men eenen eeuwigen haat aan het *Foederative* gezworen had, en ernſtig voornemens was om op eene belangelooze wijze het land te beſtuuren. Wie moet zich niet bedroeven, wanneer men dit alles nadenkt, en bijzonder over de kunstgrepen in die dagen gebruikt, om de Natie te misleiden en uit te zuigen!

„ *dien alle zaaken eerst aan de Commisſaris*
„ *van het Departement moeten worden toege-*
„ *zonden, zou daar door worden voorgekomen,*
„ *en de Eenheid in de Administratie aanmer-*
„ *kelijk bevoorderd.*"

„ *Het zijn geene herſenſchimmen*, (dus
„ ging de Heer LEEMANS voort) *welke ik*
„ *voorſtelle, daar de ondervinding mijne ge-*
„ *zegdens reeds heeft bevestigd, toen, naa den*
„ 22 *Januarij* 1798, *de Departementaale*
„ *Commisſaris van Rotterdam naar Amſter-*
„ *dam gezonden werdt, alwaar dezelve meer*
„ *dan* 9 *Maanden gebleven is, zonder dat in al*
„ *dien tijd iemand te Rotterdam is geweest:*
„ *en de proef mitsdien geleerd heeft, dat die*
„ *Departementaale Commisſarisſen gantsch*
„ *niet onöntbeerlijk zijn. — Men zegge niet,*
„ *dat die Commisſarisſen niet alleen voor de*
„ *Expeditie, maar ook voor het toezicht op*
„ *de Werven, op de Aanneeming, enz. ge-*
„ *ſchikt zijn: want, 'er worden immers bij*
„ *dit Rapport daartoe afzonderlijke Ampte-*
„ *naaren voorgedragen, welken voor alles wat*
„ *op de Werven enz. geſchied, verantwoor-*
„ *delijk zijn, namelijk de Equipagiemeesters*
„ *voor de Werven, en de Commiſen ter mon-*
„ *ſtering voor de Aanneeming? Deze Ampte-*

„ *na-*

Digitized by Google

„ *naren moeten hier voor verantwoordelijk*
„ *blijven: want de Departementaale Commis-*
„ *sarisſen ook hier in eenige Directie toe te*
„ *ſtaan, zou even hetzelfde zijn, als twee*
„ *ſtuurlieden op één ſchip te plaatſen, en zou*
„ *derhalven, in ſtede van eene goede directie*
„ *te bezorgen, dezelve veel eer om verre*
„ *ſtoten.*"

Het lijdt geene bedenking om als zeker te ſtellen, dat den kundigen en eerlijken Spreker, zich completelijk had toegerust, en ook voornemens was, om alle de zoo zeer in het oog lopende onnutte Geldverſpillingen in het Rapport voorgeſlagen, zoo klaar als de zon op den middag aan te toonen: dan, dit wilde men niet dulden. — Den voorzitter STEIJN PARVÉ belette zulks, *door Hem in de reden te vallen*, zeggende: „ *dat men eerst over het*
„ RAPPORT EN GROS *moest ſpreken, en daar*
„ *naa over de Details van hetzelve*," door welke ſubtile diſtinctie, aan den Heer LEEMANS het verder aanwijzen der onnutte Geldverſpillingen belet werdt. — Wie keurt met ons deze onbetamelijke handelwijze niet af? Wie gevoelt hier niet dat deze zij-ſprong alleen te baate genomen werdt, om dat men de taal der waarheid niet hooren, en geene be-

Digitized by Google

zuinigingen maaken wilde? Wat zeggen wij? *dat men vele Tractementen nog wilde verhoogd hebben!* Dit toch bleek duidelijk uit de Advyzen, die verſcheidene Leden bij de langwijlige en hevige Discusſien, (die toen *over het gehcele ſtuk* EN GROS aanvingen) voor den dag bragten, en welker *namen* en *Advyſen* wij, om niet haatelijk te ſchijnen, hier met ſtilzwijgen paſſeeren zullen, ons alleen vergenoegende met te berigten: dat de Preſident dien Vergadering, naa eenen woordenſtrijd van eenige uuren duurens, aangehoord te hebben, waar in den een dit, den ander wederom wat anders voorſtelde, dat tot de Hoofdzaak (*bezuiniging*) niets bijdroeg, een einde aan het harrewarren maakte, door aan de Leden te zeggen: „ *dat* „ *het hem uit de Deliberatien was voor-* „ *gekomen, dat de Geest der Vergadering* „ *daar heenen ſtrekte, om het Rapport* EN „ GROS *aan te neemen: doch dat de Verga-* „ *dering niet bepalen zoude, welk een Tracte-* „ *ment aan ieder der geëmployeerden zou* „ *worden toegelegd, maar dat eene globale ſom* „ *Gelds, ter Diſpoſitie van het Uitvoerend Be-* „ *wind werde geſteld, om onder de Agentſchap-* „ *pen naar des Bewinds goedvinden te worden* „ *verdeeld*; Hij derhalven proponeerde: *om*, „ *aan-*

Digitized by Google

„ *aanneemende het ſtellen van eene Globale*
„ *ſom ter dispoſitie van het Uitvoerend Bewind,*
„ *voor de Geëmplooijeerden van de respective*
„ *Agentſchappen, (de Secretariſſen uitgezon-*
„ *derd,) de Commisſie te verzoeken, aan de*
„ *Vergadering een Voordragt te doen, hoe groot*
„ *die ſom zou behooren te zijn.*" Eenige Leden zich hier tegen ſtellende, wierd door den Voorzitter het *Appel nominal* geinſtitueerd, *en het beſluit viel conform zijn Præ-advis*, tot geen gering misnoegen van eenige Leden, die van begrip waren, dat het onbetamelijk was, *aan het Uitvoerend Bewind de macht te verleenen, om de geëischte ſchatten, onder zoo veele Amptenaaren zoodanig te repartitieeren en uit te reiken, als hetzelve zoude goedvinden.* Dan, dit was het ook al! Men wilde tot geene bezuinigingen beſluiten: want even diezelfde zitting leverde nog een nader bewijs op van het tegendeel, toen pas naa het neemen van het zoo evengenoemd beſluit, nog een ander tot pendant genomen werdt, *omtrent de bepaling der Wedden en Tractementen, voor de Amptenaaren, die op de Griffie van het Uitvoerend Bewind geëmploijeerd werden*, en waar in dezelfde zucht tot Geldverſpillen ten duidelijk-

ſten doorſtraalde, daar men de volgende Traqtementen noodzaaklijk keurde, als;

Voor den Algemeenen Secretaris ,	f 6000:—
—— den Griffier ter Secretarie . .	" 4000:—
—— 5 Commiſen Notularisſen a f 2500:-	" 12,500:—
—— 3 ——— Expediteurs a f 2000:-	" 6,000:—
—— 1 Clercq ter Expeditie . .	" 1,500:—
—— den Indexmaker . . .	" 2,200:—
—— 16 Clercquen a f 1000:- .	" 16,000:—
—— 1 Bode Conducteur. . .	" 1,200:—
—— 7 Ordinaire Bodens a f 900:- .	" 6,300:—
belopende derhalven alleen voor dat Comptoir . . .	f 55,700:—

Met verder bepaaling: „ *den Algemeenen Se-*
„ *cretaris werde gequalificeert, om ter Adſi-*
„ *ſtentie van de 16 Clercquen, bij buitenge-*
„ *woone gelegenheden of bijzondere drukte,*
„ *van andere Perſonen gebruik te maaken, op*
„ *zoodanige wijze, als door het Uitvoerend*
„ *Bewind zou worden bepaald, met authori-*
„ *ſatie, om de daar aan gedependeerde ſchrijf-*
„ *loonen aan den Lande in rekening te bren-*
„ *gen, mits, dat dezelven geen groter ſom dan*
„ *f 8000 : — jaarlijkſch zouden mogen be-*
„ *dragen.*" —— Dit zij genoeg gezegd, ten betoge van onze ſtelling, dat ondanks de kom-

kommerlijke omſtandigheden van 's Lands Finantien, toen meer dan ooit bezuiniging vereischten, dezelve echter in gewichtige uitgaven geheel uit het oog verloren werdt, en dat men ten dezen opzichte in veele gevallen (*) het

(*) IN VEELE GEVALLEN (zeggen wij) en te recht: want waar zouden wij eindigen, wanneer wij hier alles vermelden wilden wat wij deswegens zouden kunnen bijbrengen? Om ſlechts een voorbeeld aan te ſtippen, herinnere men zich, wat 'er te dien tijde voorviel met het *bezoldigen van 2 Compagnien Burger Cavalleristen binnen Amſterdam, ten bijzondere dienſte van de Stad opgericht, en die echter per Man met f 3 : — 's weeks uit 's Lands kas gesalarieert werden.* — De Stads regeering uit hoofde van den uitgeputten ſtaat der Stedelijke Finantien verzocht hebbende, om het Tractament met *f* 2 ;-- per Man te verhoogen, werdt daar toe, naa een uitgebragt *favorabel Rapport* bij de *Eerſte Kamer* beſloten, bij welke gelegenheid, door ſommigen de groote nuttigheid van dat Corps voor het geheele Valand ten breedſten werdt uitgemeeten. Dan, in de *Tweede Kamer*, dacht men 'er anders over, en veele Leden waren van oordeel, *dat zoo de Stad Amſterdam eene Burger-Cavallerij wilde hebben, de Regeering geheel voor de kosten moest zorgen*, en dus zond men het beſluit van de *Eerſte Kamer* onbekrachtigd en met een weigerend beſluit te rug. Hoe zeer dit beſluit van de *Tweede Kamer* op de beste gronden ſteunde, en men uit dien hoofde zou hebben mogen verwachten, dat de *Eerſte Kamer*, daar in zoude berust hebben, het bleek echter, dat de grootſte meerderheid die Ruiters in

het Kameel kon doorzwelgen, ten zelfden tijde dat men, door het twisten over nietsbetekenende kleinigheden, *aan een Mug ſcheen te zullen ſtikken.* Laten wij dit uit vele voorbeelden, ſlechts met één derzelver ſtaven, en daar mede van dit onderwerp afſtappen.

Het geval dat wij (dus ſprekende) bedoelen, is het navolgende: zekere C. KEIZER, weleer ſlechts

dienst wilden houden, en met *f* 5:-:- uit 's Lands kas bezoldigd hebben, daar men bij een nader Rapport, perſiſteerde bij het vorig genomen beſluit, en inſteerde op de intrekking van het weigerend Decreet van de *Tweede Kamer*. Buitengewoon hevig en langwijlig waren de Discusſien die over dit onderwerp plaats hadden, waar bij de eene Partij, het aan de hand houden van deze Cavalleristen als onnodig en ſchadelijk beſchouwde, terwijl de andere zich alle moeite gaf, om te beweren, dat men zulke dappere en uitmuntende Patriotten, niet misſen kon, zonder het Vaderland en de Vrijheid in gevaar te brengen, terwijl men nog boven dien het onder elkander gantsch oneens was, omtrent de tijd, dat die bezoldiging, van *f* 5:-:- uit 's Lands kas zou betaald worden. — Naa lang kibbelen en twisten, werdt het *Appel Nominal* geinſtitueert, en de Præſident maakte geen zwarigheid, om met de meerderheid te concludeeren tot de intrekking van het Decreet van weigering van de *Tweede Kamer*, en tot het ſanctioneeren van het bevorens genomene Beſluit, niettegenſtaande daardoor eene uitgave van *f* 15000:- aan den Lande veroorzaakt werdt.

Digitized by Google

slechts Hellebaardier zijnde in dienst van den Heere ERFSTADHOUDER, was bij de verjaging van dien Vorst van zijn ampt ontzet, en werdt naderhand op een jaarlijksch Pensioen van *f* 160:-, te betalen uit de Inkomsten van des Vorsten Domeinen, gesteld. De Man overleden zijnde, had 3 maanden Pensioen, bedragende *f* 40:-:- te goede, en dus verzocht zijne nagelatene en behoeftige Weduwe, naa eenigen tijd, om hetzelve te mogen ontfangen. Wat ware nu billijker geweest, dan dat men aan hetzelve dadelijk voldaan hadde? Dan, in plaatse van dat, oordeelde men, *dat de Weduwe verzuimd had ten behoorlijken tijde dat verzoek te doen, en dat die tijd verstreken zijnde, haar verzoek behoorde te worden gedeclineert.* Na veel twisten en woordenstrijd viel echter het besluit, *om het Request ten fine van Consideratien en Advis te zenden aan het Uitvoerend Bewind*, dat naa eenigen tijd ook aan dien last voldeedt, van oordeel zijnde, *dat de Vergadering, uit hoofde van de omstandigheden der Weduwe, en de geringheid der somme aan haar verzoek behoorde te voldoen;* waar door zij de hoop voedde, als nu die *f* 40:- weldraa te zullen genieten. Doch, dus denkende, dacht zij zeer ongegrond, daar het favorabel Bericht des Uitvoe-

ren-

rende Bewinds gelegenheid gaf tot nieuwe Debatten, waarnaa het beſluit viel, om de zaak *aan drie Lezingen* te onderwerpen, die telkens gevolgd werden van zeer delicaate deliberatien, met dat gevolg, dat na verloop van eenige maanden, bij meerderheid van ſtemmen beſloten werdt, om aan de ongelukkige Weduwe de verſchuldigde ſom van *f* 40:- te voldoen, dit alles (quaſi) bedekkende, met den mantel van bezuiniging, en de verplichting waar in men zich bevondt, *om zelfs geen éénen ſchelling, zonder volſtrekte noodzaaklijkheid uit te geeven.* Schoon alle doorzichtigen, de ruimſchotige milddadigheid der Vergadering omtrent importante uitgaven, en de angſtvallige bekommeringen over onbeduidende kleinigheden, aan eene geheel andere oorzaak toekenden, dezelve alleenlijk meenende te ontdekken, in de ſteeds voortduurende neiging van zeer veele Repræſentanten, om, volgends de gronden van het onwettig doorgedrongen, en aan de hand gehouden wordend *Plan van Conſtitutie*, de hatelijkſte diſtinctien tuſſchen Burgers en Burgers, alleen om louter Staatkundige gevoelens, te doen voortduuren, het welk ten gevolge had, dat men de daaden des eenen als zeer verſchoonlijk, en die des anderen als hoogſtnadelig en

ſtraf-

Digitized by Google

ſtrafbaar keurde, waardoor de geest van verdeeldheid en misnoegen niet alleen bleef heerſchen onder de Verdrukte Partij, maar zelfs onder die welken tot de Triumpheerende behoorde, die hunne luide klachten over den gang des werks ophieven, voor al dan, wanneer zij ondervonden, dat de Repræſentanten zich ongenegen toonden, gebruik te maaken van hunne Plannen of Ontwerpen, eene ſtrekking hebbende, om ware het mogelijk middelen daar te ſtellen, dat 'er op eene radicaale wijze in den Geldeloozen toeſtand van de Algemeene Schatkist des Vaderlands voorzien werde, waarvan wij, alvorens van dit onderwerp afteſtappen, één voorbeeld opnoemen zullen, betreffende de wijze, waarop het *Vertegenwoordigend Lichaam*, een zeker PLAN, ontworpen door C. ZILLESEN, en door dien ſchrijver aan hetzelve overhandreikt, achter de bank wierp, en als ten eenemaale onuitvoerlijk en hoogſtnadeelig beſchouwde.

Voornoemde ZILLESEN toch, (die zich naa het verlaten van zijn ampt als *Hoofdgaarder van 's Lands middelen*, *te Schiedam*, door een aantal ſchriften, gedurende zijne omzwervingen in *Vrankrijk*, *Braband* en *Vlaanderen* geſchreven, onder de *Uitgewekene Bataven* als Pen-

voer-

voerder had bekend gemaakt,) verkeerde in het denkbeeld, dat er niet alleen kans ware, *om de Natie te bevrijden van de gedurige en elkander opvolgende Geforceerde Geldheffingen; maar dat men ook bovendien de Nationaale Schuld aanmerkelijk zou kunnen verminderen.* Welk denkbeeld hij ontwikkelde in een klein stukje van eenige Bladzijden, aan het welk hij de volgende Belangverwekkende Tijtel gaf; „ *Plan,* „ *hoedanig in de tegenwoordige ongunstige om-* „ *standigheden van tijd, voor het Land dade-* „ *lijk geld te krijgen is, op eene wijze, voor-* „ *delig voor den Burger, onschadelijk voor het* „ *Land, en zelfs met vermindering van de Na-* „ *tionaale Schuld.*" Een Tijtel, die niet naliet veelen aan te sporen om het stuksken zich aan te schaffen, en dat zelfs bij eenigen der Repræsentanten zoo belangrijk geoordeeld werdt, dat zij het een gezet onderzoek waardig keurden, waarom het op den 23 October 1799 gesteld werdt in handen van eene Commissie, bestaande uit de Leden APPELIUS, RIS, SCHIMMELPENNINCK, DAANDELS, D'ACOSTA ATHIAS, VERBEEK, PERTAT, KNIPHORST, LEWE, VAN DEN BORGHT, SCHEFFER, en COUPERUS, met last aan de Vergadering van hunne bevinding Rapport te doen. Bijna drie

drie maanden verliepen er eer de Commissie dien last volvoerde 't geen oorzaak was, dat het gemor van veelen der geringe Classe, (die zich van dat Plan veel heils voorstelden,) niet weinig vermeerderde. Doch toen het Rapport inkwam, bleek duidelijk, dat het geheele Plan een Hersenschim was, en dat de berekening van den Ontwerper op verkeerde gronden waren neêrgezet, derwijze, dat wanneer zijnen raad uitvoerlijk was en gevolgd wierd, zulks de totaale Ruïne van het Vaderland zoude naar zich sleepen: (*) redenen, waarom de Adviseurs zich

(*) Het geheele Plan kwam hoofdzaaklijk hier op neer, dat men alle de Obligatien ten laste van den Lande lopende, genegotieerd tegen den Interest van 2, $2\frac{1}{2}$, 3, en $3\frac{1}{2}$ prCt. moest verwisselen tegen nieuwe Schuldbrieven, rentende 3 prCt. mits, dat de houders derzelver in Contanten fourneerden als volgt.

Van de 2 prCt. Obligat., van iedere *f* 1000 Capit. *f* 375:-
—— $2\frac{1}{2}$ prCt. dito van —— dito —— 800:-
—— 3 prCt. dito van —— dito —— 250:-
—— $3\frac{1}{2}$ prCt. dito van —— dito —— 214:-

Welke fournisfementen hij voor de helft wilde besteed hebben tot inkoop, van oude Schuldbrieven, en de wederhelft, om aan 's Lands behoeften te gemoete te komen. Wij kunnen dit niet verder overneemen, het opgenoemde is ook genoegsaam, om het ongerijmde van het geheel te doen opmerken, om tot het overige te doen besluiten.

Digitized by Google

zich genoodzaakt vonden te zeggen: *dat zij* „ *zich niet wilden beklagen, over de moeite die* „ *hen gevergd ware, om te midden van de ge-* „ *wichtigſte bezigheden, hunnen tijd te ſpillen* „ *met het nagaan en refuteeren der Chimères* „ *van den Burger* ZILLESEN; *maar dat zij* „ *met rede betreurden, dat men de Natie bezig* „ *hieldt met zulke ſlecht uitgewerkte ſtukken,* „ *door welker ſchitterend klatergoud men door-* „ *zichtigen verblindde, en die bij veelen wier-* „ *den toegejuicht terwijl daar door de onge-* „ *gronddè bedenking werdt voortgeplant, als of* „ *het Vertegenwoordigend Lichaam de denk-* „ *beelden van individueele Burgers verſmadende,* „ *een ligt uitvoerlijk redmiddel met verachting* „ *verwerpen wilde, en liever verkoos, nieuwe* „ *lasten op de ſchouders van de reeds zoo zeer* „ *gedrukte Ingezetenen te leggen.*" Sluitende voorts met deze betuiging: „ *dat zoo de refu-* „ *tatie van het aangeboden ontwerp ſtrekken* „ *kon, om de Natie van deszelfs volkomen nie-* „ *tigheid te overtuigen, en de Burger* ZILLE- „ SEN *te wederhouden, om het Vertegenwoor-* „ *digend Lichaam op nieuw met zijne herſen-* „ *ſchimmige Plans lastig te vallen, zij zich* „ *den tijd aan desſelfs wederlegging beſteed,* „ *minder zouden beklagen, terwijl zij moesten*

„ *ad-*

Digitized by Google

„ *adviſeeren om het geheele Plan als ruïneus, en* „ *onuitvoerlijk te verwerpen.*" De Vergadering zich met dat Advis conformeerende, had zulks ten gevolge, dat de klachten van den Ontwerper, en van veelen die ten aanziene van de publieke zaaken ten jaare 1795 en vervolgens, op dezelfde overdrevene wijze gedacht hadden en nog bleven denken, langs hoe algemeener gehoord werden, daar zij over het algemeen geen rekening ten hunnen voordeele vonden, bij de gevolgen van eene Revolutie, om welke daar te ſtellen, zij zich de ſtoutſte en onbetamelijkſte ſtappen veroorloofd hadden, en zij mede ondervinden moesten, dat de ingebeelde Gulde Eeuw nog verre te zoeken was, terwijl het van dag tot dag met den toeſtand der Republiek langs hoe zorgelijker begon uit te zien. Was 'er ooit een tijdſtip, waarin men met eenen verdubbelden ernst- en ijver zich had behooren toe te leggen, op het ſpoedig beramen en onverwijld volgen van gepaste maatregelen, waar door men in de wezenlijke behoeften van den Staat op eene betere wijze voorzien konde, het was buiten alle tegenſpraak het toenmalige, waar in bijnaa elk oogenblik, de gebiedende noodzaaklijkheid, tot het volgen van betere grondbeginſelen dan die het gebrekkig Conſtitutie Plan aan de

Digitized by Google

hand gaf, ten duidelijkſten aanwees. Dan, in plaatſe van dat, bleef men op den duur het voetſpoor volgen, dat dien onbekwamen gids betreedde, terwijl men den kostbaren tijd nutteloos verſpilde, met het twisten over onderwerpen, die als gevolgen van het aan de hand gehouden Plan van Staatsregeling te beſchouwen waren, en welks onverwijlde daarſtelling bij veelen derwijze noodzaaklijk gekeurt werdt, even of daar aan het waare heil des Lands verbonden was, niettegenſtaande de onuitvoerlijkheid zich van alle kanten vertoonde, zoo dikwijls men dezelve in overweging nam. Het is deze aanmerking, die ons als van zelve geleid tot de behandeling van het door ons hier voren opgegeven *tweede Onderwerp*, bevattende, *een Overzicht van den loop der omſlachtige en op het einde nutteloos bevondene deliberatien, over een geheel nieuw Algemeen Stelſel van Belastingen over de geheele uitgeſtrektheid der Republiek, beſchouwd zijnde als een gevolg van het aangenomen Principe van Een-en-Ondeelbaarheid*, waar toe wij thans zullen overgaan.

B. Onder de gewichtige en veel omvattende bepalingen, die in het Plan van Conſtitutie door de Conſtitutiemakers van den Jaare 1798 ontworpen, en vervolgens met de grootſte over-

Digitized by Google

overhaasting, door de kunstgrepen van het toenmalig alles beſtuurende *Driemanſchap*, tot eene *Staatsregeling voor het Bataafſche Volk*; zelfs door de onwettigſte en geweldigſte middelen doorgedrongen waren, behoorde buiten alle bedenking die, welke de Natie in Articul 210 en 211, van dat omſlachtig Plan aldus te lezen gegeven werden: „ *Het Uitvoerend Bewind le-*
„ *vert binnen een Jaar naa de eerſte zitting,*
„ *van het Vertegenwoordigend Lichaam, aan*
„ *hetzelve een nieuw Stelſel van Algemeene*
„ *Belastingen, zoo ter goedmaking der Staats-*
„ *behoeften, als in het bijzonder tot het beta-*
„ *len der jaarlijkſche Interesſen en Aflosſingen*
„ *voor de geheele Republiek. Hetzelve wordt*
„ *zodanig ingericht, dat alle Belastingen, en*
„ *ieder derzelver, zoo veel mogelijk geëvenre-*
„ *digd zijn, aan het betrekkelijk vermogen der*
„ *Ingezetenen, en opgemaakt uit de vergelij-*
„ *king van derzelver Bezittingen, Inkomſten,*
„ *en bekende Verteeringen.*" En voorts: „ *Het*
„ *nieuwe Stelſel van Belastingen zal uiterlijk*
„ *binnen twee Jaaren naa de aanneeming der*
„ *Staatsregeling alomme ingevoerd, en in wer-*
„ *king moeten zijn, als wanneer het Vertegen-*
„ *woordigend Lichaam, alle vorige Belastingen*
„ *tot hier toe geheven, zoo verre dezelven, in-*

„ *gevolge de hier voren gemaakte bepalingen*
„ *niet gècontinueerd zijn, zal doen ophouden.*"
Bepalingen, volgens welke reeds *voor, of op den* 23 *April* 1799 *de voordragt van het nieuwe Stelsel;* en *voor, of op den* 23 *April* 1800, *de algemeene invoering en de in werking brenging had behoren te geschieden*, dog welke tijdsbepaling, bij alle verstandigen als veel te kort beschouwd werdt, zoo uit hoofde van den verbazend grooten omvang der daarbij bepaalde werkzaamheden, als uit hoofde van de veelvuldige zwarigheden en bijna onoverkomelijke hinderpalen, die zich bij dat werk natuurlijk moesten opdoen, dewijl de daarstelling van het nieuwe Stelsel zou moeten verzeld gaan, met de geheele afschaffing en vernietiging van alle *Provinciaale Belastingen*, welke gedeeltelijk reeds *ten tijde van de Graaflijke Regeerwijze*, en grootdeels, *naa de invoering van een Bondgenootschappelijke Staats en Stadhouderlijke Regeeringsvorm*, door de Staaten der onderscheidene Gewesten, van tijd tot tijd op verschillende wijzen waren vastgesteld en geheven geworden. Provinciaale Belastingen, die gewijzigd waren, naar de meerdere of mindere voordeelige Ligging der Gewesten, derzelver onderscheidene Grondgesteldheid en Voortbrengselen, met de

de daar aan verbondene meer of min grootere Voordeelen, welke den Buiten- of Binnenlandſchen Handel, de Zeevaart, de Viſcherijen, den Landbouw, de Producten, de Trafieken, Fabrieken, Neeringen, en Handteeringen, aan deszelfs Bewoneren ten deele vielen, en waarom ten allen tijde zoo veele verſcheidenheden als 'er Gewesten waren, voor den Opmerkzamen beſchouwer te ontdekken waren, het welk hem dan ook geen oogenblik in twijfel deed ſtaan, om te beſluiten, dat het *Theoretisch* Projecteeren en voorſchrijven van de zoo ſtraks opgenoemde Artijkelen der Staatsregeling, oneindig gemakkelijker was, dan dezelve dadelijk en over de geheele Republiek in *Practijck* en ten uitvoer te brengen, niettegenſtaande het laatſte als een noodzaakelijk en onvermijdelijk gevolg, van de in 1795 volvoerde afſchaffing en verwerping van het *oude Fœderative Stelſel* en het Principe van *één en ondeelbaarheid* in deszelfs plaatſe, was aantemerken. Men had toch te dien tijde, volgens de oneindig veele, en bij alle gelegenheden vaak herhaalde verklaringen, geen ander oogmerk, *dan het Staats en Stadhouderlijk Bewind, niet alleen te doen vervangen worden, door eene van alle Ariſtocratie gezuiverde vrije Volksregeering*; maar men had ook

Digitized by Google

op het altaar des Vaderlands en der nieuwe Vrijheid, nu pas verkregen, (als 't ware) gezworen, om de oude gedrochtelijke Staatsinrichting met wortel en tak uit te rooijen, waar in men in veele opzichten ook ſpoedig geſlaagd was, en dus was het zeer wel te verwachten, dat de onderſcheidene wijzen van Belastingen weldraa aan de beurt komen zouden, dewijl die inrichtingen, even als wanſtaltige overblijfſelen van het afgeſchudde dwangjuk, voor den vrij geworden Bataaf zichtbaar blijvende, hem niet weinig verhinderen zouden in het genot der zaligheden van het pas verworven heil!

Hoe dit zij, de Conſtitutiemakers van 1798 mogten in den waan verkeeren, dat zij het daadelijk in werking brengen van dit gedeelte der zoo even genoemde Staatsinrichting, in zulk een kort tijdbeſtek volvoeren zouden; de Tijd leerde echter, dat zij ook hier in buiten den Waard gerekend hadden, en dat hun *Staatkundig Compas*, ook in dat opzicht, aan zeer aanmerkelijke miswijzingen onderhevig was. Want dewijl de 3 *Dictators* en hunne Satelliten (om ons bij het even genoemde Zinnebeeld te houden) naderhand deszelfs Naald, te zeer geſtreken en bekrachtigd hadden, aan den Magneet van het laagſte en verfoeijelijkſte Eigenbelang; zoo verzeil-

Digitized by Google

zeilden dezen, naa eene korte reize, in de hol-gaande zee der Revolutie, op de klip van eene onuitwisbaare ſchande, daar zij niet alleen den overweldigden zetel ſpoedig ruimen moesten, maar ook bovendien den ſpijt verkroppen, dat zij over de hun in het verſchiet in het oog ſchijnende Goudmijn, niet naar willekeur zouden kunnen beſchikken. Eene gebeurenis derhalven, die bij het aan de hand houden van het onwettig daargeſtelde Conſtitutieplan, onder andere gewichtige veranderingen, ook deze veroorzaakte: dat de in werking brenging van de door ons zoo ſtraks opgegevene Artijkelen, voor andere Stuurlieden van de dobberende Staatshulk overbleef, en wel zoo als het uiterlijk ſcheen, voor het op den 1 *Augustus* 1798, in functie getreden *Vertegenwoordigend Lichaam* en *Uitvoerend Bewind*, welke laatſte zich onder de verplichting gebragt hadden, om *voor* of *op* den 1 *Augustij* 1799 het Plan van een Algemeen Stelſel van Belastingen aan de *Repræſentanten* over te geeven; terwijl deze op hunne beurt, in dat geval, insgelijks gehouden waren zodanige verordeningen te beramen, dat het Plan, *voor* of *op* den 1 *Augustij* 1800 bediscusſieert, finaal gearresteert, en completelijk in werking gebragt ware over de geheele Eene en Ondeel-

Digitized by Google

baare Bataafſche Republiek. — Bekend is het, dat ſints het zoogenaamde *Conſtitutioneel Vertegenwoordigend Lichaam*, in plaatſe van het op den 12 *Junij* 1798 aangeſteld *Intermediair Beſtuur*, op den 1 *Augustij* daaraanvolgende desſelfs werkzaamheden aangevangen had, het Revolutiegezinde deel der Natie, zich met het denkbeeld ſtreelde, dat de nieuw aangekomene Repræſentanten, zich (met pospoſitie van andere min gewichtige onderwerpen,) zouden beijvert hebben, om aan dat belangrijk gedeelte van den hen opgelegden taak promptelijk te voldoen, en wel, te meer, omdat zoo dikwijls zij eene buitengewoone Geldheffing van de Natie eischten, zij het Volk met de hoope vleiden, dat wanneer het nieuwe Stelſel van Belastingen in werking zoude gebragt zijn, als dan het geforçeerde Geldheffen een einde zoude neemen. Dan, de ondervinding leerde aan allen, die aan die verzekeringen volkomen geloof gegeven hadden, dat zij zich met een luchtbel vermaakt hadden, dewijl 'er aan die belofte wel aan de zijde des *Uitvoerenden Bewinds* voor den 1 *Augustij* 1799 voldaan werdt; maar wat de *Wetgeevers* betrof, zij ſchoven dat werk derwijze op de lange baan, dat 'er wel meer dan een jaar tijds verliep, eer het bevorens overgelever-

de

de Plan, in de *Eerſte Kamer* tot een onderwerp van deliberatie geſteld kon worden, dewijl de Commisſie een Jaar bevorens gedeçerneert (*) om het Plan te onderzoeken, niet eerder in gereedheid was, met het uitgebreid *Rapport*, dat zij van hunne bevinding hadden opgeſteld. — Een tijdverloop, dat volgens de inleiding van het Rapport, niet zoo zeer aan de nalatigheid der Rapporteurs, maar veel meer aan den verbaazenden omſlag en de nieuwigheid des werks was toetekennen, het welk de *Conſtitutiemakers van* 1798 niet ſchenen bedacht te hebben, toen zij den Termijn, die tusſchen het *aanbieden*, en de *inwerkingbrenging* van het nieuwe Stelſel verlopen mogt, ſlechts op *één Jaar* bepaalden, daar nu de ondervinding aan de Rapporteurs geleerd hadt, dat, hoe zeer zij met inſpan-

(*) Toen het *Uitvoerend Bewind* op den 30 *Julij* des Jaars 1799, (en dus præçiés op den bepaalden tijd) het Plan overleverde, werdt het op den volgenden dag, den 31 *Julij*, ten fine van Conſideratiën en Advis geſteld in handen van de Leden APPELIUS, RIS, SCHIMMELPENINCK, D'ACOSTA ATHIAS, VERBEEK, PERTAT, KNIPHORST, LEWE, SCHEFFER, VAN DER BORGHT en COUPERUS. — Dezelfde Leden die gewoonlijk bij het afeiſchen der *Geforceerde Geldheffingen*, en andere Finantieele Zaken geraadpleegd werden.

Digitized by Google

ſpanning van veel tijd, en alle hunne vermogens, 2 jaaren achtereen aan dien taak gearbeid hadden, zij echter als nu nog een ſtuk overleverden, van welks onvolledigheid niemand meerder dan zij zelven overreed waren. — Het ſtuk veel te uitgebreid zijnde, om door ons hier in zijn geheel te worden afgeſchreven, bewijst op veele plaatſen, dat niet zoo zeer de overreding van het *moogelijke* en *heilzame*, maar veel meer *den drang der omſtandigheden*, hen tot het inleveren van een nieuw Plan, (het mogt dan zijn wat het wilde) eindelijk bewogen had, en dat zij niet bevrijd waren van de gegronde vreeze, dat de dadelijke invoering van het nieuwe Stelſel, in de plaatshebbende omſtandigheden, aan bijna onoverkomelijke zwarigheden zou onderworpen bevonden worden. Dat wij dus ſpreekende niets meer dan de zuivere waarheid zeggen, zal best blijken, wanneer wij hier eenige trekken uit dat Rapport onder het oog van onze Lezeren brengen, die aan elken doorzichtigen geen twijffel zullen overlaten, om te beſluiten, *dat het invoeren van een algemeene, en in alle plaatſen der Republiek, op één en denzelfden leest geſchoeide invordering der Belastingen, uit hoofde van veele gewichtige, en bijna onoverkomelijke zwarigheden, bij de Com-*

Digitized by Google

Commisſie, veel eer wenſchelijk, dan mogelijk beſchouwd was. Waarom veelen ook dadelijk wanhoopten aan den gelukkigen uitſlag der in het werk geſtelde pogingen.

Immers, naa dat de Rapporteurs zich alle moeite gegeven hadden, om *uit hoofde van de plaatshebbende omſtandigheden*, en *uit krachte van het aangenomen Principe van Een en Ondeelbaarheid*, de noodzaaklijkheid van een *Algemeen Stelſel van Belastingen* te betoogen, laaten zij zich over de ſteeds blijvende zwarigheden in dezer voegen hooren: „ Doch, zoo „ het belangrijke van dezen maatregel een ieder „ in het oog valt, 'er zijn echter gewichtige „ zwarigheden welken zullen moeten beſtreden „ worden, wil men zich alle de gewenschte ge„ volgen van deszelfs daarſtelling kunnen belo„ ven. Zwarigheden, liggende 1°. *in den aart* „ *der zaake:* 2°. *in de tegenwoordige omſtan„ digheden van dit Gemeenebest:* 3°. *in de in„ gewortelde vooroordeelen van veele Ingezete„ nen.*"

„ Om zich te overtuigen hoe moeijelijk het „ is, uit hoofde van den aart der zaake, een „ nieuw Stelſel van Algemeene Belastingen te „ ontwerpen en intevoeren, zou het welligt op „ zich zelve voldoende zijn, op nabuurige „ Staa-

Digitized by Google

„ Staaten te letten, en vooral op de zodani-
„ gen, die uit bevorens onafhangelijke gedeel-
„ ten zijn te ſamen geſteld geworden. — Hoe
„ noodzaaklijk het ook voor het Algemeen
„ belang zijn moge, *Lasten* en *Lusten* gelijk
„ te maaken; hoe zeer de klem van het Be-
„ ſtuur daardoor moest vermeerderen; en hoe
„ zeer dus ieder Alleenheerſcher ook wenſchen
„ mogt, in de volvoering van zijne ontwerpen,
„ door de vermeende belangen van de bijzon-
„ dere gedeelten zijner Staaten, niet telkens te
„ worden tegengehouden, zoo is eene *volſtrek-*
„ *te Finantieele Eenheid*, tot nu toe, een
„ bloot voorwerp van beſpiegeling gebleven,
„ zonder dat zij bijna ergens geheel is tot ſtand
„ gebragt: het zij dan uit hoofde van de we-
„ zenlijke bedenkingen welke men daartegen
„ vondt; het zij uit vreeze voor het algemeen
„ gevoelen der Ingezetenen, waarin het wille-
„ keurige gezach zelf, de paalen van deszelfs
„ macht te meermalen gevonden heeft."

„ In het naburig *Vrankrijk* zelfs, durfde
„ een Oppermachtig Alleenheerſcher, en een
„ heerschzuchtig Ministerie, zich naauwlijks
„ zoo ver toebereiden, om het onderſcheid tus-
„ ſchen de onderſcheidene Provinçien van het
„ Rijk van langſamerhand weg te neemen. —

„ Wan-

Digitized by Google

„ Wanneer vervolgens de eerſte drift der Staats-
„ omwenteling, alle vorige onderſcheidingen als
„ in één oogenblik had weggevaagd, worstelde
„ het Beſtuur met de daarſtelling van nieuwe
„ Lasten, en de zwarigheden welke het daar in
„ ontmoette. — Daar uit ontſtond in het Fi-
„ nantieele onbeſtendigheid, welke als nog
„ naauwlijks heeft kunnen worden weggeno-
„ men, en welke men onder de hoofdoorzaa-
„ ken van die groote rampen tellen moet, wel-
„ ke de moed van het Franſche volk alleen is
„ te boven gekomen, en voor welk een Ge-
„ meenebest dat minder machtig is, minder
„ krachtige redmiddelen in zich zelven heeft,
„ ongetwijffeld zoude moeten bezwijken." (*)

„ Het valt in het oog, dat deze zelfde reden
„ bij ons in eene dubbele maate werken moet;
„ bij ons, die met minder geestdrift zijn be-
„ zield, bij wien een eeuwig berekende geest,
„ de hoofdtrek van het Nationaal Charakter uit-
„ maakt. Bij wien men zich dikwijls tot het

„ op

(*) Dit aangevoerde voorbeeld van VRANKRIJK, *ſtaande de Monarchaale Regeerwijze*, en nog nader aangedrongen door dat *van het geene aldaar naa de omkeering van den Throon gebeurde* deedt genoegſaam zien, aan welke onoverkomelijke zwarigheden de Rapporteurs dat werk onderworpen keurden. Dit gedeelte van het Rapport is dus eene dubbele attentie waardig.

Digitized by Google

„ optellen der zwarigheden bepaalt, zonder den
„ nodigen moed, om dezelven door één enkel
„ krachtdadig beſluit te boven te komen. Bij ons,
„ die veel minder middelen van beſtaan en voor-
„ ſpoed in ons zelven hebben, en bij wien het
„ kunstmaatig gevaarte van den Staat door éénen
„ enkelden misſtap met eene geheele inſtorting
„ zoude worden bedreigd. — Deze laatſte aan-
„ merking brengt ons van zelven, op de verſchil-
„ lende belangen van de onderſcheidene deelen
„ van ons Gemeenebest, welke door de inrich-
„ ting van het Bondgenootſchappelijk Beſtuur,
„ langs hoe meer uit elkanderen hebben gelo-
„ pen, en bijna tegenſtrijders geworden zijn;
„ terwijl zij onder een ander Beſtuur, ongevoe-
„ lig tot elkanderen hadden kunnen worden ge-
„ bragt. — Daar uit vloeit ontegenzeggelijk
„ voort, dat de wegneeming van alle die belet-
„ ſelen tusſchen Gewesten en Gewesten, Quar-
„ tieren en Quartieren, Steden en Steden, in
„ den beginne ſchijnbare botſingen zal veroor-
„ zaaken, en door den onmiddelijken invloed,
„ welken zulks op den welvaart van den eenen,
„ en op het tijdelijk nadeel van den anderen
„ hebben moet, zelfs bij de beste maatregelen,
„ een te grooter aanleiding tot ongenoegen
„ geeven zal, naar maate dat de meeste men-

„ ſchen

„ ſchen gewoon zijn, geringe, ja zelfs ſchijn-
„ baare nadeelen ten breedſten uit te meeten,
„ en wezenlijke voordeelen als een verkregen
„ regt te beſchouwen, het welk naauwlijks
„ eenige melding verdienen zoude. (*) Dit
„ zou het noodzaaklijk gevolg zijn, al was het
„ nieuw

(*) Zou dit gedeelte van het *Rapport*, wel ingezien ſteek houden? Zou het met de mindere geestdrift der Hollanderen dan die der Franſchen; hunnen minderen moed om tot iets van gewicht te beſluiten; hunne mindere beſtaanmiddelen, enz. wel zoo gelegen zijn als wij hier lezen. Men kan dit bezwaarlijk toeſtemmen, wanneer men zich de tijden onzer Voorvaderen voor den aandácht brengt. Al verder: Zouden de verſchillende Belangen der Gewesten, door de inrichting van de *Unie*, de waare oorzaak van zoo veele tegenſtrijdigheden geweest zijn, dat daar door de onderlinge twisten over de *Quota's* noodwendig moesten voortkomen? Eindelijk: Zouden de in den Text opgenoemde beletſelen de eenigen zijn, die het invoeren van een algemeen Stelſel van Belastingen, bijna ondoenlijk maakten? Wij twijffelen hier zeer ſterk aan, daar wij voor ons *als* zeker ſtellen: *dat ongelijkheid in lasten, zoo in het eene als in het andere Gewest*, (wel ingezien) *niet anders dan ſchijnbaar was, wijl dezelven door de voorvaderen berekend waren, naar de mindere voordeelen, die de Ligging en Grondsgeſteldheid van ieder Gewest aan deszelfs Bewoneren opleverden.* De lagere ligging (bij voorbeeld) van *Holland*, *Zeeland* en *Vriesland*, vereischte een kostbaarer onderhoud, dan van de hooger liggende Gewesten; doch, daar tegen hadden de Bewoneren de eerſte en voor-

„ nieuw Finançieel Stelſel zoo goed, als het
„ immer met mooglijkheid zijn kan, en het is
„ nog vrij meer te duchten, vermits het Verte-
„ genwoordigend Lichaam nimmer hoopen kan,
„ van in een vak, over het welke op zoo veele
„ verſchillende wijzen gedacht wordt, het beste
„ te zullen kiezen, noch zich zelven te vleijen,
„ bij de eerſte daarſtelling geene zeer wezenlij-
„ ke gebreken over te laten, welken bij het in
„ werking brengen van hetzelve, nog ieder
„ oogenblik ſtaan vermeerderd te worden. —
„ Zulks is te meer te vreezen, om dat de reeds
„ op zich zelve omſlachtige kennis van den
„ aart der zaken, in de onderſcheidene voorma-
„ lige Gewesten dubbel omſlachtig, en bijna
„ onmogelijk gemaakt wordt, door den geheim-
„ zinnigen ſluijer met welken dezelven ſteeds
„ zijn overdekt gehouden; en misſchien nog
„ meer het flaauwe licht, hetwelk men zoude

„ op

voornaamſte voordeelen van de Zeevaart, en dus konden zij die meerdere Lasten veel beter opbrengen, dan de Bewoneren der *zoogenaamde Land-provincien* hunne oneindig mindere lasten. Het verſchil in beiden was niet anders dan *ſchijnbaar*, want den een en den ander leefde gelukkig. Indedaad, het is te verwonderen, dat men deze zwarigheid hier in dit Rapport niet gemeld vindt, daar dezelve veel gewichtiger is, dan ſommigen van de aangevoerden.

Digitized by Google

„ meenen te vinden, bij de opgave van de Com-
„ misſie tot herziening der Quota's, en aan de
„ eerſte Commisſie tot het vormen van een Plan
„ van Conſtitutie gedaan, daar dezen meestal
„ op de oude achterdochtige leest geſchoeid,
„ even als eene valſche flikkering, den onop-
„ merkzamen naſpoorer hoe langer hoe meer
„ het ſpoor zouden doen bijster worden."

Naa nog meer andere zwarigheden, voortſpruitende uit den aart der zaake; als *traagheid in de betalingen der Lasten*; de *nieuwe wijzen van inrichting*, de *afſchaffing van de oude gebruiken*, enz. aangevoerd te hebben, gaan de Rapporteurs dus voort: „ Dit alles
„ ligt in den aart der zaake: dan, de bijzondere
„ omſtandigheden waarin zich het Gemeenebest
„ thans bevindt, verdubbelen de zwarigheden
„ met welken het Bestuur zal te worſtelen heb-
„ ben. —— Het is toch geene nieuwe Maat-
„ ſchappij, die als op eens gevormd wordt:
„ het zijn *Negen Onderſcheidene Volken*, van
„ welken 'er *Agt*, ſints eeuwen onder den last
„ der ſchulden zijn bezwaard, welken de ramp-
„ ſpoeden der Laatſte Jaaren, de vreeze en hoo-
„ pe voor derzelver inëenſmelting; en het bejag
„ van eigenbelang met vele Millioenen hebben
„ vermeerderd; van welke het *Negende*, ge-

„ duurende de drie jaaren van deszelfs onaf-
„ hanglijkheid, als het ware, zich heeft beij-
„ vert, om toch ook het zijne tot de algemee-
„ ne Lasten bij te dragen. (*) Het is een
„ Gemeenebest, nog bovendien gedrukt door
„ alle de ſchulden van eene Handelmaatſchap-
„ pij, die door voorſpoed bedwelmd, en aan
„ haare eigen kracht toeſchrijvende, het geene
„ grootendeels aan eenen zamenloop van gun-
„ ſtige omſtandigheden moest worden gewee-
„ ten, bij het veranderen derzelve, en midden
„ onder menigvuldige Binnen- en Buitenland-
ſche

(*) Dat de last der Staats-ſchulden voor 1795, bij de onderſcheidene Gewesten een bron van klachten was, kan niet wederſproken worden, maar te zeggen: *dat ſints Eeuwen, die Gewesten enorme ſchulden hadden*, is niet zeer juist, zoo min als het is, hier als in het voorbijgaan te horen gewagen, *van de veele millioenen waar mede dezelven in de Laatſte Jaaren vermeerderd waren, door de vrees voor ineenſmelting, en het bejag van Eigenbelang.* — Zouden de Rapporteurs in de daad geloofd hebben, dat zoo veele *Honderden Millioenen*, ſints 1795 genegotieerd, of als een Don Gratuit geëischt, door geene andere oorzaken waren verzwolgen geworden? Men leeze hier wat wij desaangaande dat onderwerp, hier voren reeds gezegd hebben, wegens de enorme Geldheffingen, die de Rapporteurs zelve, ſints 1798. van de Natie gevorderd hadden.

Digitized by Google

„ ſche rampen, meer op verzagtende middelen
„ gedacht heeft, die het kwaad op den duur
„ ongeneesſelijk maakten; dan om hetzelve door
„ wezentlijke Bezuinigingen, door verbetering
„ in het Beſtuur, en door eene voorzichtige
„ verandering en verlegging van deszelfs Han-
„ del, in den grond zelfs aan te tasten, en
„ welke daar door tot zulk eene laagte gebragt
„ is, dat zij, in plaatſe van ieder jaar aanzie-
„ nelijke ſchatten in het Moederland te doen
„ toevloeijen, den Staat met jaarlijkſche ſub-
„ ſidiën, en met betaaling van eene voorbeel-
„ delooze ſom aan renten bezwaard heeft,
„ enz. (*) Eindelijk" (want wij moeten ons be-

(*) Ook dit Raiſonnement houd almede geen proef. Dat de O. I. Comp. om de verliezen van den Engelſchen oorlog, door het Crediet van het Land is ſtaande gehouden, en, mitsdien in 1795 zeer groote ſchatten aan het Land ſchuldig was, is buiten alle bedenking zeker, maar het is niet minder waar, *dat wanneer het Vaderland bij rust en vreede was bewaard gebleven, dat de Maatſchappij in weinig tijds haare ſchulden aan het Land zou hebben betaald, uit de outzettend veele Producten, die geduurende dien oorlog in de* INDIËN *waren opgelegt.* Dan, dat uitzicht verdween in 1795 geheel en al, daar de Revolutie niet alleen allen handel ſtremde, maar de Engelſchen aanvuurde om de O. I. Bezittingen te overmeesteren. Dit niet alleen, *maar men joeg het Wettig Beſtuur, de Eigenaars van de Com-*

bekorten) „ Het is een Gemeenebest, het welk „ tevens door de zorg voor deszelfs onafhan- „ gelijkheid, en ter beſcherming van de Bui- „ tenlandſche Bezittingen die het nog heeft, „ als van die geenen welken het door de ge- „ trouwe hulp van deszelfs natuurlijken en „ machtigen Bondgenoot vertrouwen mag, bij „ eenen algemeenen vrede te zullen terug be- „ komen, tot het in ſtand houden van eene „ Land- en Zeemacht verplicht wordt, welke „ onder de meest mogelijke bezuiniging, nog „ altijd de geheele inſpanning, zoo al niet de „ overſpanning van al deszelfs krachten op den „ duur vorderen zal." — Dan, dit was het nog niet

pagnie weg, en gaf het over aan Lieden, waar van de meesten hoegenaamd geen aandeel in de Compagnie hadden, en die duidelijke blijken gaven, dat zij zich om derzelver belangen weinig bekreunden. Wat zeggen wij? *Heeft de ondervinding niet ten duidelijkſten geleerd, dat het ondeugend ſchrikbewind van 1798, het rampzalig overſchot van deze weleer rijke en vermogende Handelmaatſchappij, tot het voorwerp van deszelfs roofzucht ſtelde?* zoo als wij in ons VI DEEL bij de ſtukken bewezen hebben. Men had (onzes inziens) deze bijzonderheden in dit uitgebreid Rapport ook wel mogen aanhalen: want aan dezelven hebbe men de bijna geheele flooping van de O. I. Comp. grootdeels toe te ſchrijven.

Digitized by Google

niet al! — „ Deze verbazende verandering „ moet worden bewerkſtelligd, op een tijd, „ dat 'er aan geene verligting van Lasten te „ denken is, en dat het Vertegenwoordigend „ Lichaam zich volkomen moet te vrede hou- „ den, wanneer het aan de zaaken ſlechts zulk „ eene wending weet te geeven, dat dezelve „ op eene draaglijke wijze aan den gang en „ buiten verwarring kunnen worden gehouden. „ Omſtandigheden, welke het Beſtuur van een „ van deszelfs grootſte genoegens beroven, „ daar de droevige Staat der Kas, maar al te „ dikwijls eene noodzaaklijke aanmoediging be- „ perkt, en eene troostrijke verligting van „ Lasten verbiedt. Omſtandigheden, welken „ plaats hebben op een tijdſtip, dat de Inge- „ zetenen, door de gevolgen van eenen ramp- „ ſpoedigen oorlog bijna geheel zijn uitgeput, „ en eene ſchaarschheid van penningen is ver- „ oorzaakt, welke voor een handeldrijvend „ Land altijd ten uiterſte bedenkelijk is, en „ deszelfs gevolgen nog meer bijzonderlijk doet „ gevoelen in die ſtreeken, in welken de om- „ loop van Geld altoos het langzaamst is ge- „ weest, en welken dit hulpmiddel intusſchen „ het meeste behoeven, wanneer zij aan nieu- „ we of zwaarder Lasten moeten worden on-

Digitized by Google

„ derworpen gemaakt. Een tijdſtip eindelijk, op
„ het welk wel enkelde Ingezetenen zich door
„ den drang der omſtandigheden zelven hebben
„ verrijkt; maar op het welk de meeste bronnen
„ van Nationaale Welvaart en Beſtaan, geheel
„ of gedeeltelijk zijn geſtopt, en zelfs bij eene
„ gunſtige verandering van omſtandigheden niet
„ wederom kunnen worden geopend, zonder
„ buitengewoone middelen en opofferingen
„ welken het vermogen van veele Ingezetenen
„ welligt zullen overtreffen." enz. enz.

Hoe veele bergen van zwarigheden ontdekt in dit gedeelte van het uitgebragt Rapport, den aandachtigen overweger van 's Lands benarden toeſtand in die dagen niet? Gezwegen van veele anderen, die in het vervolg van dat ſtuk worden opgenoemd, doch die wij om de bepaaldheid van ons beſtek niet overneemen kunnen! Zwarigheden, welken bij de Commisſie van zulk eenen verſchillenden aart en gewicht geoordeeld waren, dat deszelfs Leden vraagen moesten „ *Wat zal het Vertegenwoordigend*
„ *Lichaam, bij het beſchouwen van zoo veele,*
„ *van zoo gewichtige zwarigheden doen? Hoe*
„ *moest zich uwe Commisſie bij het diep ge-*
„ *voel van derzelver kracht gedragen? Moest*
„ *haar de moed geheel ontzinken, en het be-*
„ *ſluit*

„ *ſluit opkomen, om onder afwachting van*
„ *gunſtiger omſtandigheden, het bij het oude*
„ *te laaten berusten? Neen!* BURGERS VER-
„ TEGENWOORDIGERS! (zeggen zij) *zulk*
„ *een beſluit zoude Uwer, zoude Onzer on-*
„ *waardig zijn geweest.*" En zie daar de oorzaak, waar aan de geboorte van het *Plan van Algemeene Belastingen over de geheele Republiek*, (dat zij thans der Vergadering aanboden,) te danken was, vergezeld met eene breedvoerige opgave van de regelen, waar naa zij hunne werkzaamheden hadden ingericht, en van de gronden die zij in veele opzichten hadden, om met de *Berekeningen van het Uitvoerend Bewind* te moeten verſchillen. Laaten wij, door het opgeven van de voornaamſte hoofdtrekken van dezen Tweejaarigen arbeid, zulken onzer Lezeren, die dit Staatsſtuk nimmer onder het oog kregen, eenigſints nader met hetzelve bekend doen worden. (*)

De

(*) Wij hebben deze ſpeçificque opgave hier des te meer nuttig bevonden, dewijl dezelve zulk een verbazend verſchil oplevert, wanneer men dezelve met de *Staaten van Behoeften*, over pas voorgaande, en zelfs het loopende jaar 1800 in vergelijking brengt. Men confronteere het bevorens door ons opgegevene met dit volgende Stuk.

Digitized by Google

De Commisſie berekende, dat 'er tot de beſtrijding der Jaarlijkſche Uitgaven van den Staat nodig was, een ſom van TWEE EN VEERTIG MILLIOENEN, ZESMAAL HONDERD EN TWINTIG DUIZEND GULDENS, ſpecificeerende dezelve nader, onder deze navolgende zeven Hoofden.

A. *Renten en Interesſen van de Schulden der geheele Republiek.*

Oost-Indiſche Compagnie	ƒ	2,613,659:10:—
West-Indiſche Compagnie	″	159,911:—:—
Voormalig Holland	″	14,582,699:15:—
——— Zeeland	″	1,715,310: 3:—
——— Vriesland	″	1,185,666:—:—
——— Utrecht	″	881,960:16:—
——— Gelderland	″	640,779:12: 7
——— Stad en Lande	″	450,000:—:—
——— Overijsſel	″	405,613: 6:11
Bataafsch Brabant	″	396,216:17: 9
Drenthe	″	63,047: 2:—
Generaliteit	″	1,118,616:14: 1
Legerlasten met de Aflosſingen	″	285,000:—:—
Admiraliteiten, Verhoogd Last- en Veilgeld, en Heffing van 8 pCt. op de Inkomſten	″	840,167,17: 4
Total	ƒ	25,538,648:14:—
Echter werd hier nog bij gerekend, voor eene vermoedelijke vermeerdering van Interesſen	″	581,351: 6:—
Dus voor het geheel	ƒ	25,920,000:—:—

B. *Uit-*

Digitized by Google

B. *Uitgaven Algemeen Beſtuur.*

Vertegenwoordigend Lichaam .	*f*	448,625:—:—
Uitvoerend Bewind . .	"	120,000:—:—
Agentſchappen . .	"	500,000:—:—
Rekenkamer . . .	"	65,100:—:—
Theſaurie . . .	"	40,000:—:—
Muntwezen . .	"	5,000:—:—
Postloonen . . .	"	18,000:—:—
Nationaale Drukkerij . .	"	70,000:—:—
Departementaale Beſturen .	"	233,480:—:—
Juſtitiewezen . . .	"	1,543,800:—:—
Politieke Penſioenen . .	"	80,000:—:—
Total	*f*	3,124,005:—:—
Echter berekende men, dat op deze Respecten, meest bij Raaming geſteld, een mindering zou kunnen vallen van . . .	*f*	124,005:—:—
Dus voor het geheel .	*f*	3,000,000:—:—

C. *Uitgaven aan de Ministers en Gedeputeerden aan de Buitenlandſche Hoven.*

De Ministers bij de Porte, Franſche Republiek, de Hoven van Spanje, Weenen, Berlijn, Londen, Petersburg, Stokholm en Kopenhagen, enz. . .	*f*	220,000:—:—
Charges d'Affaires, Conſuls, enz.	"	80,000:—:—

Digitized by Google

Transport van Bladz. 105 .	f	300,000:—:—
Voor Bezendingen, Equipagiegelden, Reiskosten, Brievenporten, en vereeringen aan Vreemde Ministers . . .	"	200,000:—:—
Dus voor het geheel	f	500,000:—:—

D. *Uitgaven voor de Zeemacht.*

EQUIPAGIE.

4 Schepen à 56 ſtukken, 350 koppen, 1400 man, 16 Fregatten à 150 koppen, 2400 man, in het geheel dus 3800 man à f 40:— pr. maand, komt voor 12 maanden 's jaars . . .	f	1,824,000:—:—

AANBOUW.

3 Schepen jaarlijks, als:		
1 van 68 ſtukken f 560,000:—		
1 — 44 ——— " 420,000:—		
1 — 32 ——— " 320,000:—		
	"	1,300,000:—:—
Onderhoud der Gebouwen, Werven, Jachten enz. .	"	176,000:—:—
Vaste Penſioenen en Tractementen der Officieren . .	"	300,000:—:—
Bedienden aan de Werven en Magazijnen . . .	"	175,000:—:—
Hospitaalen en verminkte Zeelieden	"	100,000:—:—
Seinposten en onbedagte zaaken	"	125,000:—:—
Dus voor het geheel	f	4,000,000:—:—

E. *Uit-*

Digitized by Google

E. *Uitgaven voor de Landmacht.*

Generaale Staf . .	*f*	75,247:—:10
Infanterie 7 halve Brigades . .	"	2,331,456:17: 4
Duitſche Troupes . .	"	414,906:—:—
Jagers	"	489,103: 8: 8
Artillerij . . .	"	583,704: 8: 7
Rijdende dito . .	"	71,809:14: 6
Inſpecteurs der Magazijnen .	"	16,000:—:—
Artillerie- en Genieſcholen .	"	24,075:—:—
Cavallerie . . .	"	941,454:—:—
Mineurs en Sappeurs . .	"	43,603:16:13
Pontonniers . . .	"	14,705:17:—
Genie . . .	"	124,548: 5: 5
Bureau van Gezondheid .	"	8,200:—:—
Plaats-Majors . .	"	20,000:—:—
Fortificatiën . .	"	300,000:—:—
Militaire Justitie . .	"	100,000:—:—
Scheeps- en Wagenvragten .	"	30,000:—:—
Penſioenen en Gagementen .	"	800,000:—:—
Diverſe zaaken. . .	"	50,000:—:—
Total	*f*	6,739,513:18:15
Dan, daar men berekende dat op alle deze Reſpecten, een mindering zou kunnen vallen van	"	739,513:18:15
Dus voor het geheel	*f*	6,000,000:—:—

F. *Uitgaven voor de Waterſtaat.*

Voor alle Werken in Holland	*f*	300,000:—:—
—— de Bovenrivieren . .	"	50,000:—:—

Trans-

Digitized by Google

Transport van Bladz. 107.	.	*f* 350,000:—:—
Voor Zeeland	. . .	" 200,000:—:—
—— de Eems	. . .	" 175,000:—:—
—— den Ouden IJsſel	. .	" 85,000:—:—
—— Droogmakerijën	. .	" 250,000:—:—
—— Onvoorziene Rampen	.	" 200,000:—:—
Dus voor het geheel		*f* 1,200,000:—:—

G. *Uitgaven voor Opvoeding, Armbeſtuur, Præmien ter bevoordering van den algemeenen Welvaart, onvoorziene Uitgaven, en andere kosten tot onderhoud der Gebouwen, enz.*

Wordt uit hoofde dat hier op geene vaste calculatie kan worden genomen, hier voor in eens bij raming gebragt	. .	*f* 200,000:—:—

Welke *Zeven Reſpecten*, bevattende alle de benodigde uitgaven, derhalven berekend waren op een ſom van *f* 42,620,000:— hier boven opgegeven.

Om nu dezelve geregeld, en zonder toevlugt te moeten neemen tot *Buitengewoone Geldheffingen*, te beſtrijden, berekenden de Leden der Commisſie het *Plan van Algemeene Belastingen* ſuffiçient en toereikende, zulks ſtavende, door de opgave van den bij hen bereken-

Digitized by Google

kenden waarſchijnlijken opbrengst van de daar bij voorgeſtelde Middelen over de geheele Republiek, en wel op eenen gelijken voet, onder de benoeming van

Directe en Indirecte Belastingen.

* Verponding op Huizen en Landerijën	f	10,000,000:—
* Land- en Huisgeld	"	4,000,000:—
* Dienstbodengeld	"	400,000:—
* Plaiſiergeld op de Paarden	"	420,000:—
* Wijnen en Sterke Dranken	"	4,800,000:—
Zout	"	700,000:—
Zeep	"	300,000:—
Tabak	"	600,000:—
Koffij, Thee, Suiker en Chocolaad	"	1,500.000:—
Steenkolen en Turf	"	1,800,000:—
Waag-geld	"	800,000:—
Ronde Maat	"	300,000:—
In- en Uitgaande Rechten	"	3,500,000:—
Lastgeld	"	1,000,000:—
Collectief Zegel	"	1,000,000:—
Gemaal	"	3,000,000:—
Beestiaal	"	800,000:—
* Collateraal	"	3,200,000:—
* Klein Zegel	"	2,800,000:—
Domeinen	"	1,000,000:—
Posterijën	"	600,000:—
* Loterij	"	500,000:—
Bedraagende een ſom van	f	42,820,000:—

Uit

Uit welke berekening dus blijkt, dat de INKOMSTEN de ſom van *f* 200,000:— van die der UITGAVEN zouden ſurpaſſeeren. (*)

Dusdanig was den Hoofdinhoud van de Werkzaamheden der Perſoneele Commisſie, in den loop van twee Jaaren verricht! Toen het ſtuk ter Vergadering was ingeleverd, werdt het op den 6 *Augustij* aan drie Lezingen onderworpen, en den 26 *Augustij* bepaald, als de dag op welke de Deliberatien en Discusſien een aanvang zouden nemen, met bepaling tevens, „ *dat* „ *alle abſente Leden zouden worden aange-* „ *ſchreven, om zich tegen dien dag in de re-* „ *ſidentie te willen ſisteeren, en dat, zoo lang* „ *de Deliberatien over dat gewichtig werk* „ *duuren zouden; 'er geen permisſie tot abſen-* „ *tie aan eenig Lid zou gegeven worden.*" Het was dus op den bepaalden dag, dat de Vergadering, op ſlechts drie Leden naa, te wee-

(*) De 8 Reſpecten in den Text met een * getekend, (bedragende met elkander eene ſom van *f* 25,920,000:—) zouden geaffecteerd blijven, tot betaaling van alle de Renten en Intereſſen ten laste van den Lande loopende, welken allen, volgends de Staat der Uitgaven, op evengelijke ſom van *f* 25,920,000:— ſtonden uitgetrokken. Zie hier voren Bladz. 104.

Digitized by Google

weeten QUEYSSEN, ALBERDA en SCHELTS, voltallig was, toen de Voorzitter LEEMANS in eene korte en ter zaake dienende aanſpraak, de Leden aanſpoorde, *om met allen mooglijken ſpoed, en met aflegging van alle bijzondere opinien, inzichten en belangen, mede te werken, tot het daarſtellen en in werking brengen van een Plan, dat* (zijns inziens) *de hoope opleverde, dat 'er bij den Vrede een einde zoude gezien worden, aan die Extraordinaire Opofferingen, waaronder het meerderdeel der Natie reeds meer dan* 12 *Jaaren had gezucht.* Verklarende tevens zijn oogmerk te zijn, *om eerst het woord te geeven aan zoodanige Leden, welke eerst zouden willen ſpreken, over de generale gronden, welke de Commisſie had aangenomen: en vervolgens wanneer zulks afgelopen was, als dan elke Belasting op zich zelve in deliberatie te brengen; en voorts ten ſlotte te vragen, of 'er ook nog eenige andere voorwerpen mogten zijn, welken begrepen wierden voor Belasting vatbaar te zijn?* Een regelmaat van orde, die buiten alle bedenking, in dit geval als hoogstnuttig en noodzaaklijk diende beſchouwd te worden, doch die wel draa door ſommige Leden werd afgekeurd, zelfs bij den eerſten Repræſentant, die het woord had, zijn-

zijnde de Heer VAN DER ZOO, die in eene uitvoerige rede, toonde zich die orde niet te laaten welgevallen, dewijl hij aanſtonds eenen aanval op een gedeelte des Plans deedt, namelijk de *Belasting op de vaste Goederen*, bewerende, *dat de Commisſie daarin afgeweken was van de Staatsregeling, noemende de gedaane berekening derzelver, pro rato van de Huur der Perceelen* ZWAK; *in zich zelven* ONRECHTVAARDIG; *en derhalven* ONSTAATKUNDIG. — Een advis, dat door ſommigen toegejuicht, door anderen goedgekeurd werdt, en dat derhalven reeds eenen tweeſtrijd veroorzaakte, die duidelijk deedt zien, wat men in het vervolg te wagten had. De Præſident mogt hier de door hem nodig gekeurde orde herinneren, maar het baatte luttel, daar het uit veele omſtandigheden bleek, dat ſommige Leden er niet alleen geen genoegen in namen, maar dat zij het geheele werk van de Commisſie uit een ongunſtig oogpunt beſchouwden, en geene gezette overweging waardig keurden. Dit laatſte was althans afteneemen uit het Voorſtel dat den *Repræſentant* BANNIER, op grond van het geavançeerde des Eerſten Spreekers, bij die gelegenheid deedt, namelijk, *of men niet eerst in omvrage behoorde te brengen, of het Rapport,*

Digitized by Google

port, over het geheel genomen, een poinct van Deliberatie voor de Vergadering kon uitmaaken? Wanneer dit *Affirmatief* beantwoord werdt, *als dan kon men* (naar zijn gevoelen) *vervolgens* EN DETAIL, *over het geheele Rapport delibereeren.*" Een voorstel, dat gelegenheid aan den *Repræsentant* APPELIUS, (het eerste Lid der Commisie) gaf, om zijn gedrag, en dat der overige Stellers van het Plan, op eene duchtige wijze te verdedigen, het welk al wederom van sommigen gewraakt, van anderen werdt toegejuicht, met dat gevolg, dat het *Appel Nominal* door den Præsident, op voorstel van BANNIER werdt geinstitueert, *Jaa!* dan *Neen!* toen bij de uitkomst bleek, dat de Leden zich voor het laatste verklaarden, waardoor zich een onoverzienbaar veld van de hatelijkste discusien voor de Leden opende, en het hevigst harrewarren en twisten op nieuw een aanvang nam en tot het oneindige voortduurde, zonder dat men tot iets esentieels besloot.

Het zou voor ons eene zeer moeijelijke, en voor elken Lezer zeer verveelende bezigheid zijn, wanneer wij ons hier verdiepen wilden, in de opgave van de onderscheidene, en tegen elkander strijdende Adviesen, Discusien, en soms hatelijke Debatten, die in een reeks van Sesien

Digitized by Google

plaats hadden, waaruit duidelijk bleek, dat het geliefkoosd ſtelſel van *Eenheid*, ſlechts in woorden en klanken beſtondt, dewijl de *Tweedracht* thans meer dan ooit in de Vergadering heerschte, daar bijna elk Lid, de voorgedragene Belastingen naar zijne bijzondere denkbeelden, of naar de plaatſelijke geſteldheid van het Diſtrict dat hij repræſenteerde, wilde veranderd hebben, zulks demonſtreerende in zeer langwijlige Voorſtellen, waaruit wederom nieuwe debatten ontſtonden, en het onderwerp zelve niet zelden geheel en al uit het oog verloren werdt: door alle welke handelingen, den kostbaaren tijd derwijze nutteloos verſpild werdt, dat naa verloop van ruim 14 maanden, ten aanziene van het *Algemeene Stelſel van Belastingen*, met volle recht gezegd kon worden, *dat de twistende Repræſentanten volſtrekt* NIETS *wezenlijks verricht hadden*, het welk dan ook (naar onze gedachten) al mede een van de hoofdredenen uitmaakte, dat zij plotſelijk in hunne werkzaamheden geſtuit, en door een ander Beſtuur vervangen werden, het welk zoo als bekend is, al den arbeid aan het Plan beſteed, met ééne pennetrek voor nutteloos en van onwaarde verklaarde, toen het in een nieuw ont-

wor-

ontworpen Conſtitutieplan bepaalde. „ *Dat* „ *de Belastingen zouden blijven op den voet*, „ *zoo als dezelven in ieder der voormalige Ge-* „ *westen plaats hadden.* Eene wet, waardoor het ontwerp van eene *volſtrekte Een en Ondeelbaarheid der Republiek in dulgen ſpatte*, waardoor het door velen zo zeer gehaat wordend *Fæderatief Stelſel* wederom aangenomen; en tegelijk, het geheele *Plan van Algemeene Belastingen* verworpen, en (als 't ware) in eenen hoek geſchoven werdt, in welken het liggen bleef, tot het tijdperk, waarin den voormaligen Volksrepræſentant SCHIMMELPENNINCK, onder den naam van *Raadpenſionaris* ten zetel ſteeg, omkleed met eene onbeperkte macht, *bijzonderlijk in het vak der Finantiën*, zoo als hier te Lande nog nimmer (zelfs onder de Graaflijke Regeering) was uitgeoeffend geworden, daar Hij in een tijdbeſtek van weinige maanden, eene geheele omſchepping in dat opzicht volvoerde, en een geheel nieuw Stelſel van Belastingen verordende, dat duidelijke bewijzen aan den dag legde, dat de *Volksvertegenwoordigers* van 1799 en 1800, geheel buiten den Waard gerekend hadden, toen zij de Natie verzekerden, dat met een Jaarlijks Inkomen van circa *f* 43,000,000:-

Digitized by Google

de uitgaven van den Staat completelijk zouden te beſtrijden zijn, daar dien Minister niet alleen in veele opzichten, de *oude Lasten* aanmerkelijk verhoogde; maar bovendien, door het uitdenken van *voorheen onbekenden*, nieuwe goudmijnen voor de algemeene Schatkist opende, die elk vermoeden deeden, dat er in het vervolg geen mangel aan Contanten, en nog veel minder eene vermeerdering van de Nationaale ſchuld zou te duchten zijn, zoo als echter naa het eindigen van dat kortſtondig, kostbaar, en omſlachtig Bewind, door de uitgeputte Natie maar al te zeer ondervonden werdt. — Genoeg gezegd, ten aanzien van het ons voorgeſtelde *Tweede Onderwerp*, om onze Lezeren te doen zien, dat 'er, ten aanzien van dat belangrijk onderwerp, niets van eenig wezenlijk belang, door het toenmalig Beſtuur is bewerkſtelligd geworden, daar men den tijd met onderling te twisten verbeuzelde. Laaten wij nu overgaan, tot de beſchouwing van het volgende *Derde Onderwerp*, dat wij opgegeven hebben te zullen beſtaan, *in het overwegen van de verſchillende en zeer uiteenlopende gedachten, over de Organiſatie en het Employ van eene algemeene gewapende Burgermacht.*

C. Herinnert men zich dat alles, wat wij zoo

in

in het IV, als VI *Deel van deze Geschiedenis*, aangaande het *Organiseeren van eene Gewapende Burgermacht* gezegd hebben, (*) dan weeten wij, dat reeds voor het einde des jaars 1795, ingevolge de dringende voordracht van den Hollandschen Volksrepræsentant, DE LANGE VAN WIJNGAARDEN, een *Plan van Algemeene Burgerwapening*, ter Vergadering van *H. H. Mog.* werdt overgelevert, niet minder bevattende, dan een Voorstel, *om 60,000 Man gewapende Burgers in de Republiek op de been te brengen en te houden, waartoe eene jaarlijksche Uitgave van f 120,000, volgens zijn bereke-ningnodig ware:* doch, dat 'er niets op besloten werdt, en de geheele zaak aan den spijker hangen bleef tot in het jaar 1798, toen het Driemanschap, EIJNJE, VREEDE, en VAN LANGEN, grootdeels om hunne desseinen te bevorderen, niet alleen het besluit namen, om 20,000 Gewapende Burgers op de been te brengen; maar ook bovendien, om dezelve ten koste van den Lande, én ter bevrediging van hunne gouddorst en spilzucht, in eene Monteering te steeken, waardoor niet minder dan

(*) Zie ons IV DEEL *Bladz.* 286-294: en in het VI DEEL, *Bladzijde* 159-174.

Digitized by Google

dan 8 *Tonnen Gouds*, zonder eenig nut te bewerken, als in het water geworpen werdt, bohalven eenen jaarlijkschen schat van *f* 238,800:- welke door hen bestemd werden tot Tractementen aan de Officieren van dat Corps. Door welke maatregelen zij geen ander oogmerk ten uitvoer bragten, dan een groot aantal van hunne Aanbidders en Gunstelingen een vetten brok te bezorgen, terwijl het werk der Organisatie op de lange baan geschoven werdt, en nog geheel onaangeroerd gebleven was, toen zij op den 12 *Junij*, hunne zetels met schande ruimen moesten. — Was 'er een onderwerp, waarin door het opgevolgd Bestuur, (welks handelingen wij thans overwegen) eene dadelijke en onverwijlde hervorming behoorde gemaakt te worden, het was buiten alle tegenspraak het stuk van de *Burgerwapening*, daar de gevolgen van deszelfs verkeerde inrichting, zich dag op dag aan elken opmerkzamen in den Lande duidelijk vertoonden, in de steeds vermeerderende verwarringen, die alleen veroorzaakt wierden, doordien de *Organisatie* onafgedaan liggen bleef, niettegenstaande ten tijde van den vijandelijken aanval der *Anglo-Russen*, de ondervinding geleerd hadt, dat 'er in den toenmaligen gebrekigen toestand, bij de aanhoudende on-

Digitized by Google

onwilligheid en insubordinatie, en eindelijk bij de zoo veele verschillende en geheel uiteenloopende plaatselijke inrichtingen, geheel geen nut van de *alzoo bijeengebragte Burgermacht* te wachten ware. Wat zeggen wij? dat elk opmerkzaam beschouwer van de gebeurenissen van den dag, tot derzelver verkeerde inrichtingen, bijna onuitvoerlijkheid ten aanzien van den dienst, en de daardoor veroorzaakte schadelijkheid en verderffelijkheid van 's Lands Financien, en andere gewichtige belangen, gereedelijk besluiten moest. Dat wij dus sprekende, niets anders dan de waarheid zeggen, zal elk moeten toestemmen, die met ons nog eenige heugenschap dragen, van het gene 'er in die dagen, in de meeste Steden van ons Vaderland omging. Hoe zeer het op veele plaatsen niet ontbrak aan zeer veele Burgers, die zich van de noodzaaklijkheid eener welingerichte Burgermacht overreed hielden; hoe zeer zij zelven zich genegen vonden, om als werkelijk dienstdoende Leden, in dezelve deel te neemen; zij onttrokken zich echter daaraan bij alle mogelijke gelegenheden, door zich te beroepen, zoo op ongehoudenheid tot den dienst, als op Lichaamsgebreken, die veeltijds zeer verre gezocht waren geworden; terwijl anderen, zich volstrekt niet willende laa-

Digitized by Google

ten enrolleeren, het beſluit namen, om hunne Woonplaatſen, Haardſteden, en Bedrijven te verlaten, en naar de Grenzen des Vaderlands, jaa zelfs op vreemd Grondgebied de vlucht te neemen, alwaar zij zich niet zonder angstvallige bekommering, in het grootſte geheim ophielden. Dat zulks het geval was, bij de zodanigen, die hunne zucht voor de in 1795 vernietigde *Staats en Erfſtadhouderlijke Conſtitutie*, in den boezem bleven koesteren, laat zich zeer gemakkelijk vatten; maar dat dit zoo algemeen zichtbaar was, bij hen die met de Revolutie van 1795 zo zeer ingenomen waren, dit baarde bij veelen, in den eerſten opſlag, eene groote verwondering: doch op dat ſtuk doordenkende, was naar ons inzien de oorzaak niet verre te zoeken, als zijnde alleen gelegen, in het ten jaare 1798, ten tijde van het ondeugend Driemanſchap met de grootſte overhaasting genomen Decreet, tot de onverwijlde oprichting eener *Gewapende Burgermacht*, bij het welke aanzienelijke Jaarwedden en eene bijna onbepaalde macht aan de Officieren; het præsteeren van geduurige tijdverſpillende diensten; nooit gehoorde Militaire ſtraffen van Provoosten en Caſſatien; en eindelijk het draagen van eenen Soldaten Monteering, zoo dikwijls men in de wa-

pe-

Digitized by Google

penen verſchijnen moest, voor vrije Burgers bepaald en vastgeſteld waren. Inrichtingen, die grootdeels door het Driemanſchap gepractiſeerd waren geworden, eensdeels: *om aan veele voorheen uitgewekene, en in 1795 te rug gekomene Bataven, die naar een ampt of bedieninge hongerden, een brok toe te werpen:* en ANDERDEELS, *om door het verſpillen van* AGT TONNEN GOUDS *voor* 20,000 *Soldaatenpakken, ten dienſte van Burgers (die elk op f 40:- berekend waren,) hunne onverzadelijke gouddorst te bevredigen, dewijl zij, met behulp van eenige verachtelijke Satelliten, zich meester wisten te maaken van de Leverantien, van de Lakenen en Carſaaijen, die voor de* 20,000 *Monteeringen benodigd waren.* (*) Aan deze ſlinkſche en

(*) Onder alle ſnoode bedrijven die RIJNJE, VREEDE, en VAN LANGEN, ſtaande hun kortſtondig ſchrikbewind van den 22 *Januarij* tot den 12 *Junij* 1798 uitgevoerd hebben; behoord buiten alle tegenſpraak, de zoo even opgenoemde in den Text, waardoor zij, niet alleen ter bejaging van het laagſte eigenbelang, de waare en eigentlijke Leverançiers werden van de ſtoffen die tot de 20,000 Monteeringen benodigd waren, maar bovendien een jaarlijkſche ſom van *f* 238,000:- verſpilden; door het toeleggen van aanzienlijke Tractementen, *aan niet minder, dan* TWAALFHONDERD ZES EN NEGENTIG *Perſonen*, die

Digitized by Google

en verfoeijelijke oogmerken had men het overhaastend in de wereld ſtooten van *dat Burgerpla-*

die door hen als als *Chefs*, *Adjudanten Majoors*, *Luitenants Collonels*, *Majoors*, *Luitenants Quartiermeesters*, *Adjudanten*, *Capiteinen*, *Lieutenanten*, *Tambours Majors*, *Doctors* of *Chirurgijns Majors*, *Chirurgijns*, *Tambours*, *Muzikanten* en *Hoornblazers*, bij de Gewapende Burgermacht nodig gekeurt werden. — Wij hebben in ons VI DEEL en wel, *op Bladz.* 160-174, dien eerlozen handel van het Driemanſchap, in al deszelfs ſnoodheid doen kennen, en willen onze Lezeren als nu ernſtig verzocht hebben, dat alles bij deze gelegenheid op nieuws naa te ſlaan, ten einde door dien weg de gegrondheid van onze gedachten in den Text gemeld, te kunnen zien en tasten. — Wij verzoeken dit dies te meerder, om dat het, tot onuitwisbaare ſchande van ſommigen, in het jaar 1807, als nog niet mangelt, aan voorwerpen, die openlijk beweren durven, *dat de vermelding van zulke eerlooze bedrijven is aftekeuren, om die rede ons uitkrijtende als een Lasteraar en Ondermijner van de publieke rust, terwijl zij alle zeilen bijſpannen, om de Juſtitie tegen ons in het harnas te jagen, en ons dus doende de pen te ontrukken, die wij ter openbaermaking van gepleegde gruwelen hebben opgevat.* —— Wat toch, WAARHEID EN RECHTBEMINNENDE LEZEREN! moet men denken van zulke Sujetten, als een *Recenſent der Recenſenten*, een *Konst- en Letterbode*, en meer andere toonen te zijn, niettegenſtaande zij gevoelen, dat om eens en voor altoos, een einde aan die gruwelen te maaken, de invoering van het MONARCHAAL GEZAGH, ter goeder uure is

daar-

Digitized by Google

plagend, en *'s Lands Finantien onderdrukkend en verſlindend Plan van Burgerwapening* dank te

daargeſteld? Het is zoo, (dank zij God!) zij liggen als verlamde Padden in het voetzand van verachting hun vergif op de onſchuld te lozen, en wij bevinden op den duur, *dat dit, noch ons, noch onzen Letterarbeid ſchaadt;* maar kan het met de *Eerlijkheid*, met de *Liefde tot het Vaderland*, met de *verſchuldigde Eerbied aan den Koning*, beſtaanbaar geoordeeld worden, *dat de zoo even genoemde Journaliſten, ſtout en ſnood genoeg zijn, om de vermelding van zoo veele Gruwelen, in ons te wraaken, niettegenſtaande dat alles de ſterkſte toets der waarheid kan doorſtaan.* — Lees, bidden wij U, wat dien *Jacobijnſchen Recenſent*, in zijn ſtukje *voor de maand April* 1807, durft uit te ſtooten, *tegen deze Geſchiedenis, in ons* wraakende, dat wij in ons VI DEEL de getrouwe en authenticque opgave deden, van de wijze waar op een VREEDE, VAN LANGEN, en FIJNJE, met hunnen gewaanden Agent, de beruchte JAN EIJKENBROEK, niet minder dan VIER TONNEN GOUDS roofden uit de kas van de O. I. Compagnie, en 30 Bladzijden gebruikten, *om de door* VAN LANGEN *eigenhandig getekende Aſſignatien, met derzelver Endoſſementen*, aan onze Lezeren te doen bekend worden; en tevens het *Extract uit zijne Particuliere Schuldboeken, en zijne Caſſiers Rekening*, waaruit bewezen is, *dat Hij een gedeelte van dien ſchat aan gezegde kas ontſtal, om 'er zijne eigene ſchulden mede te voldoen, en vrolijk en brillant te leven.* — Zoo deze handelwijs van dien *aanblaffenden* CERBERUS (*Cumſuis*,) geen bewijs oplevert, dat men die ſchurkerijen, als 't ware goedkeurt, en zoo het mooglijk was, nog pas-

Digitized by Google

te weten, en zoo lang het aan de hand gehouden werdt, ſtrekte het tot eene verderffelijke Bron, waar

pasſabel aanmerken zou, dan verſtaan wij niets. — Intusſchen ſtrekte het ons tot een bijzonder genoegen, naa de uitgave van dat Deel, zoo veele dankbetuigingen van eerlijke Patriotten te ontfangen, die nimmer van die dieverijen eenige kennis kregen, en hun genoegen betuigden, voor de ontknoping van die verborgenheid der ongerechtigheid, door deze Vrijheidkraaijers onder het masker van Patriotisme uitgevoerd. Die dankbetuigingen kunnen bij ons rijkelijk opwegen, tegen de verguizingen van de zodanigen, als de *genoemde Journalisten* zijn, en wij achten ons, gezeten onder het zacht beſtuur van een RECHTVAARDIG KONING, genoegſaam beveiligd voor de pijlen die zij op ons affchieten, daar wij kennis dragen, dat eerlijkdenkende Bewindsmannen in het begrip ſtaan, *dat onze Geſchiedenis, als eene* APOLOGIE *behoordt beſchouwd te worden, voor de gebiedende noodzaaklijkheid van dien Regeeringsvorm, waar onder dit Land, niet zonder het Hooge Godsbeſtel, nu ruim een Jaar is geſteld geworden.* Een Regeeringsvorm, die door elk eerlijk Burger geëerbiedigd wordt, waaraan Hij zich onderwerpt, in tegenoverſtelling van zulken, die zich als *Vorstenhaters* deden kennen, en nu den ſpijt niet verkroppen kunnen, dat zij den Scepter niet meer onbeperkt voeren kunnen over hunne Medeburgeren, die zich getrouw hielden aan deze veelzeggende Lesſen: *Vreest God! Eert den Koning! Vermengd u niet met de geenen die naar veranaering ſtaan! Alle ziele zij de over hem geſtelde macht onderdanig.* Plichten die niet verdrongen of met den voet getreden worden, wanneer men

Digitized by Google

waar uit de onberekenbaarſte onheilen voor het zuchtend en zinkend Vaderland, en duizenden van deszelfs braafſte en eerlijkdenkende Ingezetenen voortvloeiden, en ook voortvloeijen moesten, daar in de meeste Steden, de *Collegien van Discipline over de Gewapende Burgermacht*, veelal op de willekeurigſte wijze zelfs, hunne macht gebruikten, om hunne onderhorigen, *in Provoosten op te ſluiten*, en tot voldoening van de daar door veroorzaakte kosten te dwingen, al moest zulks dan ook tot ruïne van Vrouwen en Kinderen geſchieden. Was het wonder, dat elk weldenkend Burger veel liever zich getroosten wilde, om de enorme hooge Contributie, ter bevrijding van den dienst te voldoen, dan daaglijks zich geëxponeert te zien aan een last, om niet alleen zijne zaaken in den loop te laaten, wanneer men hen te wapen riep, maar ook, aan het gevaar, om van zijne vrijheid ontzet, en in eene gevangenis ge-

men naar waarheid, de Handelingen van *vorige onwettige Uſurpateurs* in het waare daglicht ſtelde! Men vergunne ons deze onbewimpelde openlegging van onze Bedoelingen en Handelingen! De aanvallen op onze *Eer*, en op onzen *Arbeid* verplichten ons daartoe! — De overtuiging van ons geweten, dat wij miskent en mishandeld worden, ontwrong deze aanmerking aan onze penne.

Digitized by Google

gezet t worden voor eenige dagen of weeken, zoo als zoo veele braave en zelfs gedistingueerde Burgers ondervinden moesten? Misbruiken en gebruiken, die natuurlijker wijze ten gevolge hadden, dat den grooten hoop der dienstdoenden, uit de laagſte Clasſe des Volks was ſamengeſteld, die zich veel meer *om met den Soldaten Rok te pronken*, dan uit Ambitie voor den dienst, en met een voorneemen om hunnen Eed te volbrengen, met eene ſchijnbaare gewilligheid lieten wapenen, waar uit al wederom nieuwe onheilen ontſtonden. Want veelen, droegen bij gebrek van eene goede kleeding, tegen den duidelijken Letter der Wet, de Monteering buiten den tijd van den dienst, en dus geraakten zeer veelen weldraa in zulk een verval, dat men met dezelven niet ten voorſchijn durfde te komen. Gezwegen van zoo veele, als hun verſleten pakje verkochten, of op andere wijzen onzichtbaar maakten, derwijze, dat naa verloop van 3 jaaren, verre weg het grootſte deel dier Monteeringen niet meer te vinden waren, tot aanmerkelijke ſchade van het uitgemergelde Vaderland, dat al dien toeſtel op 8 Tonnen Gouds had te ſtaan gekomen. Hoe dit zij, ondanks de in 1798 gedaane en daarna dikwijls herhaalde toezeggingen, *dat men door eene*

Digitized by Google

eene algemeene Organisatie der Gewapende Burgermacht, de opgenoemde en meer andere zoo zeer in het oog lopende misbruiken herstellen en uit den weg ruimen zoude, zoo bleef dit echter onafgedaan en alles voortduuren op denzelfden gebrekkelijken voet. Waarom? Omdat EENSDEELS: *veele Commisfien van Discipline, groote duisterheid vonden in het Reglement*, en ANDERDEELS: *omdat de Leden van het Vertegenwoordigend Ligchaam in de beide Kamers, zoo dikwijls als 'er aan die snaar getokkeld werdt, het onder elkander oneens waren, over de wijze waarop men die zwarigheden uit den weg zoude kunnen ruimen.* Het is zoo, het mangelde niet aan veele Leden, die dien kostbaaren toestel min noodig keurden, en hunne gedachten te kennen gaven, dat men ook daarin op bezuiniging en vereenvoudiging behoorde bedacht te zijn; maar het is niet minder waar, dat veelen zich daar tegen op de driftigste wijze verklaarden, beschouwende dat alles als het Palladium van waare Vrijheid, en als het Bolwerk waarachter dezelve wel zeer veilig geborgen was. Wij zouden bijnaa een geheel Boekdeel vullen kunnen, wanneer wij hier een plaats inruimen wilden, aan alles wat daar over is gezegd geworden; dan, zulks onnodig achten-

Digitized by Google

tende, zal het tot ſtaving van ons gezegde genoegzaam zijn, te tonen hoe vele Conſideratien er plaats hadden, alleenlijk over de bepaling *wanneer men oordeelen moest, de tijd van den dienst der Gewapende Burgers, al of niet ingegaan te zijn*? Zoo ook, *op welk eene wijze 'er omtrent de berekening van de waarde der Monteeringen, ingevalle van vroeger ontſlag, van den Perſoneelen dienst, zou behoren gehandeld te worden*? Twee onderwerpen, waaromtrent bij het Reglement op de Gewapende Burgermacht van den 9 *Augustij* 1799, niet behoorlijk voorzien was geworden, en dat in 1800 de rede opleverde, dat het *Uitvoerend Bewind*, deswegens eene nadere verklaring van het *Vertegenwoordigend Lichaam* vroeg, het welk op den 28 *Maart* geſteld werdt in handen van eene Commisſie, die daar op den 2 *Julij* Rapport uitbragt, waar in deszelfs Leden dit volgende in ſubſtantie te kennen gaven.

„ Bij eene aandachtige beſchouwing van des
„ Bewinds voordragt, moeten wij erkennen,
„ dat aangezien het Dienstjaar, volgens het
„ Reglement, reeds te verre verlopen was,
„ wanneer de geheele Burgermacht op eenen
„ regelmatigen voet volkomen is tot ſtand ge-
„ bragt geweest, om achtervolgends dat Regle-

ment

„ ment nog in dat Jaar eene nieuwe registratie
„ op dien tijd bepaald, en met alle verwisse-
„ lingen dien overeenkomstig, zoo wel in het
„ bestaan van het gehele Lichaam zelve, als
„ in de Raaden van Administratie en Discipli-
„ ne, te kunnen doen effectueeren, als waar
„ door eene Desorganisatie van nieuw zoude
„ zijn ontstaan, reeds op het oogenblik, wan-
„ neer de Gewapende Burgermacht naauwlijks
„ haar volkomen regelmatig aanwezen had ver-
„ kregen, waarom de wet ten dezen opzichte,
„ niet als bij vervolg behoorde te werken,
„ waar toe dan ook naar inzien van de Gecom-
„ mitteerden door den Wetgever diende be-
„ paald te worden: dat de aanvang van dienst
„ voor de Leden der Gewapende Burgermacht,
„ eerst moest gerekend worden ingegaan te
„ zijn, met 1 *Januarij* 1800, en dienvol-
„ gends naa de Jaarlijksche Registratie, volgens
„ *Artijkel* VIII, niet zal behoeven te geschie-
„ den voor de maand *November* deszelven
„ jaars, terwijl niettemin den gepræsteerden
„ dienst in 1799 in computatie zou komen van
„ den 7 jarigen dienst bij de wet gevorderd."
„ Als mede, dat het Bewind, (wegens een ge-
„ schikten tijd vóór dezen Termijn,) volkomen
„ verslag doende van den completen staat en ver-

„ deeling of plaatsing der gedeeltens van de ge-
„ wapende Burgermacht, zoo omtrent den vol-
„ komen of defectueusen staat der Kleedingen
„ en Wapenrustingen, de voordragt zal doen,
„ omtrent de bepaling der Jaaren voor de nieu-
„ we Registratie, die tot aanvulling en instand-
„ houding der Gewapende Burgermacht moet
„ strekken. En wijders, dat de Leden der
„ Raaden van Administratie en Discipline, zul-
„ len moeten blijven doordienen, tot in Janu-
„ rij 1801, in welke maand de eerste verwisse-
„ ling van Leden in die Raaden zal moeten ge-
„ schieden."

„ Hier mede zouden wij vermenen, dat ge-
„ noegsaam voldaan zoude worden aan het 1,
„ 2, en 4e gedeelte van des Bewinds voor-
„ dragt, aangezien, overeenkomstig den geest
„ van het Reglement, geene Leden der Gewa-
„ pende Burgermacht, dan om voldoende re-
„ denen van ziekte, of zodanige anderen
„ die als van zelve spreken, voor het
„ einde van het dienstjaar behoren ontsla-
„ gen te worden; ware het niet, dat des Be-
„ winds gronden en motiven ons aanleiding
„ hadden gegeven, de Wet daar mede te verge-
„ lijken, en daarbij te ontwaren, dat aan de
„ eene zijde, door het Uitvoerend Bewind,

wel

Digitized by Google

„ wel eene te ruime en onnaauwkeurige Inter-
„ prætatie aan dezelve werdt gegeven ; doch
„ dat aan den anderen kant eenige verzachting
„ daar aan , ten minſten geduurende de eerſte
„ Jaaren van de werking dezer wet behoorde
„ en ook konde toegebragt worden , zonder
„ dat zodanige modificatie ten nadeele der Bur-
„ gerwapening , of tot bezwaar voor 's Lands
„ Cas , ten opzichte der onkosten voor de
„ Monteering of Kleeding zoude uitloopen.
„ En hoe zeer wij hier in wenſchen minder
„ omſlachtig te zijn , vordert het belang van
„ de zaak niet te min , dat wij hier bij de wet
„ eenigſints analijſeeren ; ten einde Ulieden
„ de noodzaaklijkheid der modificatie , die wij
„ daaromtrent zullen voorſlaan , te duidelijker
„ onder den aandacht te brengen."

„ Het Uitvoerend Bewind ſchijnt te vooron-
„ derſtellen , dat iemand boven de jaaren geko-
„ men zijnde , die tot de termen voor de Re-
„ gistratie zijn bepaald , bevoegd zoude zijn ,
„ zich van meerderen dienst te excuſeeren ; het
„ welk naar ons inzien ſtrijdig is met den in-
„ houd van het Reglement. — De oproeping
„ tot de Registratie , heeft naar ons inzien
„ geen betrekking tot de Jaaren , of den tijd
„ voor hoe lang een gewapend Burger verplicht

„ is te dienen; maar alleen bepaling, dat zij „ die in die jaaren vallen daartoe kunnen „ worden opgeroepen: waarmede het van zelve „ ſpreekt, dat dezen de tijd, voor den dienst „ bepaald (zijnde 7 Jaaren geduurend welken „ aan hun de Monteering tweemaal zal worden „ uitgereikt) zullen moeten uitdienen." — Om deze ſtelling nu te betogen, zoo volgde eene zeer uitvoerige voordragt, aangaande de wijze, waarop men eenige modificatien zoude kunnen tolereeren: zoo ook, op welk eene manier ingevalle van eerder ontſlag, de ſlijtagie aan de Monteeringen veroorzaakt, zou behoren betaald en goedgedaan te worden: te weten *f* 28:- *in het eerſte*, en *f* 14:- *in het tweede Jaar naa het Monteeringsjaar*. Dan, daar het ons niet gelust dit ſijn uitgeplozen ſtuk afteſchrijven, zullen wij ons ſlechts bepalen, bij de opgave van het *Conceptbeſluit* dat de Commisſie voordroeg. Waar uit men ten duidelijkſten ontwaren zal, op welke hairkloverijen al dien omſlag nederkwam. Immers de Commisſie oordeelde, dat de Vergadering, ter afdoening van het ontſtaane geſchil, dit volgende Decreet behoorde te neemen:

„ De Eerſte Kamer &c. gehoord hebbende „ het Rapport van haare Perſoneele Commis-

„ fie, ten einde haar te dienen van Conſidera-
„ tien en Advis, en houdende eene Voordragt
„ om door de wet te bepalen:
„ 1. Dat de aanvang van den dienst voor de
„ Leden der Gewapende Burgermacht, eerst
„ moet gerekend worden ingegaan te zijn met
„ 1 Januarij 1800: en dienvolgens, geene Le-
„ den derzelve, offchoon gehuwd zijnde, den
„ ouderdom van 28 Jaaren bereikt hebbende,
„ alleen op grond van dien bereikten ouderdom
„ zich zullen mogen excuſeeren, of daar uit
„ ontſlagen worden, dan met *Ultimo December*
„ 1800. Terwijl desniettegenſtaande de dienst
„ van 1799, in mindering van de 7 jarigen dienst
„ aan hun zoude behoren te worden toegere-
„ kend, die geduurende het afgelopen Jaar de
„ Wapenen hadden gedragen. — 2. Dat de
„ Jaarlijkſche Registratie niet volſtrekt zal be-
„ hoeven te geſchieden voor de maand *Novem-*
„ *ber* 1800. — 3. Dat nogthans in Plaatſen, al-
„ waar een of meer Compagniën beſtaan, wel-
„ ke, het zij door afſterven of verhuizing der
„ Leden incompleet mogten worden, tot
„ completeering derzelven, door Collonellen,
„ niet alleen zodanige Geënregistreerde, en
„ nog Ongewapende Burgers als in de termen
„ der Wet vallen, zullen kunnen opgeroepen

Digitized by Google

„ worden tot actueelen dienst; maar ook, wan-
„ neer 'er geen genoegſaam getal geënregistreer-
„ de Burgers voor handen waren, daartoe op
„ verzoek van den Collonel, door het Gemeen-
„ tebeſtuur, zodanige Registratie ook in een
„ der 10 eerſte maanden van het Jaar 1800 zal
„ moeten geſchieden. — 4. Dat op dezelfde
„ gronden, de Raaden van Adminiſtratie en
„ Discipline zullen verplicht zijn door te die-
„ nen tot in *Januarij* 1801, in welke maand
„ de eerſte verwisſeling van Leden conform
„ het Reglement zal moeten geſchieden. Over-
„ wegende, dat zo zeer als de omſtandigheden
„ des Lands in het afgelopen Jaar, niet hebben
„ toegelaten de Jaarlijkſche Registratie op den
„ vastgeſtelden tijd te volbrengen, ook de
„ eerſte Organiſatie der Gewapende Burger-
„ macht, niet genoegſaam volkomen, of te
„ laat was volbragt, om eene nieuwe Jaarlijk-
„ ſche Registratie, daarop te doen volgen. —
„ Overwegende, dat velen der Raaden van
„ Adminiſtratie, niet dan in de laatſte maanden
„ van het Jaar 1799 zijn georganiſeerd gewor-
„ den: Overwegende wijders, dat ten opzich-
„ te der Jaaren die een Gewapend Burger, ge-
„ huwd of ongehuwd, verplicht is te dienen,
„ de wet wel geene twijffeling overlaat, niet-

„ te-

Digitized by Google

„ temin, bij de eerſte Jaaren van de werking
„ dezer wet, daar uit eenige ongelijkheid ont-
„ ſtaat, waardoor ſommige Burgers in de hoog-
„ ſte Jaaren vallende, tot hogere ouderdom-
„ men zouden moeten blijven dienen, dan bij
„ voortduring der wet, in vervolg van tijd,
„ daaruit zal reſulteeren, dat 'er, ten dien op-
„ zichte eenige modificatie, vooral voor Ge-
„ huwde Perſonen, wordt vereischt. — Over-
„ wegende eindelijk, dat het van het grootſte
„ belang is, dat de daarſtelling der Gewapende
„ Burgermacht volkomen worde voltooid, en
„ de Corpſen in completen ſtaat gehouden,
„ waarom het vertegenwoordigend Lichaam,
„ door een volledig verſlag, alvorens de Jaaren
„ tot de aanſtaande Jaarlijkſche Registratie, die
„ in November moet geſchieden, te bepalen,
„ van den completen ſtaat en voorziening der
„ Gewapende Burgermacht behoord te zijn
„ onderricht: *Zoo Beſluit:* dat de aanvang van
„ dienst voor de Leden der Gewapende Bur-
„ germacht, eerst zal gerekend worden inge-
„ gaan te zijn met den 1 *Januarij* 1800, en
„ diensvolgends de Jaarlijkſche Registratie *niet*
„ *zal behoeven te geſchieden voor de Maand*
„ *November van dat Jaar:* terwijl niettemin
„ de gepræsteerde dienst in 1799 in computa-

 „ tie

„ tie zal komen tot de 7 Jaarigen dienst bij
„ de wet gevorderd. — Dat de Leden van
„ de Raaden van Administratie en Discipline
„ zullen blijven doordienen, tot in *Januarij*
„ 1801, in welke maand de eerste afwisseling
„ zal geschieden. — Dat alle Gewapende Bur-
„ gers van welken rang ook, boven de 28 Jaa-
„ ren oud, die naa hunne Registratie zijn ge-
„ trouwd; of Getrouwden, die den ouderdom
„ van 35 Jaaren hebben bereikt, en niet ver-
„ kiezen langer te blijven dienen, zich zullen
„ kunnen aanmelden bij den Lieutenant Collo-
„ nel van hun Bataillon om ontslag: waar toe
„ deze de voordragt aan den Collonel van het
„ Departement zal doen, ten einde bij het zui-
„ veren der nieuwe Registratie Lijsten, daarop
„ worde gelet. Alles met dien verstande noch-
„ thans, dat zij, (die ontslag verkrijgen,) ge-
„ duurende de Jaaren welken aan den 7 Jarigen
„ dienst nog ontbreken, op de Contributie
„ voor algemeene beveiliging zullen worden
„ gesteld: en dat wanneer zij buiten het Mon-
„ teeringsjaar worden ontslagen, de kosten van
„ eene geheele Monteering, voor die hun
„ plaats moeten vervullen, aan het Corps waar
„ toe zij behoren zullen moeten goeddoen,
„ gerekend tegen *f* 28:- in het eerste, en
„ *f* 14:-

Digitized by Google

„ *f* 14:- in het tweede Jaar, naa het Monteering-
„ ringsjaar. — En eindelijk, dat het Uitvoe-
„ rend Bewind zal worden aangeſchreven en
„ gelast, om bij deszelfs aanſtaande voordragt,
„ omtrent de bepaling der Jaaren voor de nieu-
„ we Registratie, te geeven een ſummier ver-
„ ſlag van het getal, het geen de voorgaan-
„ de Registratie heeft opgeleverd, en de Plaat-
„ ſen, alwaar uit deze Geregistreerden, de
„ Corpſen der Gewapende Burgermacht zijn ge-
„ formeerd geworden: als mede een volkomene
„ opgave van den actueelen ſtaat der Gewapende
„ Burgermacht, gelijk ook van deszelfs volko-
„ men of Defectueuſen ſtaat van Wapenrusting
„ en Kleeding." Welk voorſtel door de Ver-
gadering naa eenige deliberatien niet alleen goed-
gekeurd, maar ook in een Decreet verandert
werdt. Eene dispoſitie, die duidelijk deedt zien,
in welk eenen verwarden ſtaat dat belangrijk on-
derwerp zich te dien tijde nog bevondt, en hoe
veele moeijelijkheden 'er aan vast waren, om de
Complete Organiſatie tot ſtand en in werking
te brengen, daar men den kostelijken tijd be-
ſteedde met het hairkloven en twisten over Ne-
venzaaken, waardoor de Hoofdzaak uit het oog
verloren werdt, en 's Lands Finantie met
dien zwaren Last, geduurende al dat kibbelen

Digitized by Google

en twisten zonder eenig wezenlijk nut beladen bleef. Het is bekend, dat, niettegenstaande het met het werk van de Gewapende Burgermacht, bij het achterblijven van de zoo noodzaaklijk gekeurde *Organisatie*, langs hoe meer den Kreeftengang ging, die *Organisatie* echter op den duur achter wege bleef, tot op den dag der sluiting van de beide Kameren des Vertegenwoordigenden Lichaams, zijnde den 17 *September* 1801, en dat het gedurende den tijd van het opgevolgde *Staatsbewind*, onafgedaan hangen bleef, waar door de verwarringen daar uit geboren bleven voortduuren, en zulks ook de oorzaak oplevérde, dat bij de komst van den *Raadpensionaris* SCHIMMELPENNINCK aan het hoofd van den Staat, al dien omslag onnodig gekeurt wierd, en finaal is afgeschaft geworden; dus zullen wij ons daarover niet verder uitlaten, dewijl dat alles niet tot ons tegenwoordig Plan behoord: vertrouwende, dat het aangevoerde op dat sujet, genoegsaam zijn zal om onze Lezeren te doen zien, dat ook in dat opzicht niets wezenlijks in al dien tijd door de Vertegenwoordigers is uitgericht tot heil van het benarde Vaderland. Wat zeggen wij? dat daaraan zijn toe te kennen, zoo veele Oneenigheden en Beroeringen, die

Digitized by Google

die den veegen Staat gedurende dien tijd, en in het vervolg, van het gewapend deel der Natie, zoo wel als van de ongewapende voorſtanders van het onwettig ingevoerde Conſtitutieplan ondervinden moest, welks beſchouwing en overweging het *vierde Onderwerp*, door ons hevorens opgegeven oplevert, en tot welks behandeling wij nu onverwijld overgaan.

D. Het kon niet wel anders, of, de manier op welke het *Reglement opzichtelijk de algemeene Burgerwapening*, uit krachte van de gebrekkige onwettige Staatsregeling, van den 23 *April* 1798 ingericht en doorgedrongen was, en waar bij den vrijen Burger, niet alleen aan eenen tijdverſpillenden dienst, gedoscht in eene Soldaten Monteering; maar ook, aan nooitgehoorde ſtraffen van *Geldboeten* en *Perſoneele Arresten in Provoosten* geſubjecteerd werdt, moest de geest van morrend ongenoegen allerwegen doen ontſtaan, zoo dikwijls een gewapend Burger, om het minste verzuim, het zij dan wezenlijk of ingebeeld, zich aan die ſtraffen en Pœnaliteiten zag blootgeſteld. Van hier die algemeen heerſchende neiging bij veelen, in het uitdenken van middelen, om zich van den dienst geheel ontſlagen te zien, of voor eene matige uitkoopprijs van dien drukkenden Last bevrijd

te

te worden, daar de zoo vaak vergaderde *Leden van de Burger Krijgsraden*, of *Commisſien van Adminiſtratie en Discipline* (grootdeels beſtaande uit middenmatige Handwerkslieden, prat op hunne uitſtekende qualiteit) in veele gevallen geene de minſte zwarigheid ſtelden, om den deftigen en meer dan zij gegoedden Burger, om de geringſte afwijkingen van den Letter der Wet, tot de Provoost te verwijzen, werwaard zij als dan door een Gewapend Piquet van hunne Medeburgers, bij klaren dag, ten aanziene van het Publiek getransporteerd en opgeſloten werden. (*) Het is wel zoo, dat veele eer-

(*) Het is bekend, dat zoo dikwijls de Krijgsraadsleden hunne ſesſien hielden, alsdan eene Compagnie Grenadiers onder de wapenen komen moest, om hunne tot de Provoost veroordeelde Medeburgeren, tusſchen de Bajonetten, even als de grootſte boeven weg te leiden, terwijl de veroordeelden belet werden, om eenige ſchikkingen op hunne zaaken te maaken, of van hun wedervaren aan Ouders, Vrienden, of Echtgenooten in eigen Perſoon kennis te geeven. — Hoe dikwijls zag men den Deftigen en Fatſoenelijken Burger wegleiden, door zulken die zij in hunne Fabrieken, Trafieken, Werkplaatſen en Winkels gebruikten, en aan het brood hielpen, en die nu hunne meesters in handen van den Provoost overleverden, om hen opteſluiten? Moesten zulke en ſoortgelijke behandelingen, de zaden van onwil en verdeeldheid niet welig groeijen doen?

eerlijkdenkende en van alle vervolging afkeerige Voorſtanders van de Revolutie, alle die bedrijven afkeurden en veroordeelden, maar het is niet minder zeker, dat doldriftige Clubisten en Jacobijnen, die het hart met vervolging tegen hunne andersdenkende Medeburgers vervuld hielden, en niet alleen op het bekomen van ampten of bedieningen vlamden, zich bij veele gelegenheden beijverden, om hunnen haat tegen anderen den ruimen teugel te vieren; maar ook, dat zij met vertrapping van hunne plichten, zich de grootſte buitenſpoorigheden veroorloofden, door orde en wetten baldadig en opzettelijk in den wind te ſlaan, ten welken einde zij, op tijden waar in zij geene dienſten behoefden te verrichten, met den *Monteeringsrok*

doen? Kon men verwachten, dat door zulke bedrijven, de Ambitie voor den dienst, en de Ondergeſchiktheid aan de Officieren kon aangevuurd worden? Integendeel; men verwenschte den *Soldatenrok*, en vloekte op hen die 'er een genoegen ſtelden, om een braaf en onbeſproken Burger met eenen ijz'ren Scepter te beheerſchen, zoo ook op hun, die zich als werktuigen des gewelds tot alles gewillig betoonden, door zich als Gerechtsbedienden te laaten gebruiken, tot het beroven van de Vrijheid van hen, aan wien zij hun beſtaan, het zij door arbeidsloonen, of door milde giften verſchuldigd waren.

Digitized by Google

rok aan het Lijf, en den *Sabel* op zijde heî-omzworven, en allerwegen de vlag voerden, als waren zij, in tegenoverſtelling van andere rust en orde beminnende Ingezetenen, de beſchermers van de Vrijheid des Vaderlands. — Men denke niet, dat wij dit zeggende, ons van een al te ſterk Coloriet bedienen, om de oorzaaken van 's Lands verwarden toeſtand in die dagen aan onze Lezeren af te ſchetſen, want de gebeurenisſen van dien tijd, leverden daarvan maar al te veel ſprekende bewijzen op, die 't eenigen tijde door een rechtſpreekend Nageſlacht niet onopgemerkt zullen gepasſeert worden. Zouden wij die allen hier te boek ſlaan, waar zouden wij beginnen? waar zouden wij het eind vinden? Slechts één treurig voorbeeld van dezer Gewapende Helden bedreven euvelmoed, zal hier genoegſaam zijn, om het zegel der waarheid op onze ſtelling te drukken, wij bedoelen het geene 'er op 27 *Julij* 1800, te *Amſterdam* aan de *Raampoort* voorviel, tusſchen een bende van 50 a 60 Amſterdamſche *Burger Kanonniers*, en 4 Wachthoudende Burgers van de Amſterdamſche Burgerij aan gezegde Poort, waarbij de eerstgenoemden; door daadzaaken toonden, verſtoorders van de algemeene rust, en ver-

Digitized by Google

vertrappers van de geſtatueerde wetten en bevelen van den Krijgsraad en de Municipaliteit te zijn, in zoo verre zelfs, dat het niet alleen tot een ſchermutſeling tusſchen Burgers en Burgers kwam; maar dat 'er bovendien het dierbaar Menſchenbloed door vergoten werdt. Laaten wij ter ſtaaving van dit gezegde. 1. Opgeeven: *Waar uit den twist oorſpronglijk was.* 2. *Welke droevige gevolgen daar uit geboren werden.*

Wat het EERSTE belangt: Uit het geene wij in ons V DEEL *bladz.* 86 *tot* 98, aangaande de gedragingen der *Amſterdamſche Burger Artilleristen* aangetekend hebben, weeten wij, dat het aldaar ter ſtede niet ontbrak aan zogenaamde Gewapende Burgers, die naa het pleegen van veele geweldenaarijen door de geheele ſtad, en het aan den dag leggen van een godloos oproerig en geweldadig gedrag, het Raadhuis overmeesterden, de Raadkamer binnendrongen, en de aldaar vergaderde Municipaliteit op eene beestachtige wijze mishandelden; het welk ten gevolge had, dat eerst de *Hoogstgeconſtitueerde Vergadering*, en daar naa den *Franſchen Generaal* BOURNONVILLE, goedvonden, gebruik te maaken van eenige *Franſche Husſaren*, om deze gewapende Oproermakers

tot

Digitized by Google

tot onderwerping te dwingen, (*) en naderhand van den dienst te ontslaan. En herinneren wij

(*) Om de gruwelijkheid van dat geval te doen kennen, lieten wij dat schendig bedrijf in *eene Kunstplaat* afbeelden, en wij kunnen niet nalaten onze goede Lezeren hier te verzoeken, dat Deel op nieuws naa te slaan, niet alleen om de snoodheid dier bedrijven te leeren kennen, maar ook te gelijk, dat het te HAARLEM niet ontbrak aan soortgelijke *Oproermaakers*, die de stoutheid hadden, om niet alleen die daaden van geweld in hunne Amsterdamsche makkers goedtekeuren; maar het dempen van dien opstand door *Fransche Militairen* te wraaken in een adres aan de NATIONAALE CONVENTIE, zeggende: „ *Het is nog zoo versch* „ *in ons geheugen, hoe wij zeven Jaaren agter een, door* „ *die Troupen, die uit de schatten, rokende van het* „ *bloed en zweet der Burgeren betaald werden, zoo het* „ *heette in rust gehouden, maar in waarheid belet* „ *werden om onze Rechten te doen gelden. — Naauwlijks zijn die tijden van angst en geweld verdwenen,* „ *of wij zien een verschijnsel, 't geen zoo veel overeenkomst heeft met dat, het welk ten tijde van het ge-* „ *weldadig Huis van Oranje plaats greep,* (DAT HUIS, „ WELKS BEDRIJVEN WIJ VERVLOEKEN, EN „ BIJ WELKS VERDWIJNING WIJ DEN ONDERGANG VAN ALLE OVERHEERSCHING EN GEWELD GEHOOPT HADDEN). *Wij zien Nationaale Militairen tegen Gewapende Burgers opgevoerd,* „ *en Burgers huiverig om ze in hunne Stad te ontvangen* &c," Wie hoorde immer zulke opzettelijke Leugens ten nadeele van het Doorluchtig Oranjehuis uitstoten, dan door deze *Haarlemsche* Jacobijnen?

Digitized by Google

wij ons de opgevolgde gebeurenisſen, dan is het ons niet minder bekend, dat het zelfde Corps Artilleristen, ten tijde van het *Ondeugend Driemanſchap*, wederom in functie geſteld werdt, van waar het toekwam, dat ſints de invoering van het *Reglement van Burgerwapening* in 1798 en vervolgens, ook dat Corps aan de hand gehouden werdt, het welk zich in het plegen van allerhande excesſen op den duur bleef kenmerken, derwijze, dat den Stads Commandant met overleg van de Regeering, in het Jaar 1800 bevolen had, *dat geene gewapende Burgers in hunne Uniformen, zich buiten de Poorten begeven mogten, ten zij dan, dat zij daar toe met een Poortpas voorzien waren.* Een maatregel die hoogstbillijk en betamelijk was, dewijl de ondervinding leerde, dat die gewapende Helden, op de *Zon*- en *Feestdagen*, in *Uniform* gekleed, en met den *Sabel* op zijde ter Stad uitgaande, door hunne brutaliteiten in Herbergen en Kroegen, oorzaak tot vechterijen en andere ongeregeldheden gaven, waardoor de publieke rust en veiligheid al dikwijls geſtoord en geſchonden wierdt. Wat ware nu billijker en betamelijker, dan dat deze zoogenaamde Gewapende Rustbewaarders, zich

Digitized by Google

aan dit alſints nuttig en lofwaardig bevel onderworpen hadden, en zich zorgvuldig gewagt zouden hebben, om buiten hunne Wacht- of Exercitietijden zich alzoo gewapend te vertonen, en alomme den baas te ſpeelen? Dan, in plaatſe van dat, ſloegen veelen hunner dat bevel in den wind, en verſpreidden alomme eenen algemeenen ſchrik, met eene ſtoutheid die alle verbeelding te boven ging. Getuige hiervan leverde de dag van den 27 *April* des Jaars 1800, (zijnde een Zondag) op, toen eene bende van tusſchen de 50 en 60 dezer Artilleriſten, eene Conſpiratie gemaakt hadden, om zonder *Poortpas*, in *Uniform* en *Gewapend* ter poorte uit te gaan, en ingevalle zij daarin eenigen hinder door de wachthoudende Burgers aan de Poort ontmoeten mogten, alsdan de wacht te overmeesteren, en hun ſchandelijk oogmerk te volvoeren. Een opzet, dat zij ook dadelijk volvoerden, en dat gelegenheid tot een hevig oproer gaf, dat wij best kunnen leeren kennen, uit het Rapport *dat den toenmaligen Commandant van het Picquet aan de Raampoort, aan den Stads Commandant inleverde*, zijnde van dezen navolgenden inhoud: „ ZONDAG *den* 27 APRIL „ 1800. *Dezen namiddag, omtrent half drie* „ *uu-*

„ *uuren, werdt ik door eenen Burger verwit-*
„ *tigd, dat mijn Post door eene troup van* 50
„ *a* 60 *Burger Canonniers ſtond geforçeerd te*
„ *worden. Ik bedankte denzelven voor die ken-*
„ *nisgeeving, rangeerde mijne manſchappen,*
„ *en liet de geweeren laden. — Omtrent ten*
„ *half vier uuren, kwam gezegde troup den*
„ *weg af van de Leijdſche Straat, avançeerde*
„ *op mijnen post tot omtrent den afgang van*
„ *de Brug die daar tegen over ligt. Ik liet*
„ *hun door een mijner manſchappen vraagen*
„ *wat zij wilden? Hun antwoord was:* Wij
„ willen buiten de Poort gaan! *Hierop werden*
„ *hunne Paſſen gevraagd, welken zij zeiden niet*
„ *te hebben; doch begonden ten gelijke tijde een al-*
„ *gemeen geſchreeuw aanteheffen:* AVANÇEER!
„ AVANÇEER! VOORWAARDS! — *Ik riep*
„ *hun toe:* BURGERS, TERUG! NEEMT
„ ULIEDEN IN ACHT! — *Vervolgens com-*
„ *mandeerde ik vuur. Mijn Post was toen,*
„ *nog drie Man ſterk, hebbende ik aan den*
„ *Vierden verlof gegeven om te gaan eeten. —*
„ *Zoo draa het ſchot gedaan was, avanceerde*
„ *ik voorwaards, met de Bajonet gecroïſeerd. —*
„ *De Troup ziende, dat een hunner makkers*
„ *gevallen was, en dat wij met geveld geweer*
„ *ſtaan bleven, ging op de loop. Een mijner*

Digitized by Google

„ *Manſchappen heeft een Sabelhouw over het*
„ *hoofd gekregen.* (*)
„ *Ik heb terſtond daarvan aan de Hoofd-*
„ *wacht kennis gegeven en verſterking ge-*
„ *vraagd, welke ik ook twee reizen bekomen*
„ *heb. — De Generaal Commandant der*
„ *Stad is bij mij gekomen, en heeft geordon-*
„ *neerd de Brug op te haalen, het overige van*
„ *den avond de Poort digt te houden, en het*
„ *Lijk tot nader order in de waeht te houden:*
„ *be-*

(*) Zie daar (men vergunne ons deze aanmerking) ziedaar de Heldenmoed van deze gewapende Oproermakers, aan wien een VREDE, FIJNJE, en VAN LANGEN met hunne Satelliten, de bewaring van de Vrijheid des Vaderlands in 1798 toevertrouwden, toen zij dat Corps Artilleristen met alle eer en luister herſtelden, in dien ſtaat waarin het zich voor de *Licentiatie* bevondt! Voor 4 gewapende en plichtbetrachtende Burgers, waren circa 60 van deze ſchreeuwers niet beſtand. Op de ſtem des Commandants *ſtaan zij als Brakken*, en naauwlijks hooren zij het ſchot van ſlechts drie musketten, *of zij zetten het op een lopen, even als blode Haazen.* — Vervlogen was al hun geſnoef, uitgeſtoten onder het inzwelgen van den ſterken drank, even of zij geheel *Amſterdam* op hunne Horens neemen zouden? Kon het Vaderland zich niet wel veel heil van zulk eene Bende beloven, die door het Driemanſchap alleen was bijeen geraapt, om hunne eerlooze desſeinen dies te geruster te kunnen uitvoeren.

Digitized by Google

„ *bereid zijnde dit met ſolemneelen Eede te be-*
„ *vestigen.*"

Wie hoorde immer van zulk een weêrbarstig en oproerig gedrag, onder Burgers, die zich niet alleen beroemen durfden, maar die zelfs bij veele Leden der Hoogstgeconſtitueerde machten begroet werden, als waren zij de Steunpijlaren van het gebouw der Vrijheid, de krachtdadige beſchermers der Rechten van den Mensch en Burger, die volgens hunne gedachten eerst bij den aanvang des Jaars 1795 aan het Bataafſche Volk waren ten deele gevallen! Daar zij door deze opgenoemde en meer andere daadzaaken toonden, met welke gevoelens hunne zielen als opgevuld waren, wat ware dan aan de zijde des Hoogſten Beſtuurs billijker en plichtmaatiger geweest, dan hen, door éene cordaate ſtap, de voornaame ſteunpunten te ontrukken, op welken zij leunden, te weeten: hunnen *Gewapenden arm*, en de aan hen toegekende *Stembevoegdheid*, in tegenoverſtelling van zoo vele braave Burgers, die hetzelve, ontnomen was geworden, en van zoo velen als zij nog van hetzelve berooven wilden? Steunpunten, die bij hen, en veelen die met hen eenſtemmig dachten, als vrijbrieven beſchouwd werden, om alles te onderneemen wat zij wilden, en niet wat zij vermogten. Het

Digitized by Google

lijdt bij ons geene de de minste bedenking, om als zeker te ſtellen, dat zoo de Leden des Vertegenwoordigenden Lichaams, ter krachtdadige ſtuiting van alle de ſchandelijke handelingen, der wrokkende en van wraak brandende Clubisten, eensgezind de handen in één geſlagen hadden, om eenmaal een einde aan dat kwaad te maaken, hen zulks zeer wel mogelijk zoude zijn geweest, dewijl de voornaamſte *Franſche Generaals* en hunne onderhorige Manſchappen, zich bij verſcheidene gelegenheden hadden kenbaar gemaakt, als ten vollen genegen om dien euvelmoed te ſtuiten, wanneer zij 'er ſlechts toe wierden aangezocht. Dan, dit bleef achter! En dat waarom? De rede is niet verre te zoeken, want de ondervinding van den dag leerde ten duidelijkſten, dat het deze Revolutionaire Woelgeesten, in de Vertegenwoordigende Vergadering niet ontbrak aan Vrienden, die hunne ſchandelijke handelingen, zoo al niet openlijk goedkeurden, dezelven ten minſten als zeer verſchoonlijk, en niet zelden als eene te verre gedrevene zucht voor de Vrijheid, en de beſtendiging van de onwettig ingevoerde Staatsregeling des Jaars 1798 aanmerkten, waardoor hunne overdrevene Requesten om nieuwe Remotien, en nog ſtrenger bepalingen van het ſtemrecht, ten

op-

Digitized by Google

opzichte van eerlijkdenkende Oranjegezinden, niet alleen aangenomen, maar zelfs ten fine van Conſideratien en Advis, in handen van Perſoneele Commisſien geſteld werden, het welk ten gevolge had, dat zoo wanneer die Rapporten inkwamen, alsdan een onöverzienbaar veld van de hatelijkſte twisten onder de Leden der Vertegenwoordigende Vergadering geopend werdt, waarbij men duidelijk ontwaarde, welke Leden in de begrippen dier Jacobijnen ſtonden. Dat wij dus ſprekende hier niets anders dan de waarheid hulde doen, kan middagklaar blijken uit het geene 'er in den Zomer des Jaars 1799 gebeurde, bij gelegenheid, dat 'er van de zijde dier zo even genoemde Wargeesten, uit verſcheidene Steden (*) Requesten ingeleverd werden, bevattende VII Punten, om ware het mogelijk de vorige gruwelen van 1798, ten tijde van het Schrikbewind gepleegd, wederom vernieuwd te krijgen. Ook deze Adresſen, hoe mi-

(*) Te weten uit *Amſterdam*, *Alkmaar*, *Campen*, *Enkhuizen*, *'s Hertogenbosch*, *Veendam*, de *Pekel Aa*, *Delft*, *Avenhorn*, *Bommel*, en *Haarlem*: met elkander, nog geen 500 Tekenaars bevattende, ſchoon zij zich echter, als uitmaakende de *ſtemme des Volks*, daarin deden voorkomen. Een getal, dat in vergelijking met de ſtembevoegden niet noemenswaardig was.

Digitized by Google

miſerabel zij ook zijn mogten, zoo ten aanzien van *Inhoud*, als van *Onderteekenaars*, werden geſteld in handen van de Leden FOREEST, GORTER, LUBLINK DE JONGE, VAN DEN BRAAK, LEEMANS, WILDRIK, en COUPERUS, ten fine van Bericht, die dan ook niet verzuimden aan dien Last te voldoen, op den 23 *Julij*, van oordeel zijnde, dat zij *vijf* dier punten als ongegrond beſchouwden, terwijl zij de twee overigen, uit hoofde van deszelfs bedenkelijken en duisteren inhoud, aan het *Uitvoerend Bewind*, en aan eene nadere overweging van eene Commisſie wilden in handen geſteld hebben, bij welke gelegenheid zulk eene onſtuimige *Poolſche Rijksdag* ontſtond, dat wij het der moeite waardig keuren, om dit rumoer hier in te lasſchen, ten einde wij daar uit de geest van dien onzaligen tijd wat nader van nabij kunnen leeren kennen.

Pas had men het declinatoir advis over der Requestranten onzinnige en overdrevene eisſchen gelezen, of den Voorzitter DE KEMPENAAR, oordeelende dat men over hetzelve zoo oogenblikkelijk niet voteeren kon, proponeerde, *om het ſtuk voor de Leden te doen drukken, en hetzelve vier dagen naa de diſtributie aan de orde van den dag te ſtellen.* Doch naauwlijks had

had hij dit alſints gepast voorſtel gedaan, of den Repræſentant VAN ZONSBEEK treed in het ſtrijkperk en zegt: „ *Preſident! ik kan* „ *niet ontveinzen verwonderd te zijn, van de* „ *Commisſie te hooren, dat zij zich heeft bezig* „ *gehouden met de vraag, of de Vergadering* „ *al of niet bevoegd is, om te delibereeren over* „ *de bezwaren van deze ſtembevoegde Bur-* „ *gers!*" — Hier op valt VAN GALEN hem in de rede, roepende: „ VAN ZONSBEEK „ *ſpreekt over de merites van de zaak ten prin-* „ *cipale; doch dit komt niet te pas. Ik ver-* „ *zoek, dat hij tot orde de worde geroepen.*" Nu vraagt VAN ZONSBEEK: *Præſident! Wie heeft het woord,* IK, *of den Burger* VAN GALEN? Hier op legt de Præſident den laatstgenoemden het zwijgen op, waarop de Eerstgenoemden dus vervolgd: „ *Ik heb gezegd B.* „ *R. verwonderd te zijn, op het hooren van den* „ *loop der Deliberatien van de Commisſie over* „ *de bevoegdheid der Vergadering. Ik moet* „ *mij daar over te meer verwonderen, daar* „ *de Vergadering niet gehæſiteerd heeft over* „ *dat point. Het is niet genoeg, om te onder-* „ *zoeken, of de Requesten een point van Deli-* „ *beratie voor deze Vergadering zouden uitmaa-* „ *ken? Neen! maar om de Vergadering te*

Digitized by Google

„ *dienen van Advis wegens derzelver inhoud.*
„ *Dit was het, waar mede de Commisſie gelast*
„ *werdt zich bezig te houden.*" Nu valt VAN GALEN hem andermaal in de rede: POMPE VAN MEERDERVOORT en andere vallen VAN GALEN toe, willende dat VAN ZONSBEEK zich bepaale tot het punt in quæstie, namelijk of het Rapport *al* of *niet gedrukt zal worden?* Nu zegt VAN ZONSBEEK: „ *Het point in*
„ *quæstie is, of het Rapport zal gedrukt wor-*
„ *der? en daarop adviſeere ik.*" De Præſident zegt: „ *Dan moet gij U alleen daarbij bepa-*
„ *len, en niet over de zaak zelve ſpreeken.*" Hierop gaat de ſpreeker voort en zegt: *Nu*
„ *jaa, wanneer men mij zoo wat warm*
„ *maakt, zal het misſchien beter gaan. Ik zal*
„ *mij bij het point bepalen, en zeggen, dat*
„ *het van belang is voor deze Vergadering*
„ *zich tegen dat Rapport te verklaren, op dat*
„ *zij niet den ſchijn hebbe, van het daarin met*
„ *de Commisſie eens te wezen, en zulke denk-*
„ *beelden te koesteren. — Denkbeelden die, zoo*
„ *zij die van de meerderheid zijn konden, eene*
„ *hoogstmogelijke zwakheid zouden te kennen*
„ *geeven, terwijl het de grootſte tegenſtrijdig-*
„ *heid zijn zoude, te geloven, dat men geen*
„ *bevoegdheid had, te delibereeren op iets dat*

„ *in*

Digitized by Google

„ *in deliberatie genomen is, en waarop eene*
„ *Concluſie volgde. Dit denkbeeld der Commis-*
„ *ſie is reeds genoeg, voor die geen vreemdeling*
„ *in onze Geſchiedenis is, om een ongunstig*
„ *denkbeeld op te vatten over het vervolg van*
„ *het daar na gewrongen Rapport. Ik weet*
„ *niet of ik thans onbevooroordeeld genoeg ben,*
„ *om over de waarde van hetzelve juist te oor-*
„ *deelen, evenwel ik kan niet nalaten en gres*
„ *van hetzelve te declareeren, dat ...*" Hier ontſtaat een geraas in de Vergadering: — men hoort van alle kanten gemor onder de Leden, waarvan 'er eenigen te gelijk den Burger VAN ZONSBEEK tot de order roepen. — De Præſident reclameert bij aanhoudendheid de order, en zegt andermaal, dat zoo VAN ZONSBEEK voort wil gaan, hij zich alleen tot het point in quæſtie moet bepalen, en niet over de zaak zelve ſpreken. „ *Dit appuiecrt* VAN GALEN, *en eenige*
„ *anderen.*" Waarop VAN ZONSBEEK zegt:
„ *Ik ben geen Advocaat, en weet zoo juist niet*
„ *afiemeeten, welke woorden ik* VOOR, *en wel-*
„ *ke ik* NAA *moet bezigen: doch ik zal dan*
„ *nu wel dadelijk tot de Concluſie komen. En*
„ *dan wil ik zeggen: dat het Rapport noch*
„ *aan de verzoeken der Requestranten; noch*
„ *aan de belangens van deze Vergadering kan*
„ *vol-*

Digitized by Google

„ *voldoen! Niet aan de Eerſte; omdat door*
„ *geheel het Rapport heen, niet dan één be-*
„ *zwaar, en dat naauwlijks ten halven voldoe-*
„ *ning geeft, ſchijnt te worden toegekend, name-*
„ *lijk het buiten werking ſtellen van eene Publi-*
„ *catie, die zoo onwettig als ſtrijdig met de*
„ *Staatsregeling is in de wereld gekomen, en*
„ *hare geboorte nergens beter aan kan toege-*
„ *kend worden, dan aan het gevoel van de on-*
„ *mooglijkheid, om op eene andere en kortere*
„ *manier de menigvuldige zoo gegronde als onge-*
„ *gronde klachten, van geweerde Stemwillers*
„ *te onderzoeken, en te vreden te ſtellen. Een*
„ *zaak, die reeds bij den vorigen Agent van*
„ *Juſtitie, zelfs onder het vernietigd Uitvoe-*
„ *rend Bewind, zoo veele moeite gekost heeft!*
„ *Zulk een Publicatie, aarſelt men nog . . .*"
Hier werdt de Redenaar wederom door een groot aantal Leden in de reden gevallen. Men geeft opentlijk zijn ongenoegen over het gedurig voortgaan van VAN ZONSBEEK te kennen, en eischt, dat hem het voortgaan belet worde. — Veele Leden roepen om het woord. — De Præſident zegt wederom, dat VAN ZONSBEEK zich tot het point in quæſtie bepalen moet, of dat hij anders verplicht zou wezen hem het ſtilzwijgen op te leggen. — VAN

ZONS-

Digitized by Google

ZONSBEEK houd ſtaande, dat hij over het point in quæſtie ſpreekt: en vervolgd „ *Het „ Rapport kan ook niet aan het verlangen van „ de Vergadering voldoen, dat toch geen ander „ kan geweest zijn, als te voldoen of gegronde „ hoope te geeven, ten minſten de dwaalingen „ die in de verzoeken voorkomen opgehelderd, „ en die daden van het Wetgevend Lichaam, „ welken nu beneveld mogten zijn, in een hel- „ der daglicht te zien geſteld, om aan de mis- „ kenners daarvan, doch Beminnaars der „ Vrijheid, als een Lokäas tot de toetreding „ te worden voorgeſteld. Ik Concludeer tot ver- „ werping van het Rapport, met last aan de „ Commisſie, van een ander en meer voldoe- „ nend Rapport uit te brengen.*" — Nu roept VAN GALEN „ *Het geävanceerde door den „ Burger* VAN ZONSBEEK, *raakt de zaak „ ten principalen, en is niet anders dan De- „ clameeren tot het Volk. Indien 'er hier tot „ het Volk moet geſchreeuwd worden, dan wil „ ik ook tot het Volk ſpreken, en die argu- „ menten oplosſen. En dan moet ik zeggen, „ dat ik het een laagheid zoude achten, dat wij „ niet zouden durven te onderzoeken, of deze „ Requesten een point van deliberatie kunnen „ uitmaaken, Jaa dan Neen? Alle de Reques-*

ten

„ *ten die ſedert eenigen tijd met klachten aan*
„ *deze Vergadering zijn opgevuld, zijn maar*
„ *door eenige honderden getekend, in tegenover-*
„ *ſtelling van het geheele Bataafſche Volk, en*
„ *de meeste van dezelven, offchoon altijd door*
„ *dezelve Leden in deze Vergadering onder-*
„ *ſteund, zijn in zodanige termen vervat ge-*
„ *weest, die beledigend waren voor deze Ver-*
„ *gadering, of wel voor het Bataafſche Volk*
„ *dat wij vertegenwoordigen.*" Zeker zou VAN GALEN dat nader door duchtige bewijzen geſtaafd hebben, dan, veelen konden die ronde taal der waarheid niet verdragen: De Spreeker (zegt het Dagblad) wordt hier door verſcheidene Leden in de reden gevallen, en 'er ontſtaat een groot rumoer in de Zaal. De Præſident mogt de Leden tot orde terug roepen, maar te vergeefsch: de Leden blijven verward onder elkander ſchreeuwen en twisten, tot eindelijk de Repræſentant KRAMER in zoo verre gehoor verwierf, dat hij dit volgende voorbragt:

„ *Præſident! Ik verzoek dat de Burger* VAN
„ GALEN *tot zijn plicht terug gebragt worde!*
„ *Ik gedoog niet, dat die Burger alles maar*
„ *zoo lomp heen zegt! Ik gedoog niet, dat die*
„ *Burger hier zal ſpreken van een* KLEIN
„ KOPPELTJE, *uit* ÉÉN GROOT, *het welk*
zich

Digitized by Google

„ *zich altoos voor elkander interesseert. — Ik*
„ *ken hier geen* KLEIN *en een* GROOT *kop-*
„ *pel. — Doch indien die Burger de Verga-*
„ *dering in twee koppels, namelijk in een*
„ GROOT *en in een* KLEIN *onderscheidt, en*
„ *van het* KLEINE *spreekt; dan hoort hij on-*
„ *der dat* GROOTE KOPPEL! *En al ware het*
„ *dan ook, dat ik onder het* KLEINE KOPPEL
„ *behoorde, ziet, dan nog, zal ik mij door*
„ *den Burger* VAN GALEN *niet laten dwin-*
„ *gen of bedwingen.*" Nu liet VAN GALEN zich weder hooren, zeggende: „ *Dat ik zeg,*
„ *is tot oplossing van het reeds geavanceerde.*
„ *Ik laat mij door geen schreeuwers overmees-*
„ *teren!*" Hier op vat den Repræsentant GORTER vuur, schreeuwende: „ *Præsident!*
„ *Ik reclameer dat de Burger* VAN GALEN,
„ *die eenige Leden voor Schreeuwers uitmaakt,*
„ *tot order geroepen worde! Die Burger ver-*
„ *oorloofd zich beschimpingen, die de Vergade-*
„ *ring oneer aandoen. Althans ik zal nimmer*
„ *toelaten, dat Hij zich dergelijke ongepermit-*
„ *teerde uitdrukkingen ongestraft veroorloove.*"
Dit zeggen maakt wederom nieuwe opschudding en beweging, waarom den Voorzitter zich genoodzaakt, ziet om andermaal de Vergadering tot order en stilte aantemanen, waarop GORTER zegt:

Digitized by Google

zegt: „ *Præſident! ik worde tot deze driſt ver-*
„ *voerd door den Burger* VAN GALEN, *die*
„ *eenige Leden voor ſchreeuwers uitmaakt, en*
„ *van een Koppeltje ſpreekt.*" De Præſident beantwoord dit met hem te zeggen: „ *Burger!*
„ *op dit oogenblik dat gij U tracht te verdeedi-*
„ *gen, maakt gij U ſchuldig. Ik vermaane U*
„ *tot de order terug te keeren!*" Dit gezegde kan den Repræſentant VAN BENNEKOM niet verdragen, roepende: „ *Als 'er een ſchreeu-*
„ *wer in de Vergadering is, dan is het waar-*
„ *lijk den Burger* VAN GALEN! — Dat zulk onzinnig kijven en raazen, dat men veel eer van een hoop *Dames van de Vismarkt*, dan van *achtbaare Volksvertegenwoordigers* verwachten kon, door alle beſchaafde en verſtandige Leden ten hoogſten afgekeurd werdt, laat zich zeer ligtelijk vatten, en het is (naar ons inzien) daar aan toe te ſchrijven, dat den *Repræſentant* M. C. VAN HALL zich niet langer kunnende bedwingen, het woord opvatte, en zich dus hooren liet: „ *Ook ik Burgers Repræſentan-*
„ *ten! kan mij met het Rapport niet confor-*
„ *meeren, edoch op geheel andere gronden als*
„ *eenigen der voorgaande Spreekers. — Ik zal*
„ *thans die gronden, vermits 'er voor als nog*
„ *quæſtie is, over het* AL *of* NIET *drukken*

„ *van*

„ van het Rapport, niet openleggen, maar „ die ſpaaren tot het tijdſtip, dat over het „ Rapport zelve zal worden gedelibereerd: te „ meer, daar ik, het Rapport gedrukt zijnde, „ in de gelegenheid zal wezen, om hetzelve „ te kunnen leezen, en daarover beter dan „ nu, op bloote lecture te kunnen oordeelen. „ Ik concludeere dus mede tot het drukken van „ het Rapport." Dit alſints verſtandig Advis, doet eindelijk den ſtorm bedaren: de Preſident zich door hetzelve gerugſteund ziende, zegt: „ Ik heb het drukken voorgeſteld, omdat het „ van de Leden niet te vergen is, dat zij zich „ dadelijk expliçeeren over een Rapport van die „ extenſie; en dus herhaale ik nogmaals mijn „ voorſtel." Hierop komt de *Repræſentant* DE HAAN uit den hoek, „ en appuijeert het „ geadviſeerde van den Burger VAN ZONSBEEK, om naamlijk het Rapport niet te „ doen drukken, maar dadelijk te rejecteeren, „ vermits de Commisſie, naar zijn oordeel, „ aan haaren last niet hadt voldaan." De Præſident zegt, „ zoo 'er meer Leden zijn, die „ zich tegen het drukken van het Rapport „ verklaren, zal ik bij Appél Nominal doen „ beſlisſen." STEYN PARVÉ reclameert hier

op het drukken. Dien Voorzitter herhaalt zijn Voorſtel, en eindelijk concludeert Hij overeenkomſtig hetzelve, waarmede deze onſtuimige, en in de daad de Vergadering zeer ontëerende zitting, ten einde liep, om in het vervolg door een reeks van anderen, waarin het Rapport beſtreden en verdedigd werdt, zonder eenig nut voor den Lande te bewerken, gevolgd te worden, die wij hier met ſtilzwijgen paſſeren zullen.

Wij hebben ons de moeite getroost, een afſchrift van dit rumoer te leveren, om onze Lezeren bij de proef te doen zien, op welk eene wijze den kostbaaren tijd verbeuzeld werdt met twisten over nietswaardige onderwerpen, terwijl het ongelukkig Vaderland in de holgaande Zee van Revolutie op den duur dobberen bleef, en men zich omtrent deszelfs dierbaarſte belangen geheel onverſchillig gedroeg! Inderdaad, was 'er ooit een tijdſtip, waarin de Repreſentanten zich met verdubbelden ernst hadden behoren toe te leggen op het volgen van andere Grondbeginſelen, en zich te vereenigen tot het herſtel des Vaderlands, door het ſtreeven naar eenen eerlijken Vrede, het was het toenmalige, daar *Vrankrijk* en *Oostenrijk* zich wars van

van den Oorlog tonende, ſints eenen geruimen tijd met het werk des Vredes te *Luneville* onledig gehouden hebbende, aldaar een Definitief Tractaat ſloten en ratificeerden, dat veelen als den voorloper tot eenen algemeenen Vrede aanmerkten, en welk heuchelijk evenement voor die Volken, ook door de Leden der Vertegenwoordigende Vergadering, met de uitbundigſte blijken van vreugde vernomen, en onder het losſen des Geſchuts en andere openbaare vreugdebetooningen, aan de zuchtende Natie bekend gemaakt werdt. En dat waarom? Omdat in het XI *Artijkel van dat Tractaat*, te lezen ſtondt: „ *dat hetzelve gemeen verklaard werdt, met de* „ *Bataafſche, Helvetiſche, Cisalpynſche, en* „ *Liguriſche Republieken., ten dien effecte,* „ *dat de wederzijdſche Contracteerende Par-* „ *tijen, dezelven verklaarden te Guarandee-* „ *ren, bij derzelver Onafhanglijkheid, met er-* „ *kenning van het vermogen der Volken die* „ *dezelven bewoonden, om zulk eenen Regee-* „ *ringsvorm voor zich te verkiezen, en aan te* „ *neemen, als zij voor zich de geſchiktſte zou-* „ *den oordeelen.*" Een Artijkel, dat even als eene Hemelgaave bij veelen beſchouwd en tot de wolken verheven werdt, wanende zij zich

Digitized by Google

daar door op nieuw in den Zetel des Bewinds gevestigd te zien, ſchoon anderen, gewoon de zaaken van nabij te beſchouwen, zich van dat alles zeer weinig nuts voor het Vaderland beloven konden, vermits zij van oordeel waren, dat uit het zoo evengenoemde XI *Artijkel* van het *Luneviller Vredestractaat*, ten duidelijkſten te beſpeuren was, dat de *Bataafſche Republiek* even zoo min zich *op het dadelijk bezit van eene voor haar berekende, en het heil der Burgeren verzekerende Conſtitutie beroemen konde, als de onlangs op nieuw ten voorſchijn gekomene Cisalpijnſche*, en *Liguriſche Republieken*; waar uit zij dan ook als een natuurlijk gevolg meenden te kunnen afleiden, dat het Franſche Gouvernement zelve, zich van de noodzaaklijkheid eener Verandering in de Conſtitutie hier te Lande, en wel *van eene ſpoedige verandering*, ten vollen verzekerd hieldt. En indedaad, op even die zelfde wijze dachten 'er ook alle verſtandigen in het Vaderland over, die zich, bij de beſchouwing de gebeurenisſen van den dag overreed hielden, dat zoo wanneer de Leden van de beide kameren der Repræſenteerende Vergadering bleven voortgaan, met op de thans plaats hebbende wijze, de algemeene zaaken en de belangen des Va-

Vaderlands in de war te ſtuuren, zonder eenig wezentlijk en waarachtig heil voor de Natie te bewerken, het als dan weldraa met het gezach der Leden, en met de alſints onwettig doorgedrongene Staatsregeling ten einde loopen moest. Dat de *eerſten* weldraa denzelfden weg van hunne onderſcheidene Prædeçesſeuren bewandelen, en de Raadzaal verlaten zouden: en dat de *laatſte*, door een ander Conſtitutieplan zou vervangen worden: zoo ook, dat het voor de Bataafſche Republiek een zaak van weinig aanbelang kon geheten worden, of de zoo ſtraks genoemde Landen voor vrije Republieken verklaard werden, en dat aan deszelfs Bewoneren de facultteit werdt toegekent, dat zij voor zich eene Conſtitutie naar goedvinden verkiezen konden. De tijd en de ondervinding leerde weldraa dat men dus doende zich met een luchtbel vermaakte, daar de *Cis-Alpynſche* en *Liguriſche* Republieken welhaast hun aanwezen verloren, en de *Helvetiſche*, even gelijk de *Bataaffche*, op den duur tot geduchte Toneelen van binnenlandſche twisten en verdeeldheden ſchenen verordend te zijn en te blijven, waarvan hier te lande het onvermijdelijk gevolg was, de ontbinding van de plaatshebbende Conſtitutie, de uitééndrijving

Digitized by Google

van de Hoogstgeconſtitueerde Collegiën van Bewind, en de invoering van eene Staatsregeling, waardoor aan alles eene geheel andere wijziging gegeven, en aan het *Revolutionair woeden en woelen*, tot blijdſchap van alle braaven in den Lande, de hartſlag gegeven werdt. Eene gebeurenis, die wij in het volgende Boek nader overwegen zullen.

AGT-

Digitized by Google

INHOUD.

Overgang tot de overweging van den belangrijken inhoud dezes Boeks, bevattende eene opgave van de oorzaken die aanleiding gaven, tot het vernietigen der Staatsregeling van den Jaare 1798. — *Algemeene Verwarring in alle de deelen des Algemeenen Beſtuurs. — Veele Repræſentanten ijveren, om ſtraffeloosheid te bewerken, voor onruſtzaaijende en oproerige Clubisten. —* JAN EIKENBROEK, C. VAN DER HOEVEN, *en* P. J. DE VISSER, *worden deswegens te* Parijs *gearresteerd, en als gevangenen naar den* Hage *overgebragt. — Zij worden aan het* Hof van Holland *overgelevert, en door hetzelve aan on-*

Digitized by Google

derſcheidene misdaden ſchuldig verklaart. — De Condemnatie word geſurcheert, en de zaak der Gevangenen door de Wetgeevende Vergadering in handen van eene Commisſie geſteld. — Gunſtig Rapport door die Commisſie deswegens uitgebragt. — Het wordt door de meerderheid verworpen. — Mannelijke Advijzen van de Repræſentanten STEYN PARVÉ en VAN HALL in de Eerſte Kamer, om zich te verzetten tegen de Meerderheid, die alles in het werk ſtelde, om deze ſchuldigen van alle ſtraf te bevrijden. — Doch te vergeefsch: de meerderheid beſluit tot ontſlag van de misdadigers, en zend hetzelve aan de Tweede Kamer ter bekrachtiging. — Uitmuntend Advis aldaar uitgebragt door den Repræſentant HOOGSTRATEN. — Schandelijk Advis van het Lid HOITSMA, tot verdediging der Delinquanten. — Zij worden bij Appel Nominal van alle ſtraf vrijgeſproken. — Nieuwe twisten ontſtaan over den eisch der Revolutionaire Leden, om de 3 Misdadigers, en nog 7 anderen Gedetineerden die tot hun Complot behoorden, van de Proceskosten te Liberee-

ren

Digitized by Google

ren. — Welk eenen gunſtigen uitſlag dit voor hun, ten koste van den Lande hadt. — Treffend Advis van den Repreſentant VERBEEK *uitgebragt, tegen de Gunſten en Protectie aan deze misdadigers bewezen, en zijn beklag over het afwijzen der verzoeken van veele minſchuldigen om Gratie. — Het* Uitvoerend Bewind *doet een Voorſtel, tot het vernietigen van alle Vonniſſen, en het ſuccheeren van alle Procedures ten laste van* Oranjegezinden *reeds geweezen of nog aanhangig. — Het wordt bij de Wetgevende Vergadering geapprobeert, en de afkondiging van hetzelve uitgeſteld, tot het afkondigen van het geratificeert Vredestractaat te* Luneville *getekend. — Wat bij dat Tractaat ten aanzien van deeze Republiek beſlaten werdt. — Aanſpraak van den* Repræſentant SCHRIJVER *in de* Eerſte Kamer *gedaan, bij gelegenheid van de overzending van dat Tractaat. — Dito van den* Repræſentant SCHEFFER, *toen de Ratificatie hier te Lande aankwam, en te gelijk de bekendmaking van het beſluit, tot Vernietiging van alle Vonniſſen, gewezen ter zaake van verſchillende*

Digitized by Google

Staatkundige begrippen. — *Aanmerdingen over hetzelve.* — *Overgang tot de vermelding van de eerſte aanleidende ſtappen der gematigd denkende* Directeuren *en* Repræſentanten, *om door eene vervroegde* Herziening der Staatsregeling, *'s Lands ellendigen toeſtand te verbeteren.* — *Het* Uitvoerend Bewind, *doet tot dat einde een ſchriftelijk voorſtel aan de* Repræſentanten *op den* 4 Maart 1801. — *De Revolutionairen verzetten zich ten ſterkſten tegen het Voorſtel des Bewinds.* — *Advis van de* Repræſentanten DIERT VAN MELISSANT, *en* VERHOIJSEN *tot dat einde gedaan, en pogingen van anderen van hunne denkwijze, om het Voorſtel geſeponeert te krijgen.* — *Het mislukt hen, en des Bewinds Voorſtel in handen van een Commisſie geſteld.* — *Alſints gunſtig en mannelijk Advis op den* 17 Maart *desswegens uitgebragt door de Commisſie, bij monde van den* Repræſentant STEIJN PARVÉ. — *Den* 20 daaraanvolgende, *nemen de Deliberatien en Discuſſien over hetzelve een aanvang.* — *Advis van den* Repreſentant VERBEEK *bij die gelegenheid uitgebragt,*

bragt, zich tegen de Reviſie verklarende. — Hevige aanvallen van verſcheidene Repræſentanten tegen het Rapport. — Zij worden wederlegt door STEIJN PARVÉ, HUBER, *en* VAN GALEN. — *Het Rapport eindelijk bij de meerderheid goedgekeurt, en ter bekrachtiging aan de* Tweede Kamer *gezonden. — De Leden* CRAMER, LINTHORST, HOITSMA, *en* BUSCH, *verzetten zich op eene vinnige wijze tegen dat beſluit. — Dan te vergeefsch, de meerderheid aldaar, nam het aan voor Notificatie. — Vreesſelijke tegenſtand en woèlingen der Revolutionairen, om de* Vervroegde Herziening der Staatsregeling *te beletten. — Nader Rapport, van den* Repreſentant STEIJN PARVÉ, *op den* 19 Meij *uitgebragt, om de noodzaaklijkheid van eene dadelijke* Herziening *te betogen. — Overlevering van een geheel* Nieuw Plan van Conſtitutie. — *De Discusſien neemen op den* 4 Junij *een aanvang, en worden tot den* 11 dito *doorgezet. — De Revolutionairen beſtrijden het Plan op de hevigſte wijze. — Voorbeelden daar van aangehaald uit de Advijzen van de*

Digitized by Google

Repræsentanten VAN DEN BRAAK *en* GULJÉ. — *Het* Rapport *en het* Plan *door de meerderheid verworpen.* — *Hooggaande verdeeldheden tusschen de verschillende Partijen, zoo in de* Vertegenwoordigende Vergadering, *als daar buiten.* — *Vinnigen aanval van de* Finantieele Commissie, *op de Leden des* Uitvoerenden Bewinds, *over de* Petitie van 1801. — *Het* Bewind *verdedigd zich tegen de aangetijgde beschuldigingen van opzettelijk plichtverzuim.* — *De Tweedracht stijgt ten hoogsten top, daar de eene partij aan de andere de schandelijkste misdaden te laste legt.* — *Hagchelijke toestand des Vaderlands.* — *Huiverigheid der nieuw verkorene Representanten voor het aftreedend* Derde gedeelte. — *Groot verval der* Grondvergaderingen *door het geheele Land.* — *Veele op nieuw verkorene Leden weigeren hunne Posten te aanvaarden.* — *Cordate declaratoiren deswegens ingezonden, door de Heeren* M. C. VAN HALL *en* Mr. C. VAN LENNEP. — *De Heeren* VAN HALL *en* P. KOPS *om hunne weigering van hun Stemrecht ontzet.* — *Drie Leden van het* Uitvoerend Be-

Digitized by Google

Bewind, HAERSOLTE, BEZIER, *en* FIJNAN (*en dus de meerderheid*) *beſluiten om het* Nieuwe Plan van Conſtitutie *aan de Natie ter goed of afkeuring voor te ſtellen.* — VAN ZWINDEN *en* ERMERINS *protesteeren daar tegen.* — *De meerderheid geeft kennis van haar beſluit aan de* Repræſentanten, *en doet eene* Proclamatie aan het Volk afkondigen, *waar bij zij aan hetzelve het Plan aanbieden.* — *Belangrijke inhoud dier Proclamatie.* — *Hooggaande twisten onder de* Repræſentanten *van de* Eerſte Kamer, *over het doen van dezen beſlisſenden ſtap des Bewinds.* — *De Revolutionairen triumpheeren met eene meerderheid van* Twee Stemmen. — *Hun Beſluit tot ſurcheançe van de afgekondigde Proclamatie.* — *Het* Uitvoerend Bewind *doet de beiden Kamers ſluiten en verzegelen; ſtremmen eensklaps de bijeenkomst der Leden; en doen eene Proclamatie van het verrichtte aan de Natie.* — *Maatregelen beraamd tot bewaring der rust, ſtaande de ſluiting van de beiden Kamers.* — *Uitſlag der ſtemming over het Plan.* — *Het* onwettig Plan van 1798 *vernietigd,*

Digitized by Google

sigd, en de Nieuwe Constitutie *als aangenomen geproclameert. — Aanmerkingen over hetzelve. — Het Bewind maakt een begin om het dadelijk in werking te brengen. — Benoeming van het* Staatsbewind, Wetgevers, *en* Gewestelijke Comisfien *tot regeling van de* Departementaale Huishoudingen. — *Aanmerkingen over de nieuw aangestelde Leden van verschillende Staatkundige denkwijzen. —* BIJLAGE, *behelzende de Petitie voor het Jaar* 1801.

AGT-

Digitized by Google

AGT-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Hebben wij in het *Voorgaande Boek*, ingevolge ons bevorens opgegeven Plan, bij de behandeling van *Vier Hoofdbijzonderheden*, door een reeks van daadzaaken aangetoond, op welke eene ongelukkige wijze het uitgemergeld en zuchtend Vaderland bleef heromzwerven in de holgaande Zee van inwendige Volksberoeringen, veroorzaakt door het aan de hand houden van het in 1798 onwettig doorgedrongen *Conſtitutieplan*, dat allerwegen zoo wel in als buiten de Vertegenwoordigende Vergadering der Volksrepræſentanten zijne *beſtrijders* en *verdedigers* vondt; en toonden wij bij die gelegenheid aan, dat de waarachtige belangen van Land en Volk, op dien ingeſlagen weg nimmer kon-

Digitized by Google

den bevoorderd worden, dewijl alles onafgedaan liggen bleef: thans eischt de order onzes Geſchiedverhaals, dat wij nu overgaan tot de behandeling van de door ons opgenoemde *Vijfde Hoofdbijzonderheid*, als zullende bevatten: „ *Een verſlag van de eerſte Oorzaaken, die* „ *aanleiding gaven tot het vernietigen van de* „ *plaatshebbende Staatsregeling; de ontbinding* „ *of uiteendrijving van de Leden der beide* „ *Kamers van de Vertegenwoordigende Vergade-* „ *ring; en de invoering van een geheel nieuw* „ *Plan van Conſtitutie, met de verbazende ge-* „ *volgen die door dat alles te wege gebragt wer-* „ *den.*" Een onderwerp derhalven, dat veel belangrijks in zich bevat, als leverende een reeks van duchtige bewijzen op, dat hoe lang ſommige eigenbaatige belangzoekers, onder het masque van Vrijheidsliefde, het onrecht en bedrog te baat genomen hadden, om hunne oogmerken uit te voeren, 'er echter eenmaal een tijd kwam, waarin aan die handelwijze paal en perk geſteld werdt, door het doen van eene cordaate ſtap, tot de dadelijke wederinvoering van een *meer aanzienlijk*, *minder vervolgziek*, en over het geheel *zeer gematigd denkend Bewind*, waardoor aan al dat woelen en twisten onder de Revolutionairen, over *Staatkundige*

be-

Digitized by Google

grippen en *Stembevoegdheid*: zoo ook *aan het dringen en dwingen om een aanhoudend Removeeren van onbesprokene Burgers, een einde werdt gemaakt*, en voorts voor het gefolterd Vaderland de weg gebaand, tot het bekomen van eenen algemeenen Vrede, en wel bijzonder met het naburig *Engeland*, om welke te verkrijgen de vuurigste wenschen aanhoudend ten hogen Hemel werden opgezonden. Welaan! Laaten wij zonder verder te toeven, direct ter zaake treden!

Wij zouden in de daad aan onze opmerkzame Lezeren eene ingewikkelde belediging, wegens gebrek aan opmerkzaamheid en gezond oordeel begaan, wanneer wij, naa alles wat wij in het voorgaande Boek bijgebragt hebben, hen hier met veel omslag van woorden beduiden wilden, dat de manier waar op de algemeene belangen des ongelukkigen Vaderlands, bij de Repræsenteerende Vergaderingen behandeld werden, tot eene vruchtbaare bron van gemor en ontevredenheid onder alle standen verstrekte, dewijl 'er wel veel overhoop gehaald, maar geen één plaatshebbend gebrek in zeer veele voornaame deelen der Constitutie werkelijk afgedaan, veel minder hersteld en verbeterd werdt. De oude zuurdeesem van het in 1798

Digitized by Google

uit den zetel verjaagde Schrikbewind, liet zich allerwegen bemerken, zoodra 'er door verſtandige en gematigd denkende Repræſentanten, of andere Regeeringsleden, eenig voorſtel gedaan werdt om het kwaad in zijn ſchuilhoek aan te tasten, dewijl het alsdan niet ontbrak aan de zodanigen, die zich op den Letter van de *Staatsregeling* beriepen, den toon aanneemende, als of zij het als eene Hoofdzonde aanmerkten, een tittel of jota van dezelve aftewijken: wel te verſtaan, wanneer zodanig voorſtel met hunne doorgaande maniere van denken niet ſtrokende was, terwijl zij in eene omgekeerde rede, zich in andere gevallen de grootſte afwijkingen van dien algemeenen Regel veroorloofden, door het opwerpen van twistappels, en het opdelven van verre gezogte zwarigheden, omkleed met wijdlopige en fijn geſponnene reflectien en redeneeringen, waar door de te behandelen zaak grootdeels uit het oog verloren, en de bij de *Staatsregeling* gefixeerde tijd, waarin dezelve moest worden getermineert en afgedaan, geheel en al verſtreek, zonder dat men iets vorderde. Dat wij hier niets dan de waarheid zeggen, kan elk onpartijdig Lezer genoegzaam beoordeelen, wanneer Hij zich ſlechts herinnert, wat wij in het voorgaande Boek gezegd hebben, ten bewijze,

hoe

hoe het zich in dat opzicht toedroeg, met de bij de *Staatsregeling* duidelijk bepaalde Termijnen van tijd, waar op *het Nieuwe Stelsel van Belastingen*; de *Organisatie der Gewapende Burgermacht*; die *der Gemeente Bestuuren*; en de daar uit voortspruitende *nieuwe verdeeling der Republiek in Departementen, Districten, Arrondissementen, Ringen*, en *Gemeentens*; het *Algemeen Armenbestuur*; de *Rechterlijke Macht*, en meer andere zaaken finaal moesten zijn geregeld en afgedaan; doch waaraan men zich in het geheel niet bekreunde, latende alles onafgedaan en ten halven steeken, waar door de verwarringen dag op dag vermeerderden, en het ongelukkig Vaderland aan de onheilen van Regeeringloosheid bleef blootgesteld. Intusschen, bij deze opgenoemde en zoo zeer in het oog loopende defecten in den Regeeringsvorm, grootdeels veroorzaakt wordende, door de ongerijmdheden in het Plan van Staatsregeling zelve voorhanden, bepaalden zich de plaatshebbende misbruiken niet: integendeel, zij werden nog menigvuldiger en van een erger natuur, zoo dikwijls 'er moest gedelibereerd worden over misdrijven, die door de Satelliten van het in 1798 vernietigd Schrikbewind gepleegd geworden waren, in welke gevallen

vallen het doorgaans niet ontbrak aan Leden, die zich alle moeite des werelds gaven, om aan de misdadigſte bedrijven, door zulke voorwerpen gepleegd, een zwaai van overijling, geboren uit eenen overdrevenen ijver voor de zaak der Vrijheid toetekennen, ten einde hun langs dien weg van de welverdiende ſtraffen te bevrijden. Een bedrijf, dat doorgaans door doldriftige Clubisten toegejuicht werd, door het inleveren van Adresſen ten voordeele der misdadigen, en dat, welingezien in de plaatshebbende omſtandigheden van het Vaderland eene onbedenkelijk nadeelige uitwerking deedt, dewijl het ſommige heethoofden in het denkbeeld bragt of verſterkte, dat zij boven de wet verheven waren, en zij in allen gevalle, op bevrijding van ſtraf over gepleegde misdaden rekening konden maaken. Luttel moeite zou het ons behoeven te kosten, om dit gezegde door veele daadzaaken te bevestigen: dan, daar wij ons de beknoptheid, thans meer dan ooit moeten voorſtellen, willen wij in *dit Deel* deze Geſchiedenis ten einde brengen, zoo zullen wij ons alleen bepalen bij eene ſummiere opgave van het geene 'er ten dezen aanziene in de Wetgevende Vergaderingen voorviel, om de beruchte JAN EYKENBROEK, en diens mede compliçes

C. VAN

C. VAN DER HOEVEN, en P. J. DE VISSER ondanks hunne gepleegde Euveldaden tegen den Staat, niet ſlechts van de zeer genadige en driedubbel verdiende ſtraffe, hun door het *Hof van Holland*, opgelegd, te bevrijden; maar ook van de voldoening der daar door veroorzaakte Proceskosten. Een geval, waarover verſcheidene dagen lang gedelibereerd en getwist werdt, en waar voor Riemen Papiers zijn gebruikt geworden, tot verbazing van veelen, die van oordeel waren, dat de zaak van zulke verachtelijke en hoogstmisdadige ſujetten nimmer tot een onderwerp van deliberatie bij de Hoogstgeconſtitueerde Vergadering had behoren geſteld te worden, dewijl het ten vollen bekend was, dat de eerstgenoemde, namelijk JAN EYKENBROEK, dezelfde was, die in de eerſte helft van het Jaar 1798, zich door VREDE, FIJNJE, en VAN LANGEN als een voornaam inſtrument gebruiken liet, om niet alleen *de kas van de gewezene O. I. Handelmaatſchappij op een nooitgehoorde, en opzettelijke wijze te beroven*, toen zij hem als hunnen geheimen Agent naar *Parijs* gezonden hadden; maar die ook bovendien hun behulpſaam was, *tot het leveren van de benodigde Lakens en Carſaijen, nodig tot de kleding van* 20,000 *Gewapende Burgers, waarmede agt*

Ton-

Tonnen Gouds gemoeid waren. Daadzaaken, waardoor hij den dood verdiend, en zich alle gratie onwaardig had gemaakt. (*)

Dan,

(*) Om dit diep bedorven en ondeugend voorwerp in alle zijne afzichtelijkheid te leeren kennen, verzoeken wij onze Lezeren nogmaal opteslaan, ons voorgaande VI DEEL., en wél bepaaldelijk *Bladz.* 255-267, waar uit blijkt, dat Hij te *Parijs* gekomen zijnde, *in zes dagen tijds, de gezegde kas een schat van f 257,923:- ontroofde, door op dezelve aftegeeven 27 stuks Assignatiën, die met elkander de gezegde som bedroegen.* — Niet alleen dit, maar men zal ook zien, *hoe hij snood genoeg was, om aan het ondeugend Driemanschap, eene bij hem ontworpen geheime Instructie voor te leggen, waarbij aan Hem de beschikking gelaten werdt, over een schat* VIJF-EN-TWINTIG TONNEN GOUDS, *gedeeltelijk in Comptanten, en gedeeltelijk in Lakens.* — Eene dieverij die door de spoedige verjaging van het zoo even genoemde *Driemanschap* uit den Directoriaalen zetel, nog in tijds werdt voorgekomen, maar die echter, met de reeds uitgevoerde Schelmstukken, overtuigend doen zien, dat Hij tiendubbeld de dood verdiend had, en dat de publieke veiligheid vorderde, dat toen men Hem in handen had, Hij volstrekt geene aanspraak had op de remisse van de schavotstraf, veel min op een geheele bevrijding, die Hij niet alleen verwierf, maar bovendien gelibereert van de onkosten op zijn Proces gevallen. — Werd door zulke besluiten niet een deur open gezet tot het plegen van allerhande gruwelen, voor zulken die zich de naam van Patriot toeëigenden?

Digitized by Google

Dan, bij deze Guitenſtukken bleef het niet! De Booswicht mogt door de plotſelijke val van zijne Patronen, VREDE, FIJNJE, en VAN LANGEN, zich te *Parijs* ontzet zien van zijn *geheim Agentſchap*, en dus met hun de bron geledigd vinden, om door opzettelijke Dieverijen, ten koste van het Vaderland zijne gouddorst te leſchen; doch dit belette hem niet, om in *Vrankrijk*, met eenen C. VAN DER HOEVEN, en, P. J. DE VISSER het misdadig ontwerp te vormen, om, door allerhande Machinatien en verraderlijke handelingen, het hier te Lande op den 12 *Junij* vernietigd Schrikbewind wederom ten throon te doen ſtijgen, en de in plaats geſtelde Regeerwijze vernietigd te krijgen, met behulp van anderen die zich in de Republiek onthielden, en op den naam van *echte Patriotten*, *Vrienden van waare Vrijheid*, en *warme voorſtanders van de Rechten van den Mensch en Burger* zich al vrij wat lieten voorſtaan. — Dit woelen en woeden van JAN EYKENBROEK C. S. te *Parijs*, om nogmaals de Republiek aan alle de ijſelijkheden van een *Anarchistisch Schrikbewind* onderhevig te maaken, ging zoo ſtout en onbeſchaamd in zijn werk toe, dat het de waakzaamheid van het *Franſche Bewind* aldaar niet ontſlipte, het welk

welk te recht begreep, dat daar mede het verlies of behoud van de toen plaatshebbende Regeerwijze des Franſchen Volks gecompromitteerd en verbonden was, waarom ook het voornoemde Bewind geen oogenblik aarſelde, om Hem, benevens VAN DER HOEVEN, en DE VISSER, bij de kop te doen vatten, in verzekerde bewaring te doen overbrengen, en van het verrichte in dezen niet alleen kennis te geeven aan het *Uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiek*, maar bovendien deze misdadige verraders van hun Vaderland, door een Gewapend Militair Escorte naar de Reſidentie te doen transporteeren, ten einde zij de welverdiende ſtraffen voor hunne euveldaden zouden kunnen ondergaan.

In den *Haage* op voorzegde wijze als Staatsgevangenen gearriveert zijnde, werden zij op de voorpoorte van den Hove in Criminele Gevangenis gezet, en hunne terechtſtelling aan het *Hof van Holland* toevertrouwd, en nu bleek uit hunne verhoren en eigene bekendtenisſen dat zij wel en te recht binnen *Parijs* als Conſpirateurs tegen hun Vaderland gevat, en aan hunnen Competenten Rechter overgeleverd waren geworden, weshalven het gezegde Gerechtshof, zelfs tot verwondering van veelen, over

over het zoo genadig besluit, geene de minste zwarigheid maakte, om EYKENBROEK en VAN DER HOEVEN, als de meest schuldigste en voornaamste misdadigers te Condemneeren, om op het Schavot met het zwaard over het hoofd gestraft te worden, en voorts te verwijzen, tot een 12 jarig confinement en eene eeuwige verbanning uit de Bataafsche Republiek. Dan, wat gebeurt 'er? De veroordeelde misdadigers naauwlijks dat genadig vonnis, waarin zelfs geen mentie van de door EYKENBROEK in 1798 gepleegde misdaden gemaakt werdt, vernemende, of zij vinden zich daar mede wel zeer bezwaard, dewijl de door hen geconfesseerde faiten, naar hun oordeel, voornamelijk veroorzaakt waren, door een te verre gedreven *Patriotisme*, en dus concludeerden zij, dat men dit in hun, die zo veel voor de Vrijheid ondernemen durfden, zo rigoureus niet had moeten behandelen, die gedachte in een Adres aan de Vergadering te kennen gevende, met inroeping van derzelver interçessie, doch zich wel zorgvuldig onthoudende, om mitigatie of vergiffenis ten hunnen behoeve in te roepen. Hoezeer dat Adres, uit dien hoofde had kunnen en behoren gesponeerd te worden, de Vergadering echter vorderde hierop het Advis van het *Uit-*

voerend Bewind, om te verneemen, of aan hunne begeerte zou kunnen voldaan worden? doch dit liep fout, daar hetzelve van oordeel was, dat de Sententiën wel en te recht geslagen waren, en dus verwachteden alle weldenkenden, dat deze Pesten des Vaderlands, eerlang de uitgesielde straffe ondergaan zouden. — Dat dit laatste echter geheel anders uitviel, leerde de ondervinding, dewijl de meerderheid der Vergadering in haare wijsheid goedvondt, om de zaak te stellen in handen van eene Personeele Commissie, aan welker hoofd zich den Representant HUBER bevondt, niet zo zeer om haar te dienen van RAPPORT en ADVIS op des Bewinds Missive, maar alleen om de Vergadering voor te ligten in de bedenkelijke quæstie die door sommigen ten voordeele van de *Delinquanten* opgeworpen was, hier in bestaande: „ *Of en in hoe verre, ter bevordering van het* „ *algemeene belang des Vaderlands, Remissie* „ *van straf, met betrekking tot een of ander* „ *der Personen welker vonnissen waren gesur-* „ *cheerd, en wel met naame* JAN BYKEN- „ BROEK, C. VAN DER HOEVEN, en P. J. „ DE VISSER, *zoude kunnen plaats hebben*? Aan welke Last door voorzegde Commissie naa eenigen tijd voldaan werdt, met het uitbrengen

van

van een zeer gemotiveerd Rapport, aan welks einde zij de Vergadering adviseerden, om in dit geval te neemen het navolgend Decreet:

„ *De Eerste Kamer van het Vertegenwoor-*
„ *digend Lichaam des Bataafschen Volks, ge-*
„ *hoord hebbende het Rapport eener Personeele*
„ *Commissie, bij besluit van den* 19 *Meij* 1800
„ *gelast, om de Vergadering te dienen van Con-*
„ *sideratiën en Advis, op eene Missive van het*
„ *Uitvoerend Bewind van dato den* 8 *Meij be-*
„ *vorens, houdende deszelfs Considératien en*
„ *Advis, op het door deze kamer genomen be-*
„ *sluit van den* 31 *Januarij laatstleden, waar-*
„ *bij, voor, en aleer over de* AL *of* NIET *remis-*
„ *sie van straf, van een of ander der Personen,*
„ *wier vonnissen op den* 23 *December* 1799 *zou-*
„ *den uitgesproken, doch den* 22 *te voren waren*
„ *geschorst geworden en welke met naame zijn*
„ C. VAN DER HOEVEN, J. EYKENBROEK,
„ *en* P. J. DE VISSER, *allen op de voorpoorte*
„ *van den Hove in 's Hage gedetineerd, finaal*
„ *wierd gedecideerd, die Considératien en Advis*
„ *wierden gevraagd, of, en in hoe verre, ter*
„ *bevoordering van het algemeen belang des*
„ *Vaderlands, met betrekking tot de een of an-*
„ *der dier Personen remissie kande plaats heb-*
„ *ben? En overwegende, dat de beslissing van*

„ *het lot van gevangene Perſonen uit haaren*
„ *aart ſpoed vereischt, verklaart, dat 'er is*
„ *onverwijlde noodzaaklijkheid. — Overwegen-*
„ *de, dat* C. VAN DER HOEVEN, *en* J. EY-
„ KENBROEK, *bij eene in den Raad des Hofs*
„ *van de voormaalige Gewesten van Holland en*
„ *Zeeland geſlagen Sententie zijn gecondemneerd,*
„ *om gebragt te worden ter plaatſe alwaar men*
„ *gewoon is voor dien Hove executie van Crimi-*
„ *neele juſtitie te doen, en aldaar met den zwaar-*
„ *de over het hoofd te worden geſtraft; voorts* 12
„ *jaaren geconfineerd, en daarna ten eeuwigen*
„ *dage gebannen uit de Bataafſche Repu-*
„ *bliek. — Overwegende, dat die Sententien*
„ *eerst bij de pronunçiatie effect bekomen. —*
„ *Overweegende, dat deze pronunçiatie eerst*
„ *bij de Deliberatien van het Vertegenwoordi-*
„ *gend Ligchaam en Uitvoerend Bewind, over*
„ *het verlenen van Remisſie van ſtraf aan de*
„ *voornoemde Perſonen, meer dan vijf maanden*
„ *is opgeſchort. — Overweegende, dat, hoe-*
„ *zeer die deliberatien zijn aangelegd, om het*
„ *nut van den Lande en der Gevangenen te*
„ *bevoorderen, echter niet hebben nagelaten het*
„ *Confinement der Gevangenen, die daar toe*
„ *geene aanleiding gegeven hadden, te verlen-*
„ *gen. En eindelijk overweegende, dat de bil-*

„ *lijk*

Digitized by Google

„ *lijkheid en rechtvaardigheid voordert, dat de*
„ *Gevangenen deswegens volkomen en in eene*
„ *ruime maate worden ſchadeloos geſteld:*
„ BESLUIT: *Aan* C. VAN DER HOEVEN *en*
„ J. EYKENBROEK, *beiden gedetineerd op de*
„ *voorpoorte van den Hove in den Hage, te*
„ *verleenen, gelijk geſchied bij dezen, Remis-*
„ *ſie van dat gedeelte der ſtraf, waarbij zij*
„ *gecondemneerd zijn, om gebragt te worden*
„ *ter plaatſe waar men gewoon is voor den Ho-*
„ *ve van de voormalige Gewesten Holland en*
„ *Zeeland executie van juſtitie te doen, en al-*
„ *daar met het zwaard over het hoofd te wor-*
„ *den geſtraft. En heft hier mede op de ſur-*
„ *chançe ten opzichte van de drie Gevange-*
„ *nen op den 22 December verleent.*"

Gunstig, en wanneer men de gruwelijkheid der bedrevene misdaden van deze misdadigers in aanmerking neemt, al te weldadig advis, dat hier door de Commisſie aan de Vergadering gegeven werdt! Dit zal welligt hier een of ander onzer Lezeren zeggen, die zich met ons overreed houd, dat misdaden van zulk eenen verfoeijelijken aart, als deze veroordeelden erkent hadden, anderen ten exempel, behoorden te worden geſtraft; al verder vragende: *of de Vergadering geen zwarigheid ſtelde, om overeen-*

komſtig het geadviſeerde te beſluiten? Laaten wij de zodanigen mogen antwoorden, dat Jaa! op dat advis door ſommige Leden zeer veel viel aantemerken, doch niet, *omdat het voor deze Landverraders te gunſtig ware*; maar, *omdat de Commisſie de ongevraagde gratie alleen uitſtrekte tot Remisſie van de openbaare Schavotſtraffe, en geenſints tot het Twaalfjarig Confinement en eeuwige verbanning uit de Bataafſche Republiek.* Ook dat gedeelte der opgelegde ſtraffe, behoorde, naar veler gedachten, aan die Gevangenen te worden kwijtgeſcholden, en van hier, dat veelen hun ongenoegen over het uitgebragt Rapport van de Commisſie op eene zichtbare wijze blijken lieten, begeerende dat het gerejecteerd en verworpen werde! En wat was hier het gevolg van? dit: *dat het Rapport met eene groote meerderheid verworpen wierdt*; en dat den Voorzitter HARTEVELD, daarnaa bij *Appel Nominal* in omvrage bragt, *of 'er eene* GEHEELE, *dan wel eene* GEDEELTELIJKE *Remisſie aan de Gevangenen zou behoren verleend te worden?* het welk een ruim veld voor de hevigſte debatten opende, waaruit men duidelijk beſpeuren kon, hoe veele Leden zich *voor de geheele bevrijding van alle ſtraffen, ten behoeve van deze verachtelijke*

ke misdadigers in de bresse stelden. Te vergeefsch was het, dat den Repræsentant STEYN PARVÉ in de *Eerste Kamer* verklaarde: „ *Ik* „ *maak zwarigheid op het Appel Nominal te* „ *antwoorden: Ik heb mij tegen de Remisse* „ *verklaard; maar als nu dan toch, daar de* „ *Vergadering het contrarie gedecideerd heeft,* „ *mij zal moeten expliceeren voor eene geheele* „ *of voor eene gedeeltelijke Remisse, dan be-* „ *hoore ik ten minste eerst te weeten waarin* „ *die Remisse zal bestaan, anders zou men* „ *ligtelijk bij een vierde Appel Nominal kun-* „ *nen vallen, in het denkbeeld van het Rapport* „ *dat nu gerejecteerd is, het geen aan deze* „ *zaak nog een vreemder houding zou geeven:* „ *Ik zou dus daarom als nog insteeren, dat de-* „ *ze zaak nader mogt worden gemaakt Com-* „ *missoriaal, ten einde de Vergadering te die-* „ *nen van Advis welke Remisse als nu zoude* „ *kunnen worden verleend.*" Te vergeefsch mogt den Repræsentant VAN HALL, op gelijke wijze zijn gevoelen voordragen: want toen het *Appel Nominal* geinstitueert werdt, bleek het, *dat verre weg de meerderheid, aan deze misdadigers eene volkomene Remisse van alle straffen verleende*, welk besluit ter bekrachtiging aan de *Tweede Kamer* gezonden werdt.

Digitized by Google

En hoe dacht men aldaar over dit onderwerp? Was men ook aldaar zoo over het geheel gezind, om de Delinquanten op vrije voeten te ſtellen, even of 'er niets gebeurt of misdreven ware? Alles behalven dat: want verſcheidene voornaame Leden, onder anderen de Heeren VAN HOOGSTRAATEN, VAN LENNEP, BUSCH, TEN POLL, KRIEGER, HOGEWALL, DE CRANE, VAN ANDEL &c. lieten zich tegen de bekrachtiging van het beſluit der Eerſte Kamer, met zodanig een klem en nadruk hooren, dat men uit hunne Adviſen niet alleen de zwaarte der gepleegde misdaden van de Delinquanten, maar ook de onvoorbeeldelijke trotschheid van dezelve, ten duidelijkſten ontdekken kon. Niet klaarder bleek dit, dan in het uitmuntend Advis van den eerstgenoemden, (VAN HOOGSTRATEN) die het eerst aan de ſpreekbeurt komende, in ſubſtantie zich aldus hooren liet:

„ *De redenen welke mij weêrhouden, tot de*
„ *bekrachtiging zijn deze. — Uit alle de ſtuk-*
„ *ken conſteert, dat de misdaad, wegens wel-*
„ *ke deze drie Perſonen zijn gevonnisd, beſtaat*
„ *in Machinatien en Werkzaamheden tot her-*
„ *ſtel van het op den* 12 *Junij* 1798 *vernietigd*
„ *Gouvernement, welk op den* 4 *Meij bevoren,*
„ *op*

Digitized by Google

„ *op de verkrachting van 's Volks rechten ge-*
„ *bouwd was; en in Læſie en Hoon aan de wet-*
„ *tig geſtelde Machten; zoo komt het mij voor,*
„ *dat het Vertegenwoordigend Lichaam, met*
„ *deze* MISDADIGERS *geheel vrij, en aan*
„ *zich zelven over te laten, wel den ſchijn*
„ *zoude hebben van Edelmoedigheid te bewij-*
„ *zen aan ſchuldigen, door den aangedaanen*
„ *hoon te vergeven; doch zich indedaad misda-*
„ *dig zou maaken omtrent de Maatſchappij,*
„ *met hun, welke getracht hebben de rechten*
„ *des Volks* ANDERMAAL *te ſchenden, in de*
„ *gelegenheid te ſtellen, hunnen aanval weder-*
„ *om te vernieuwen. — Het Vertegenwoordi-*
„ *gende Lichaam, kan (wel is waar) deze*
„ *daad van gezag uitoeffenen, doch het heeft*
„ *de macht niet, om deze daad billijk te maa-*
„ *ken, of aan de Natie als een geoorloofd ge-*
„ *bruik van gezag te doen voorkomen.*

„ *Indien 'er al eenige termen voor de Gratie*
„ *of Remiſſie konden zijn, zou althans het ver-*
„ *zoek der Misdaadigers zelve, daartoe de*
„ *eerſte aanleiding behoren te geeven, en het*
„ *bericht van den Rechter daartoe ten minſten*
„ *eenige termen moeten opleveren: doch in de-*
„ *zen mankeert niet alleen het Adres van de*
„ *Gevonnisden, gepaart met de bekendtenisſen*

Digitized by Google

„ *van ſchuld; maar ook het bericht van den*
„ *Rechter en dat van het Uitvoerend Be-*
„ *wind, zoo min als het Advis van de Perſo-*
„ *neele Commisſie, leveren volſtrekt geene ter-*
„ *men op voor eene compleete Remisſie, of gee-*
„ *ven eenige Vrijheid om dit Beſluit als met de*
„ *Eer en Veiligheid van den Staat overeenko-*
„ *mende te beſchouwen, &c.*

„ *En, Burgers Repræſentanten!* (vervolgde
„ de Heer HOOGSTRATEN) *ſchijnen niet de*
„ *Gevonnisden, nog in dit oogenblik roem in*
„ *hunne wanbedrijven te ſtellen, en zich daar-*
„ *om te verheven te achten, om eenige Gratie*
„ *of Remisſie te imploreeren? En zullen wij*
„ *dan, die de eere hebben de gantſche Natie*
„ *te repræſenteeren, deze* MISDADIGERS *te*
„ *voete vallen, en hun eene Remisſie aanbie-*
„ *den, welke zij geen blijk geeven te willen of*
„ *te verlangen? Eene Remisſie, welke hun in*
„ *de gelegenheid zal ſtellen, daaden, door hun*
„ *als niet misdadig erkent, te hervatten? mo-*
„ *gen wij de Natie, welke deze woelingen moe-*
„ *de is, daar aan andermaal bloot ſtellen? Is*
„ *de Wet, volgens het 5 Artijkel der Grondre-*
„ *gelen, het zij beſchermende, het zij ſtraf-*
„ *fende, gelijk voor allen? Welk een Contraſt*
„ *levert dit beſluit der Eerſte Kamer, waarbij*

de-

Digitized by Google

„ *deze Gevangenen, zonder eenig aanzoek daar-*
„ *toe vooraf gedaan te hebben, geheel op vrije*
„ *voeten worden gesteld dan niet op, met het*
„ *besluit van weigering op het Request van dan*
„ *onlangs, (wegens zijn strafwaardig gedrag*
„ *in het verleenen van eenige vrijheid aan eeni-*
„ *ge Gevangenen), gegeesselden Cipier, die,*
„ *met erkenning van schuld, de clementie der*
„ *Vergadering had geïmploreerd, doch wiens*
„ *verzoek, zelfs om surchançe der executie*
„ *hangende de deliberatien, dadelijk is gewe-*
„ *zen van de hand? — Waartoe dan deze wil-*
„ *lekeurige, deze partiäale mesure, alleen*
„ *gunstig voor deze drie Gevangenen, daar als*
„ *nog tegens zeo veele anderen, mooglijk min*
„ *schuldigen, doch meer verleiden, naar gestreng-*
„ *heid der wetten wordt voortgeprocedeerd? —*
„ *Zijn niet zulke afwijkingen van de Grondbe-*
„ *ginselen, welke de Eer, de Vrijheid en het*
„ *leven der Ingezetenen moeten waarborgen,*
„ *geschikt, om de Natie eene onverschilligheid*
„ *in te boezemen voor de gevestigde order van*
„ *zaaken? voor een Bestuur, op welke het,*
„ *als aan vaste Grondbeginselen gehecht, des-*
„ *zelfs grootste vertrouwen stelde?*" &c.

Mannelijke taal voorzeker van dezen Volksre-presentant, die te recht als de zuivere taal der waar-

waarheid door alle de Leden verdiende toegeſtemd en gevolgd te worden, wijl door dezelve aan de eene zijde, het afzichtelijk charakter en de misdaden der Delinquanten; en aan de andere zijde de in het oog loopende partialiteit van vele Leden, ten aanzien van Ingezetenen en Ingezetenen, in het helderſte licht geſteld werden! En hoe zeer ſtrekte dit advijs niet tot eene onverwelkbaare Eere van dezen Volksvertegenwoordiger, als het daar opgevolgde advis, aan het Lid HOITSMA tot onuitwisbaare ſchande ſtrekte, daar dezen aan de beurt komende, zich als de *Protector* en *Verdediger* van de drie misdadigers, en als den beſtrijder van den Heere VAN HOOGSTRATEN kenbaar maakte, en zich dus hooren liet:

„ *Ik heb door een der vorige ſprekers, indien*
„ *het deze korte oogenblikken niet aan mijn ge-*
„ *heugen geëchappeerd is, hooren aanvoeren,*
„ *dat de drie Burgeren zich hebben ſchuldig*
„ *gemaakt aan Machinatien; aan verkrach-*
„ *ting van 's Volks rechten &c. &c. in één*
„ *woord: ik heb dezelven met den hatelijken*
„ *naam van* MISDADIGERS *horen beſtempe-*
„ *len, en dit mag ik niet ontveinzen, dat mij*
„ *gevoelig getroffen heeft. — Deze Burgers*
„ *welke thans het onderwerp van onze Delibe-*

ra-

„ *ratien uitmaken, mogen onvergengoed ge-*
„ *weest zijn over Politieke gebeurenisſen hier te*
„ *Lande, zulks is zeer mogelijk: hoe dikwijls*
„ *disſentiëeren wij niet omtrent de wijze, hoe*
„ *middelen het best moeten aangewend worden,*
„ *om ons gefolterd Vaderland te behouden?*
„ *Maar wie is 'er Burgers Repræſentanten!*
„ DIE NIET MET MIJ ZAL TOESTEMMEN,
„ DAT HET REPUBLIKAINEN ZIJN, MAN-
„ NEN! DIE REEDS IN DEN VROEGEN
„ MORGENSTOND EENER NADERENDE
„ OMWENTELING, TOT HERSTEL VAN
„ DE VRIJHEID, REEDS BLIJKEN VAN
„ VERKLEEFDHEID AAN HUN VADER-
„ LAND HEBBEN GEGEVEN? (*)

Wat

(*) Wie gevoeld hier niet met ons, op het lezen van deze taal zijn bloed een ſneller loop in de ade-ren neemen. Een *opzettelijke Landsdief*, zoo als EY-KENBROEK was, en andere oproervinken, om andermaal een ſchrikbewind ten throon te doen ſtijgen, zoo als zij allen waren, worden hier door HOITSMA, voor *Republikeinen*, voor *echte Vrijheidszoonen, waare liefhebbers van hun Vaderland* aan de Natie voorgedragen, alleen om hen van de wolverdiende ſtraffen bevrijd te krijgen! — Wie hoorde immer op zulk eene drieste wijze eenen plicht verzaken, die dezen ijversar aan Volk en Vaderland verſchuldigd was? Word men niet genooddrongen hier te vraagen, of HOITSMA ook tot het Eedgeſpan van deze MISDADIGERS behoord hebbe?

Digitized by Google

„ *Wat eene verdere reflectie betreft: namelijk,*
„ *dat zij zich niet om Remisſie aan de Wetgeeven-*
„ *de Vergadering hebben vervoegd, heeft (mijns*
„ *inziens) geene verwondering te verwekken.*
„ *Om politieke gevoelens gearresteerd zijnde,*
„ *bij anderen ſchuldig aan hoog verraad gere-*
„ *kend, zijn zij, maer dan waarſchijnlijk,*
„ *in hunne opinie van geen ſchuld bewust: jaa,*
„ *kunnen vooronderſtellen hunnen plicht be-*
„ *tracht te hebben. — In groote zaaken wordt*
„ *ſomtijds het goede kwaad, en het kwaade*
„ *goed genoemd, en zulks geſchied veelal naar*
„ *den uitſlag der gebeurenisſen.* (*) — *En wat*
„ *betreft, om het Bataafſche Volk door hunne*
„ *loslating, aan verdere woelingen bloot te*
„ *ſtellen; in plaats van onaangenaam, ſtel*
„ *ik zeker, dat hun zulks aangenaam zal*
„ *zijn.*" &c. &c.

Op zulk eene wijze werden de ſchandelijkſte en ſtraf baarſte handelingen, door nietswaardige on-

(*) Zoo is 'er dan geen onderſcheid meer tusſchen *goed* en *kwaad*? Dan ſtaat het vrij een misdaad te plegen, en, wanneer men in handen van de Juſtitie geraakt, zich van de ſtraffen aftemaaken, door te zeggen: *Ik bedoelde daar iets goeds door te bewerken*? — Wie hoorde immer zulk een gevoelen openlijk beweren, dan hier door dezen Volksvertegenwoordiger!!

Digitized by Google

onverlaten tot bederf van het Vaderland uitgevoert, door dezen Spreker en meer anderen van zijne denkwijze verdedigd, ondanks de gewichtige bedenkingen van zoo veele Leden, als zich, schoon zonder eenige vrucht, daar tegen verklaard hadden, want toen het twisten, door het instellen van het *Appel Nominal* een einde nam, bleek, dat de meerderheid zich ten voordeele van deze *Misdadigers* verklaarde, waardoor zij niet alleen dadelijk van alle straf ontheven werden, maar ook wederom tot den kring der Burgermaatschappij zouden hebben kunnen terug keeren, wanneer zij de Proceskosten hadden gelieven te voldoen. Dan, ook daartoe oordeelden de Gevangenen zich onverplicht, hebbende op nieuw de stoutheid, om de Vergadering nogmaals lastig te vallen met de vraag: *of onder de Remissie, ook de ontheffing van het voldoen der Proceskosten begrepen ware?* het welk al wederom een nieuw veld van de langwijligste en hatelijkste discussien openstelde, welks vermelding ons niet gelust, dewijl aan het einde bleek, dat zij ook in dat opzicht hunnen wensch verkregen, waardoor de enorme kosten van de tegen hun gevoerde langduurige Procedures en Detentiekosten, geheel ten lasten van het uitgemergeld Vaderland kwamen,

Digitized by Google

men, tot geen gering hartzeer van zo veele Leden, als deze handelwijze van de meerderheid der Vergadering, ten faveure van de meergenoemde *drie Oproerlingen*, en van nog 7 andere Gedetineerde Perſonen, die tot hun complot behoorden (*) afkeurden, 'er openlijk vooruit komende, dat het onverantwoordelijk gehandeld ware, dat men aan zulke ſnoode voorwerpen eene volkomene Remisſie, als 't ware opdrong, dewijl zij aan hunne zijde, buiten hun eigen confesſie aan den Rechter, geene de minſte ſchuldbekentenis aan de Vergadering, of eenig verzoek om gratie en vergiffenis verkozen te doen; terwijl men aan andere ongelukkige gevangene en gebannene Perſonen, die alleen *om verſchillende Staatkundige Begrippen*, of oneindig minder ſtrafbaare gedragingen, dan deze Landverraders bedreven hadden

(*) Dit waren, de reeds aan ons bekende, A. BOESEKEN, L. M. KALTNER, A. VOOGD, F. W. M. RUYSCH, G. J. SOMPOLL, P. GROENEVELD, en A. MEIJER; die als *medeplichtigen van* JAN EYKENBROEK *C. S. gevangen gezet waren, doch tegen welken nog geen vonnis geſlagen was.* Ook dezen werden, *op aandrang van eenige Schiedamſche Burgers* ontſlagen, niettegenſtaande zij zich al mede als ijveraars voor een Revolutionair Bewind hadden doen kennen.

Digitized by Google

den, in Gevangenisſen zuchteden, of als Ballingen bleven omzwerven, de minſte gratie of ontheffing van ſtraffe weigeren bleef, de zodanigen de minste gunstbetoning onwaardig keurende. Handelwijzen, die op eene duidelijke wijze de geest der Vergadering kennen deden, en die aan alle doorzichtigen geen den minſten twijfel overlieten, om te beſluiten, dat zoo wanneer men niet dadelijk andere en betere grondbeginſelen volgde, maar op dien voet wilde blijven voortgaan, ook als dan het wanſtaltig gevaarte eener *gebrekkige Staatsregeling*; welhaast in duigen ſpatten zou, en dat zulke Repræſentanten, die zich als Voorſtanders van deze en ſoortgelijke Woelgeesten kenbaar maakten, als dan met ſchande den zetel zouden moeten ruimen. Men zegge niet, deze rede is hard, wie kan dezelve hooren? Wij geeven; dus ſchrijvende, hier niet *onze bijzondere gedachten* op, *geboren uit het ſmertelijk gevoel dat wij zelven in eigen Perſoon, van deze blinde Leidsmannen te dien tijde ondervinden moesten;* maar *de waare gevoelens van eerlijkdenkende en cordaate Repræſentanten*, onder wiens oog alle die gruwelijke onrechtvaardigheden bedreven werden, en die fermiteit van geest genoeg hadden, om aan de zodanigen, de ze-

kere gevolgen van hunne handelingen, aan te kondigen, op het tijdſtip, dat zij waanden hunnen zetel voor altoos te zullen behouden, door de Kuiperijen en Cabalen, die 'er in de bijna tot niet gelopene Grondvergaderingen plaats hadden, zoo dikwijls dezelven bij een geroepen werden, tot uitoeffening van het alſints gebrekkig en beſnoeid ſtemrecht. Duidelijker, ernstiger, en onbewimpelder voordragt, ter waarſchouwing voor zulk een einde, hebben wij niet aangetroffen, dan in het Advis dat den *Repræſentant* VERBEEK, op den 11 *Julij* 1800 in de *Eerſte Kamer* hooren liet, bij gelegenheid, dat 'er door eene Perſoneele Commisſie een favorabel Rapport was uitgebragt, tendeerende, *om aan het Hof van Holland te gelasten, de aangevangene Proçedures tegen de ſtraks genoemde 7 Gedetineerdens, als complices van* JAN EYKENBROEK, C. VAN DER HOEVEN, en P. J. DE VISSER *dadelijk te ſtaaken, en hen allen te relaxeeren uit hunne Gevangenis op de Voorpoorte van den Hove.* Een Rapport, dat te recht als hoogst ongerijmd, en als eene directe inbreuk op de handhaving der Juſtitie, bij alle verſtandigen en redelijk denkende Leden beſchouwd werdt, van oordeel zijnde, *dat de Juſtitie haren vrijen loop be-*

Digitized by Google

behoorde gelaten te worden, doch dat des niet te min door de Revolutionairen op de driftigſte wijze verdedigd werdt, alleen om ook deze misdadigen van alle ſtraf ontheven te krijgen: in welk Advijs, de Heer VERBEEK zich onder anderen dus mannelijk en cordaat uitdrukte:

„ BURGERS REPRÆSENTANTEN! *Ik kan*
„ *voor Ulieden niet verbergen, dat ik in den*
„ *zonderlingen loop die deze zaak gehad heeft,*
„ *op nieuw meene te ontdekken, die ſpooren van*
„ *Partijſchappen, welken ons Vaderland reeds*
„ *te lang verwoest hebben, en die deszelfs on-*
„ *dergang, zoo wij niet bij tijds wijs worden,*
„ *gewisſelijk zullen voltooijen. — Moeten wij*
„ (vraagt hij) *niet van ſchaamte blozen, wan-*
„ *neer ons word tegen geworpen, dat, terwijl*
„ *wij den eenen Burger in zijne Gevangenis de*
„ *ſtraf zijner misdaad doen ondervinden; wij*
„ *anderen, ſchuldig aan diezelfde misdaad,*
„ *op vrije voeten ſtellen? Kunnen onze harten*
„ *gerust kloppen*, BURGERS REPRÆSENTAN-
„ TEN! *wanneer wij overwegen, dat wij ons*
„ *langs allerleie wegen beijveren, om deze Ge-*
„ *vangenen eene volkomene Remisſie van ſtraf*
„ *te bezorgen, terwijl wij een hoop misleide*
„ *Landbewoneren van het voormalig Gelder-*
„ *land, afgeſcheiden van hunne Huisgezinnen,*

Digitized by Google

„ *als Ballingen des Lands laten omzwerven?* (*)
„ *Dat wij de Requesten voor de eersten gepræ-*
„ *ſenteerd, gunstig aanneemen, en die ons voor*
„ *de laatſten worden aangeboden, ſtrengelijk*
„ *van de hand wijzen? — Is dit Rechtvaar-*
„ *digheid,* BURGERS REPRÆSENTANTEN?
„ *Is dit eene betaamlijke handelwijze voor*
„ VERTEGENWOORDIGERS *des Volks, die*
„ *boven dezelven behoren verheven te zijn?*

„ *Voor*

(*) De Heer VERBEEK doelt hier op zoo veele misleide bewooneren van de Gelderſche Grenzen, als door de *Martiale Wet*, in Gevangenisſen zaten te zuchten, of als Ballingen voortvluchtig waren, en voor welks ſmekingen om Gratie men aanhoudende doof bleef. Dat eenen WILLEM PASCHEN, die zoo veel aandeel nam in dat woeden tegen zoo veele deerlijk misleidde en ligtgeloovige menſchen, *en zelfs zijne handen met hun bloed bevlekte*, deze woorden leeze, en zoo hij nog gevoel heeft, zich ſchaame over de onzinnige Lasteringen, die Hij zich tegen ons in haar Jaar 1807 nog heeft durven veroorloven, om dat wij in ons voorig VIII DEEL die gepleegde onrechtvaardigheden, in Hem bijzonder, (*aangemerkt als Drosſaard van het Ampt Bredevoort*) veroordeeld hebben. Zijne ellendige *verdediging* van nog ellendiger en onverdedigbaarer handelingen, hebben wij gelogenſtraft; doch al ware het dat wij zulks niet gedaan hadden, dan word ten zijne aanziene, door den Heer VERBEEK het zegel der waarheid op onze beſchuldigingen gedrukt.

Digitized by Google

„ *Voor* VERTEGENWOORDIGERS, *in wier*
„ *oogen ieder Lid der Maatſchappij behoort ge-*
„ *lijk te wezen? — Die plechtig gezworen*
„ *hebben, dat zij alle Leden der Maatſchappij,*
„ *zonder onderſcheid, gelijklijk zouden doen*
„ *deelen in dezelfde Voorrechten?* (*)

„ *In-*

(*) Men zegge niet dat de Heer VERBEEK, dus ſprekende, het gedrag van de *meerderheid der Vertegenwoordigende Vergadering*, met al te ſterke Couleuren affchilderde; en nog veel minder beſluite men daar uit, dat het door Hem aangehaalde Voorbeeld *van veele ongelukkige Gelderſche In- en Opgezetenen*, zoo ook dat van den Heer HOOGSTRATEN, hier voren op Bladzijde 184 medegedeeld, de eenigen zouden geweest zijn, die men de *Voorſtanders* en *Protecteurs* van JAN EYKENBROEK *en zijne* KOMPLICES kon voor de voeten werpen: want als men de Handelingen der Vergadering inziet, dan vindt men 'er nog zeer veelen van dien aart, waar uit duidelijk blijkt, dat even dat, wat men in *ſommigen* als *Hoogstmisdadig en Strafbaar* bleef beſchouwen, in *anderen*, als *Echt Patriotisme, en zelfs beloning waardig* aanmerkte. Dat men uit dien hoofde voor de klachte der *Eerſten*, doof bleef, en zich voor de *Tweeden* ten ſterkſten interesſeerde. Wij zullen dit in eene *Bijlage*, wegens het geene ons *in eigen Perſoon* van de toenmalige Volksrepreſentanten bejegend is, op de tastbaarſte wijze te zien geeven, ter nadere ſtaving van de uitgebragte Advijzen der in den Text genoemde Repræſentanten VAN HOGENDORP en VERBEEK, die hun beiden tot zoo veel eer verſtrekten.

Digitized by Google

„ *Indien dus onze harten in de daad kloppen*
„ *voor menschlievendheid, — indien medelij-*
„ *den waarlijk de drijfveer is van onze daa-*
„ *den; — Welaan! laaten wij dan het eene*
„ *kind van het Vaderland niet ſtrenger behan-*
„ *delen dan het andere. — Laaten wij eene*
„ *algemeene vergiffenis ſchenken aan allen die*
„ *gedwaald hebben! — Laaten wij alle onze*
„ *Medeburgers, zonder onderſcheid van Partij-*
„ *ſchappen verëénigen, om het afgeworſteld*
„ *Vaderland te redden en te behouden. — Zoo*
„ *doende,* BURGERS REPRESENTANTEN!
„ *zullen wij onze ſchande uitwisſchen, en het*
„ *groote voorbeeld navolgen van Hem, die on-*
„ *langs Italie overwon, maar nog grooter over-*
„ *winningen behaalde op de partijſchappen van*
„ *zijn Vaderland!*" &c. &c. — Mannelijke en niets dan eeuwige waarheden bevattende taal, die wij hier (als ſtrekkende tot eene compleete wederlegging van het Advis des *Repreſentants* HOITSMA, hier boven opgegeeven,) eene volledige plaatſing dubbel waardig keurden, dewijl men daar uit den heerſchenden geest van de meerderheid der Leden kennen leert, en welks laatſte gedeelte bij ons gehouden wordt, als de aanleidende oorzaak, dat het *Uitvoerend Bewind*, op authoriſatie van het *Vertegenwoordi-*

gend

Digitized by Google

gend Ligchaam, naa verloop van eenige maanden, en wel op den 25 *Maart* 1801, eene Proclamatie deedt afkondigen, waarbij eene generaale vernietiging van de reeds geslagene vonnisſen en voortdurende Bannisſementen, of nog aanhangige Proçedures over daaden, *alleenlijk uit verſchillende Politieke Sentimenten voortgeſproten, en geenſints gepaard geweest zijnde met misdrijven die per ſe als misdaden moesten beſchouwd worden*, plaats hadt, waar door de drukkende ſtraffen van zoo veele onſchuldig lijdenden, eensklaps opgeheven zijn geworden. Een beſluit, dat genomen werdt bij gelegenheid van het afkondigen der *Ratificatie van den* LUNEVILLER VREDE, door welke het toenmalig Beſtuur hier te Lande, de *voortduuring der Conſtitutie* zich voor altoos verzekerd waande, ſchoon het, wel ingezien de weg baande, om de gebrekkige loop van zaaken te vernietigen, en een geheel ander *Plan van Staatsregeling*, in plaatſe van het ſubſiſteerende in te voeren, waar door een einde aan de overblijſſelen van het *Revolutionair* handelen tegen veele ligtgelovige, en geheel onſchuldige menſchen gemaakt werdt, en een meer gematigd Beſtuur plaats greep. Laaten wij EERST op-

Digitized by Google

geven: *op welk eene wijze de vernietiging van alle die Politieke vervolgingen geſchiedde:* en dan in de TWEEDE PLAATS vermelden, *hoe veele voeten het in de aard had, om, in plaats van de onwettig ingevoerde Staatsregeling van den 23 April 1798, een nieuw Conſtitutie-plan daar te ſtellen en in werking te brengen, waarvan zich de Ontwerpers,* (ſchoon al mede zonder genoegzaame gronden) *de heerlijkſte vruchtgevolgen voor het gefolterd Vaderland voorſtelden.*

Wat het *Eerſte* betreft. Niettegenſtaande 'er nu ſints de bijéénroeping van de Leden der beide Kamers van het *Vertegenwoordigend Lighaam* op den 31 *Julij des Jaars* 1798, bijna 3 Jaaren verlopen waren, en hetzelve, ingevolge de *Acte van Staatsregeling*, zich in de verplichting geſteld vondt, om op de beſtemde termijnen, (nu reeds voor lange verſtreken) de daar in voorgeſtelde Conſtitutie, in alle deelen te conſolideeren en in werking te brengen, zoo was dat alles, door het oneindig kibbelen en twisten over *nevenzaaken*, die (wel ingezien) tot de *Hoofdzaak* niet behoorden en voor dezelve hoogstnadelig waren, tot in de maand MAART 1801 achter wege gebleven, en bleef het ongelukkig Vaderland, door dat alles

dob-

Digitized by Google

dobberen in de onſtuimige Revolutie Zee, zonder dat 'er eenig wezenlijk redres voor eenig voornaam deel, veel min voor het geheel bewerkſtelligd was geworden, zoo als wij (zoo wij vertrouwen) in den loop van het *Voorgaande Boek*, en tot dus verre in het *tegenwoordige*, door eenige weinige Voorbeelden, ten duidelijkſten bewezen hebben. Het is zoo, de ſluiting van den *Vrede te Luneville* tuſſchen de *Franſche Republiek*, en *de Keizer van het toen nog ſubſiſteerend Duitſche Rijk*, opende wel de weg tot het bekomen van eenen *Algemeenen Vrede*, en verdiende om die rede de dankbaare hulde van alle rechtſchapene Nederlanders aan het Opperwezen, voor deze flaauwe ſtraal van hoop op betere dagen; maar dat *door dien bijzonderen Vrede* het heil des Vaderlands als nu herboren was, (zoo als veele Bewindslieden openlijk te kennen gaven) dit was naar aller verſtandigen gedachten, zeer verkeerd berekend dewijl bij het toen geſloten Tractaat tuſſchen de hooge Contractanten, de belangen van dit Land in verre naa niet naar behoren geregeld waren, om 'er dat gunstig gevolg uit te kunnen afleiden, *naardien daarbij alleen aan het Bataafſche Volk, de vrijheiden de macht werdt toegekend, om voor zich eene Conſtitutie*

Digitized by Google

naar goedvinden te verkiezen; eene bepaling, die op het hooren noemen zelfs, aan elk opmerkend Lezer van het Tractaat, herinnerde *dat de Republiek als nog zonder eene vastgeſtelde, en voor dezelve berekende Conſtitutie daarheenen zwerfde, en 'er zeer zeker nog eene andere dan die van 1798 te verwachten ſtond.* Daar dit als de waare ſtaat des gevals bij de zodanigen beſchouwd en aangemerkt wierdt, zoo keurden zij ook de zwellende aanſpraak, die den *Repræſentant* SCHRIJVER als Voorzitter in de *Eerſte Kamer* bij die gelegenheid deedt, als zeer overdreven en voorbarig af, wijl dien Burger op eene wijze ſprak, als of met de tekening van het *Luneviller Tractaat* de gulde Eeuw voor het Vaderland herboren was, zeggende: „ Zoo is dan BURGERS REPRÆSENTAN-„ TEN! eindelijk de zegepraal van de Vrienden „ des Vredes op de Vijanden van het geluk „ des menschdoms zeker! — Eenmaal heeft de „ GROOTE BONAPARTE de grenzen zijner „ overwinningen bepalende, de voorwaarden „ van eenen Vrede gefloten op weinige uuren „ afſtands van het Paleis des Oostenrijkſchen „ Monarchs! — Andermaal, toen het de Koningen bange was, heeft het Franſche Gouvernement, niets dan de Vrede en het geluk

„ der

„ der Volken willende, gehoor gegeven aan de
„ ſtemme des Beheerſchers van Duitschland! —
„ Dan, deze aanbrekende ſtralen eener welda-
„ dige zonne, werden weldra beneveld en ge-
„ heel uitgebluscht door een ijslijk onweêr!
„ Dit barstte los, en deze losbarsting wordt
„ Monarchen vreeslijk! De Zoonen der Vrij-
„ heid, aangevoerd door de Zoonen van Mars,
„ drongen onder het gedonder van het Geſchut
„ door, tot nabij den Throon des Keizers, en
„ verſpreidden den ſchrik in de Paleizen der
„ Grooten. Deze overwinningen konden niet
„ anders dan eene verwijdering van de Mannen
„ des bloeds ten gevolge hebben! En zie daar,
„ de edelmoedigheid van het Franſche Gouver-
„ nement, dat den Vrede wilde! Te midden
„ van de triumphen zijner Helden, reikt het
„ den Olijftak aan de afgeſtreden Vorsten, en
„ leert hen de eerſte les van alle Beſtuur, *het*
„ *geluk des Volks!* — Getrouw aan de ver-
„ bindtenisſen, met Vrije Naburen, behartigt
„ het derzelver belangen, en waakt voor der-
„ zelver Vrijheid en Onafhangelijkheid. —
„ Zoo, BURGERS VERTEGENWOORDI-
„ GERS! zijn dan de wenſchen der menschheid
„ vervuld! — De Vrede is geſloten! en —
„ hoe ſtreelend voor de Bataven! daar ook zij
„ me-

Digitized by Google

„ medewerkers van het geluk des menschdoms
„ geweest zijn! O! Duitschland! Uwen grond
„ bewaart de asch onzer gefneuvelde Broede-
„ ren! Hunne naamen blijven ons heilig, en
„ hunne gedachtenis bij de Nakomelingfchap in
„ zegening! — Triumph! de looze Staatkun-
„ de van PITT is niet verfchalkt, (want eer-
„ lijke harten verfchalken niet). Neen! Zij is
„ verwonnen! — Dat zij beeven die ons gram
„ zijn! — De gedachtenis der Godlozen zal
„ vergaan! Hunne naamen zullen verrotten, of
„ tot een vloek worden aangetekend in de Ge-
„ fchiedboeken der Volken!

„ Triumph! Deze dag is de blijdfte mijnes
„ levens! Hadde ik de tong eenes Engels!....
„ maar wat menfchelijk wezen kan de vreugde,
„ die ik, die Gijlieden allen heden gevoelt,
„ uitdrukken! — Dat deze maare aan de Na-
„ tie verkondigd worde! Dat deze gebeurenis
„ de trompen van het Kanon bezwangere! —
„ Dat het geluid dezer blijmaare in de ooren
„ van PITT ratele gelijk de Donder!! — Eer-
„ lang, hoope ik, vieren wij het Feest van de
„ verzoening des Menschdoms! Eendracht en
„ orde zullen herleven! En het geluk, zoo al-
„ gemeen begeerd, zal ook algemeen genoten
„ worden!

„ Wel

Digitized by Google

„ Wel aan dan, MIJNE BROEDERS! ver-
„ eenen wij onze harten en handen, om een ge-
„ bouw van Staat te helpen optrekken! Een
„ Gebouw dat in alles wel geordend zijn
„ moet! — En Gij, Opperſte Regeerder der
„ Wereld! die de Lotgevallen der Natien be-
„ ſlist, verhoor onze wenſchen! Doe onzen
„ Koophandel herleven! Onze Landbouw,
„ Trafieken, en Fabrieken bloeijen! Doe ons
„ onze geroofde Bezittingen herkrijgen! Met
„ een woord: laat onze Vrede bevestigd,
„ ons geluk volmaakt en beſtendig worden,
„ opdat het Bataafſche Volk ons zegene! ge-
„ lijk wij hen zegenen! — Het zij zoo! &c."
Eene aanſpraak, die, volgens het Dagblad, met een levendig vreugdegejuich, zoo in het ruim der zaale door de Leden, als op de *Tribunes* door de Toehoorers beantwoord werdt; en die men, zekerlijk uit hoofde van deszelfs belangrijkheid, niet alleen beſloot te zullen drukken, maar waar omtrent men ook te gelijk bepaalde, dat aan elk Lid *vier Exemplaaren* zouden uitgereikt worden,

Hoe dit zij, *de Ratificatie van het Luneviller Tractaat*, zoo te *Parijs* als te *Weenen*, veroorzaakte niet alleen uitbundige vreugde, maar gaf ook aan de heerſchende gezindheid,

van

het meerderdeel der Leden van het *Vertegenwoordigend Ligchaam* eene geheele andere wending, daar zij niet aarfelden, om op eene openlijke wijze eene meer gematigde denkwijze, jegens *de ſints* 1795 *mishandelde en onderliggende Partij der Ingezetenen* aan den dag te leggen. Want in den tusſchentijd, die 'er verliep, tusſchen het *tekenen der Preliminairen*, en tusſchen *de Ratificatie van het te Luneville geſloten en getekend, definitief Vredes-tractaat*, waren de beiden Kamers *in geheim Committé* overeengekomen, om, *zoodraa de tijding der verlangde Ratificatie te Parijs hier te Lande officieel bekend wierdt, ook alsdan een einde te maaken aan alle de tot hier toe ſtand gehouden hebbende, hatelijke diſtinktien tusſchen Burgers en Burgers*, die als zoo veele bronnen waren aantemerken, van alle die onheilen door ons bevorens opgegeven. Van hier, dat toen den Minister SCHIMMELPENNINCK te *Parijs* reſideerende, door eenen buitengewoonen Courier, de tijding der *Ratificatie*, per misſive aan *de Leden van het Uitvoerend Bewind in den Haage* bekend maakte, het voornoemde Bewind niet alleen geen oogenblik verzuimde, om op den 24 *Maart* die tijding aan de *Repræſentanten* mede te deelen, maar

dat

dat ook den *Voorzitter van de Eerſte Kamer*, zijnde den *Repræſentant* SCHEFFER, zich bij die gelegenheid dus hooren liet:

„ BURGERS REPRESENTANTEN! *Veele mijner Voorgangeren heeft het mogen gebeuren, om u van deze plaats luisterrijke Overwinningen, geſloten Wapenſtilſtanden, en getekende Vredes-Tractaten onder het uitſpreken van welſprekende Redevoeringen aantekondigen. Ik verheuge mij thans in de gelegenheid te zijn, U de ingekomene en zoo aanſtonds voorgelezene tijding, van het uitwisſelen der wederzijdſche bekrachtiging van het onlangs geſlotene Vredesverdrag tusſchen de Franſche Republiek, den Keizer, en het Duitſche Rijk, te kunnen mededeelen. Hierdoor wordt de Vrede op het vaste Land volkomen gevestigd, en de bloedigſte Oorlog, waarvan misſchien de Geſchiedenis gewag maakt, neemt een einde. Ik zal hier niets behoeven bij te voegen, dan alleen mijnen en Uwen hartgrondigen wensch, dat deze Vrede onafgebroken duurzaam zij, ſpoedig door eenen Algemeenen Vrede gevolgd moge worden, en dat het den Opperbeſtuurder der Volkeren behage, om denzelven tot algemeen geluk van het Menschdom, en bijzonder tot bevoor-*

de-

„ *dering van het heil en den voorſpoed van ons*
„ *lieve Vaderland en van de Franſche Repu-*
„ *bliek te doen verſtrekken.*

„ *Thans blijft ons overig*, WAARDE ME-
„ DEBROEDERS! *de vreugde van dezen dag*
„ *volkomen te maaken! — Gijlieden weet, hoe*
„ *ſedert eenigen tijd, in Committé Generaal een*
„ *Beſluit is voorbereid en tot ſtand gekomen,*
„ *waarbij alle misdrijven en daaden, alleen*
„ *uit verſchillende ſtaatkundige begrippen en*
„ *gevoelens voortgeſproten, in volkomene verge-*
„ *telheid worden geſteld, echter onder zodanige*
„ *weinige bepalingen en uitzonderingen, als de*
„ *Staatsregeling en het belang van den Staat*
„ *vordert. — Dit beſluit heeft de Tweede Ka-*
„ *mer in Committé Generaal aangenomen te*
„ *zullen bekrachtigen, wanneer hetzelve bij*
„ *deze Kamer in eene openе Vergadering zou-*
„ *de voorgedragen zijn. — Hieraan voldoe ik,*
„ *ingevolge Ulieder beſluit volgaarne, en ik*
„ *houde mij verzekert, dat wij allen niets vu-*
„ *riger verlangen, dan dat alle verderffelijke*
„ *Partijſchap hier door weggenomen; de onder-*
„ *linge eensgezindheid bevorderd; en de rust*
„ *van dit Gemeenebest verzekerd worden;*
„ *zijnde het Concept-Beſluit van den navol-*
„ *genden inhoud:*

„ „ De

„ „ De eerſte Kamer gehoord hebbende het
„ „ Rapport eener perſoneele Commisſie, *bij*
„ „ *Secreet-Beſluit van den* 23 *Februarij*
„ „ *laatstleden gecommitteerd*, ter examen van
„ „ eene Misſive van het Uitvoerend Bewind
„ „ der Bataafſche Republiek, geſchreven al-
„ „ hier den 20 dier maand, daarbij, onder
„ „ zodanige bepalingen, als door het voor-
„ „ noemde Bewind bij deszelfs misſive wor-
„ „ den opgegeven, voordragende eene alge-
„ „ meene vergiffenis en kwijtſchelding te ver-
„ „ lenen aan zulke Perſonen, *wier daden*
„ „ *en verrichtingen zijn voortgeſproten uit*
„ „ *verſchil van Staatkundige gevoelens*;
„ „ gehechtheid aan verouderde vooroordee-
„ „ len; of verknochtheid aan een door den
„ „ wil des Volks vernietigd Regeeringsbe-
„ „ ſtuur: (*) met bijvoeging nogthans, dat,
„ „ naar

(*) Daar zijn 'er, die in deze Periode van dit *Concept-Beſluit*, twee ongerijmdheden meenden te ontdekken, die wij hier, als niet geheel ongegrond zijnde, aan onze Lezeren wel willen mededeelen. De *Eerſte* is *deze.* — *Zoo het indedaad een nieuw voorrecht van de Revolutie mogt geheten worden*, ZIJNE GEDACHTEN EN GEVOELENS, ZELFS DOOR MIDDEL VAN DE DRUKPERS, AAN ANDEREN TE KUNNEN EN TE MOGEN OPENBAAREN; *hoe kon men dan zoo iets in iemand der Ingezetenen als een misdrijf ſtraffen, zoo als*

„ „ naar des Bewinds gevoelen, deze Amnes-
„ „ tie niet zoude behoren te worden gepu-
„ „ bliçeerd, of eenig effect forteeren, dan
„ „ nadat de nu geſlotene Vrede zal zijn gera-
„ „ tifiçeerd geworden. En wijders in aan-
„ „ merking nemende, dat het belang des
„ „ Lands, zoo wel als dat van verſcheidene
„ „ Ingezetenen vordert, dat in dit geval eene
„ „ ſpoedige dispoſitie genomen worde, ver-
„ „ klaart dat 'er in deze beſtaat onverwijlde
„ „ noodzaaklijkheid.

„ „ Voorts overwegende, dat in eenen Staat,
„ „ welke door groote omwentelingen ge-
„ „ ſchokt is geweest, en waar in te dier ge-
„ „ le-

veelen ondervonden hebben? Zoo gevoelens VRIJ WAREN, dan was ook *alle ſtraf ſtrijdig met de Rechten van den Mensch en Burger*, en 'er kwam dus geene kwijtſchelding of vergiffenis te pas. De *Tweede* ongerijmdheid is deze: *dat men hier als onbetwistbaar zeker doet voorkomen, dat het voormalig Staats en Erfſtadhouderlijk Beſtuur, door den wil des Volks zou zijn vernietigt geworden.* — Dat dit eene onwaarheid zij, lijdt geen den minſten twijffel: want als men zich herinnert *wat wij in* 2de *en* 3de *Deel dezes werks verhaald hebben*, dan weet men te gelijk: *dat de Revolutie niet door de Natie; maar alleen* DOOR EEN KLEIN GEDEELTE VAN DEZELVE, *en onder begunstiging van eene vreemde Buitenlandſche Magt is begeerd en daargeſteld geworden.*

Digitized by Google

„ „ legenheid oneenigheden hebben plaats ge-
„ „ had, of misdrijven zijn begaan, welke uit
„ „ verschil van Politieke gevoelens zijn voort-
„ „ gesproten; het beste, jaa, het eenigste
„ „ middel, waardoor de van elkander verwij-
„ „ derde gemoederen verëénigd; de verdool-
„ „ den van hunne wanbegrippen terug ge-
„ „ bragt; en allen tot de omhelzing der ge-
„ „ vestigde order van zaaken aangemoedigd
„ „ kunnen worden, door alle tijden heen,
„ „ bevonden is daar in te bestaan, *dat 'er eene*
„ „ *geheele kwijtschelding van alle misdaden*
„ „ *wordt gegeven, welken uit verschil van*
„ „ *Politieke Gevoelens zijn voortgesproten*,
„ „ zoo draa zulks met de veiligheid der Maat-
„ „ schappij maar eenigsints bestaanbaar zij. —
„ „ Overwegende dat bij het 11 Artijkel van
„ „ het op den 9 *Februarij* te *Luneville* ge-
„ „ tekent Vredestractaat, *de Onafhanglijk-*
„ „ *heid van de Bataafsche Republiek niet al-*
„ „ *leen plechtig erkend, maar ook voor het*
„ „ *vervolg geguarandeerd zijnde*, dit tijdstip
„ „ voor de Vertegenwoordigers van het Ba-
„ „ taafsche Volk, als zeer gepast kan worden
„ „ beschouwd om diergelijk eene Amnestie
„ „ of algemeene Kwijtschelding *van uit Poli-*
„ „ *tieke begrippen* ontstaane misdrijven aante-

Digitized by Google

„ „ digen en daar te ſtellen: Overwegende,
„ „ dat hoe ver men deze daad van grootmoe-
„ „ digheid ook zoude wenſchen uit te ſtrek-
„ „ ken, dezelve echter nimmer zal kunnen
„ „ of mogen betrekkelijk gemaakt worden
„ „ tot de zodanigen, die door het Volk
„ „ zelve bij de Staatsregeling daarvan zijn uit-
„ „ geſloten; noch tot de Uitgewekenen, wel-
„ „ ken vijandelijkheden tegen het Vaderland
„ „ hebben gepleegd; of door de Laf hartige
„ „ overgave van de Vloot; of trouwelooze
„ „ overgaave van plaatſen aan hunne verdediging
„ „ toevertrouwd, het Vaderland verraden, of
„ „ te dier gelegenheid zich aan Eed en Plicht-
„ „ verzuim ſchuldig gemaakt hebben: " "
„ „ BESLUIT: „ *dat 'er zal worden ver-*
„ „ *leend, gelijk verleend wordt bij deze, eene*
„ „ *algemeene Kwijtſchelding van alle mis-*
„ „ *drijven en daaden uit verſchillende Staat-*
„ „ *kundige begrippen en gevoelens voortge-*
„ „ *ſproten, ten dien effecte; dat alle Vonnis-*
„ „ *ſen welke te dier zaake bereids mogten*
„ „ *zijn uitgeſproken en geëxecuteerd, niet*
„ „ *langer effect zullen hebben, zoo draa door*
„ „ *den Rechter, welk diergelijk een vonnis*
„ „ *heeft gewezen, op een daar toe te doen ver-*
„ „ *zoek van den Geſentieerden, zal zijn ver-*
„ „ *klaard,*

Digitized by Google

„ „ *klaard*, DAT ZODANIG VONNNIS ALLEEN IS GESLAGEN TER ZAAKE VAN „ „ MISDRIJVEN UIT VERSCHILLENDE „ „ STAATKUNDIGE GEVOELENS EN BEGRIPPEN VOORTGESPROOTEN, *zonder te zijn gepaard geweest, met eenige andere op zich zelve ſtaande daaden, welken als* PERSE *misdadig moeten worden aangemerkt. Tot het geeven van welke verklaringen de Hogere en Lagere Rechtbanken binnen de Bataafſche Republiek geauthoriſeerd en gequalifiçeerd worden bij dezen: Voorts, dat de Crimineele Proçedures van alle dergelijke bij den Rechter als nog aanhangige Zaaken mede dadelijk zullen ophouden: en eindelijk, dat door de openbaare Aanklagers binnen deze Republiek, wegens daden en misdrijven, alleen uit verſchillende Staatkundige begrippen en gevoelens voortgeſproten, en vóór het Emaneeren der hier van te doene Publicatie begaan, geene Crimineele Actien of Proçedures zullen mogen worden begonnen of geëntameerd* &c. &c." "

Welk beſluit voorgelezen zijnde, ook dadelijk geſanctioneert, en door de beide Kamers in een Decreet veranderd werdt, ten

Digitized by Google

dien effecte, dat alle zodanige Perſonen, *vrij zijnde van alle gewoone Delicten, ten allen tijde ſtrafbaar, en ſlechts uit hoofde van verſchillende Sentimenten, zich in Hechtenis of Ballingſchap bevindende, tot hunne Huisgezinnen en Haardſteden konden terug keeren, wanneer zij het daarbij gerequireerd Declaratoir van de Rechtbanken geobtineerd hadden, en welke Rechtbanken dan ook gehouden en verplicht waren, om* (des verzocht zijnde) *die Declaratoiren dadelijk te mogen doen uitreiken*, door welke bepaling, dan ook (naar veeler inzien) zoo wel aan de zijde van de Vergadering, als aan de zijde der Rechtbanken, den ſchijn zelfs van *Gratie, Vergiffenis, of Amnestie* geheel wegviel, *dewijl volgens de gronden van de Revolutie, vrijheid van denken en ſchrijven over Staatkundige onderwerpen, tot de onvervreemdbaare Rechten van den Mensch en Burger behoorden* (*) *en het mits-*

(*) Dit voorrecht was niet alleen bij het IV ARTIKEL *van de Rechten van den Mensch en Burger*, aan de Natie toegekent; maar zelfs in 1796 in de *Nationaale Conventie* door den Heer Mr. R. J. SCHIMMELPENNINCK nog nader geïnterpræteerd, toen hij zeide: „ *De Vrijheid van de Drukpers, moet zich* „ *zoo verre uitſtrekken, dat zelfs, zoo nog heden iets* „ *tegen de Regeerwijze in het Licht verſcheen, men dit* „ *in*

mitsdien de ongerijmdheid zelve was, zoo dikwijls door Collegiën van Justitie, op aanbrenging van Committées van Waakzaamheid, of Commisſien van Algemeene Veiligheid en Toevoorzicht, eenige onbeſprokene Burgers, ALLEEN DAAROM, *tot Schavotſtraffen, Confinementen, Bannisſementen, of Geldboeten waren veroordeeld geworden,* zo als veelen tot hun ongeluk en totaale ruïne maar al te deerlijk ondervonden hadden.

Voor deze ongelukkigen, was derhalven de tijding van de *Ratificatie van den Luneviller Vrede,* eene indedaad blijde en heuchelijke maare, wijl zij daar door niet alleen van Gevangenis of Ballingſchap dadelijk bevrijd werden; maar ook te

„ *in zijnen loop niet zoude mogen ſluiten.*" Daar nu de toenmalige Conventie dat Advis des Heeren SCHIMMELPENNINCK voor het hare aannam, kan en moet men dan niet beſluiten, dat alle Perſonen, die OM GEVOELENS *in banden en ballingſchap gebragt waren,* op eene onrechtvaardige wijze, en ſtrijdig met de gronden van de Revolutie, tot die ſtraffen veroordeeld geworden waren? En dit zoo zijnde, gelijk het is, volgt dan daar niet uit, het geene wij in den Text gezegd hebben, namelijk, „ *dat 'er ten aanziene van de zoda-*
„ *nigen, geenen den minſten ſchijn van* GRATIE,
„ VERGIFFENIS, *of* AMNESTIE *te paſſe kwam, of*
„ *komen kon, dewijl 'er misdaad ontbrak?*"

Digitized by Google

te gelijk, bij het obtineeren van het vereischt wordend *Rechterlijk Declaratoir*, eene vrijſpraak in handen kregen, die de nulliteit van de gevoerde Proçedures in het helderſte daglicht ſtelde. Eene uitkomst derhalven, zeer veel verſchillende met die, welken zich veele Repræſentanten, (*die zich als Vrienden en Patronen van* JAN EYKENBROEK C. S., *kenbaar gemaakt hadden*) van die gewichtige gebeurenis voorſtelden; namelijk, *dat daardoor de in* 1798 *ingevoerde Conſtitutie geconſolideert werdt, en zij zich uit dien hoofde van de voortduuring hunnes Bewinds konden verzekerd houden.* Een denkbeeld, dat hunne zielen zoo zeer vervulde, dat zij zich op de krachtdadigſte wijze meenden te moeten verzetten, tegen de voorſtellen van verſcheidene hunner *verſtandige en zeer gematigd denkende Mede-Repræſentanten*, die, bij het zien van de veele gebreken in dat *Conſtitutie Plan aanwezig zijnde*, bij herhaling *op eene vervroegde herziening van hetzelve*, en *het volgen van andere maatregelen aandrongen.* Iets waar van zij maar in het geheel niet hooren wilden, ſchoon de ondervinding leerde, dat zij zulks niet beletten konden. Wat zeggen wij? Dat zij zich dat *Conſtitutieplan* ontrukken en verwisſelen zagen, door eene geheel nieu-

we

we op eenen anderen leest geſchoeide *Staatsregeling*, waardoor zij buiten het Bewind geraakten. — Het is deze aanmerking, die ons als met de hand geleid tot de overweging van het door ons hier voren opgegeven *Tweede Onderwerp*, namelijk: „ *de vermelding, hoe veele voeten* „ *het in de aarde hadt, om in plaatſe van de on-* „ *wettig ingevoerde Staatsregeling van den* 23 „ *April* 1798, *een nieuw Conſtitutieplan daar* „ *te ſtellen en in werking te brengen, waarvan* „ *zich de Ontwerpers*, (ſchoon al mede zonder „ genoegzaame gronden) *de heerlijkſte vrucht-* „ *gevolgen voor het gefolterde Vaderland voor-* „ *ſtelden.*" Een gewichtig onderwerp in de daad, dat thans ter behandeling voor ons legt, daar het ons zal te zien geeven, tot welke beſliſſende ſtappen de *Gematigd denkende Beſtuurderen en Repræſentanten* op het einde genoodzaakt werden, tot het vernietigen van een *Conſtitutieplan*, van welks ongerijmdheid en onuitvoerlijkheid, bij het aanhoudend volgen van Revolutionaire grondbeginſelen, bijna ieder dag de onbetwistbaarſte bewijzen opleverde, waardoor het Vaderland tot op den rand des verderfs was gebragt geworden, en het doen van dien beſliſſenden ſtap, (men zegge wat men wil) bij redelijkdenkenden, als eenen heiligen plicht be-

Digitized by Google

hoorde aangemerkt en volvoerd te worden. Wel aan, laaten wij nu, naa deze aanmerking vooraf gezonden te hebben, onverwijld ter zaake treden.

Wanneer men zich herinnert, de door ons tot hier toe bijgebragte ſtaalen, van de manier waarop de voornaamſte en gewichtigſte algemeene belangen des zuchtenden Vaderlands, ſints de bijeenkoming der in 1798 verkorene Repræſentanten behandeld werden; alsdan laat het zich zeer gemakkelijk bevatten, dat 'er bij het verder aan de hand houden der plaatshebbende verdeeldheden, geen heil van den *Luneviller Vrede* voor dit Land te verwachten was, dewijl door hetzelve, bij geene moogelijkheid, eenige verandering ten goede aan de interieure geſteldheid van zaaken kon bezorgd worden. Den akeligen *toeſtand der Finantiën* werd 'er niet door verbeterd. De vrees *voor het verlies van de Fondſen, Kerkgebouwen, en andere Voorrechten der bevorens prædomineerende Hervormde Kerk*, bij de ſtandhoudende woelingen van verſchillende Diſſentieerende Kerkgenootſchappen, bleef aan de zijde van de Hervormde Belijderen aanhouden; hetwelk eene onzalige bron van twisten onder de wederzijds onverdraagzame ijveraars van de verſchillende Gezindheden op den duur

ge-

Digitized by Google

geopend hieldt. Hier kwamen de onderlinge Twisten *over de Burgerwapening*; het *Stemrecht*; *de Organisatie der Gemeentebesturen en der Rechtbanken*; de *nieuwe Verdeeling der Republiek in Ringen en Departementen*; de *invoering eenes nieuwen Stelsels van Belastingen*; het *recht van den doorvoer van het eene Gewest naar het ander*; de *Gilden*; het *Jachtrecht*; en welke onderwerpen al niet meerder? bij: die allen, de eene min, de andere meer, met veel drifts en hevigheids door de Leden der beide Kamers bestreden of verdedigd werden, waar door niets van belang afgedaan, maar alles in de grootste verwarring gebragt werdt, derwijze, dat men op het tijdstip van de sluiting des Vredes te *Luneville*, naar waarheid zeggen kon, dat de Republiek tot een staat van Regeeringloosheid bijna vervallen was, waar uit de schromelijkste gevolgen voorzeker te duchten waren. Gevolgen, die aan alle weldenkenden, zoo veel te akeliger voorkwamen, wanneer men in aanmerking nam, dat volgens den Letter der Staatsregeling, *niet voor in het begin des Jaars* 1804, *eene herziening van de Constitutie vermogt ondernomen te worden.*

Hoe dit zij, in dezen verwarden, in dezen zoo zeer bedenkelijken en zorgvollen toestand

des

Digitized by Google

des Vaderlands, oordeelden *de toenmalige Leden des Uitvoerenden Bewinds*, in Conformité van het geene in vroeger dagen bepaald was, *door éene Cordaate ſtap*, den dreigenden val der Republiek nog in tijds te kunnen en te moeten voorkomen, en op die wijze eensklaps een einde te maaken aan alle de twisten en verdeeldheden, waarmede dezelve, door de woelingen van eenige *eigenbaatige belangzoekers* zoo deerlijk geſchokt en van een gereten werdt; toen zij de tekening van het *Luneviller Tractaat* als eene zeer geſchikte gelegenheid beſchouwden, om die Herziening, ondanks de gemaakte bepaling der Conſtitutiemakeren van 1798, aanmerkelijk te vervroegen, doende op den 4 Maart 1801 eene Misſive aan de Repræſentanten afgaan, hoofdzaaklijk hier op neerkomende: „ *Dat zij* „ *zich verplicht vonden, om onder de aandacht* „ *van de Vergadering te brengen: dat de Con-* „ *ſtitutie van den 23 April 1798 aan zeer no-* „ *table gebreken laboreerde. Dat zij geweldi-* „ *ge botzingen tuſſchen de onderſcheidene Mach-* „ *ten veroorzaakte: en dat eene herziening* „ *van dezelve, zoo uit dien hoofde, als uit* „ *hoofde van 's Lands Politieke betrekkingen met* „ *andere Mogendheden noodzaaklijk ware ge-* „ *worden. Dat zij derhalven het Vertegen-*

„ *woor-*

„ *woordigend Ligchaam, met hetzelve die nood-*
„ *zaaklijkheid gevoelende, en dezen voordragt*
„ *aanneemende, voordroegen, om de Stemge-*
„ *rechtigde Burgers der Bataafſche Republiek*
„ *tegen zekeren bepaalden tijd, en wel hoe eer-*
„ *der zoo beter, in hunne Grondvergaderingen*
„ *op te roepen, en te doen beſlisſen: of uit aan-*
„ *merking, dat de ondervinding had doen zien,*
„ *dat 'er verſchillende gebreken in de Staatsre-*
„ *geling, welke den gang van het werk belem-*
„ *meren en vertragen, en dus voor 's Lands*
„ *belangen nadelig zijn, gevonden worden; en*
„ *of de tegenwoordige toeſtand van zaaken in*
„ *het algemeen, het tijdſtip eener herziening*
„ *(welke de Staatsregeling toch wil dat ge-*
„ *ſchieden zal) niet allergeſchiktst maakt,*
„ *om die herziening der Staatsregeling thans*
„ *plaats te doen hebben? — En, zoo het*
„ *Bataafſche Volk dit goedkeurt, of hetzelve*
„ *dan ook, in de Tweede plaats goedvindt, dat*
„ *deze herziening zal geſchieden, door eene*
„ *Commisſie van* ZEVEN, *of ten hoogſten* NEGEN
„ *Perſonen, door het Vertegenwoordigend Lig-*
„ *chaam, op voordragt van het Uitvoerend*
„ *Bewind, uit een dubbeltal van Perſonen te*
„ *benoemen, en welke Commisſie, zonder eeni-*
„ *ge Inſtructie, binnen den tijd van twee*

maan-

Digitized by Google

„ *maanden naa derzelver eerſte Seſſie, de*
„ *Staatsregeling door het Bataafſche Volk op*
„ *den* 23 *April* 1798 *aangenomen, zal her-*
„ *zien; de verbeteringen daar in nuttig en*
„ *noodzaaklijk, ontwerpen en in orde brengen;*
„ *en de alzoo door haar verbeterde Conſtitutie*
„ *aan het Uitvoerend Bewind inzenden, om*
„ *door hetzelve, dadelijk en zonder eenige voor-*
„ *afgaande raadpleging, het zij van het Ver-*
„ *tegenwoordigend Ligchaam, het zij van het*
„ *Uitvoerend Bewind, aan het Volk ter* GOED
„ *of* AFKEURING *te worden voorgedragen?*
„ *Ofte, (indien men zulks verkieslijker mogt*
„ *oordeelen,) om indien het Bataafſche Volk*
„ *eene herzieníng van de Staatsregeling op dit*
„ *oogenblik goedkeurt, het Uitvoerend Bewind*
„ *te authoriſeeren, om de nodige verbeteringen*
„ *in de tegenwoordige Conſtitutie daar te ſtel-*
„ *len, en deze veranderde Conſtitutie, alzoo op*
„ *dezelfde wijze aan het Volk, ter* GOED *of*
„ AFKEURING *voor te dragen?*"

Gewichtig en hoogstbelangrijk Voorſtel inderdaad, dat in deszelfs aart en ſtrekking juist geſchikt was, om het gefolterd Vaderland nog in tijds voor deszelfs totalen ondergang te behoeden! Hoe behoorde hetzelve niet door alle de Leden met dankbaarheid onvangen, en dadelijk, zon-

zonder eenig uitſtel, in een beſluit veranderd te zijn geworden! Dit zal welligt hier een of ander onzer naadenkende Lezeren bij zich zelven zeggen! Dàn, het bleek weldraa, dat het in die Vergadering niet ontbrak aan de zodanigen, die van geen herſtel der zoo zeer in het oog lopende, en zelfs ſchandelijke gebreken in alle de deelen des Beſtuurs, op dat tijdſtip hooren wilden: en die dus door ſprekende daaden te kennen gaven, dat zij belang ſtelden in de voortduuring der plaatshebbende Verdeeldheden en Partijſchappen, en in de vermeerdering van 's Lands rampen, en dien van veele duizenden der zuchtende Ingezetenen. Want naauwlijks was het Voorſtel gelezen, of de Repræſentanten DIERT VAN MELISSANT, ONDORP, VERHOIJSEN, en GUILJÉ, lieten zich tegen hetzelve wel duchtig hooren, van oordeel zijnde, *dat zoo iets ſtrijden zou met den Letter der Staatsregeling, waarvan zij oordeelden geenſints te mögen afwijken*, even, of men ſints bijna 3 jaaren in alle opzichten dien voorgeſtelden Regel heilig onderhouden en gevolgd had. De *Eerstgenoemde*, betoogde in een zeer breedvoerig advis, „ *dat de voordracht des Uit-*
„ *voerenden Bewinds regelregt aanliep tegen Art*
„ 304, 307. *Wederom anderen, vermeenden*
„ *dat*

„ *dat wilde de Vergadering zich niet aan*
„ *ſchennis van den uitgedrukten wil des Volks*
„ *ſchuldig maken, zij de Misſive van het Be-*
„ *wind buiten deliberatie behoorden te houden.*"
De Repræſentant VERHOIJSEN dacht 'er gemoedelijker over, zeggende: „ *dat Hij veelligt*
„ *te angſtvallig zich niet op de hoogte bevondt,*
„ *van waar het voorwerp der deliberatien kon*
„ *beoordeeld worden, hem echter ſteeds eene*
„ *betrachting aankleefde, namelijk: van in*
„ *deeze Raadzaal als Repræſentant des Ba-*
„ *taafſchen Volks gezonden en opgetreden te*
„ *zijn, welk Volk hem en de geheele Vergade-*
„ *ring het waarneemen van deszelfs belangen*
„ *had opgelegd, naar 't voorſchrift het welk*
„ *zijnen Lastbrief en dien van alle Vertegen-*
„ *woordigers inhieldt. Wanneer men nu na-*
„ *gaat* (vervolgde hij) *dat een Gelastigde, na*
„ *zijnen last aanvaard, en met het Zegel van*
„ *Trouw verzegeld te hebben, den inhoud van*
„ *dien Lastbrief in zijn geheel moet naakomen,*
„ *dan doet 'er zich thans een onderwerp op,*
„ *dat niet alleen allergewichtigst, maar ook al-*
„ *lerbedenkelijkst is. Hij beſchouwde het, als*
„ *eene zeer doorſlaande verandering, zoo wel*
„ *ten aanzien van de* BEPAALDE WIJZE, *als*
„ *van den* TIJD *in de wet bepaald ten gevolge*
„ *heb-*

Digitized by Google

„ *hebbende.* — *De voordragt aan de Staatsrege-*
„ *ling getoetst hebbende, had hij daarin niet*
„ *aangetroffen het vereischte in deze ſtelling ver-*
„ *vat:* dat voorwaarden welken uit meer dan een
„ gedeelte te zamen gebonden zijn, dan eerst
„ werken, wanneer alle de gedeeltens van de
„ voorwaarden, aanwezen hebben verkregen. —
„ *Hierop onderzocht Hij de gronden waarop de*
„ *voordracht was gemotiveerd, doch vondt geen*
„ *enkel gedeelte van de Staatsregeling daar in*
„ *aangehaald, het welk aan de bedoelde bot-*
„ *ſingen onderhevig was, Hij derhalven,*
„ *zich aan zijnen last, ter handhaving van de*
„ *Staatsregeling plechtig verbonden rekenende,*
„ *oordeelde zich ten eenenmaale onbevoegd, om*
„ *te kunnen helpen raadplegen, over een maat-*
„ *regel die, naar zijn inzien, daarvan ten eenen-*
„ *maale afwijkende was* &c. Bedenkingen en zwarigheden, die, wel is waar, in het hulſel van gemoedelijkheid, en naauwgezetheid aan gekende plichten ingekleed waren, maar die met dat alles, aan alle doorzichtigen geen twijfel overlieten, dat het ſlechts voorwendſelen waren, om, was het mooglijk, de middelen tot herſtel van het zuchtend Vaderland aan een zijde te ſchuiven, en de Natie blootgeſteld te laaten, aan de onheilen

Digitized by Google

die zich van alle kanten gevoelen deden. Intusschen baateden hem, en zij die met hem eenstemmig daehten, deze poogingen luttel: want, daar verre weg de meerderheid der Leden van begrip was, dat des Bewinds voordragt tot een point van deliberatié behoorde gemaakt te worden, zoo werdt, op voordracht van den Præsident, hetzelve gesteld in handen eener Personeele Commisie, bestaande uit de Leden STEYN PARVÉ, VAN LEIJDEN, APPELIUS, DE LEEUW, VERBEEK, NUHOUT VAN DER VEEN, VAN ROIJEN, HUBER, SCHEFFER, VAN FOREEST, VKRHOIJSEN, en POMPE VAN MEERDERVOORT, ten fine de Vergadering te dienen van Consideratien en Advis. Een Last, waaraan voorzegde Commisie dan ook op den 17 *Maart* voldeedt, door het uitbrengen van een Rapport bij monde van den Repræsentant STEYN PARVÉ hoofdzaaklijk hier op neêrkomende. „ 1. *Dat de voordracht* „ *van het Uitvoerend Bewind, tot eene ver-* „ *vroegde herziening der Staatsregeling, een* „ *onderwerp van de deliberatien des Verte-* „ *genwoordigenden Ligchaams behoorde uit te* „ *maaken, omdat de gebreken der Staats-* „ *regeling eene Revisie en Verbetering derzel-* „ *ver noodzaaklijk maakten.* 2. *Dat die Revisie*

niet

„ *niet behoorde plaats te hebben, op de omſlagti-*
„ *ge wijze bij de Staatsregeling voorgeſchre-*
„ *ven: doch dat de Commisſie aarzelde, om de*
„ *wijze waarop zulks met de meeste eenſtem-*
„ *migheid behoorde beſloten te worden, aan de*
„ *Vergadering voor te ſtellen echter adviſeerende,*
„ *om te concludeeren:* EERSTELIJK, *dat aan*
„ *het Bataafſche Volk zal worden voorgedra-*
„ *gen: of hetzelve begeert, dat op dit tijdſtip*
„ *eene herziening van de Staatsregeling zal*
„ *plaats hebben? En zoo jaa! of het dan be-*
„ *geert, dat aan hetzelve een Ontwerp van*
„ *Conſtitutie zal worden aangebooden?* TEN
„ TWEEDEN: *Dat de Commisſie behoorde te*
„ *worden geauthoriſeerd, om, hoe eerder hoe be-*
„ *ter, met het Uitvoerend Bewind te confereeren*
„ *over de wijze, en het daarſtellen van het een en*
„ *ander, bij deszelfs misſive voorgedragen.*" Een Advis dat beſloten werdt te drukken, en tevens bepaald, om op den 20 *Maart* hetzelve in deliberatie te leggen, waardoor op dien dag een onöverzienbaar veld voor de Revolutionairen geopend werdt, om alle hunne welſprekendheid ten koste leggen, ten einde het alſints nuttig en noodzaaklijk werk van eene ſpoedige Reviſie der onwettig ingevoerde Staatsregeling, den bodem

Digitized by Google

in te ſlaan, zo als wij nu kortelijk opgeven zullen.

Naauwlijks was het bepaalde uur voor de bijeenkomst der Leden geſlagen, of de Tribunen waren tot ſtikkens toe opgevuld met Toehoorders, brandende van verlangen om den aanſtaanden wedſtrijd te zien aanvangen tusſchen de Leden, die zich ten getale van 60, en dus zoo compleet als in langen tijd niet gezien was, zich in de Zaal præſent vonden, terwijl den Repræſentant APPELIUS, op dien dag het Voorzitterſchap bekledende, bij den aanvang der Deliberatiën hen allen dus gepast en opwekkelijk aanſprak: „ Thans in deliberatie brengende het Rapport uitgebragt door den Repre„ ſentant STEIJN PARVÉ, neem ik de vrij„ heid de Vergadering te herinneren, aan het „ gene de Commisſie zegt, over de belangrijk„ heid van het door haar behandeld onder„ werp. Hoe verſchillende de gedachten om„ trent hetzelve ook mogen zijn, daarin ten „ minſten komen wij allen overeen, en dus „ maak ik dan ook geene zwarigheid, uit den „ mond der Commisſie voor de geheele Verga„ dering over te neemen, dat ons nimmer een „ meer gewichtig onderwerp kan bezig houden:

„ dat

„ dat deszelfs beſlisſing onberekenbaare gevol-
„ gen kan hebben, of tot den *Bloei*, of tot het
„ *Bederf* van dit Gemenebest! — Daar dit dan
„ zoo is, zij het mij vergund mijne wenſchen
„ te uiten, dat dit ſtuk ook door ons moge
„ behandeld worden, met die wijsheid, die
„ voorzichtigheid, die belangeloosheid, wel-
„ ke eene Vergadering als deze altoos behoort
„ te kenmerken, en zulks te meerder, naar
„ mate van de tederheid en het gewicht van de
„ zaaken die in deliberatie worden gebragt. —
„ Moge dus derzelver uitſlag uitlopen tot het
„ grootſte nut van het lieve Vaderland, welks
„ heil wij ongetwijffeld alleen moeten beogen!"
En nu trad den *Repræſentant* VERBEEK, zijn-
de een van de Stellers van het uitgebragt Rap-
port ten voorſchijn, in eene zeer uitgebreide
Redevoering zich verzettende, tegen het *Eer-
ſte gedeelte van het Conceptbeſluit*, het welk hij
in Advis wilde gehouden hebben: en voorts
het *Tweede gedeelte* approbeerende, oordeelde
Hij, *dat de Commisſie alvorens met het Uitvoe-
rend Bewind behoorde te confereeren; nopens* DE
WIJZE *waarop het werk zou kunnen en behoren
aangevangen te worden.* Een advis, dat de
order van Delibereeren in het Rapport be-

Digitized by Google

paald, geheel omkeerde, wijl men hetzelve volgende, *juist begon, waar mede men behoorde te eindigen.* Want gesteld zijnde, *dat de Commissie met het Uitvoerend Bewind, het over de* MODUS QUO *al eens werde*, dan bleef nog altoos de vraag over: *Is het de wil des Bataafschen Volks, dat 'er eene vervroegde Revisie van de Constitutie bewerkstelligd worde?* Iets, waarop de voornaamste bestrijderen van de voorgeslagene Revisie ten sterksten aandrongen, zekerlijk, om dat zij wel berekenen konden, *dat bij het diep verval der Grondvergaderingen, de stemmen van de opkomende Stemgerechtigden, zich tegen de Revisie verzetten zouden, waardoor als dan het geheele voorstel vervallen moest.* — Billijker wijze baarde het zoo even genoemde advis bij veelen geen geringe verwondering, die van oordeel waren, dat hoe zeer dien Repræsentant zich *voor de Revisie* scheen te verklaren, Hij echter eene heimelijke bedoeling hadt, om dezelve te beletten, en dus doende, *eene Constitutie aan de hand te houden, waar van hij zelve de zoo zeer in het oog lopende, en schandelijke misbruiken, zoo mannelijk als treffend aangewezen en betoogd had, bij gelegenheid van de Discussien over de Vrijstelling van* JAN

EY-

Digitized by Google

EIJKENBROEK *en diens Compliçen, welken wij hier boven, Bladz.* 195 *woordelijk hebben opgegeven*, als waarin Hij de nadeelen uit de Conſtitutie natuurlijk voortvloeijende, met meesterlijke trekken had afgemaald. Dit het geval zijnde, wat was dan in Hem billijker en betamelijker geweest, dan zich met het Rapport gaaf te conformeeren, en het alſints nuttig en prijswaardig Voorſtel, der Leden van het Uitvoerend Bewind, niet afhangelijk te maaken van eene in 1798 geſmoorde, en uit dien hoofde altoos gebrekkige, en nu bijna tot niet geſmoltene *Volksſtem?* Gaf dit niet duidelijk te kennen, dat Hem de Reviſie geen rechte ernst ware? Dat Hij de woelingen van doldriftige Clubisten niet geſtuit wilde hebben, door een meer aanzienlijk, en minder omſlachtig Bewind, dat Hij zoo zeer ſcheen te vrezen, toen Hij zich aldus angstvallig hooren liet:

„ Wij beleven, *Burgers Repræſentanten!* „ laaten wij het niet verbergen, — Wij bele- „ ven nog een tijd van veele Partijſchappen, waar- „ in die het ééne, de andere dat Politiek Sythema „ is toegedaan. Een tijd, waarin het dus zeer „ mogelijk zoude kunnen zijn, dat de Reviſie „ der Staatsregeling, ſchoon aan eerlijke Lie-

Digitized by Google

„ den toevertrouwd, echter zodanig zoude
„ kunnen worden ingericht, dat van het zuiver
„ Patriottisch Sijsthema weinig meer dan de
„ bloote ſchaduw overbleef.

„ Wie zal ons, bij voorbeeld, zoo lang de
„ wijze van Reviſie niet bepaald is, waarbor-
„ gen, dat de Een- en Ondeelbaarheid, wel-
„ ke naa zoo veele moeite, en naa zoo veele
„ worſtelingen is daargeſteld, in eene verbe-
„ terde Staatsregeling niet in een Bondgenoot-
„ ſchappelijk Beſtuur zal verwisſeld wezen?
„ Geven zelfs de openbaare Geſchriften, die
„ des Bewinds Misſive voorafgegaan en gevolgd
„ zijn, en waarin de Een- en Ondeelbaarheid
„ met de zwartſte kleuren worden afgemaald,
„ geene aanleiding genoeg, om hier voor be-
„ ducht te wezen? — Wie waarborgt ons op
„ dit oogenblik, dat het werk der Reviſie niet in
„ zodanige handen vallen zal, die, onder den
„ ſchijn van de Staatsregeling te verbeteren,
„ het Vaderland terug brengt, tot eenen Rege-
„ ringsvorm, in onze Vaderlandſche Geſchie-
„ denis onder den naam van *Stadhouderloze*
„ bekend, welke door de Ariſtocratiſche over-
„ heerſching der Grooten, voor het Volk nog
„ veel drukkender was, dan de Stadhouderlijke
„ zelve?

„ Wie,

Digitized by Google

„ Wie waarborgt ons, dat bij eene gerevi-
„ deerde Staatsregeling de wijze van verkie-
„ zing zodanig zal zijn ingericht, dat zij,
„ welken de Grondbeginſelen van onze Staats-
„ omwenteling een kwaad hart toedragen, niet
„ dadelijk de Posten van Beſtuur inneemen? —
„ Wie waarborgt ons, dat de Voorrechten,
„ weleer aan Geboorte of Rijkdommen verbon-
„ den, in ons Vaderland vernietigd zullen
„ blijven? En, opdat ik in weinige woorden
„ alles zamentrekke, wie waarborgt ons, dat
„ de eeuwige Rechten van den Mensch en
„ Burger, welke ons de Staatsomwenteling van
„ 1795 heeft terug gebragt, en voor welker
„ verkrijging en behoud, de Patriotten zoo veel
„ gedaan en zo veel geleden hebben, onge-
„ ſchonden bewaard zullen blijven?

„ Dit alles (zegt hij) zijn zaaken van het ui-
„ terſte gewicht en aanbelang: zaken, die al-
„ leen afhangen van de *Wijze* hoe, en de *Per-*
„ *ſonen* door welken de Reviſie geſchieden
„ zal. — En dus, zoo lang wij in het onzekere
„ verkeren, blijft het voor ons allen een raad-
„ ſel, of de Reviſie nuttig of ſchadelijk zijn
„ zal, *daar ieder eerlijk Vaderlander toch*
„ *liever onder eene gebrekkige, dan onder*

Digitized by Google

„ *eene ſlechte Staatsregeling zal verkiezen te*
„ *leeven.* &c. (*)

Het kon niet wel anders, of zulk een advis, komende uit de mond van een der Inleveraars van het Rapport, moest eenen zeer nadeeligen indruk maaken, bij die Leden, welken zoo zeer tegen de Herziening der Staatsregeling gekant waren, en van hier, dat de Repræſentanten NUHOUT VAN DER VEEN, AMENT, VERHOY-

(*) Wie moet zich niet verwonderen over den doorgaanden inhoud van dit Advis, waarbij den Adviſeur reeds in den aanhef erkent, dat 'er onderſcheidene Partijſchappen aanwezig waren, die het omtrent de Conſtitutie met elkander gantsch niet eens waren. Maakte dit de Reviſie niet dies te noodzaaklijker? Immers jaa! Wel waarom zich dan tegen de Reviſie verzet? Het vervolg leert zulks duidelijk: *Lieden van Rang en Geboorte moesten buiten alle Bewind geſteld.* — *Die Revolutionairen die voor en in 1795 zich zoo veel werks gegeven hadden om de Conſtitutie vernietigd te krijgen, moesten de alleen bevoorrechte Standen des Volks blijven uitmaaken, de overigen voor altoos de laſtdragende dieren in den Staat blijven.* — Daar nu de Reviſie, welligt dat hatelijk onderſcheid vernietigen kon, zoo vreesde men dezelve, en oordeelde dat het beter ware, te blijven voortdobberen in de beroêrde Zee der Revolutie, wanneer men maar verzekerd blijven konde van zeer lucrative Posten, waartoe men zich (quaſi) door de Volksſtem zag aangeſteld!

Digitized by Google

HOYSEN, DIERT VAN MELISSANT, VAN DEN BRAAK, RIS, SCHERMER, GULJÉ, VAN VEEN, DERICKS, HETTEMA, DE WITT, en TEN POL, zich daar tegen in min of meer uitvoerige Redevoeringen verzetteden, bewerende, *dat des Bewinds voorſtel, benevens het Rapport, tot geen point van Deliberatie behoorde gemaakt te worden*, EENSDEELS: om dat de *Staatsregeling* het doen van de herziening bepaald had met het begin des Jaars 1804. ANDERDEELS: om dat 'er zoo min in het Voorſtel als in het Rapport, daadzaaken opgenoemd waren, waarom men de vervroegde herziening nodig keurde, en dit deedt hen beſluiten, dat 'er ook geene redenen van dien aart aanwezig waren. (*) En EINDELIJK: om dat zij

(*) Dit denkbeeld werdt bijzonder door den Repreſentant VAN GALEN op eene bondige wijze beſtreden en wederlegt, toen Hij in zijn Advis vragende: „ *Jaa „ maar, men zegt: waar zijn die gebreken en botzingen „ in de Staatsregeling? en waarom noemt men die dan „ niet?* dus antwoordde: *Mij dunkt, die gebreken en „ botzingen zijn zoo klaar, dat zij een ieder voor het „ hoofd moeten ſpringen. — Ondervinden wij dat niet „ daaglijksch in de bewerking? Is 'er bijna wel een hoofd„ punt, dat wij zonder aanmerkelijk gevaar en nadeel „ voor de Maatſchappij kunnen invoeren? Men lette maar „ op de reeds gedecreteerde inwerkingbrenging der Ge„ meen-

zij het vreemd vonden, dat, niettegenſtaande 'er bijna 3 Jaaren verlopen waren ſints de Staatsregeling aangenomen was, de Leden van het Uitvoerend Bewind nog nimmer dan nu getoond hadden, zich zoo zeer over de Staatsregeling bezwaard te gevoelen, waaruit zij op het vermoeden vielen, *dat het niet zoo zeer op eene Reviſie van de ingevoerde Staatsregeling, maar veel meer op de invoering van een geheel nieuw Conſtitutieplan gemunt was.* Sustenuën waar van de *twee eerſten* als niet zonder grond zijnde moesten aangemerkt worden: en wat de *der-*

„ *meente-Beſtuuren.* — *Kan die anders dan tot bederf* „ *van Land en Volk uitlopen? Worden niet daarbij de* „ *meeste Plaatſelijke Finantiën in de war geſtuurd, en* „ *de Ingezetenen daar door geruïneerd.* — *Men lette* „ *op de Agentſchappen: reſideert de Huishoudelijke Ad-* „ *miniſtratie over de geheele uitgeſtrektheid der Bataaf-* „ *ſche Republiek niet voornamelijk hier in den Haage?* „ *Is dat niet even zoo goed als of men mij eene Admini-* „ *ſtratie over een Boedel in Vriesland of elders, waar* „ *ik nooit geweest ben, opdroeg, die ik zonder de Perſo-* „ *nen of Goederen aldaar te kennen, alhier in den Haa-* „ *ge moest beheeren?*" — Hoe veele waarheden lagen in dit gezegde reeds niet opgeſloten! Zeker zou den Spreker nog meer anderen 'er bijgevoegd hebben: dan, Hij werdt 'er in belet door den Voorzitter die hem in de rede viel, en verzocht om zich bij het point in queſtie te bepalen.

Digitized by Google

derde betreft, dezelve bleek bij de uitkomst ook waarlijk bedoeld geweest te zijn, niettegenstaande de Repræsentanten STEYN PARVÉ, HUBER, en VAN GALEN niet in gebreke bleven deze aangevoerde gronden te rescontreeren, het welk aanleiding tot hevige debatten gaf, die de Vergadering regt onstuimig maakten, en met het instellen van het *Appél Nominal* eindigen deedt, waar bij, ingevolge het Præadvis van den Voorzitter, bij meerderheid van stemmen besloten werdt, *dat het tweede gedeelte „ van het Voorstel der Commissie werdt geam„ plecteerd: en het Eerste gedeelte gehouden in „ advis, tot dat de Commissie de Vergadering „ nader zou gediend hebben van Consideratien „ en Advis,*" van welk besluit dadelijk aan de *Tweede Kamer* werdt kennis gegeven.

En hoe dachten de Leden tot die Kamer behorende, over dit gewichtig onderwerp? Oordeelde de meerderheid derzelver dat 'er eene vervroegde Revisie behoorde plaats te hebben, en dat men uit dien hoofde die zaak tot een point van deliberatie maaken zoude? Alles behalven dat. De Præsident VAN FOREEST, mogt bij wijze van Præadvis voorstellen, om de ingekomene Stukken *voor Notificatie aantenemen*, zekerlijk begrijpende, dat het gevoeglijk ware, het

het nader Rapport van de Commisſie, en het finaal beſluit van de Eerſte Kamer aftewachten; maar hetzelve werd weldraa beſtreden, door de Repræſentanten CRAMER, LINTHORST, HOITSMA, en BUSCH, welken in ſubſtantie, bijzonder de drie eerstgenoemden, van oordeel waren, „ *dat wanneer de Vergadering, dat* „ *Advies volgde, zij als dan ingewikkeld in-* „ *ſtemde met het gevoelen van de meerderheid* „ *der Leden van de Eerſte Kamer, en men* „ *zich derhalven zou ſchuldig maaken, aan het* „ *doen van eenen gevaarlijken en gewelddadigen* „ *aanſlag op de Staatsregeling, welken te zul-* „ *len handhaven, door elk der Leden op de* „ *plechtigſte wijze bezworen was.* Zij beſchouwden den voordracht des Bewinds, het „ Rapport van de Commisſie, en het proviſioneel beſluit van de Eerſte Kamer, *als zoo* „ *veele misdaaden, en bewijzen van opzettelijk* „ *bedrog, die in deszelfs voortgang dadelijk* „ *moesten worden geſtuit, en dat het derhalven* „ *de plicht van de Vergadering ware, om on-* „ *verwijld eene Perſoneele Commisſie te benoe-* „ *men, aan welke in last behoorde gegeven* „ *te worden, om met den meesten ſpoed de Ka-* „ *mer te dienen van goeden raad, en tevens* „ *voor te dragen, de middelen welken bij dezel-*

„ *ve*

„ *ve behoorden ter hand genomen te worden,*
„ *ten einde te ſtuiten, de ſtrijdige daaden en*
„ *handelingen van een Uitvoerend Bewind, on-*
„ *derſteund door eene meerderheid van de Eer-*
„ *ſte Kamer, en dus doende, de veiligheid van*
„ *den Staat, en het geluk des Volks en der*
„ *Staatsregeling te verzekeren. — Die Ka-*
„ *mer, Burgers Repræſentanten!* (zei HOITS-
„ MA) *die Kamer heeft de grenspalen hunner*
„ *macht, helaas! zoo verre overſchrijd, dat het*
„ *alle paalen van welvoeglijkheid te boven*
„ *gaat! De Staatswet is verbroken! en het ge-*
„ *folterd Vaderland aan verwoestende ſchokken*
„ *blootgeſteld! Hier voor te waaken, om, is*
„ *het nog mooglijk, dat ennoreus beſluit tegen te*
„ *gaan, is eene gebiedende noodzaaklijkheid,*
„ *en onze plicht vordert zulks. Neemt geen*
„ *overijld beſluit in dezen, opdat niemand*
„ *zich te laat beklage, van in dezen niet met*
„ *Prudentie gehandeld te hebben.*" LINT-
HORST draafde niet minder ſterk door, toen hij zich dus hooren liet: „ *Wij behandelen*
„ *thans een zaak van het hoogſte belang! Een*
„ *zaak waar van het beſtaan of de val van de*
„ *Republiek kan afhangen! Tot wat einde*
„ *toch, heeft de Eerſte Kamer dit Anti-Conſti-*
„ *tutioneel beſluit aan ons ter informatie inge-*

„ *zon-*

„ *zonden? Is het, om ons kennis te geeven van*
„ *het verbreken der Staatsregeling? of, om*
„ *ons door ons ſtilzwijgen in de toeſtemming*
„ *van het gebeurde in te wikkelen, en alzoo me-*
„ *deplichtig te maaken aan een daad, die nim-*
„ *mer voor het Bataafſche Volk kan verantwoord*
„ *worden? Wie gaf aan het Bewind recht,*
„ *macht, of qualificatie, tot het doen van zulk*
„ *een voordracht? Waar berust bij de Eerſte*
„ *Kamer de macht tot het neemen van zulk een*
„ *beſluit? Men mag dit met bedriegelijke rede-*
„ *neeringen trachten te omkleden en verdedi-*
„ *gen, maar de verdediging is ſchandelijk. Het*
„ *was deze kamer* BURGERS REPRÆSEN-
„ TANTEN! *die in veele gevallen tot een*
„ *waarborg voor het heil des Volks ſtrekte, die*
„ *vaak door eene driftelooze overweging het on-*
„ *bedachte geſtuit, en zich verdienſtelijk aan*
„ *het Vaderland gemaakt heeft! — Het is de-*
„ *ze kamer, waarvan het Vaderland, de Vrij-*
„ *heid, en deszelfs Beminnaaren in dit oogen-*
„ *blik alles verwachten! Het is onze plicht, de*
„ *plicht van ons allen, om aan die verwach-*
„ *ting thans te beantwoorden! En wij kun-*
„ *nen daar aan voldoen! — De zegening van*
„ *het Nageſlacht, zal, wanneer gij uwe ver-*
„ *plichtingen houd, en de bij het aanvaarden*

„ *van*

Digitized by Google

„ *van uwe Posten gedaane beloften betracht,*
„ *op Ulieden beklijven, Gij zult groot, en het*
„ *Vaderland zal gered zijn!*"

Op deze wijze trachtte dezen Volksrepræſentant, die zich binnen *Utrecht*, op het Landſchaps-huis, ſints de Revolutie zoo duchtig hooren deedt, en door zijne gladde tong elks ooren tot zich te trekken poogde, des Bewinds allerheilzaamst voorſtel tot eene onverwijlde herziening van de wanſtaltige Conſtitutie achter de bank geworpen te krijgen! Dan, hoe dikwerf het Hem gelukt was, om door eenen ſchijnbaar belangelozen ijver voor 's Volks vrijheid, zich in uitgebreide voorſtellen als den waaren Volksvriend te doen voorkomen, en dus doende, onder de toejuiching van de Toehoorers op de Tribunen, de beſluiten naar zijne inzichten te doen uitvallen, voor ditmaal mislukte hem zulks, daar buiten de zoo ſtraks genoemde met hem inſtemmende Leden, zich niemand bij het *Appel Nominal* tegen het præadvis van *de Heer* FOREEST verzettede, het welk ten gevolge had, dat de Vergadering de ingekomene Stukken voor Notificatie aannam, en het benoemen van eene Commisſie achterwege bleef. Eene uitkomst, die de vrienden van eene verbeterde order van zaaken, tot geen gering genoegen was, en hen reeds bij voorraad de hoop

Digitized by Google

deedt opvatten, dat wanneer dat belangrijk onderwerp andermaal bij de *Eerſte Kamer* in deliberatie genomen werdt, alsdan overéénkomſtig hunnen wensch eene uitkomst zou geboren worden, waardoor de Natie ontheven kon worden, van alle die onheilen, als waaraan zij ſints de wederrechtelijke invoering van de *Conſtitutie van den* 23 *April* 1798 was blootgeſteld geweest. Dan, eer het zoo verre kwam, moesten, uit hoofde van den geweldigen tegenſtand van veele Leden, wederom bijna dezelfde beſliſſende ſtappen, als van den 22 *Januarij* en 12 *Junij* 1798 door de Leden des Uitvoerenden Bewinds ondernomen worden, die, wel is waar, in later tijd al mede nutteloos bevonden zijn, om het heil des zuchtenden Vaderlands op duurzaame gronden te vestigen; doch, die met dat alles het voorrecht aan de Natie bezorgden, dat de overgeblevene Revolutionaire grondbeginſelen, ſints drie Jaaren in de beide Kamers der Vertegenwoordigende Vergadering aan de hand gehouden, (en die voor de Natie, zoo als wij bewezen hebben, zoo veel onheils bewerkt hadden,) eensſlags den bodem ingeſlagen werden, waardoor dat Beſtuur verwiſſelde met een meer aanzienlijk, minder omſlagtig, en bovenal, voor de onderleggende Partij zeer zacht en gematigd handelend Bewind,

Digitized by Google

wind, zoo als wij nu aan onze Lezeren vermelden zullen.

Hoe groot de tegenſtand opzichtelijk eene vervroegde Reviſie der Staatsregeling, welken de *Leden des Bewinds*, en de aan ons reeds bekende *Perſoneele Commisſie*, daar voor ijverende hadden ondervonden ook wezen mogte; en hoe zeer hunne tegenſtanderen (zoo als wij gezien hebben) hun de ſnerpendſte verwijten, van inbreuk op 's Volks vrijheden te maaken, naar het hoofd wierpen; zij lieten zich echter niet afſchrikken om aan dat groot en belangrijk Plan met onvermoeiden ijver te arbeiden, ten einde het veege Vaderland van den rand des verderfs terug te trekken, in zoo verre zelfs, dat de Commisſie, ingevolge het bevorens gereſolveerde in de Eerſte Kamer, reeds op den 19 *Meij* 1801, bij monde van den Repræſentant STEYN PARVÉ, niet alleen *een zeer ampel en gedetailleerd* RAPPORT, ten betoge van de gebiedende noodzaaklijkheid, tot eene geheele verandering in den vorm des Beſtuurs uitbragt; maar ook te gelijk overlag een geheel *nieuw Plan van Conſtitutie*, het welk aan alle de deelen des algemeenen en bijzonderen Beſtuurs; aan de Wetgeevende, Uitvoerende, en Rechterlijke machten &c. een geheel andere wijziging en gedaante gaf, dewijl het in 1798 ingevoerde Principe

Digitized by Google

van *volſtrekte Een- en Ondeelbaarheid* daar in te vergeefsch gezogt moest worden; iets waar tegen veelen bijzonder ingenomen waren. Het kon niet wel anders, of de Commisſie moest bij de dadelijke overgifte van zulk een Plan zich den grootſten tegenſtand voorſtellen, en van hier, dat den zoo even genoemden Spreker zich niet weinig moeite gaf, om in het Rapport *niet alleen de opgeworpene zwarigheden uit den weg te ruimen;* maar ook om in tegenoverſtelling van de voorſtanders der gebrekige Staatsregeling van den 23 *April* 1798, *de bevoegdheid zoo van het Volk, als van deszelfs Repræſentanten, te betogen, om ten allen tijde, en zoo dikwijls de omſtandigheden van Tijden en Zaaken zulks noodzaaklijk maakten, eene Staatsregeling daar te ſtellen, overeenkomſtig met de algemeene belangen der Natie.* Het ſtuk zeer uitvoerig zijnde, kunnen wij het hier niet geheel overneemen, waarom wij ons vergenoegen zullen, met het afſchrijven van eenige uitmuntende trekken die wij daar in gevonden hebben, welken naar ons inzien ten vollen toereikend zijn, om elk opmerkzaam Lezer te doen gevoelen, hoe zwak en onbeduidend de gronden van eenen HOITSMA, LINTHORST en anderen van hunne denkwijze waren, toen zij de herziening der Staatsregeling als eene ſchending van de Vrijheid, en een attentaat

taat op des Volks oppermacht aanmerkten, daar STEYN PARVÉ in ſubſtantie dus redevoerde.

„ Bij ons vorig Rapport deduçeerden wij „ voldoende, niet alleen de noodzaaklijk- „ heid en gepastheid eener verbetering der „ Staatsregeling; maar ook, dat de wijze van „ Reviſie daar bij voorgeſchreven, indien al „ immer, voorzeker althans in dit geval, niet „ konde worde gevolgd. Hier bij moeten wij „ aanmerken, dat het thans niet te doen is, om „ eene *Partieele herziening van deze of geene* „ *Articulen*, maar *van de Staatsregeling over* „ *het geheel.* Eene herziening, dies te nood- „ zaaklijker, en te aanneemlijker, om dat de „ tijden welken wij thans beleven, geheel ver- „ ſchillen van die waar in de Staatsregeling is daar- „ geſteld, alzoo dezelve meer kalmte, minder „ overdrevenheid, en misſchien ook meer waar- „ ſchijnlijke verbetering der gebreken ſchijnen te „ beloven. (*) Maar dit is niet genoeg. — Zal het

(*) Om de waarheid van dit gezegde in al deszelfs kracht te vatten, herleze men het geene wij aangaande de wijze van de invoering der Staatsregeling van den 23 *April* 1798 te boek geſlagen hebben, als wanneer men bevinden zal, dat het Plan niet alleen in de grootſte haast opgeſteld, maar ook op de wederrechtelijkſte wijze aan de Natie is voorgelegt en opgedron-

Digitized by Google

„ het Volk in dezen deszelfs oordeel vellen,
„ dan moet het vooraf indedaad overtuigd zijn,
„ dat die gebreken kunnen verbeterd worden,
„ dat het mooglijk zij, het maatschappelijk ver-
„ drag meer ten algemeenen nutte, en naar de
„ algemeene behoefte te wijzigen. En einde-
„ lijk, dat eene nieuwe inrichting, in de daad
„ meer algemeene tevredenheid aanbrengen, en
„ het Staatsgebouw op meer evenredige gron-
„ den vestigen zal.

„ Het Bataafsche Volk sloot deszelfs maat-
„ schappelijk verdrag: het gaf Ulieden en het
„ Uitvoerend Bewind volmacht, om de bepa-
„ lingen daarbij gemaakt te bewerkstelligen,
„ en den last daarbij gegeven uit te voeren. In
„ de uitoeffening ontdekt Gijlieden zwarighe-
„ den, en in de inrichtingen gebreken: en als
„ eerlijke Gevolmachtigden zijt Gij verplicht
„ daar-

gen geworden, naa dat het *Schrikbewind* van dien tijd, duizenden van de beste en gequalificeerdste Burgers, van hun wettig Stemrecht beroven lieten door verachtelijke Agenten, die zij alomme heenen zonden, onder het voorwendsel van de Grondvergaderingen te zuiveren van *Oranjegezinden*, *Fœderalisten*, en *Aristocraten*, waartegen zij de *Soldaten in de Guarnisoenen*, *de Matrozen op de Schepen*; en de *smalle Gemeente*, *tegen betaling van eene Gulden voor tijdverzuim*, een Plan deden goedkeuren, waarvan zij geen Letter verstonden.

Digitized by Google

„ daarvan kennis te geeven, alvorens den Last
„ verder uit te voeren. — Maar is dit alleen
„ genoeg? Neen! Een getrouw Zaakgelastigde
„ moet verder gaan. Hij zegt niet alleen, *'er*
„ *zijn gebreken*, maar *Hij ſtelt ook tevens de*
„ *verbeteringen voor*, op dat den Lastgever
„ zelve oordeele, of hij die nuttiger en heilza-
„ mer oordeele: dan wel, of hij, met zijnen
„ Gevolmagtigden in gevoelen verſchillende,
„ de eerstgegeven last wil hebben uitgevoerd.
„ Zoo, *Burgers Vertegenwoordigers!* voldoet
„ gij aan uwen plicht, daar gij gelast zijt, jaa
„ wel, om de Staatsregeling in werking te
„ brengen; maar ook wel expresſelijk, en bo-
„ ven al, om voor de gemeenſchappelijke be-
„ langen te waaken, wanneer Gij bij de invoe-
„ ring der Staatsregeling, gebreken ontdekken-
„ de, welke tegen die belangen inlopen, niet
„ alleen het Volk daarvan kennis geeft; maar
„ ook tevens verbeteringen voorſtelt, die naar
„ uw oordeel het groot oogmerk, namelijk het
„ heil van Land en Volk, beter en meer waar-
„ ſchijnlijk zullen bereiken. Als dan blijkt met
„ de daad, dat Gijlieden van het vertrouwen U
„ gegeven geen misbruik maaken wilt, door
„ ſlechts de tegenwoordige Staatsregeling als
„ gebrekkig voor te dragen, en eerst, naa

Digitized by Google

„ de vernietiging van dezelve, uwe verdere ge-
„ voelens te openbaaren: maar dat Gij integen-
„ deel rondborstig vooraf toonen wilt, wat Uw
„ oogmerk zij, en welke verbeteringen Gijlie-
„ den ten algemeenen nutte in het maatschap-
„ pelijk verdrag nodig oordeelt, en daarom bij
„ een ontwerp aan het Volk meent te moeten
„ voorstellen. — Het is wel zoo, hier toe
„ hebt gij buiten uwe generaale volmacht,
„ juist wel geene directe of speciaale last ge-
„ kregen. — Het is zoo, het Volk eene an-
„ dere inrichting begeerende, kon tot de ver-
„ vaardiging anderen benoemen: maar zoo dit
„ waar is over het geheel, en in het Princípe
„ in het geval voorhanden, dan vordert de aart
„ en de stand der zaaken juist dat geen, dat wij
„ Ulieden thans voorstellen.

„ Het is hier het *Vertegenwoordigend Lig-*
„ *chaam*; het is hier het *Uitvoerend Bewind*,
„ hetwelk in de Staatsregeling gebreken zien-
„ de, eene verandering en verbetering van de-
„ zelve voorslaat. — Het zijn dus deze Gecon-
„ stitueerde machten, welken even daar door,
„ als 't ware, verplicht zijn, tevens een ont-
„ werp van die verbeteringen daar te stellen,
„ ten einde hetzelve te gelijk aan het Volk
„ worde aangeboden. Geheel anders derhal-

ven,

„ ven, dan wanneer 'er nog geen Staatsregeling
„ aanwezig was, en het Volk over de verbete-
„ ring derzelve alzoo niet tevens oordeelen
„ moest.

„ Maar nog meer! Laaten wij rondborstig
„ ſpreken! — Indien het *Vertegenwoordigend*
„ *Ligchaam* alleen voorſtelde, de Staatsrege-
„ ling te vernietigen, en tevens geen Project
„ van verbetering den Volke aanboodt, welke
„ zou dan de ſtand van zaaken worden? Zou
„ dan niet een ieder, die het, OF niet oprecht
„ met het Vaderland meent; OF zijn geliefkoosd
„ ſyſthema wil doen prævaleeren; OF
„ zijne opgevijzelde Grondbeginſelen voor het
„ maatſchappelijk verdrag zelve aanziet, gintsch
„ en herwaards ongerustheid, en omtrent
„ uwe bedoelingen argwaan verſpreiden? —
„ Zouden dan niet de oneindige redentwisten
„ van vroeger dagen weder herleven, en op
„ het tijdſtip dat rust, orde, en eensgezind-
„ heid, zoo mogelijk, voor altoos moeten ge-
„ vestigd worden, de ſtaat der zaaken wederom
„ worden terug gebragt, tot die ongelukkige
„ tijden, toen naa veelvuldige verwarringen ein-
„ delijk de driften met geweldige ſchokken los-
„ barsteden, en, (*zeer weinigen, die zich*
„ *verbeeldden te triumpheeren alleen uitgezon-*

„ *derd*,) misnoegen en ontevredenheid op ie-
„ ders aangezicht, blijkbaar te lezen waren?
„ Neen, *Burgers Vertegenwoordigers*! Dit
„ zij verre! De Liefde tot het Vaderland, het
„ belang' van allen die hetzelve bewonen, (hoe
„ zeer men dit ook moge miskennen) vordert,
„ dat tot eene nieuwe uitbarsting van Partij-
„ schappen (daar het Land naar rust haakt,)
„ geene gelegenheid gegeven worde! Dan, wij
„ vertrouwen integendeel, dat bij eene bedaar-
„ de overweging, alle onze Landgenoten, tot
„ welke zoogenaamde Partij zij mogen beho-
„ ren, of behoord hebben, indien maar niet
„ hunne denkbeelden of bedoelingen overdre-
„ ven zijn) gereedelijk met ons zullen toestem-
„ men, dat die weg, welke anders de aart van
„ de zaak aanwijst, thans te willen volgen,
„ zoude zijn, het heil van het Algemeen te
„ wagen aan afgetrokkene beginselen; en dat
„ dit in hun die voor de algemeene belangen
„ waaken moeten, onverantwoordelijk zoude
„ zijn. Te meer, daar, indien de vrije keuze
„ slechts zonder bepalingen of voorwaarden aan
„ het Volk gelaten wordt, ook zelve dat beginsel
„ niet geschonden, of de oppermacht van het-
„ zelve eenigsints miskend wordt."

„ Zie daar, *Burgers Vertegenwoordigers*!

de

Digitized by Google

„ de gronden en motiven, welken ons bewo-
„ gen hebben, om gezamentlijk met het *Uit-*
„ *voerend Bewind*, een verbeterd Ontwerp van
„ Staatsregeling te vervaardigen, ten einde,
„ onder uw welneemen, hetzelve aan het Ba-
„ taafsche Volk worde voorgesteld, om des-
„ zelfs wil daarop te verstaan. Ons oogmerk
„ hier mede was, en is zuiver! Het was het
„ bewerken van Eensgezindheid! Het bevoor-
„ deren van het algemeen belang! &c. &c."

Mannelijke Voordracht! Ronde taal der zuivere en blanke waarheid, die wij in dit gedeelte van dit allerbelangrijkst Rapport van de Commisie aan alle kanten zien doorstralen! Wij zouden in de daad overbodig werk doen wanneer wij hier de bondigheid van de aangevoerde redenen, ter justificatie van den gedanen stap, ter redding van het zuchtend Vaderland werkelijk ondernomen, nog nader staven wilden. Wie toch, die zijn hart op de rechte plaats heeft, en hetzelve voor het Vaderland en deszelfs dierbaarste belangen in zijne borst kloppen voelt, wie ontdekt in dezelve niet met ons, dat den hier aangewezen weg, de eenige mogelijke was, om eens eindelijk paal en perk te stellen, aan de hooggestegene rampen waar aan de Natie sints zoo veele jaaren was en bleef

bloot-

blootgeſteld, daar het dringen en dwingen tot het aan de hand houden van, en voedſel verſchaffen, aan Revolutionaire en laage eigenbaatige maatregelen, veel al geene andere bedoeling hadt, dan het eene deel der Natie, ten koste van het andere, de Maatſchappelijke voorrechten te doen genieten? Herinnert men zich de weinige voorbeelden, die wij uit de handelingen van het toenmalig *Vertegenwoordigend Ligchaam*, ſtaande een driejaarig Beſtuur, hier voren hebben aangevoerd, wie moet dan niet erkennen, dat zeer veele Leden, om in dat hatelijk oogmerk dies te gereder te kunnen ſlagen, geene de minſte zwarigheid ſtelden, om Jaar op Jaar, door enorme Geldheffingen het vermogen der Ingezetenen in 's Lands Schatkisten over te brengen, alleen, om een groot deel van dezelve te verſpillen aan een kostbaar Bewind, ſaamgeſteld uit een Heirleger van onderſcheidene Amptenaaren en Gebeneficeerdens, die zich al vast in overvloed vermaakten, terwijl duizenden gebrek aan de noodwendigſte behoeften van het leven hadden? Drie jaaren waren 'er verlopen, en reeds voor lange was de bij de Staatsregeling gefixeerde tijd, tot compleete in werking brenging van dezelve verſtreken, en met dat alles was 'er nog niets wezen-

Digitized by Google

zenlijks tot ſtand gebragt, niettegenſtaande men de hulk van Staat, dag op dag in de holgaande Zee van Revolutie in het grootst gevaar van verbrijzeling zag! Kon het immer met de door veelen zoo vaak geroemde Liefde voor Vrijheid en Vaderland overeengebragt worden, dat men, 's Lands ellenden allerwegen ontwarende, echter ongezind bleef, om naar middelen van redding uit te zien, alleen onder het voorwendſel, dat men zich in gemoede verplicht oordeelde, om den Letter der Staatsregeling, ten aanziene van eene herziening derzelve, op eene ſlaafachtige wijze in acht te moeten neemen, dat alles omkledende, met het glimplig kleed van volſtrekte afhangelijkheid en verantwoordelijkheid aan des Volks oppermachtigen wil? Kon het, ingevolge de gedeclareerde Sentimenten van de aan ons bekend gewordene ijveraars voor het onwettig Conſtitutieplan, immer des Volks wil en begeerte zijn, dat men, jaa wel, aan de Natie een akelig tafereel voorſtelde, van de algemeene en zoo zeer drukkende Volksrampen, maar dezelve te gelijk onkundig liet, van de best mooglijke hulpmiddelen om van dezelve bevrijd te worden? Hulpmiddelen die alleen te verwachten waren van eene hervorming en verbetering van alle de deelen des zoo diep bedorvenen beſtuurs, het

welk

welk bijnaa tot eene Regeeringloosheid vervallen was, dewijl elk naar zijne zinnelijkheid en bijzondere inzichten het Vaderland regeeren wilde. Dat dit echter de wensch en bedoeling van zeer veele Repræsentanten was, en dat zij om des Eigenbelangs en der Heerschzuchts wille van geene middelen tot redres hooren wilden, leerde de droeve ervaring maar al te duidelijk, toen het *Rapport*, benevens het daarbij overgelegd *Conçept Plan van Conſtitutie*, op den 4 *Junij* tot onderwerpen van beraadſlaging begonden geſteld te worden. Een arbeid, waartoe door de beſtrijderen van dezelven, niet minder dan *zeven dagen* beſteed werden, om hunnen afkeer en verontwaardiging over het verrichtte van de Commisſie, in zeer uitgebreide Redevoeringen aan den dag te leggen, waarvan wij ons verplicht vinden ſlechts eenige trekken op te geeven, dewijl uit dezelven voor elken doorzichtigen, de waare oorzaaken te ontdekken zijn, waarom ook door dat Plan, even zoo min als door alle de voorgaanden, in het vervolg zóo weinig heils voor het Vaderland bewerkt werdt.

De zoo even genoemde dag van den 4 *Junij* verſchenen zijnde; de Leden zoo veel mogelijk in compleeten getale in het ruim der zaale vergaderd;

Digitized by Google

derd; de Tribunes, met nieuwsbegeerige Toehoorers opgevuld; en de Natie over het algemeen, door een aantal ſchadelijke Pamfletten en aanhitſende Redevoeringen in veele Clubſen, tegen het te behandelen werk opgeruid zijnde, (*) begon den bevorens aangekondigden wedſtrijd, onder het Voorzitterſchap van den Repræſentant VERHOYSEN, een der Leden van de Commisſie en Stellers van het Rapport, die de Leden in eene korte aanſpraak vooraf herinnerde, „ Thans is het oogenblik daar, „ dat de Deliberatien over het op heden aan de

„ Or-

(*) Wij zouden een half boekdeel vullen kunnen, met de ſpreekendſte bewijzen, op welk eene verregaande licentieuſe en ſtrafbaare wijze alle zeilen wierden aangeſpannen, om de Natie te indisponeeren tegen het *Werk der Reviſie* in het generaal, en tegen het overgegevene *Conceptplan* in het bijzonder, waarin de Schrijvers van den *Politieken Blixem*, en andere Periodieke Dag- en Weekbladen, op de onzinnigſte wijze hunne krachten inſpanden, om het Vaderland op den duur onderworpen te houden, aan dien ſtaat van Regeeringloosheid waar in het gezonken lag. Niets valt aan eenen opmerkzamen Lezer van die Pruſchriften, en van de Advijſen door ſommige Leden in de Vergadering gegeven, duidelijker in het oog, dan dat de eerstgenoemden door de laatstgenoemden als Inſtrumenten gebezigd werden, om, het koste wat het wilde, het werk der Herziening den bodem in te ſlaan.

Digitized by Google

„ orde van den dag geſtelde *Rapport* en *Bijlage*
„ (zijnde het Conçeptplan) een aanvang ſtaan te
„ neemen, waar van het belangrijke uit de daar
„ toe betrekkelijke ſtukken zoodanig is gebleken, dat alle herinnering deswegen, niet alleen als geheel overbodig beſchouwd moet
„ worden; maar dat ook aan de Leden zal hebben ingedrukt het beſef tot nakoming van alle
„ mooglijke orde, deçentie, en bedaardheid,
„ welke van Vertegenwoordigers des Bataafſchen Volks met rede verwacht wordt. Ik
„ verzoeke (voor zoo veel des noods) derhalven, allen en ieder Lid der Vergadering,
„ deze onontbeerbaare vereischten, in dit belangrijk tijdſtip te willen naleeven, en vermaane de Toehoorers om zich van alle inmenging, het zij door toejuiching of anderſints te willen onthonden, op dat ik niet in
„ de onaangenaame verplichting moge gebragt
„ worden, om de middelen ter conſervatie der
„ goede order te moeten aanwenden." Waarna, zoo in die eerſte, als in eenige daarop gevolgde Sesſien, de Repræſentanten VERBEEK, KRAMER, DE SONNEVILLE, WELTMAN, RIS, VAN VEEN, SCHERMER, SCHOLTS, VAN DER ZOO, NUHOUT VAN DER VEEN, VAN DEN BRAAK, GULJÉ, SCHRIJVER,

LE-

LEWE, AUFMORTH, TENPOL, en COUPERUS, in zeer uitvoerige Advijzen en Redevoeringen, hunnen hooggaanden afkeer tegen het *Rapport* en het Conceptplan te kennen gaven, door sommigen zelfs op eene wijze, die bitter en beledigend was, zoo voor de Commisie als voor alle Leden, die zich van de hooge noodzaaklijkheid eener onverwijlde herstelling van de veele plaatshebbende gebreken in gemoede overtuigd hielden, alschoon zij omtrent de wijze waarop zulks thans door de Commisie werdt voorgedragen, verschillen mogten. Wij kunnen ons niet verdiepen in het vermelden van de veele zwarigheden en gevaren, die de zoo even genoemde Sprekers met veel omslags in het midden bragten, *eensdeels:* om dat dit ons te uitvoerig zou doen worden, en *anderdeels*: dewijl veelal het eene advijs eene herhaling van het andere was, waar uit sommigen duidelijk meenden te bespeuren, dat men ook in dit, even als in veele andere gevallen, Communicatif te werk ging. Om echter onze Lezeren, over de in het midden gebragte zwarigheden eenigermate te kunnen doen oordeelen, zullen wij hier eenige trekken uit de Advisen van de Repræsentanten VAN DEN BRAAK en GULJÉ, als de beknoptsten, en beiden van de sterksten,

volgen laaten, toen zich de Eerstgenoemden aldus hooren liet:

„ Aangezien de taak die ik mij had opge-
„ legd, door de reeds uitgebragte Advijzen mij-
„ ner medeleden is bewerkt, zal ik de Verga-
„ dering niet lastig vallen met herhalingen, die
„ altoos onaangenaam zijn voor den Aanhoor-
„ der. Ik zal mij dus vergenoegen met een
„ enkel woord aan te ſtippen dat mijn plicht
„ voordert. — In hoe verre de Commisſie aan
„ derzelver last heeft voldaan, kan elk beoor-
„ deelen, die het beſluit van deze Kamer van
„ den 20 *Maart* met het *Rapport* en de *Bijla-*
„ *ge* vergelijkt. — Immers de Vergadering gaf
„ de Commisſie in last, om met het Uitvoerend
„ Bewind te confereeren, over de wijze en
„ daarſtelling van eene eventueele herziening
„ der Staatsregeling, en nu produceert de
„ Commisſie bij het Rapport eene *Bijlage*,
„ niets minder behelzende, dan het *Ontwerp*
„ *eener nieuwe Staatsregeling*. Hier uit con-
„ ſteert dan al ras, dat de meerderheid der
„ Commisſie eene bijzondere last ſchijnt te heb-
„ ben, om eene Staatsregeling, door het Ba-
„ taafſche Volk dat wij vertegenwoordigen
„ aangenomen, en aan ons ter handhaving en
„ bewaring gegeven, en waarbij het Volk,

„ (naar

„ (naar mijn inzien) wel en te recht, zoo veel
„ aan zich zelve behouden heeft, te doen ver-
„ anderen in eenen anderen, die het vo'k-
„ menst bewijs van heerschzucht oplevert,
„ waar in *aan eenige weinigen* een recht wordt
„ toegekent dat *aan allen behoort*, waarin
„ wel voorbedachtelijk gezorgd wordt, dat
„ Hij welke in eenig Beſtuur geraakt, de
„ hoop kan voeden van voor altoos te continueer-
„ ren. Waarin de beſlisſing der voornaamſte
„ rechten aan het oordeel van anderen, door
„ eenigen ontworpene wetten wordt overge-
„ bragt. Waarin, wanneer men oordeelde vrij-
„ heid te hebben over de deelen van het ont-
„ werp te ſpreken, een aantal tegenſtrijdighe-
„ den te vinden zijn. — Het zal na dit alles ge-
„ noeg zijn te declareeren, dat ik het Rap-
„ port en Bijlage van dien aart beſchouw, dat
„ wij ons aan ontrouw, meineed, verachting
„ en verſmading zouden blootſtellen, wanneer
„ wij durfden onderneemen, ons in zoo verre
„ te vergeten, dat wij met verzaking van on-
„ ze heiligſte plichten, het werk van de meer-
„ derheid der Commisſie als het onze aanna-
„ men. Immers, wanneer wij tot zulk een
„ ſtap in ſtaat waren, dan rekende ik ook ons
„ bevoegd, om het vernietigd Oranjebeſtuur

Digitized by Google

„ wederom in te voeren, dat voor veelen ver-
„ kiesſelijker zijn, zoude, dewijl men dan het
„ verdriet niet had, van bewezen te zien, dat
„ geene dat weleer anderen voorſpelden, dat
„ namelijk veelen van die, welken te voren
„ anderen aanſpoorden om het vorig Beſtuur
„ te helpen vernietigen, geen ander oog-
„ merk hadden, dan zich binnen weinig tijds
„ boven hetzelve te verheffen, en in hun te
„ doen overgaan, dat geene, dat zij in anderen
„ als hatelijk en ondraaglijk beſchrijven, om,
„ naa dat zij in dit hun oogmerk geſlaagd wa-
„ ren, alsdan hetzelfde Volk, het welk hen tot
„ die hoogte, waarop zij verlangden te zijn
„ gebragt had, te verachten, en het als eene
„ Factie, als verachtelijke wezens afteſchil-
„ deren."

„ Naa dit gepræmitteerde, concludeer ik,
„ dat het *Rapport* zal worden beſchouwd als
„ ongeſchikt, en buiten ons vermogen om
„ 'er over te delibereeren. Ik houde voorts
„ alle deliberatie over de *Bijlage* ſtrijdig met
„ onzen plicht en den ons opgedragen last. Ik
„ verklaar hen, die de vernietiging van onze
„ tegenwoordige Staatsregeling willen, ſchul-
„ dig aan ontrouw, en zal alles wat in mij is
„ helpen daarſtellen, om de Staatsregeling, dat

„ hei-

Digitized by Google

„ heilig Pand, aan onze zorg toevertrouwd,
„ te zullen handhaven en bewaren, en mij
„ zorgvuldig wagten van de zoo dikwijls aan
„ het Volk gedane verzekeringen afteegaan."

Daeht dezen Spreker dus bezwarend en ſchijnbaar gemoedelijk over het onderwerp in quæstie, het medelid GULJÉ ſpande de ſnaaren nog hooger, toen hij, naa betoogd te hebben, *dat 'er geene botzingen in de Conſtitutie waren*, jaa, dat dezelve, *nu door de Vrede van Luneville eerst regt vast en duurzaam gemaakt was*, aldus advijſeerde:

„ Met ijzing en verfoeijing, heb ik het *Rap-*
„ *port* en het daarbij overgelegd *Concept ont-*
„ *werp der nieuwe Conſtitutie* gelezen, het
„ welk men tragt in de plaats van het tegen-
„ woordige aan het Bataafſche Volk op te
„ dringen. — Zou dit *Vrijheidmoordend Mon-*
„ *ſter* de wrange vrucht zijn van de dierbaarſte
„ opofferingen des Volks, en van het bijna nog
„ warm vergoten bloed van zoo veele Bataaf-
„ ſche en Franſche Helden, die in het be-
„ ſchermen der Vrijheid geſneuveld zijn? Neen!
„ dat zal niet gaan! Dat bloed zou de wraak
„ des rechtvaardigen Hemels over ons uitroe-
„ pen! — Weg des, met dit *heilloos en ge-*
„ *drochtelijk ſtuk.* Dat het met zodanige ver-

Digitized by Google

„ ontwaardiging, den Republikainſchen Ver-
„ tegenwoordiger waardig, geſeponneerd wor-
„ de! Wie doch van ons zal nog twijffelen aan
„ hunne bedoelingen, naa dat de Aap zijne
„ naakte billen zoo onbeſchaamd bloot heeft la-
„ ten zien? Die zulks doet twijffelt aan zijn ei-
„ gen aanwezen en wil voor alles blind
„ zijn. &c." — Oordeelvellingen, zoo ongerijmd als hateſijk, en die, wel is waar, door den Repræſentant BANNIER (die zich voor het ontwerp verklaarde) op eene zeer beſcheidene wijze wederſproken werden, maar die echter van die uitwerking waren, dat toen op den 11 *Junij* de Discusſien geëindigd werden, bij *Appel Nominal* bleek, dat verre weg de grootſte meerderheid der Leden zich voor de Rejectie of verwerping, zoo van den Voordracht des *Uitvoerenden Bewinds*, als van het *Rapport*, en het *Conceptplan*, zoo als het was leggende, verklaarde, waardoor de hoop op eene heilzame herziening van de Conſtitutie, bij veelen geheel wegviel, (*) en zij die daar tegen ge-

(*) Slechts 12 Leden, zijnde de Heeren BANNIER, VAN LEIJDEN, STEYN PARVÉ, DE LEEUW, REIJNDERS, VAN ROIJEN, APPELIUS, CARSTEN, VAN FOREEST, COSTERUS, MEIJNERS, en

geijverd hadden, zich ſtreelden met het denkbeeld, dat zij zich van de voortduuring hunnes gezachs nog eenen geruimen tijd, immers tot na den bepaalden tijd der Reviſie, zijnde niet voor in het Jaar 1804, konden verzekerd houden, dat echter weldraa geheel anders uitviel, vermits de voorſtanders van eene verbeterde order van zaaken, zoo in het *Uitvoerend Bewind*, als in het *Vertegenwoordigend Ligchaam* zich bevindende, naa weinig tijds het beſluit namen, om, in navolging van het gene in vroeger dagen gebeurt was, de in 1798 onwettig ingevoerde, en alſints gebrekkige Conſtitutie dadelijk te vernietigen, zoo door de *aanbieding van de nieuw ontworpene Staatsregeling aan de Natie, ten einde dezelve goed, of af te keuren*; als door *de ontbinding van de beide Kameren*, naa dat derzelver Leden, geduurende den tijd dat het Conſtitutieplan alomme ter viſie van het Volk voorlag, in hunne werk-

en POMPE VAN MEERDERVOORT, verklaarden zich voor het RAPPORT en PLAN, de overige 50 Leden geheel of gedeeltelijk daar tegen, welker namen hier op te geeven, wij om de beknoptheid in acht te neemen, onnodig keuren, hier alleen bijvoegende, dat uit dien hoofde de zaak niet in deliberatie kwam bij de Leden van de Tweede Kamer.

Digitized by Google

werkzaamheden belet werden, door het ſluiten en bezet houden van de beiden Vergaderplaatſen. Gebeurenisſen, die aan de eene zijde onder de *Revolutionairen* wel eene algemeene kreet over de verkrachting van des Volks eeuwige en onvervreemdbaare Rechten; over de aanſtaande wederinvoering van een Aristocratisch dwangjuk; en over het totaal verlies van de in 1795 verworvene Vrijheid in den Lande deedt opgaan; maar die aan den anderen kant bij alle *gematigd denkenden*, die omtrent het belang des Vaderlands niet onverſchillig dachten, als betamelijk en noodzaaklijk beſchonwd werden, dewijl de eerstgenoemden, trotsch geworden zijnde op den ſchijnbaar behaalden triumph, zich de ſtoutſte ſtappen veroorloofden, zoo tegen het *Uitvoerend Bewind*, als tegen die *Repræſentanten*, welken zich als Voorſtanders van een meer gematigd Beſtuur hadden kenbaar gemaakt, Laaten wij, alvorens te verhalen, op welk eene wijze het belangrijk werk van de dadelijke vernietiging der oude, en de invoering eener nieuwe Staatsregeling ten uitvoer gebragt werdt, door eenige weinige ſtaalen te zien geeven, tot welk eenen hoogen graad de Verdeeldheden en Partijſchappen, door veelen, bij het vermeerderen der verwar-

rin-

ringen opgedreven werden, derwijze, dat 'er voor eene volſtrekte Regeeringloosheid te duchten was, die aan alle weldenkenden geene keuze overliet, om dadelijk de hand te ſlaan aan de redding van het zuchtend Vaderland.

En dan bepaald zich onze beſchouwing al aanſtonds op den vinnigen aanval, die de Leden des *Uitvoerenden Bewinds* ondervinden moesten, van de *Finantieele Commisſie* der Vertegenwoordigende Vergadering, bij gelegenheid dat 'er, volgends des Bewinds voordracht, diende gezorgd te worden voor de *Staatsbehoeften van het Jaar* 1801, waartoe berekend werdt nodig te zijn, en ook ingewilligd werdt, niet minder dan de enorme ſchat van *f* 71,345,913: 15: 6. Waar uit voor den minkundigſten Ingezeten duidelijk bleek, dat 'er ook nu, even als in de vorige jaren, wederom een *te kort van omtrent de* 40 MILLIOENEN GULDENS *aan de gewone Inkomſten aanwezig was*, die door buitengewoone Geldheffingen zouden moeten gevonden worden. (*) Eene omſtandigheid, die nu

(*) Wanneer wij ons herinneren wat wij in het voorgaande Boek gezegd, en met daadzaaken bewezen hebben, aangaande de onverantwoordelijke ruimſchotigheid der *Vertegenwoordigende Vergadering*, in het berekenen

Digitized by Google

nu bij wijze van repreſaille, over des Bewinds voordragt tot het Revideeren der Staatsregeling

van de Staatsuitgaven, zoo door het bepalen van nooitgehoorde Tractementen aan een Legioen van hoogere en lagere Amptenaaren, als door het creëeren van nieuwe Ampten en Beneficien; en wanneer men als dan daar bij in aanmerking neemt, dat zij telken jaare op de plechtigſte wijze beloofden, dat 'er in het vervolg meerder bezuiniging zou ingevoerd worden, wie moet zich dan niet verbazen, dat even die zelfde Lieden, die hun Conſent tot de Petitie in 1801 gaven, en zich nach: en dag vermoeiden, in het uitdenken van middelen, om het zinkend Schip van Staat door buitengewoonen Geldheſſingen boven water te houden, de Natie in den waan wilden brengen, als werdt dat alles veroorzaakt door het *Uitvoerend Bewind*, dat, wel is waar de hoegrootheid der benodigde ſchat raamen en opgeven moest; maar die met dat alles geen eene Post opgaf, dan die bevorens door de Repræſentanten bepaald en gedecreteerd was? Zoo 'er derhalven verſpilling en ontrouw in het beſtuur der Finantiën was, (en wie kon daar twijffelen?) dan was het de ongerijmdheid zelve, om zulks buiten de Leden van de *Vertegenwoordigende Vergadering* te zoeken, daar derzelver handelingen dag op dag bewijzen opleverden, dat zij de Lieden waren, die geene de minſte zwarigheid maakten aanzienelijke *Tractementen*, *Gratificatiën*, *Uitkeeringen*, *Dedommagementen*, *Schaêvergoedingen*, en wat niet al meerder? te accordeeren, zelfs in veele gevallen, aan de onwaardigſte Sujetten, en tegen het Advis van het *Uitvoerend Bewind*, dat veeltijds op veele verzoeken van dien aart zeer ongunſtig rapporteerde, en niet zel-

Digitized by Google

ling, bij ſommigen bijzonder te baate genomen werdt, om de Directie van de Leden des *Uitvoe-*

zelden bij zulke gelegenheden op het in acht neemen van bezuiniging aandrong? — Dan, men had 'er eene ooren naa, en dus ontbrak 'er Jaar op Jaar een ſchat van *plus minus* 40 MILLIOENEN, zelfs voor 1801, ondanks het Vaderland, ſints den aftocht der *Anglo-Ruſſen* van de onheilen des Oorlogs *op eigen grond* bevrijd bleef, iets waaraan men in de voorgaande Jaaren, het ontzettend *Deficit* tuſſchen de gewoone Inkomſten, en de benodigde Uitgaven toeſchreef, zoo dikwils men de Natie eene belasting op de *Bezittingen* of *Inkomſten* op den nek leide. Was het wonder, dat het Jaar op Jaar vragen om zulk eenen verbazenden ſchat, een algemeen gemor onder alle ſtanden veroorzaakte, en elk verwonderd vraagen deedt, *waar blijft het geld*? Want daar men in de Nieuwspapieren ſleents het montant van het benodigde, *onder zekere algemeene Sommen of Reſpecten* te lezen gaf, zoo bleef het algemeen volſtrekt onkundig, tot welke eindens het gevraagde dienen moest, En dit bleef zelfs het geval, bij hun die in de gelegenheid waren, om de *uitgewerkte Petitien* onder het oog te krijgen, waarin veelal de grootſte ſommen *bij Calculatie* uitgetrokken waren, terwijl elk nadenkend Liefhebber van het Vaderland de hairen van ſchrik te berge rees, over de enorme ſchatten, die hij daar in, voor vast bepaalde, en volgens decreten toegelegde Tractementen, aan ontelbaar veele Amptenaaren aantrof. Eene gewoonte, die ſints het Jaar 1795 was ingevoerd, en ondanks de onderſcheine *Revolutien in de Revolutie*, en niettegenſtaande het Land onder den last der ſchulden verzonk, aan den

gang

voerenden Bewinds, als oneerlijk en onverantwoordelijk uit te krijten, dewijl zij tot nog toe geene volledige verantwoording gedaan hadden van de ſommen in 1798 en 1799 bij hen uit de Nationaale kas ontfangen. Hoe zeer men ſints eenige Jaaren ondervonden had, dat de gewoone Inkomſten van den Staat naauwlijks de helft afwier

gang gehouden werdt. Men zegge niet, dat wij dus ſprekende, ons van een te ſterk Coloriet bedienen, om den ellendigen toeſtand des Vaderlands, in het *zevende Jaar der Bataafſche Vrijheid* aan onze Lezeren te ſchetſen, want als men de *Petitie van* 1801 met aandacht overweegd, dan ziet men daar uit zoo klaar als de Zon op den middag, dat de Leden van de *Vertegenwoordigende Vergadering*, ondanks al hun breed roemen op de onberekenbaare voordeelen van de *Staatsregeling vanden* 23 *April* 1798, het echter in ſpilzucht geen hairbreed toegaven, aan de Ontwerpers en Doordrijvers van dezelve, die echter daarom door den *Generaal* DAENDELS, genoodzaakt werden met ſchande den zetel te ruimen. Wij zullen ter ſtaving van dit gezegde, de *Petitie van* 1801, als de Zwanenzang *van de* (quaſi) *door de vrije keuze des Oppermachtigen Volks, verkorene Repræſentanten*, in eene BIJLAGE te beſchouwen geven, om onze Lezeren als met de hand te doen gevoelen en tasten, hoe gebiedend de noodzaaklijkheid was, om de gebrekkige *Staatsregeling van* 1798 den bodem in te ſlaan, en door eene andere te doen vervangen, waardoor de gegronde vreeze voor eene volſtrekte Regeeringloosheid opgeheven werdt.

Digitized by Google

wierpen van het geene 'er voor de Uitgaven berekend werdt; hoe zeer dien toeſtand, zoo als wij bevorens gezien hebben, tegen zo veele herhaalde waarſchouwingen aan, geene de minſte bezuiniging te weege gebragt hadt; en de plaatshebbende kostbaare Huishouding grootdeels aan het Bewind niet te wijten ware; zoo voer men echter nu daar tegen niet weinig uit, in zoo verre zelfs, dat die van het Bewind zich verplicht vonden, om in eene Misſive aan het *Vertegenwoordigend Ligchaam* gericht, ter hunner verantwoording tegen de aangevoerde beſchuldigingen, in ſubſtantie te declareeren: „ nimmer baarde eenig onbezonnen bedrijf, „ noch zulk eene fijn geſponnen lastering, in het „ gemoed van den onſchuldigen grooter ver„ ontwaardiging, dan wij gevoelden, bij het „ leezen van het Rapport van de Gecommit„ teerden tot de Finantieele Zaaken, daar wij „ ons in hetzelve vonden afgeſchilderd, niet „ ſlechts als weinig medewerkende tot handha„ ving uwer gedecreteerde maatregelen, maar „ inzonderheid als ons ſchuldig makende aan „ plichtverzuim, in het niet doen van Reke„ ning en Verantwoording der ſommen, door „ ons in de Jaaren 1798 en 1799 uit de Natio„ naale kas ontfangen en uitgegeven, en dat „ wel

Digitized by Google

„ wel op een trant, dat de minkundige Ingeze-
„ ten daar uit moet opmaken, *dat wij niet min-*
„ *der dan* TWINTIG MILLIOENEN *ſchats*
„ *hadden uitgegeven, welken wij onvermogend,*
„ *of althans onwillig waren, aan Ulieden te*
„ *verantwoorden.* Met dit alles, zouden wij
„ die verwondering en verontwaardiging even
„ gelijk in andere gevallen, binnen onze Ver-
„ gadering geſmoord, of aan enkele Leden
„ van Uwe Vergadering beſcheiden te kennen
„ gegeven hebben, zoo ſlechts de Ingezetenen
„ tevens uit dat Rapport hadden kunnen lee-
„ ren, dat het Uitvoerend Bewind, behalven
„ een bepaalde ſom tot geheime Staatsuitga-
„ ven beſtemd, geenerhande beheering van Pen-
„ ningen heeft, of eenige ordonnantie van uit-
„ gaven ſlaat: Jaa, dat 'er geenerhande uitgave
„ van 's Lands Penningen geſchied of geleden
„ wordt, ten zij dezelve alvorens bij de Natio-
„ naale Rekenkamer is nagezien en goedge-
„ keurd, als overeenkomende met het gedragen
„ conſent en de orders van den Lande. — In
„ één woord: Indien de Ingezeten 'er uit had
„ kunnen zien, dat wij van geene verſpilling of
„ tot eigen nutsverteering van 's Lands penning-
„ gen wierden beſchuldigd: maar alleen van Ulie-
„ den verſchilden, over de wijze waarop Gijlie-

„ den

Digitized by Google

„ den oordeelt, dat aan het 219 Artijkel der
„ Staatsregeling behoord te worden voldaan.
„ Maar daar het tegengeſtelde van dit alles plaats
„ heeft, en het voorſchreven Rapport geene
„ andere uitwerking bij de minkundige Inge-
„ zetenen heeft kunnen hebben, dan hen meer
„ en meer angstvallig te maaken, over het wel
„ beſteden der zoo zuur opgebragte ſchatten;
„ der kwaadwilligheid nieuwe ſtof te verſchaf-
„ fen, om het noodzaaklijk vertrouwen op het
„ Gouvernement den bodem in te ſlaan; aan
„ Tweedracht en Partijſchappen voedſel te gee-
„ ven; en de vorige order van zaaken (name-
„ lijk een Revolutionair Schrikbewind) te doen
„ wederkeeren; — nu wordt het onze plicht
„ Ulieden even openlijk als onbewimpeld onze
„ gevoeligheid te toonen, en door eenen getrou-
„ wen voordracht van den ſtaat des geſchils en
„ van het gebeurde in dezen, bij uwe Vergade-
„ ring zoo wel, als bij 's Lands Ingezetenen,
„ ons eene volkomene voldoening over de aan-
„ getijgde beſchuldiging te verſchaffen." Zoo
als zij dan ook deden in een uitvoerig betoog,
dat wij hier, uit hoofde van deszelfs uitge-
breidheid geene plaats kunnen inruimen, maar
dat aan elken onbevooroordeelden Lezer van
hetzelve, ten overvloede doet zien, dat de

Twee-

Digitized by Google

Tweedracht heerschte, en het Wantrouwen tusschen de *Uitvoerende* en *Wetgeevende Machten* tot eene ontzettende hoogte gestegen was, derwijze, dat de eene aan de andere de schandelijkste plichtverzuimingen te laste lag, terwijl al vast de uitgeputte schatkist van den Staat ledig bleef. Was het wonder, dat eerlijke en zich van geene misdaad bewust zijnde Repræsentanten wars werden van het Bestuur? Hadden zij, die volgens de Staatsregeling aftreden moesten, geene redenen om zich te verheugen, dat zij tot hunne Huisgezinnen en bedrijven terug keerende, zich welhaast van zoo veele onaangenaamheden ontheven zouden zien, en het onwrikbaar besluit namen, om ingevalle zij wederom door éene gebrekkige, en bijna tot niet gelopene zogenaamde Volksstem, wederom tot den dienst des Vaderlands gekozen werden, (zoo als doorgaans het geval was) dat zij zich alsdan volstrekt daartoe niet zouden bewegen laten, al ware het dan ook, dat hun deze weigering op het verlies van hun stemrecht en andere burgerlijke voorrechten, bij de Staatsregeling bepaald en vastgesteld, zoude te staan komen? Dat dit laatste geval, ten aanzien van zeer respectable en kundige Repræsentanten, bij gelegenheid van de Jaarlijksche aftreding der Leden werkelijk plaats had, en als

eene

Digitized by Google

eene van de laatſte werkzaamheden der Vertegenwoordigende Vergadering zij aan te merken, leerde de ervaring, en willen wij nu hier kortelijk opgeven, dewijl uit de conſtante weigering van eenige wederom op nieuws verkorene Repræſentanten, en hunne daarop gevolgde ontzetting van het Stemrecht, op de duidelijkſte wijze bleek, dat de invoering van eene nieuwe order van zaaken, hoe eerder hoe beter behoorde volvoerd te worden.

Zoo als wij ſtraks reeds begonden te zeggen, de deerlijk verwarde toeſtand des Lands, had benevens veele en verſcheidene onheilen van de grootſte aangelegenheid, ook onder anderen dit wezenlijk nadeel ten gevolge, dat veelen van de voornaamſte en kundigſte Stemgerechtigden, moedeloos werden over den veegen toeſtand waarin zij het Vaderland gedompeld zagen, door de aanhoudende verdeeldheden onder de Beſtuurderen, en veeler nalatigheid, om ingevolge hunne duure verplichting, de in 1798 ingevoerde Conſtitutie in het geheel, of de onderſcheidene deelen derzelver in het bijzonder op eenen vasten en geregelden voet te brengen en te vestigen, en van hier dat zij zich langs hoe meer onthielden om in de Grondvergaderingen op te komen, welken bijna tot

geene andere werkzaamheden bijeengeroepen werden, dan om *Kiezers* te benoemen wanneer 'er nieuwe Repræsentanten voor zeker District of Districten moesten verkozen worden. Dit verval in de Grondvergaderingen was sints eenigen tijd zoo groot, dat in verre weg de meeste Vergaderplaatsen, naauwlijks zoo veele Stemgerechtigden opkwamen, dat men de Bestuurderen derzelver, voorzien met de bij het Reglement bepaalde vereischten uit de præsenten benoemen kon: jaa zelfs ontbreekt het niet aan voorbeelden, dat men in veele Vergaderplaatsen, bij gebrek van opkomende Leden *niets kon uitrichten.* Behoeven wij hier te doen opmerken, dat uit hoofde van dit algemeen verloop, de *Kiezersvergaderingen* veelal bestonden uit Lieden die volstrekt onkundig waren, niet alleen ten opzichte van de vereischten in eenen rechtschapen Volksrepræsentant onontbeerlijk; maar zelfs van zodanige Ingezetenen, als volgens de Staatsregeling tot de bekleding van dien belangvollen post alleen admissibel verklaard waren? Het is wel zoo, dat volgens de wet de wijze waarop men te werk gaan moest, aan de præsente Stemmers herinnert werdt, maar wat nut kon zulks stichten, daar den Letter van het Reglement door de meesten niet begre-

grepen, veel, min in acht genomen konde worden? En wat de Kiezers betrof, daar veelen van dezelven al veeltijds, zoo door de ongewoonheid des werks, als door het gemis van behoorlijke menschkunde, zich in verlegenheid bevonden wie zij kiezen zouden, zoo bepaalde zich de keuze eenvoudig tot denzelfden persoon die volgens het Reglement aftreden moest, die alsdan wederom 3 Jaaren aan het Bestuur kwam. Een uitkomst, die zeer dikwijls plaats had, en het natuurlijk gevolg was van de gebrekkige Constitutie, dewijl men daarin, het zij dan bij toeval of met opzet en oogmerk, verzuimd had te bepaalen, *dat de aftredende Leden niet weder verkiesbaar waren, dan naa 2 of 3 Jaaren buiten functie geweest te zijn.* Dat zulk een vernieuwde keuze of continuatie in de Repræsentative kwaliteit, zeer welkoom was bij zoodanige Repræsentanten, die om des voordeels en der hooge Tractementen wille, sints de Revolutie in eene of andere post werkzaam gebleven waren, en uit dien hoofde bij het regeeren eene goede rekening maakten; en dat zij zich al zeer geredelijk de vernieuwde keuze lieten welgevallen, laat zich zonder onze aanmerking gereedelijk vatten. Dan dit was het geval niet bij andere belangelooze en kun-

Digitized by Google

dige mannen, die in vroeger tijden, hunnes ondanks, tot Repræsentanten verkoren waren geworden, en zich dien moeijelijken post hadden laaten welgevallen, alleen in de hoope, dat wanneer zij volgens de Staatsregeling, 1, 2, of 3 Jaaren gediend hadden, zij als dan wederom tot den kring van hunne Familien en gewoone zaaken zouden kunnen terugkeeren: want de vernieuwde keuze verijdelde alsdan hunne uitzichten, en 'er bleef hun geene andere keuze over, dan om wederom van nieuws den last op zich te neemen, of alle mooglijke middelen in het werk te ſtellen, om hun ontſlag van de Wetgeevende Vergadering te obtineeren, ten welken einde, bij veelen *Ligchaamsgebreken*, *Ouderdom*, *talrijk Huisgezin*, *uitgebreid Handelbedrijf*, en andere ſoortgelijke redenen werden aangevoerd, die duidelijk deden zien, dat de Verzoekers niets vuriger begeerden, dan zich ontheven te zien van een Bewind, waarin zij geen nut voor de Natie bewerken konden. Meerder en dringender aanzoeken om van de vernieuwde keuzen ontheven te worden, vonden nimmer meerder plaats dan in het tijdvak dat wij thans behandelen, daar ingevolge de Staatsregeling, met den 31 *Julij* 1801, het derde gedeelte der Repræſentanten af-

aftreden, en door anderen moest vervangen worden: want daar verſcheidene van dezelven den loop van zaaken wars geworden zijnde, wederom op nieuws gecontinueert werden, zo ſpanden zij alle zeilen bij, om zich van dien last ontheven te zien, bij welke gelegenheid zich de meesten van de zoo even genoemde excuſen bedienden, doch veelal vruchteloos, dewijl die bij de Vergadering in geene aanmerking genomen werden, *De meesten* zeggen wij en zoo wij vertrouwen op goeden grond, dewijl het te dien tijde niet mangelde aan de zodanigen, die 'er geen geheim van maakten, dat zij niet langer begeerden te blijven continueeren, zoo lang 'er door het aan de hand houden van de tegenwoordige Staatsregeling, geene dadelijke middelen tot herſtel van het zuchtend Vaderland bewerkſtelligd werden. Cordater en onbewimpelder kon dit niet geſchieden dan door de Heeren Mr. M. C. VAN HALL, en Mr. C. VAN LENNEP, die beiden wegens het Diſtrict *Amſterdam* van nieuws verkoren geworden, en zich daar tegen zeer ernſtig hooren lieten, daar de eerstgenoemde, naa vooraf zijne bezwaren wegens zijn talrijk Huisgezin, en zijne zoo veele gedaane opofferingen ten beste van de algemeene belangen aangevoerd te hebben, verklaar-

Digitized by Google

de van begrip te zijn, „ *dat Hij door geene* „ *nieuwe opofferingen zijn Vaderland onaf-* „ *hangelijk en gelukkig maaken kon:*" zich „ *verder beroepende op de Staatsregeling, wel-* „ *ke bepaalde, dat jaarlijks een derde gedeelte* „ *der Leden door een even gelijk getal* NIEU- „ WE LEDEN *moest vervangen worden.*" En wat de Heer VAN LENNEP betreft, deze kwam niet minder onbeschroomd voor zijne eerlijke denkwijze uit, toen Hij tot aandrang van zijn verzoek om ontslag zich dus in substantie hooren liet. „ *Dat Hij reeds bij de vorige op* „ *Hem gevallene keuze, alles hadt aange-* „ *wend, om van het Zittingneemen ver-* „ *schoond te worden, dat hij echter daarin niet* „ *hebbende mogen slagen, zitting genomen* „ *hadt, in het vooruitzicht, dat geduurende* „ *de tijd zijner Sesie, de wankelbaare staat* „ *van 's Volks Geluk, door eene goede Constitu-* „ *tie gevestigd; de Partijschappen en Verdeeld-* „ *heden gesmoord; en de Vrede in Europa al-* „ *gemeen hersteld zoude geweest zijn. — Was* „ *het geluk des Volks* (dus vroeg hij) *door de* „ *tegenwoordige Constitutie, ik zal niet zeggen* „ GEVESTIGD, *maar voor het minste eenig-* „ *sints vermeerderd? Zoo jaa? van waar dan* „ *die algemeene ontevredenheid, onder genoeg-*

saam

Digitized by Google

„ *ſaam allerlei clasſen en ſtanden van men-*
„ *ſchen? De Conſtitutie is gebrekkig in veele*
„ *opzichten; in de applicatie onuitvoerlijk; en*
„ *ſommmige Articulen der Grondbeginſelen zijn*
„ *ſtrijdig met elkanderen. Hij moest zich be-*
„ *klagen over de malverſatien die hier en daar*
„ *plaats hadden: ook over het menigvuldig ver-*
„ *lenen van Surcheançes en Gratiën, in zom-*
„ *mige gevallen tegen het ongunstig advijs van*
„ *den Rechter aan, waardoor de hoop op ſtraf-*
„ *feloosheid wegens gepleegde misdaden wierdt*
„ *aangevuurd.* (*) *Scheiſende eindelijk, met de le-*

(*) Het lijdt bij ons geene bedenking om als zeker te ſtellen, dat de Heer VAN LENNEP dus ſprekende, het oog had op de handelwijze die door de meerderheid der Vertegenwoordigende Vergadering, gehouden was, ten aanziene van JAN EYKENBROEK, *en zijne medecompliçes*, dezelven *tegen het Advis van den Rechter* vrijſtellende niet alleen van alle zoo zeer verdiende ſtraffen, maar ook van de kosten op hun Proçes gevallen, zoo als wij hier boven *Bladz.* 176 *en vervolgens* verhaald hebben. Eene dispoſitie, die op den 1 *September*, door eene van ſoortgelijken aart gevolgd werdt, ter vrijſtelling van twee Delinquanten, genaamd J. E. RATHKE en J. G. PAPO, gefungeerd hebbende, als *Leden van het Committé van Adminiſtratie der Franſche Troupes in Soldij van den Lande.* Twee Sujetten die zich in de waarneeming van hunne posten, op eene oneerlijke wijze gedragen hadden, in zoo verre zelfs,

„ *levendigſte trekken af, de ſteedsvoortduurende*
„ *onzekerheid van alle zaaken van Vrede of*
„ *Oorlog, in den rampvollen toeſtand waarin*
„ *het Vaderland zich bevondt: alle redenen,*
„ *die Hem zoo belangrijk en gewichtig voor-*
„ *kwamen, om op zijn ontſlag als Repræſentant*
„ *te blijven aandringen.*" Dan, hoe wettig en billijk deze bezwaren ook mogten zijn, het baatte luttel: de Vergadering niet gezind om aan dezelve eenig gehoor te geven, bleef onver-

dat zij zich met een ſom van f 12,638: — *uit de kas van dat Comitté verrijkt hadden.* Gezwegen van nog andere ſtukken die zij bedreven hadden, *al waarom zij bij Sententie van het Hof van Holland inhabiel verklaard werden*, en voorts gecondemneerd, *tot reſtitutie van het geroofde geld, en eene verbanning van* 3 *en* 10 *Jaaren, uit Holland, Zeeland, en Utrecht.* Hoe gematigd en genadig deze opgelegde ſtraffe ook zijn mogte, de meerderheid der Vergadering vondt echter in hare wijsheid goed, om het Hof te authoriſeeren, *om de beide Delinquanten, offſchoon door dezelven ook niet mogte zijn voldaan die Geldſommen, tot welks voldoening zij gecondemneerd waren, uit hunne Gevangenis te ontſlaan.* Een beſluit, dat niet dan met den grootſten afkeur vernomen werdt, bij alle eerlijkdenkende Ingezetenen, die van oordeel waren, dat zulke opzettelijke berovers van de Publieke Schatkist, veelen tot een exempel op het allerrigoureuste behoorden geſtraft te worden, temeer, daar men daaglijksch van diergelijke ſchelmſtukken en dieverijen bericht ontfing.

Digitized by Google

verbiddelijk; waardoor ſommigen, en wel de Heeren M. C. VAN HALL, en PIETER KOPS *Goedſchalkszoon*, ondanks hunne Talenten en aanzienelijke betrekkingen in de Maatſchappij, van hun *Stemrecht* ontzet werden, terwijl anderen, uit vreze voor het verlies hunner Burgerlijke voorrechten, hunnes ondanks zitting namen, welligt in de zekere verwachting zijnde, dat het ſlechts weinig tijds duuren zoude, dat het waggelend Staatsgebouw in duigen ſpatten zou, en door een ander vervangen worden, zoo als dan ook werkelijk gebeurde op den 16 *September*, de dag, waarop de Leden van het *Uitvoerend Bewind*, (immers *drie van dezelven*, hebbende de Heeren VAN SWINDEN en ERMERINS daar tegen geprotesteerd) door eenen cordaaten ſtap een einde aan het werk maakten, door het inzenden van eene MISSIVE, ten geleide van een nieuw ontworpen CONSTITUTIEPLAN, en eene PROCLAMATIE *aan de Natie*, ten fine het Plan in werking te brengen, en tevens ter justificatie van hunne verrichtingen tot redding van den Staat. Eene gebeurenis, die eene ongemeene ſenſatie bij veelen Repræſentanten verwekte, en niet minder verſchillende vernomen en beoordeeld werdt door de verdeelde Ingezetenen, waarom wij

de wijze waarop dit toeging en volvoerd wierdt; kortelijk vermelden willen, waar mede wij eene voegzaame gelegenheid vinden zullen om dit XXVIII *Boek* te beſluiten.

Niets valt (onzes inziens) aan den opmerkzamen beſchouwer van de gewichtige Staatsomwentelingen, in veele Rijken en Staaten in de laatstverlopene Jaaren voorgevallen, gereeder in het oog, dan dat zij die zich op den eerſten voorgrond derzelver plaatſten, en de eerſte ſtappen tot eene verandering ondernamen, (zelfs dan wanneer de omſtandigheden eenen manmoedigen en cordaten ſtap dringend gebieden, en 'er buiten dat geen herſtel te bewerken was,) zich blootſtelden aan de naſpraak van hun, die bij de verandering geene rekening maakten, en uit dien hoofde der zoodaniger bedrijven uitkreten voor uſurpatie en publiek geweld. Dit het geval geweest zijnde in alle Landen, waarin eene geheele verandering in den ouden Regeeringsvorm bewerkt is geworden, was 'er natuurlijker wijze ook hier te Lande niets anders te verwachten, naa dat in den aanvang des Jaars 1795 de oude Regeerwijze plotſelijk vernietigd, en in de grootſte overhaasting, vergezeld door de geweldigſte handelingen, eene andere wending aan het Beſtuur der algemeene

zaa-

Digitized by Google

zaken was gegeven geworden, waarvan de ſchadelijkheid en onbeſtaanbaarheid zich weldra van alle kanten gevoelen deedt. Dat het beſluiten tot, en het dadelijk bewerkſtelligen van eene krachtdadige en belangelooze poging ter redding van een Volk, dat op eene zichtbaare wijze gebukt gaat onder het dwangjuk van intriguanten, op zich zelven, en in het afgetrokkene beſchouwd, loffelijk en prijswaardig verdiend geheten te worden; en dat de zodanigen op den eernaam van *Redders van den Staat* eene wettige aanſpraak hebben, zal niet wel in twijffel getrokken worden bij allen, die zich overtuigd houden van deze oude waarheid, *dat het heil des Volks de hoogſte Wet zij.* Dan, dit belet echter niet, dat door anderen, die over dat onderwerp geheel anders denken, die bij de voortduuring dier misbruiken hun belang bejagen, der zodaniger gedrag met de zwartſte verwen wordt afgemaald, iets, dat den *Generaal* DAENDELS in den hoogſten graad ten jaare 1798 ondervonden had. Want hoe loffelijk en prijswaardig, de door Hem toen bewerkſtelligde omkeering van den Throon des gewelds, (door het *ondeugend Driemanſchap* opgericht,) ook zijn mogt; en hoe zeer die daad bij al wat eerlijk dacht met de hartelijkſte toe-

jui-

Digitized by Google

juiching werd goedgekeurt; het mangelde hem niet aan vijanden, die hem zulks zeer euvel duidden, en als ſtrijdig met zijne grondbeginſelen aanmerkten. Dan, Hij wist zich boven alles te verheffen, en de erkentenis van alle weldenkenden, ſtrekte in vervolg van tijd aan Hem tot eene geëvenredigde belooning. Dit het geval zijnde, dan vermeenen wij op goeden grond te mogen vastſtellen en aanneemen, dat even die zelfde gevoelens die DAENDELS koesterde, de drie Leden van het *Uitvoerend Bewind* bezielden, toen zij, gezien hebbende, welk een ongunſtig onthaal, hunnen gedanen ſtap tot eene *vervroegde Conſtitutioneele herziening van de Staatsregeling*, bij de Vertegenwoordigende Vergadering, ontfangen had; dat zij, ziende hoe zeer de meerderheid ſteeds bedacht bleef, om uit de verwarringen hun eigen voordeel te bejagen, het cordaat beſluit namen, om, in navolging van het geen in 1798 gebeurd was, door eene min of meer *Inconſtitutioneele maatregel*, dadelijk ten uitvoer te brengen, dat geene, hetwelk hun (quaſi) *op eene Conſtitutioneele wijze* was betwist geworden. Immers, dit bleek op den gemelden 16 *September*, toen zij eene Misſive aan het Vertegenwoordigend Ligchaam deden toekomen, waarin zij hoofdzaak-

zaaklijk te kennen gaven, „ *beſloten te hebben,*
„ *een geheel nieuw Ontwerp van Staatsrege-*
„ *ling, ter goed of afkeuring aan den Volke*
„ *voor te dragen, ten einde de wil van de ge-*
„ *heele Natie omtrent hetzelve te verneemen,*
„ *en zulks bij eene Proclamatie, waarvan zij*
„ *een Exemplaar overlegden, in vertrouwen,*
„ *dat de Vergadering haare goedkeuring over*
„ *dien ſtap wel zoude willen doen blijken, door*
„ *het een en ander aan te neemen voor Notifi-*
„ *catie.* &c. Laaten wij dat belangrijk ſtuk, waar in den toenmaligen beroerden en ellendigen toeſtand des Vaderlands met de levendigſte verwen ſtaat afgemaald, hier voor een groot gedeelte te lezen geeven, ten einde onze Lezeren te doen gevoelen en tasten, tot welk eene hoogte 's Lands rampen geſtegen waren, en hoe noodzaaklijk het ware, om eensſlags de bron te ſtoppen waar uit dezelven voortvloeiden. Dus luidde dat belangrijk ſtuk, ter verdediging van dezen allergewichtigſten en beſliſſenden ſtap:

„ BATAVEN! Was 'er immer een tijdſtip,
„ waar in bijzonder belang ter zijde geſteld;
„ vooroordeel beſtreden; driften bekoeld; Par-
„ tijſchappen geſmoord; en waarin alleen ge-
„ luisterd moet worden naar de ſtemme der

„ waar-

„ waarheid, naar het gene Plicht, Vaderlands
„ liefde, en Ondervinding U uit eenen mond
„ toeroepen, het is het tegenwoordige tijdſtip,
„ waarin wij u rekenſchap zullen geeven van
„ bedoelingen en beraadſlagingen, welke tot
„ uwe tederſte belangen betrekkelijk, ſints
„ eenen geruimen tijd, onze hoofden en harten
„ vervulden, en welken niets minder ten oog-
„ merk hadden, dan om eene orde van zaaken
„ in ons Vaderland gevestigd te zien, waar
„ door het voorledene in den ſtroom van ge-
„ beurenisſen en uitkomſten verzwolgen; een
„ aangenaam vooruitzicht voor de toekomst
„ geopend; en eene vereeniging van werkzaam-
„ heid en uitzichten zou kunnen daargeſteld
„ worden, en welken tevens de uitgedrukte
„ wil van allen zij."

„ De inwendige Staat en Staatkundige be-
„ trekkingen van ons Vaderland; de Politieke
„ geſteldheid van Europa; en de gezindheid
„ der Buitenlandſche Mogendheden jegens ons
„ Gemeenebest, ſchenen om ſtrijd onze be-
„ kommering tot zich te trekken, onzen ijver
„ aan te vuuren, onzen arbeid te onderſteunen,
„ en onze pogingen reeds bij voorraad met
„ hunnen uitſlag te bekronen! En wie is 'er,
„ die in ſtilte, en met de bedaardheid van den

„ Ne-

Digitized by Google

„ Nederlander, den gang der zaaken heeft ga-
„ degeslagen, en niet overal waar hij zijne
„ oogen wendde, de sporen heeft aangetroffen
„ van verdeeldheid, ontevredenheid, en zucht
„ naar verandering? En dat bij een Volk, uit
„ deszelfs aart zoo gehecht aan het oude, zoo
„ zeer afkeerig van alle nieuwigheid, en het
„ welk zich daarom alleen, door andere Vol-
„ ken in sommige opzichten heeft kunnen laten
„ voorbij streven, om dat het nimmer aan eene
„ betere toekomst, hoe hoog dan ook ge-
„ roemd, boven de tegenwoordige gebrekkige,
„ de voorkeur kon geeven. — Maar zal deze
„ geestgesteldheid, hoe oneigen anders aan de
„ Bataafsche Natie, ons wel behoeven te ver-
„ wonderen, wanneer wij van de uitwerkselen
„ tot de oorzaken opklimmende, in onze ge-
„ dachten terug roepen, alles wat het Bataaf-
„ sche Volk geduurende de 6 laatste jaaren
„ overgekomen, door hetzelve geleden, ge-
„ daan, en bestreden is? Of heeft dat Volk,
„ door inwendige verdeeldheden verscheurd,
„ bedreigd, en aangevallen, door alle de gevа-
„ ren en gevolgen daaruit ontsproten, niet nog
„ bovendien zijne geldmiddelen door eenen
„ kostbaaren Oorlog zien verslinden; zijnen
„ Handel vernield; de bronnen van zijn bestaan

„ en

„ en welvaart opgedroogd; het meerderdeel
„ zijner Buitenlandsche Bezittingen weggeno-
„ men; zijne Tochten en Onderneemingen ter
„ Zee mislukt; en zijne kostbaare kielen ten
„ prooi des Vijands zien worden? En heeft
„ desniettegenstaande dat zelve Volk, de Zamel-
„ penningen welke de algemeenen nood hem
„ heeft afgeperst, uit het diep der beurse niet
„ geduldig opgebragt? Heeft niet dat Volk,
„ tot verbazing van Europa, dat alles doorge-
„ worsteld, alleen in het vooruitzicht om van
„ het juk van eenen enkelen of van sommi-
„ gen ontslagen, eenmaal wederom een plaats
„ te bekleden onder de Volken van Europa,
„ en, als voorheen, door liefde tot Vrijheid,
„ orde, en naauwgezetheid, het voorbeeld zoo
„ wel als het voorwerp van naarijver voor
„ anderen te kunnen zijn?" (*)

„ Wel

(*) Hoe veel waarheid 'er ook in dit gedeelte der Proclamatie, betreffende de veele opofferingen van de schatten des Volks, en het taai geduld waarmede zulks verricht geworden was, moge opgesloten zijn, de conclusie die het Bewind daar uit afleidde, was niet wettig, bij allen die zich met den toedracht der gebeurenissen, *zoo* VOOR, *als* TEN TIJDE VAN DE REVOLUTIE, *en* VERSCHEIDENE JAAREN DAARNAA bekend gemaakt hadden. Het is zoo, en dat kan niet wo-

„ Wel verre echter, dat de uitkomst aan de
„ verwachting hebbe beantwoord. Wel verre,
„ dat wij aan het einde van den ſtrijd, met
„ zoo veel geduld en ſtandvastigheid doorgeſtre-
„ den, eene Staatsregeling hebben zien daar-
„ ſtellen en invoeren, welke met den aart en
„ geſteldheid van zaaken, met de plaatſelijke
„ ligging onzes Vaderlands, en met de ver-
„ ſchil-

wederſproken worden, dat men de Revolutie aanving, met breed optegeeven van de ongekende voordeelen die dezelve zoude aanbrengen; en met verzekering, dat men als dan ontheven zou worden van een ondraaglijk Slaavenjuk, waaronder men zich gedrukt waande: maar welk verſtandig en belangeloos Vaderlander ontdekte niet in dit alles een opzettelijk bedrog, alleen uitgedacht door ſommigen, *die door verandering hun eigen voordeel op het oog hadden*? Dat de Natie bij het gedurig opbrengen van hare ſchatten, *zich van de verſchijning der Gulde Eeuw verzekerd hieldt, en daarom vrijwillig diep in de beurſe taſtte*, is eene onwaarheid! Het Volk deedt zulks *morrend* en *vloekend*, gedreven door de vrees voor de *Commiſſiën van Onderzoek; Perſoneele Gijzeling; zwaare Boeten*; en andere dwangmiddelen. Men houde ons deze aanmerking ten goede. Meer overeenkomſtig met de waarheid is het geene hier op volgt, en daarom de opmerkzaamheid van den Lezer te meerder vereiſcht, dewijl het Bewind dus ſprekende, het zegel der waarheid drukt, op alles wat wij in den loop *dezer Geſchiedeniſſe* over de onwettige invoering der *Staatsregelingen* gezegd hebben.

„ ſchillende zeden onzer Medeburgeren over-
„ eenkomſtig, de rust, de eensgezindheid, en
„ het geluk van allen bevorderen kon; zoo za-
„ gen wij integendeel, den Vaderlandſchen grond
„ het toneel worden waarop menſchelijke drif-
„ ten hartstochten en bedoelingen de ontzet-
„ tendſte rollen hebben geſpeeld! — Wij za-
„ gen Burgers tegen Burgers opgehitst, over
„ hunne innerlijke waarde en oogmerken on-
„ derling de meest gewaagde oordeelen vellen:
„ Haat en Nijd de plaats van voorlichting en
„ onderwijs vervangen! En over het geen tot
„ heil des Vaderlands moest gehouden worden,
„ oppermachtig beſliſſen! De Raadplegingen
„ van de hoogſte Vergaderingen des Lands
„ over de meest aangelegendſte belangen van
„ den Staat, (in plaats van tot een geregeld en
„ beſlisſend einde te geraken,) zagen wij nieu-
„ we en rijke bronnen worden van wederom
„ nieuwe twisten en oneenigheden; tot dat ein-
„ delijk *eene Nationaale Vergadering daarge-*
„ *ſteld, naa twee Jaaren beraadſlaagd zon-*
„ *der beſloten te hebben, werdt uit den anderen*
„ *gedreven, op dezelfde onregelmatige wijze*
„ *als waarop dezelve was te ſamen gekomen,*
„ en heeft plaats gemaakt voor een Beſtuur,
„ voor het welk de gelegenheid bewaard
„ ſcheen,

„ ſcheen, om door Rechtvaardigheid, Billijk-
„ heid, en Onzijdigheid, alle Vrienden des Va-
„ derlands onder de vaanen van het Algemeen
„ belang te vereenigen, en eene order van zaa-
„ ken daarteſtellen, welke het Vaderland tegen
„ alle nieuwe ſchokken zoude hebben kunnen
„ behoeden: *doch welke gelegenheid te jammer-*
„ *lijk misbruikt zijnde*, heeft dit de daarſtel-
„ ling en invoering van eene Staatsregeling ten
„ gevolge gehad, welke in derzelver geboorte
„ en uitwerkſelen de kentekenen met zich
„ voerde, van de drift en overhaasting waarme-
„ de dezelve was in de wereld gebragt.

„ Wij vraagen het U MEDEBURGERS! die
„ in beſliſſende omſtandigheden getoond hebt,
„ dat de belangen van het Land uwer inwoning
„ U nog aan het harte lagen! Wij vraagen het
„ U in deze gewichtige oogenblikken: *Is de-*
„ *ze Staatsregeling de Wet welken den ver-*
„ *klaarden wil van allen bevat? Is dezelve*
„ *naar uwen aart, naar uwe behoefte afgemee-*
„ *ten? Kunnen uwe belangen door dezelve naar*
„ *behoren worden behartigd? Of is dezelve*
„ *ſlechts het gewrocht van een Partij, die door*
„ *alle ſpitsvinnigheden van eene beſtleglijke*
„ *Staatkunde, getracht heeft, het beſtuur van*

„ *'s Lands zaaken onder eenen zekeren kring*
„ *van menſchen te bepalen? Onttrekt U deze*
„ *Staatsregeling niet, de kennis en beoordeeling*
„ *van Uwe eigene zaaken, zoo ſtrijdig met*
„ *uwe gewoonten als met uwe geaartheid?*
„ *Ontneemt U dezelve niet dat zelfsbeſtuur,*
„ *hetwelk alleen blijvende drangredenen tot*
„ *naauwgezetheid en ſpaarzaamheid opleveren*
„ *kan? Worden niet alle, zelfs uwe Plaat-*
„ *ſelijke en Huisſelijke belangen en behoeften*
„ *verre van U behandeld, en hebt Gij U niet*
„ *op eenmaal in de noodzaaklijkheid gebragt*
„ *gezien, verre te zoeken, dat elk gewoon is*
„ *bij en omtrent zich te vinden? Is het alge-*
„ *meen Beſtuur dat door deze Staatsregeling is*
„ *daargeſteld in ſtaat, om behalven de groote*
„ *en algemeene betrekkingen des Lands, ook*
„ *nog uwe bijzondere belangen naar behoren*
„ *gade te ſlaan? Zijn zij, waardoor dat Be-*
„ *ſtuur moet worden onderricht en geraden,*
„ *in de mooglijkheid om de zaaken met hunne*
„ *eigene oogen te zien? Of hebben zich de on-*
„ *telbaare punten van onderzoek en beraadſla-*
„ *ging tot zulk een vervaarlijke hoogte op een*
„ *geſtapeld, dat zelfs den kloekſten man den*
„ *moed ontzinkt om dezen ſteilen berg van*

„ *ver-*

Digitized by Google

„ *verre te naderen, veel min, om tegen deze*
„ *ontzachlijke hoogte op te zien, of dien rotſigen*
„ *klip te beſtijgen?*"

Welke geduchte en treurige waarheden liggen in deze vraagen niet opgeſloten! Men herinnere zich wat wij betreffende de wijze van invoering, en de aan de hand houding van de *Staatsregeling* van den 23 April 1798, in de *drie voorgaande Deelen dezes Werks* gezegd hebben, en wie zal als dan dit akelig Tafereel, als met te ſterke coleuren geſchetst kunnen aanmerken? Trouwens, dat hier niets dan *eeuwige Waarheden* gezegd wierden, bleek duidelijk uit de *Gevolgen* welken door zulk een Beſtuur moesten veroorzaakt worden, en die op deze navolgende wijze door het Bewind naar waarheid worden afgeſchetst.

„ Moeten dus niet de eerſte Bedienaars van
„ den Staat, in eene menigte van kostbaare
„ Amptenaaren het middel vinden, om zich te-
„ gen eene geheele overrompeling te beveili-
„ gen, en om ten minſten nog zoo veel te
„ doen, dat eene volkomen ſtilſtand van 's Lands
„ zaaken worde voorgekomen? En kan het dan
„ wel anders, wanneer men den gang der men-
„ ſchelijke zaken onzijdig nagaat, dan dat on-
„ verantwoordelijke Perſonen op de behande-

Digitized by Google

„ ling der publieke zaaken eenen ſchadelijken
„ invloed uitoefenen? Dat deze eerſte Staats-
„ dienaaren langzamerhand en ongevoelig
„ werktuigen kunnen worden, waarvan de
„ eerloosheid en de kwaade trouw hunner
„ ondergeſchikten, ter bereiking van bijzon-
„ dere oogmerken zich kunnen bedienen, en
„ die naar die maate als zij zich op eenigen
„ afſtand bevinden, voor het misbruik van het
„ in hun geſtelde vertrouwen, en de bejaging
„ van misdadige oogmerken, eenen dekmantel
„ kunnen vinden in orders en aanſchrijvingen,
„ welke men op eene onvolkomene aangifte
„ van gedeeltelijk waarachtige daadzaaken,
„ heeft weeten machtig te worden?

„ Dit Tafereel, *Medeburgers!* hoe ontmoe-
„ digend het ook ſchijnen moge, is niet over-
„ dreven, maar de vrucht van eene droevige
„ ondervinding in het vak van Beſtuur meer
„ bepaald aan onze zorg toebetrouwd! Wij
„ zouden onze zucht ter behartiging van uwe
„ belangen verdenken; wij zouden de opge-
„ noemde ſchadelijke uitwerkſelen, die wij
„ daaglijkſch en overal ontmoeten voor her-
„ ſenſchimmen houden, en voor het gewrocht
„ eener overſpannen verbeelding, indien wij
„ ook niet in de beraadſlagingen en beſluiten

„ van

Digitized by Google

„ van het Vertegenwoordigend Ligchaam, ge-
„ lijkſoortige wanſtaltigheden waarnamen, wel-
„ ken wij en den onzen zoo zeer betreuren. —
„ Hoe veele Wetten zijn 'er naa drie jaaren ar-
„ beids nog wel aanwezig, welke als alge-
„ meene voorſchriften van gedrag kunnen wor-
„ den, aangemerkt? Zijn het niet even als zoo
„ veele bijzondere bepalingen in bijzondere ge-
„ vallen, welker getal met de behoeften en
„ bezwaren der Ingezetenen daaglijks toeneemt,
„ en welke de Uitvoerende macht en deszelfs
„ werkzaamheid verlammende, boven dien
„ ieder één met duizeling en verwarring be-
„ dreigen, welke zich Ampts of Plichtshal-
„ ven in de nabijheid van dezen draaikolk wa-
„ gen moet. Laaten wij den gang des werks
„ met onzijdigheid nagaan."

„ Wij behoeven Ulieden ten dien einde
„ ſlechts voor den geest te brengen, *de verſchil-*
„ *lende opinien omtrent verſcheidene Hoofdzaa-*
„ *ken, welken tot het inwerkingbrengen van*
„ *de Staatsregeling hebben behoort.* De ver-
„ ſchillende denkbeelden, welke dienaangaan-
„ de, zoo in de beide Kamers, als tusſchen
„ dezelve onderling hebben plaats gehad: —
„ de menigvuldige Rapporten en Advijſen,
„ welke in een en dezelfde zaak, om die maar

Digitized by Google

„ tot op eene zekere hoogte te brengen heb-
„ ben moeten bewerkt en uitgedacht worden:
„ of u te herinneren aan het werk van het
„ *Armbeſtuur*, de *Gemeentebeſtuuren*, en *Bur-*
„ *gerlijke Rechtbanken*, waaromtrent *zoo veel*
„ *gearbeid*, en echter *nog niets* is daargeſteld?
„ Of behoeven wij eindelijk uw oog te vestigen
„ op den omſlagtigen en langduurigen loop
„ welke de Staatsregeling heeft voorgeſchre-
„ ven, ook in zaaken van het minste gewicht?
„ Hier durven wij met gerustheid vraagen: of
„ uit dit een en ander niet het beſluit moet op-
„ gemaakt worden, *dat ook de Wetgeevende*
„ *Vergadering, uit haaren aart en inrichting,*
„ *tot geene betere behartiging van 's Lands en*
„ *uwer bijzondere belangen geſchikt is.* Jaa,
„ dat in één woord, *de tegenwoordige behande-*
„ *ling van zaaken tot eene voorbeeldelooze*
„ *langwijligheid, of tot eene verderffelijke*
„ *lichtvaardigheid leidende, in beiden de ge-*
„ *vallen, op den ondergang van den Staat,*
„ *en de verwaarloozing van der Burgeren be-*
„ *lang uitloopen moet.*" &c.

Gewichtige drangredenen voorzeker, die het Bewind hadden aangeſpoord, om zonder draalen een einde aan alle de plaatshebbende, en zoo zeer in het oog lopende Leemten en Gebre-

ken

ken in het Algemeen en Bijzonder Beſtuur des Vaderlands te maaken, door de plotſelijke vernietiging van de tegenwoordige Staatsregeling, en de dadelijke invoering van eene andere, die meer gewijzigd was naar de geſteldheid des Lands en derzelver Bewoneren. En, om de Vergadering niet alleen, maar zelfs de geheele Natie, zonder onderſcheid welke Staatkundige gevoelens zij waren toegedaan, daar van te overtuigen, ſuppediteerden zij het afſchrift van een bij hun op nieuw bewerkt Conſtitutie Plan, op de ernſtigſte wijze van de Wetgeevers begeerende, dat zij:

1. *Met den meesten ſpoed, op een genoegſaam getal Plaatſen een Afdruk van hetzelve in alle Gemeentens ter viſie van de Ingezetenen zouden voorleggen.* 2. *Dat op den* 1 *October* aanſtaande, (en dus na verloop van 14 dagen) *alomme Stemregisters geopend werden, en aan alle Burgers, Mansperſonen* 20 *Jaren oud, en om wettige redenen volgens Art.* 13, *van het ſtemrecht niet uitgeſloten, gelegenheid werde verſchaft, om door* JAA *of* NEEN, *op het aangeboden Ontwerp hunne goed of afkeuring te kennen te geeven.* 3. *Dat deze Stemregisters met den* 6 *October geſloten zijnde, alsdan door de Gemeente-Beſtuuren, vóór den* 15 *October, moest*

Digitized by Google

moest worden opgemaakt den uitſlag der ſtemming in hunne Gemeente, en dat daar van behoorlijke Lijsten aan het Uitvoerend Bewind moesten worden ingezonden, ten einde dadelijk tot de invoering te kunnen beſluiten, ingeval zich de meerderheid voor het Plan verklaard hadt. Met deze bepaling echter: *dat zij allen die zich in het geheel niet verklaard, maar de zaak onverſchillig behandelden door noch* NEEN *noch* JAA *te zeggen, geconſidereerd zouden worden, zich voor de invoering van het Plan verklaard te hebben.* Een maatregel en bepaling, die wel is waar, ten hoogſten gewraakt wierdt door veele verſtandigen, die *ſtilzwijgen* voor geen *toeſtemmen* wilden gerekend hebben: zoo ook, door de voorſtanders van de Conſtitutie van 1798, doch die met dat alles, niets anders dan eene navolging was van het bedrijf der vorige *Conſtitutiemakers*, die al mede ter zekere bereiking van hunne oogmerken, dit Huismiddel uitgedagt en bevolen hadden.

En hoe werdt deze beſlisſende ſtap van de meerderheid des Uitvoerenden Bewinds bij de Repræſentanten vernomen? De ſtukken gelezen, en met de grootſte ingeſpannenheid van geest aangehoord zijnde, vertoonde zich eene mengeling van onderſcheidene Hartstochten op de aange-

Digitized by Google

gezichten van veele Repræſentanten. Zij, die nog weinig weeken geleden, zich zoo ijverig tegen de vervroegde Reviſie der Staatsregeling verklaard hadden, en door de verwerping des voorſtels daartoe ſtrekkende, zich over hunnen toen ſchijnbaren triumph verheugden, ſtonden nu als van den donder getroffen: terwijl anderen, die naar eene verandering ten goede reikhalsden, het een en ander met vreugde vernamen, en genoegen toonden in het præadvis van den Præſident SCHRIJVER, hier in beſtaande: *om de voorgelezene ſtukken aan te neemen voor Notificatie.* Een Præadvis, dat directelijk door de Repræſentanten VAN DEN BRAAK, VISSER, SCHEFFER, VERHOYSEN, NUHOUT VAN DER VEEN, HOOFT, VAN VEEN, GULJÉ, AMENT, TEN POLL, HETTEMA, SCHERMER, PERTAT, DIERT VAN MELISSANT, RIS, WELSMAN, en anderen heftig beſtreden; doch door de Repræſentanten APPELIUS, NINABER, QUEYSEN, VAN GALEN, POTHOFF, STEYN PARVÉ, VITRINGA, en anderen werdt goedgekeurd, waar naa het *Appel Nominal* geinſtitueerd zijnde, met 28 tegen 26 ſtemmen het Præadvis verworpen werdt, en de geheele zaak commisſoriaal gemaakt en in handen geſteld van

van de Leden VITRINGA, VAN GALEN, VISSER, VAN DEN BRAAK, WERNER, HUBER, en LEWE, om de Vergadering te dienen van Advis, welke Commisſie bij monde van den eerstgenoemden daar aan voldeedt, op den 18 *September*, adviſeerende *dat de Vergadering de geheele zaak behoorde over te laaten, ter verantwoording van het Uitvoerend Bewind.* Welk advis wederom een nieuw veld van de hevigſte en neteligſte discusſien openſtelde, waarvan het gevolg geen ander was, dan dat de *Proclamatie* en het *Conçept-Plan* des Uitvoerenden Bewinds, met eene meerderheid van ſlechts 2 ſtemmen werd geſurcheerd, door het neemen van dit navolgend beſluit: „ *De Ver-*
„ *gadering zich niet conformeerende met het*
„ *Rapport, en de daarbij voorgeſtelde conclu-*
„ *ſie: doch in aanmerking neemende, dat het*
„ *belang des Bataafſchen Volks eene ſpoedige*
„ *diſpoſitie vordert, verklaart dat 'er is on-*
„ *verwijlde noodzaaklijkheid. — Voorts over-*
„ *wegende, dat de Bataafſche Burgers niet*
„ *kunnen worden opgeroepen, dan op de tijden*
„ *en wijzen bij de Staatsregeling bepaald, of*
„ *agtervolgens een Decreet door het Verte-*
„ *genwoordigend Ligchaam daartoe prælabel*
„ *genomen, is dadelijk beſloten, het Uitvoerend*
„ *Be-*

Digitized by Google

„ *Bewind aanteſchrijven en te gelasten, gelijk*
„ *geſchied bij dezen, om onmiddelijk en onver-*
„ *wijld het effect te ſurcheeren van de boven-*
„ *gemelde Proclamatie.*" Waarnaa de Leden van de *Eerſte Kamer* ſcheidden, met oogmerk om 2 dagen daarnaa, zijnde den 20 *September*, hunne werkzaamheden te vervolgen. Dan, dit werd niet alleen hen, maar ook de Leden van de *Tweede Kamer* krachtdadig belet door het *Uitvoerend Bewind*, hetwelk naauwlijks den zoo even genoemden uitſlag van zaaken in de Eerſte Kamer bepaald, vernomen had, of hetzelve, des marrens en woelens moede, beſloot tot een ſtap die zich best kennen laat uit de Proclamatie aan het Volk, die oogenblikkelijk werdt gepubliçeert, en van dezen inhoud was:

„ BATAVEN! *Heden is in de Eerſte Kamer*
„ *van het Wetgevend Ligchaam, met eene*
„ *meerderheid van ſlechts twee ſtemmen, de*
„ *ſchorſing doorgedrongen van onze Proclamatie*
„ *van den 14 dezer, waarbij het volk is opge-*
„ *roepen ter goed of afkeuring van het Ont-*
„ *werp van Staatsregeling daarbij voorgedra-*
„ *gen. — Dit beſluit heeft geene andere ſtrek-*
„ *king, dan (onder voortduuring van eene or-*
„ *der van zaaken, welke de verwarring ten*
„ *toppunte doet ſtijgen, en alleen geſchikt is ten*

„ *voor-*

Digitized by Google

„ *voordeele van eenige weinigen, terwijl het*
„ *geheel ten ondergang gaat) het Volk te belet-*
„ *ten zijne vrije ſtem uit te brengen, omtrent*
„ *een der meest aangelegendſte onderwerpen,*
„ *en daardoor den Burgerkrijg uit te lokken.*

„ *Wij gevoelden onze verplichting, om voor-*
„ *tekomen dat die onberaden ſtap wierde door-*
„ *gezet, en om integendeel deszelfs rampzalige*
„ *gevolgen krachtdadig te beletten, en wij heb-*
„ *ben dus maatregelen daargeſteld, waardoor*
„ *het Wetgeevend Ligchaam verhinderd wordt*
„ *bij een te komen, tot dat gebleken zal zijn,*
„ *wat door 's Volks oppermacht is beſlist.*

„ BATAAFSCHE MEDEBURGERS! *Wij*
„ *beoordeelen ongaarne de gedragingen onzer*
„ *medemenſchen; maar wij kunnen en mogen*
„ *niet gedogen, dat de ſtem van eene geheele*
„ *Natie geſmoord worde door eenige weinigen,*
„ *die zich het recht aanmatigen, om zonder*
„ *voorafgaand onderzoek ſtoutelijk vast te*
„ *ſtellen, wat het Volk* NIET, *en wat het* AL
„ *wil! — Wij hebben geen ander oogmerk,*
„ *dan om van uw gevoelen overtuigd en onder-*
„ *rigt te zijn, wat uwe Souveraine wil mede-*
„ *brengt; in allen gevallen ſterk, door het ge-*
„ *voel van belangeloos uw heil beoogd te heb-*
„ *ben. — Overweeg dus in bedaarden en koe-*

„ *len*

Digitized by Google

„ *len bloede, en zonder eenig vooroordeel het*
„ *aangeboden Ontwerp, beoordeeld hetzelve*
„ *naar uw gevoel en overtuiging, zonder ge-*
„ *hoor te geeven aan de inblazingen van ande-*
„ *ren, naardien het hier aankomt op Uwe*
„ *dierbaarſte belangen, en die uwer Nakome-*
„ *lingſchap, en kies dat geen wat U het raad-*
„ *zaamst voorkomt. — Stel U gerust op de*
„ *maatregelen tot uwe veiligheid genomen,*
„ *en weest verzekert, dat wij gereed en inſtaat*
„ *zijn, den moetwil te beteugelen van een ie-*
„ *gelijk die zich met de ſchande zoude willen*
„ *overladen, om uwe vrije keuze aan banden*
„ *te leggen.*" &c.

En in de daad, dat dit laatſte geen bloot dreigement was, dat de Leden des Uitvoeren-den Bewinds hunne maatregelen wel zeker ge-nomen hadden, om niet alleen de nuttelooze en niets betekenende hairkloverijen van de ver-deelde Repræſentanten plotſelijk en krachtdadig te ſluiten; (*) maar ook allen tegenſtand, zoo

van

(*) Niemand waane, dat wij dus ſprekende de waarheid verdonkeren. Indedaad, alle de verrichtin-gen in die dagen waren nuttelooze twisten, en onver-ſtaanbaare voordrachten, ſoms over de afgetrokkendſte onderwerpen zelve. Tot een bewijs daarvan, diende het monstreus uitgebreid Rapport van de werkzaamheden

der

van de onwilligen onder hen, als van hunnen aanhang te verijdelen, bleek duidelijk uit het geene zij, naa het afkondigen der zoo even gemelde Proclamatie in het werk ſtelden, daar zij niet alleen de beide *Vergaderzaalen*, de *Canſelarij*, de *Secretarij*, en de overige Appartementen deden ſluiten en verzegelen; maar ook de toegangen derwaarts met Militaire wachten bezetten, die in last hadden, om niemand der Repræſentanten of hunne Geëmploijeerdens tot eenen derzelver toetelaten, maar die allen, des noods met den ſterken arm, zulks te beletten, terwijl de Commandant van den Haag de ſtrikſte en ſtelligſte orders ontving, om door het uitzetten van verſterkte Wachten, en het geduurig Patrouilleeren door de Reſidentie, voor de conſervatie van de publieke rust en tranquiliteit te zorgen. Alle welke maatregelen van zulke heilzaame uitwerkingen bevonden werden, dat men met volle ruimte zeggen mogt, *dat deze nieuw*

der Commisſie te *Parys* bijeen geroepen, om alomme *gelijke Maaten en Gewichten* in te voeren, berekend naar den Meridiaan der Aarde. Een Rapport zoo uitvoerig en geleerd, dat men veilig beſluiten kan, dat welligt geen zes Repræſentanten één volzin van hetzelve verſtaan konden. Bewerkte zulk geleerd Redevoeren niet wel veel nuts voor het zuchtend Volk?

Digitized by Google

nieuw bewerkte Revolutie in de Revolutie, opzichtelijk het gros der Natie, op eene ongevoelige en onmerkbaare wijze volvoerd geworden was. Want niettegenſtaande door dit onverwacht ſluiten van de beiden Kamers, eene ſurcheançe aan alle raadplegingen, en aan de uitvoering van reeds genomene beſluiten, geduurende vier weeken werdt toegebragt, waarover bij ſommigen geene geringe vreeze voor eene ſchadelijke verwarring in de publieke zaaken ontſtondt; zoo bleek echter aan het einde dat die vreeze onnodig was, vermits alomme de rust bewaard bleef, en de hoogstnodigſte zaaken beſtuurd en afgedaan werden, door de onvermoeide werkzaamheden van het *drietal Directeuren*, die getoond hadden fermiteit van geest genoeg te bezitten, om eensſlags de onzalige bron te ſtoppen, uit welken ſints eenige jaaren eene menigte verwoestende ſtroomen van Volks-onheilen, tot ruïne van Volk en Vaderland waren voortgevloeit.

Op deze wijze, werdt aan het bieden van den geweldigſten tegenſtand, alleen ſtrekkende tot het aan de hand houden van een in alle deelen diep bedorven Beſtuur, door de voorſtanders van eene verbeterde Staatsinrichting een einde gemaakt, en aan de overblijfſelen van het *Re-*

Digitized by Google

besperrianismus, in 1798 door veelen zoo zeer geliefkoosd en doorgedrongen, de hartflag toegebragt, daar alle hatelijke onderfcheidingen tusfchen Burgers en Burgers, (fchoon in het Staatkundige verfchillend, doch met dat alles eerlijk denkende,) werden weggevaagd, en aan allen *gelijke voorrechten in de Burgergelijke maatfchappij* werden toegekent. Kon het wel anders, of zulk eenen ftap moest met de grootfte blijken van genoegen vernomen worden, niet flechts van zoo veele duizende Ingezetenen, als fints het Jaar 1795 om hunne zucht voor de oude Regeerwijze, even als het uitvaagfel der wereld behandeld waren; maar ook van alle bedaarde en redelijk denkende Revolutiegezinden, die ten tijde van het ondeugend Schrikbewind van hun Stemrecht beroofd geworden zijnde, ondanks hunne bevoegdheid en onbefproken leefwijze, echter geduurende al dien tijd van hetzelve waren verftoken gebleven? En dat te meer, dewijl men geen Propheet behoefde te zijn, om te kunnen voorzien, dat het *Ontwerp van Conftitutie* aan het geheele Volk, ter goed- of afkeuring voorgedragen, op den bepaalden tijd zeer zeker zou worden aangenomen en ingevoert. Onbeduidend toch, was het getal van de zodanigen, die

die in de plaatshebbende verwarringen heil zochten, wanneer men het in vergelijking bragt met de veele duizenden, die naar een gematigder Beſtuur reikhalsden, en niets was natuurlijker van die allen, (hoe verſchillende zij ook over het Staatkundige denken mogten,) te verwachten, dan dat zij *ſtilzwijgende* zich den loop des werks zouden laaten welgevallen, en dus bevoorderlijk worden tot de invoering eener *Conſtitutie*, waarop zij wel zeer gewichtige bedenkingen hadden, maar die met dat alles, hun oneindig beter beviel dan die, waar van zij de onheilen zoo zeer ondervonden hadden.

En indedaad der zodanigen verwachting werde op het einde ten vollen bevestigd. Het getal der *Stembevoegden*, die door het ſchrijven van het woord NEEN in de geopende Stemregisters, hunnen afkeer van het werk toonden, was niet meer dan 52,219, waar uit men veilig beſluiten kon, dat zij, die zich den veranderden loop van zaaken lieten welgevallen, buiten alle bedenking, als de gedeçideerde meerderheid des Volks, als de waare Volks-ſtem moesten aangemerkt worden, dewijl het getal der apparente Stemgerechtigden, over de geheele uitgeſtrektheid der Republiek berekend werdt, op een getal van 416,419 Zielen, van

Digitized by Google

welken uitſlag op den 17 *October*, onder het geſchal van Pauken en Trompetten, op de hoeken van de voornaamſte ſtraaten van de Reſidentie, en vervolgens alomme, het navolgend bericht gegeven werdt:

„ BATAAVEN! Het ontwerp van Staatsre-
„ geling, 't welk *Plicht*, en *kennis van uwe*
„ *belangen*, ons noopten aan U voor te ſtel-
„ len, is door Ulieden aangenomen. Niet
„ meer dan 52,219 Burgers, van de 416,419 als
„ Stembevoegden aan ons opgegeven, hebben
„ zich tegen hetzelve verklaard. Verre het
„ grootſte gedeelte der Natie heeft derhalven,
„ door bewijzen van goedkeuring en toeſtem-
„ ming, het zegel gehecht aan onze gevoelens,
„ omtrent den aart en ſamenſtelling van uwe
„ toekomstige Staatsregeling."

„ 'Er is dus geen twijffel meer aan uwen wil
„ en uwe keuze. Niets weerhieldt U dezelve
„ te uiten. Alles wat U te voren daarin be-
„ lemmerde en boeide, is door ons uit den weg
„ geruimd en verbroken. Rust en kalmte
„ heerschten in uw midden, al den tijd dat gij
„ U beraden en Uwe keuze gevestigd hebt. —
„ En hoe zeer het ons onmooglijk was te be-
„ letten, dat verleiding den minkundigen en
„ bevooroordeelden wegſleepte, wij hebben
„ al-

Digitized by Google

„ althans gezorgd, dat noch dwang, noch vrees,
„ U kon noodzaaken een Ontwerp te bekrach-
„ tigen, 't welk gij voor uwe belangen ſcha-
„ delijk zoudt oordeelen."

„ Eindelijk dan is 'er eene orde van zaaken
„ geboren, op uwe toeſtemming gebouwd, en
„ waartoe gij allen, zonder onderſcheid van
„ ſtand of denkwijze, naar uwe eigene verkie-
„ zing hebt kunnen medewerken. En werdt
„ immer eene gebeurenis van dat gewicht on-
„ der gelukkige voortekenen tot ſtand gebragt,
„ het is deze. Want, terwijl gij bezig waart
„ voor uw Volksgeluk, voor uwe Veiligheid
„ en Welvaart te zorgen, door het vestigen van
„ een wijs, gematigd, en met uwen aart en ze-
„ den overeenkomſtig Staatsgeſtel, werden van
„ buiten de grondſlagen gelegd tot eenen Vre-
„ de, die alle Landen en Wateren van Europa
„ en der afgelegendſte Waerelddeelen omvat,
„ die het gefolterd menschdom adem doet
„ ſcheppen, en U de vruchten uwer nijverheid
„ en trouw, de vergoeding van uwe tallooze
r, opofferingen, in het verſchiet doet aanſchou-
„ wen."

„ BATAAVEN! Weest gelukkig met deze
„ door U aangenomen Staats-inrichting, en
„ bevestigd dezelve door Uwe deugden en

Digitized by Google

„ Uwe eenſtemmigheid! — *Wij zullen onver-*
„ *wijld*, ingevolge het 106 Artijkel derzelve,
„ *een Zevental Burgers benoemen*, om met *Vijf*
„ *andere door hen te benoemen*, uit te maaken
„ het *Staats-Bewind der Bataafſche Repu-*
„ *bliek*, ten einde alzoo ten ſpoedigſten, door
„ het dadelijk invoeren der nieuwe Staatsrege-
„ geling aan uw verlangen worde voldaan." &c.

Het is, even als bij de invoering van alle de voorgaande Staatsregelingen, door ons in acht genomen is geworden, ook thans ons oogmerk niet, om het toen ingevoerd *Conſtitutie Plan* hier uitvoerig te ſchetſen: te meer, daar de ervaring geleerd heeft, dat het even hetzelfde Lot als de voorgaande Plannen ondervinden moest; dan, daar het in de *Eerſte plaats* in verre naa zoo uitvoerig niet was, en uit oneindig minder deelen was ſaamgeſteld, en in de *Tweede plaats*, eene geheel andere wijziging aan het Algemeen en Bijzonder Beſtuur van de Republiek gaf; zoo zullen wij hier ſlechts eenige algemeene aanmerkingen volgen laaten, ten einde aan elk opmerkend Lezer te doen zien, dat 'er indedaad bij de voorſtanders van de *zoogenaamde Democratiſche of Vrije Volksregeering*, door de Revolutionairen ten Jaare 1795 in zwang gebragt, gewichtige redenen wa-

Digitized by Google

waren om het Plan te wraaken, en zich zoo veel mogelijk, met allen ijver tegen de invoering van hetzelve te verzetten, dewijl de *Hoogſte Macht*, bevorens aan het geheele Volk, of liever aan zeer veelen, die hetzelve gezegd werden te moeten vertegenwoordigen, toegekent, als nu aan eenige weinigen in handen geſteld werdt; en het Sijſthema van *Een- en Ondeelbaarheid*, door de herſtelling van de *Provinçiale Authoriteiten, in de beſtuuring van de Huishoudelijke belangen der onderſcheidene Gewesten*, den bodem werdt ingeſlagen. Schikkingen, die door veelen als eene feitelijke aanranding van het Souvereine Volksgezach verfoeit en verworpen werden; jaa, die door ſommigen gebrandmerkt werden als ſpreekende bewijzen, dat de omverrewerpers van de *Conſtitutie des Jaars* 1798, geen ander oogmerk bedoeld hadden, dan, onder het voorwendſel van eene verbeterde Staatsregeling in te voeren, de Natie eerst te brengen onder het zoo zeer gehaatte *Ariſtocratiſche Dwangjuk van eenige weinigen*, bij wien de klem der Regeering berusten zoude, waardoor, (naar der zoodanige gedachten) even als in vroeger dagen, naar eenigen tijd, de weg gebaand moest worden, tot de wederinvoering van de in 1795 vernietigde *Staats-*

Digitized by Google

en Erfſtadhouderlijke Regeerwijze, die zij op gelijke wijze als het Doorluchtig Oranjehuis, voor eeuwig hadden afgezworen. Denkbeelden, die bij alle doorzichtige Lezers van het nieuwe Conſtitutieplan, opzichtelijk de wederinvoering van de oude Regeerwijze, zoo ver gezocht als ongerijmd geoordeeld werden, vermits zij hoegenaamd geene gronden voor dezelve in dat ſtuk ontdekken konden, beſchouwende zij de macht aan het *Staatsbewind* in zulk eene ruime maate toegekent, en de inrichtingen van het *Wetgeevend Ligchaam*, van de *Departementaale* en *Gemeente Beſtuuren*, van de *Finantiezaaken*, van de *Grondvergaderingen*, van het *Stemrecht*, van de geſteldheid der *onderſcheidene Godsdienstige Genootſchappen*, en meer andere onderwerpen zoodanig bepaald te zijn, dat de invoering van de in 1795 vernietigde Conſtitutie, met het grootſte recht als een Hersſenſchim beſchouwd mogt worden, zoo als dan ook door de ondervinding ten vollen bevestigd is.

Hoe dit zij, (op dat wij voortgaan): de Drie Leden des Uitvoerenden Bewinds die het werk ondernomen hadden, zijnde de Heeren VAN HAARSOLTE, BESIER, en PYMAN hun Plan als door de Natie goedgekeurd en aan-

Digitized by Google

aangenomen beſchouwende, aarſelden dan ook nu geen oogenblik om hetzelve in alle deszelfs deelen ten uitvoer te brengen, hier mede een aanvang maakende, zoo draa den uitſlag der ſtemming over het Plan aan den Volke was bekend gemaakt, door de benoeming van de navolgende *zeven Perſonen*, tot Leden van het Staatsbewind, namelijk W. A. DE BEVEREN, G. BRANTSEN, S. VAN HOOGSTRATEN, D. C. DE LEEUW, W. QUEYSEN, J. SPOORS, en J. B. VERHEIJEN: welk zevental dien post aannemende, en daar in beëedigd zijnde, als nu op hunne beurt de nog overige vijf plaatſen directelijk vervulden, door de benoeming van de Heeren, A. F. R. E. VAN HAERSOLTE, A. G. BESIER, G. J. PYMAN, O. LEWE, en E. S. G. J. VAN BURMANIA RENGERS, welken zich die aanſtelling al mede latende welgevallen, en door hunne mede Amptgenooten beëedigd zijnde, zich alzoo gezamentlijk Conſtitueerden en aan de Natie kenbaar maakten, als het *Conſtitutioneel Staatsbewind van de Bataafſche Republiek*, verkiezende tot deszelfs Præſident de Heer DE BEVEREN, welk Collegie, *ad interim* het geheele Beſtuur des Vaderlands op zich neemende, directelijk zijne werkzaamheden begon, onderen anderen door

Digitized by Google

het neemen van een beſluit, behelzende *eenen uitdrukkelijken last aan alle Geconſtitueerde Machten van de Republiek, om bij voortduuring in hunne Posten te moeten blijven continueeren, tot dat in dezelve nader zoude zijn voorzien,* Een maatregel, buiten alle bedenking hoognoodzaaklijk om Regeeringloosheid te verhoeden; en die zeer verſchilde met eene daar op volgende, te weeten, een beſluit, waarbij alle de Leden van de beide Kamers der Vertegenwoordigende Vergadering, die ſints den 18 *September* in hunne werkzaamheden waren belet geworden, hun affcheid verkregen, en grootdeels tot den ſtaat van Ampteloozе Burgers gebragt werden, en dat op zulk eene ingraçieuſe wijze, die (onzes inziens) duidelijke blijken opleverde, tot welk eene hoogte de Animoſiteit tuſſchen de Leden der nu vernietigde *Uitvoerende* en *Wetgevende Machten* geſtegen was, want in plaatſe dat de Leden van de beiden Kamers, benevens derzelver Ministers, door de *Nieuwe Bewindsmannen*, op een daartoe bepaald uur in hunne Kamers zouden geconvoçeerd werden, ten einde hen van de bewerkte verandering op eene Legaale wijze bericht te geeven, en tevens, dat zij van hunne Posten ontſlagen waren; zoo

zag

Digitized by Google

zag men van dat alles niets gebeuren, want toen op den 17 *October* het *Nieuwe Staatsbewind* zich geconſtitueerd hadt, gaf deszelfs Voorzitter DE BEVEREN, daarvan eenvouwig *per Misſive* bericht aan de Repræſentanten SCHRYVER en MEYNERS, die ten tijde van de verſtoring des Vertegenwoordigenden Ligchaams, als Præſidenten van de beiden Kamers fungeerden, met aanſchrijving, *dat zij deze nieuwsmare ter kennisſe van de overige Leden en Ministers der reſpective Kamers brengen zouden, en dezelven tevens aanſchrijven, dat het Vertegenwoordigend Ligchaam van dat oogenblik af aan was gedisſolveerd*: aan welke ſchikking zich dan ook de afgezette Repræſentanten, zonder het bieden van eenigen openbaren tegenſtand, onderwierpen, het nieuw Bewind de handen ruim latende, tot het verder in werking brengen van het aangenomen Plan, zoo door de verdeeling van de voornaamſte zaaken van Beſtuur onder de 12 Leden, als door de aanſtelling van 35 Perſonen tot Leden van het *Wetgeevend Ligchaam*, en de benoeming van de *Departementaale Commisſien*, *in de 8 voormalige Gewesten, tot de volledige inwerkingbrenging van de Conſtitutie*, aan welken het Huishoudelijk Beſtuur derzelver, bijnaa op denzelfden voet als ten tijde

van

van de oude Regeerwijze werdt toebetrouwd. Werkzaamheden, door welken in weinig dagen eene geheele verandering van het Staatstoneel werdt daargeſteld, waar in geen ſchaduw van de ſints 1795 plaatshebbende hatelijke onderſcheiding, tusſchen Lieden van verſchillende Staatkundige denkwijzen te ontdekken was, dewijl zich de keuze der *Bewindslieden* niet ſlechts bepaalde tot *bekende Voorſtanders van de toen bewerkte Revolutie*; maar ook tot zodanige *oude Regenten*, welken zich ten tijde van de oude Regeerwijze als ijverige aanklevers van eenen *Staats- en Stadhouderlijken Regeeringsvorm* hadden doen kennen, Mannen, aanzienelijk zoo door hunne geboorte en rang, als door hunne kunde in Regeeringszaaken, die daarom de ſchandelijkſte *beledigingen in hunne Perſonen*, de *drukkendſte belemmeringen in het vrij beheer over hunne Bezittingen*; wat zeggen wij? *de onrechtvaardigſte Detentien in akelige Gevangeniſſen, alleen om hunne denkwijze hadden moeten verdulden*, en even als het uitvaagſel des menschdoms waren behandeld geworden. Dat wij dus ſprekende, niet meer dan de zuivere waarheid zeggen, zal best blijken bij de overweging van de naamen der nu benoemde en verkorene Leden, zoo voor het *Wetgeevend Lig-*

Digitized by Google

Ligchaam, als voor de *Gewestelijke Commissien*, welker getal, volgens het Conſtitutieplan gebaſeerd en berekend was, naar de bevolking van elk Gewest. Immers waren tot Wetgevers verkoren de Heeren:

UIT GELDERLAND.

J. van Galen.
J. W. S. van Haarſolte.
A. van der Linden van den Heuvel.
D. M. G. Heldewier.
J. Lulofs.

UIT HOLLAND.

Van den Boetſelaar.
J. Busch.
J. Couperus.
J. M. Collot d'Escury.
J. A. Extrik.
C. van Foreest.
H. Gildemeester.
C. van Lennep.
J. Lublink de Jonge.
F. G. van Lynden tot Hemmen.
J. H. van Lynden.
C. J. R. van Marle.
J. Meerman.
J. J. Schryver.
P. de Smeth.

UIT VRIESLAND.

J. L. Huber.
Andringa de Kempenaar.
M. Siderius.

UIT UTRECHT.

J. van Haaften.
L. C. van Sonsbeek.
G. A. Viſcher.

UIT OVERYSSEL.

G. J. Dumbar.
B. de Lille.
W. A. Ninaber.

UIT

UIT GRONINGEN.

E. Lewe.
D. G. Rengers.

UIT DRENTHE.

P. C. Carsten.

UIT BATAAFSCH BRABAND.

J. B. Baasten.
P. J. Cuypers.
J. F. R. van Hooff.

En tot *Leden van de Gewestelijke Commissien* deze navolgenden:

VOOR GELDERLAND.

D. W. H. Brantsen.
A. P. R. C. van der Borch.
E. A. Daendels.
C. J. H. van Hasselt.
C. C. van Lith de Jeude.
J. J. Schluiter.
J. H. Stoffenberg.
L. D. W. C. van Tengnagel.
A. P. van Westerveld.

VOOR HOLLAND.

R. H. Arntzenius.
A. J. Cuperus.
M. C. van Hall.
D. Heyting.
J. H. de Lange.
J. Luzac.
J. A. van der Spyk.
P. H van de Wall.
A. van Zeebergh.

VOOR ZEELAND.

S. Boëije.
C. Dominicus.
A. van Doorn.
N. C. Lambrechtsen.
Z. Paspoort.
J. H. Schorer.
J. C. van Stapele.

VOOR VRIESLAND.

E. M. van Beyma.
P. Fon-

Digitized by Google

P. Fontein.
H. Hanekuyk.
F. M. Lyklama a Nyeholt.
F. J. J. van Scheltinga.
A. J. van Sminia.
J. Nanning du Tour.

VOOR UTRECHT.

J. Both Hendrikſen.
H. van der Burgh.
J. B. van Dielen.
H. J. van Hengst.
J. L. Kien.
A. J. van Mansveldt.
J. A. van Wachendorff.

VOOR OVERYSSEL.

J. Banier.
H. H. Cramer.
W. T. van Hemert.
C. Kniphorst.
H. J. van Lier.
R. Sandbergen.
B. ten Poll.
J. A. de Vos van Steenwyk tot Nyenwal.

VOOR GRONINGEN.

S. L. Alberda van Beyma.
T. A. ten Berge.
G. H. Gockinga.
L. R. Lohman.
H. de Sandra Veltman.
L. H. Wicherts.
J. Wicherts.

VOOR BATAAFSCH BRABAND.

J. F. Galle.
N. van Grinsven.
. . . Ingenhouſz.
J. A. Krieger.
E. Mattenburg.
P. van Meeuwen.
J. Rochuſen.

Opmerkelijk, en geene geringe ſtoffe tot verwondering was het intuſſchen bij veelen, dat de

de door het *Staatsbewind* benoemde Perſonen, onaangezien het aanmerkelijk verſchil in de Staatkundige Sentimenten des eenen en des anderen, zich zoo ongemeen bereidvaardig toonden, om zich de op hun gevalle keuze te laaten welgevallen, want het getal der geenen die zich daar tegen verklaarden, (en dat wel om zeer wettige redenen) was niet noemenswaardig. Eene bijzonderheid, die (naar ons inzien) geen den minſten twijffel overlaat om te beſluiten, dat deze volvoerde *Revolutie in de Revolutie*, de goedkeuring wegdroeg van allen, die, onaangezien hunne verſchillende begrippen over het Politieke, het echter daar in eens waren, dat zou het veege Vaderland voor een totaal bederf bevrijd worden, het alſints plichtmatig ware, om zich aan dat heilzaam werk niet te onttrekken, alleen, om dat de nieuwe order van zaaken in zeer veele opzichten niet ſtrokende was met hunne bijzondere gedachten. En niet alleen dat, maar ook het gereedelijk opvatten van de teugels des Bewinds, door Lieden, welks begrippen nog kort geleden, even als vuur en water tegen elkander ſtrijdende waren, zette, (als 't ware) het zegel der waarheid, op de betuiging door de *Drie Directeuren* aan de Natie gedaan, namelijk, *dat zij*

met

Digitized by Google

met de invoering eener nieuwe Staatsregeling geene andere bedoeling hadden, dan de hatelijke Partijſchappen tuſſchen Burgers en Burgers, door allerhande Revolutionaire Grondbeginſelen en handelingen, ſints 1795 *aan den gang gehouden, voor eeuwig te vernietigen, en geene Ingezetenen,* ALLEEN OM HUNNE DENKWIJZE, *(zoo zij maar anders goed ter naame en faame ſtonden) van alle Posten verwijderd te houden, en hun als de Lastdieren van den Staat te blijven aanmerken.* Het is zoo, en de droevige ervaring heeft kort daarna maar al te duidelijk geleerd, dat het waar geluk des Vaderlands, onder het beſtuur des nieuw opgetreden Bewinds even zoo min werdt uitgewerkt, dan onder alle de voorgaanden; maar dit haperde minder aan de bewerkte vereeniging en zamenſmelting van voorheen verſchillend gedacht hebbende, en elkander vijandig geweest zijnde Volksbeſtuurderen, dan wel aan de keuze der middelen die zij deden, om het zoo deerlijk geſlingerd ſchip van Staat te ſtuuren in de gewenschte Haven van rust, orde, en waarachtig Volksgeluk, het welk niet geſchieden kon, dan door de in achtneeming van alle mooglijke middelen van bezuiniging in het Finantieele; het bevoorderen van kundige en eerlijke Lieden

Digitized by Google

tot de beſtiering der Publieke Zaaken; en het ongelimiteerd verwijderen en ſtraffen, van de zodanigen onder de in functie zijnden, die onder het onzinnig ijveren voor eene denkbeeldige *Vrijheid* en *Gelijkheid*, en het aanhoudend roemen op hun ingebeeld Patriottisme, geen ander doel hadden, dan hunne onbegrensde Gouddorst op den duur te lesſchen met het zoo zuur opgebragt wordend vermogen van 's Lands braafſte Ingezetenen. In hoe verre, de nieuw opgetredene Beſtuurderen daartoe werkzaam geweest zijn, zal het best blijken uit hunne werkzaamheden en beſluiten, die wij in het volgende boek overwegen moeten, geduurend welken, de zoo lang gewenschte Vredezon voor *Europa* in het algemeen, en voor *ons Vaderland* in het bijzonder te AMIËNS boven de donkere kimme rees. Eene gebeurenis, die ons tevens geleiden zal tot den merkpaal, die wij ons bij den aanvang dezer Geſchiedenis tot het ſluiten van denzelven hebben voorgeſteld.

BIJ-

Digitized by Google

BIJLAGE.

Behelzende eene ſummiere opgave, van de gedetailleerde PETITIE VAN DE STAATSBEHOEFTEN VOOR HET JAAR 1801, gecalculeert en berekend door de toen in functie zijnde *Leden des Uitvoerenden Bewinds*, en door dezelve overgegeeven *aan*, en gearresteerd *door* de *gezamentlijke Leden van de beide Kameren der Repræſenteerende Vergadering.* Ten betoge EENSDEELS: van de alleſints omſlachtige en kostbaare hnishouding, die door de voorzegde Repræſentanten, ondanks den hoogen nood van 's Lands uitgeputte ſchatkist, tot den einde is aan de hand gehouden geworden; en ANDERDEELS: om aan te wijzen dat zulks eene dringende noodzaaklijkheid opleverde, *voor de vernietiging der onwettig doorgedrongene Staatsregeling van den* 23 *April* 1798, en de invoering van die, *welke op den* 16 *October* 1801, *door de meerderheid van de Leden des Uitvoerenden Bewinds is daargeſteld geworden.*

Digitized by Google

EERSTE SUMMA. *Kosten van het Algemeen Beſtuur.*

1.	Tractementen der 94 Repræſentanten a *f* 4000:— .	*f* 376,000:—
2. *a.*	Dito van de Ministers &c. der 1ſte Kamer. . .	" 37,000:—
b.	Dito van dito der 2de Kamer.	" 13,425:—
c.	Conchiergies en Boutefeus, Bodens, Kamerbewaarders, en Boodſchappers van beiden	" 22,200:—
3.	Kosten voor de Poliçie van het Vertegenwoordigend Ligchaam.	" 45,000:—
4.	Tractementen Uitvoerend Bewind 5 Leden . . .	" 60,000:—
5.	Dito Ministers en Bediendens	" 70,000:—
6.	Vuur en Licht voor de Vergaderkamers	" 20,000:—
7. *a.*	Tractementen van de Leden der Nationaale Rekenkamer, Ministers en Bedienden .	" 60,300:—
b.	Bureau tot converteering der Staatsſchulden . .	" 6,800:—
c.	Tweede Bureau tot converteering der Reçepisſen .	" 6,000:—
d.	Vuur en Licht, Vracht, en Briefporten . .	" 6,900:—
8.	Ontfanger Generaal te Lande, met derzelver Commiſen, Clercquen, enz. . .	*f* 33,750:—

Trans-

	Transport van Bladz. 324.	*f*	757,375:—
9.	Esfajeur Generaal &c.	"	4,800:—
10.	Aan Postillons	"	18,000:—
11.	Kosten op het converteeren der Staatsfchulden	"	76,600:—
12.	—— op de Nationaale Drukkerij	"	75,000:—
13.	Tractementen en Dedommagementen, Politieke Penfioenen &c, aan oude Amptenaaren (*)	"	110,000:—
14.	Idem Bedienden van het Klein Zegel	"	5,106:—
* 15.	Uitkopen van de Uitgewekene Bataaven	"	100,000:—
* 16.	Gratificatien door het Vertegenwoordigend Ligchaam in 1801 te accordeeren, en onvoorziene Uitgaven	"	120,000:—
	Eerfte fomma Total	*f*	1,266,881:—

TWEEDE SUMMA. *Kosten voor de Ministers en Gedeputeerden buiten de Republiek.*

1.	De Heer *van Dedem* bij de Porte	*f*	14,500:—
2.	—— *Schimmelpenninck* te Parijs	"	45,625:—
3.	—— *Valckenaar* te Madrid	"	20,000:—
4.	—— *W. Buys* te Petersburg	"	25,000:—

Trans-

(*) Hun getal beliep volgens een daarvan overgelegde Lijst, ruim 200 Perfonen, die door de ingevoerde Staatsregeling van hunne Posten verftoken, geëmploijeert werden in andere bedieningen.

Digitized by Google

	Transport van bladz. 325.	f	105,000:—
5.	Ministers te *Berlin*, *Londen*, *Weenen*, en *Lisfahon*, thans onvervuld . . .		Memorie.
6.	Minister te Stokholm . .	f	16,000:—
7.	——— te Koppenhagen .	"	10,000:—
8.	——— in Noordamerica .	"	10,000:—
9.	——— te Stutgard . .	"	8,000:—
10.	——— te Casfel . .	"	8,000:—
11.	——— te Hamburg .	"	5,000:—
12.	Reſident te Petersburg .	"	6,000:—
13.	Chargé d'Affaires te Berlin .	"	4,380:—
14.	Idem te Madrid . . .	"	4,380:—
15.	Commisfaris te Dantzig .	"	1,500:—
16.	——— te Elzeneur .	"	200:—
17.	——— te Rouaan .	"	400:—
* 18.	Onvoorziene Uitgaven, Huur voor het Huis van de Franſche Legatie &c. &c.	"	200,000:—
19.	Conſulaat te Marocco . .	"	10,500:—
20.	——— te Algiers . .	"	11,500:—
21.	——— te Tunis . .	"	5,550.—
22.	——— te Tripoli . .	"	6,000:—
23.	——— op de Canariſche Eilanden	"	3,000:—
24.	——— te Mallaga .	"	1,000:—
25.	Penſioen gewezen Agent te Tripoli	"	1,500:—
26.	Dito dito te Marocco .	"	2,000:—
* 27.	Preſenten aan Barbariſche Mogendheden . . .	"	100,000:—

Trans-

Digitized by Google

Transport van bladz. 326. . f 515,985:—

28. Agent van Buitenlandſche Zaaken, deszelfs Secretaris, Geëmploijeerden, Vuur en Licht &c. " 35,000:—

Tweede ſomma Total f 550,985:—

DERDE SUMMA. *Bataafſche Zeemacht.*

1. Achterſtallige kostpenningen van 1797 en 1798, en ſchulden vóór 1795 gecontracteerd, voor ſchepen naa 1795 gecontinueerd . . . f 2,000,000:—
2. Soldijen voor 12000 koppen " 3,456,000:—
3. Zeildoek, Touw- en Yzerwerk, Geſchut en Ammunitie &c. " 1,535,040:—
* 4. Aanbouw van Schepen . " 1,000,000:—
5. Reparatien aan dito . . " 663,861:—
6. Materiaalen en Sluis te Medemblik . . . . . " 250,000:—
7. Onderhoud van Gebouwen en Werven &c. . . " 250,000:—
* 8. ——— krijgsgevangenen in Engeland . . " 125,000:—
9. Tafelgeld voor de Commandanten . . . . " 24,000:—
10. Onderhoud der Hospitaalen " 60,000:—
11. Tractement van het Corps de Marine . . . " 250,000:—
* 12. ——— Bedienden van de Werven . . . " 196,600:—

Digitized by Google

	Transport van bladz. 327.	*f*	9,710,501:—
13.	Gagementen aan verminkte Zeelieden . . .	"	22,800:—
14.	Voor Seinen en Telegraaphen	"	80,000:—
15.	Præmien voor aanneeming .	"	75,000:—
16.	Waterschepen van Marken .	"	75,000:—
17.	Agentschappen en de Geëmplooijeerdens, . .	"	181,950:—
18.	Huishuur, Vuur en Licht		
19.	Extraordinaire en onvoorziene Uitgaven . . .	"	75,000:—
	Derde somma Total	*f*	10,320,251:—

VIERDE SOMMA. *Bataafsche Landmagt en Fransche Troupes in Soldij, en verdere Defensie te Lande.*

1.	Generaale Staf der Bataafsche Armee . . .	*f*	75,247:—:—
2. *a.*	Soldijen van de 7 halve Brigades Infanterij .	"	3,320,153: 4:10
b.	Idem van de 4 Bataillons Jagers	"	685,234: 4:—
c.	——— 4 dito Artillerie	"	832,889: 3: 2
d.	——— Rijdende Artillerij	"	85,337:10 :1
e.	——— Cavallerij, Husfaren, en Dragonders	"	942,470:11: 4
f.	——— Corps de Genie	"	126,920:15: 5
g.	——— Mineurs en Sappeurs . . .	"	43,618:16:12
h.	——— Pontonniers .	"	14,894: 5:10

Trans-

Digitized by Google

	Transport van bladz. 328.	*f*	6,126,765:10:12
i.	Soldijen van de Waldekſche Troupen . .	"	494,300:10:10
k.	Idem van Saxen Gotha	"	195,905: 2: 1
3.	Tractementen voor den Veld-train . . .	"	600,000:—:—
4.	Vivres, Fourage, Brand, en Genever . .	"	1,800,000:—:—
5.	Tractementen Leden van het Bureau . .	"	14,000:—:—
6.	Idem Supernuminaire Officieren	"	65,286:—:—
7.	Toelage voor 't Haagſche Guarniſoen . . .	"	6,552:—:—
8.	De vier Artillerijſchoolen	"	24,775:—:—
9.	Tractementen Plaats-Majoors . . .	"	22,865:—:—
10.	De Burgerwapening .	"	600,000:—:—
11.	Fortificatien en Gebouwen	"	450,000:—:—
12. *a.*	Tractementen Inſpecteurs	"	17,460:—:—
b.	——— Commiſſen der Magazijnen . .	"	64,605:—:—
c.	Onderhoud der Magazijnen, Geſchutgieterij, aankoop van Geweer, Pulver &c. . .	"	505,935:—:—
13.	Sedentaire en Ambulante Hospitalen . . .	"	100,000:—:—
* 14.	Penſioenen, Gagementen, en Gratificatien .	"	1,100,000:—:—

Digitized by Google

	Transport van bladz. 329.	f	12,188,449:—:—
15.	Scheeps en Wagenvrachten	"	220,000:—:—
16.	Vuur en Licht in de Wachten . . .	"	120,000:—:—
17.	Reiskosten voor Officieren	"	50,000:—:—
18.	Militaire Juſtitie .	"	100,000:—:—
19.	Bureau van Liquidatie	"	6,014:—:—
* 20.	Soldijen voor 25,000 Man Franſchen . .	"	9,000,000:—:—
21. 22.	Agentſchap en Geëmploijeerden, Huur, Vuur, en Licht . .	"	66,000:—:—
* 23.	Voor onvoorziene Uitgaven	"	200,000:—:—
	Vierde ſomma Total	f	21,988,463:—:—

VIJFDE SOMMA. *Agentſchap van Finantiën, Intereſſen en Renten van nog ongeconverteerde Capitaalen, zoo oude als nieuwe.*

Oude Schulden.

1. 2.	Agentſchap, en Geëmploijeerden, Vuur, Licht, en andere Kleinigheden	f	55,000:—:—
3.	Oude Schulden . .	"	788,237:17:—
4.	Intereſſen voor het voor Vrankrijk genegotieerde . .	"	80,000:—:—
5.	——— ——vergravene Landen	"	12,269: 3:12
6.	Lijfrenten ten Compt. Generaal	"	1,566:12:—
7.	Intereſſen Admiraliteit in Zeeland . . .	"	21,419:11: 8

Trans-

Digitized by Google

Transport van bladz. 330.	*f*	328;493 4:10
8. Resteerende Lijfrenten van de Admiraliteiten . .	"	64,544:—:—
9. Interesſen Last en Veilgeld	"	327,663:16:—

Nationaale en Geconverteerde Schulden.

10. Lijfrenten, Negotiatie 2 Oct. 1794 10 pCt. . . .	"	33,930:—:—
11. ——— Ut ſupra 8 pCt.	"	21,192:—:—
12. Losrenten a 5 pCt . .	"	53,440:—:—
13. Interesſen en aflosſingen van Legerlasten	"	144,575:—:—
14. Geconverteerde oude Staatsſchulden a 3 pCt. .	"	1,999,645:15:—
15. Intrekking Bataafſche Reſcriptiën . . .	"	3,000,000:—:—
16. Coupons vervallen op dito	"	1,433,715:11:—
Vijfde ſomma Total	*f*	8,638,179:16:10

ZESDE SOMMA. *Agentſchap van Juſtitie.*

1. Tractementen voor den Agent en zijne Geëmploijeerden . .	*f*	27,200:—
2. Vuur, Licht, en Kleinigheden	"	1,600:—
Zesde ſumma Total	*f*	28,800:—

Digitized by Google

ZEVENDE SOMMA. *Administratie van de Generaale Politie, Zeedijken, Rivieren, Droogmakerijen &c.*

1.	*a.* Werken in het Departement *de Eems en ouden Yssel* . .	*f*	175,000:—
	b. Gebouwen te Leeuwarden . .	=	6,000:—
	c. Onderhoud Munniker Zijlen .	=	15,400:—
	d. ——— Molquerener Zijl .	=	13,000:—
	e. ——— Galamendammer Sluis &c.	=	3,400:—
	f. ——— te Makkum en Harlingen	=	3,200:—
	g. ——— te Stavoren . .	=	6,000:—
	h. ——— diverse Verlaaten .	=	4,000:—
	i. ——— diverse Schutsluizen	=	16,400:—
	k. ——— op Schokland .	=	30,000:—
	l. ——— op ter Schelling .	=	19,000:—
	m. ——— te Blokzijl .	=	1,000:—
	n. ——— 's Lands Gebouwen	=	2,500:—
2.	Werken in het Departement van den Rhijn . . .		
	a. De Spijkſche Werken .	=	1,900:—
	b. Bijlandsch Canaal . .	=	5,700:—
	c. Panderſche Canaal . .	=	14,500:—
	d. Aan Ysselmond . .	=	4,000:—
	e. Nieuwe werken aan den Ysſel	=	62,000:—
	f. Rijswerken . .	=	5,000:—
	g. De Bovenrivieren . .	=	10,000:—
	h. Zandpaden en Wegen .	=	3,000:—
	i. Kribwerken en Schaardijk .	=	2,000:—

Trans-

Digitized by Google

	Transport van bladz. 332.	*f*	403,000:—
k.	's Lands Gebonwen binnen Utrecht en de Eembrug	"	14,000:—
l.	Idem te Zutphen . .	"	10,000:—
m.	Twee Kribben bij Loevestein	"	1,000:—
3.	Werken in de Departementen *Amstel* en *Texel.*		
a.	Zandpaden en Gebouwen in het Sticht . .	"	3,600:—
b.	Aan de Haarlemmer Meer	"	29,000:—
c.	De Werken aan het Y .	"	4,000:—
d.	——— aan den Helder	"	100,000:—
e.	Helmplantingen aan Texel	"	21,950:—
4.	Werken in de Departementen de *Delft*, en de *Dommel.*		
a.	Zandpaden en Gebouwen in het Sticht . .	"	2,500:—
b.	Hoofden &c. te Helvoetsluis	"	177,000:—
c.	Nieuwe werken te Vlaardingen	"	20,000:—
d.	Rivierwerken onder Heusden &c. . .	"	20,000:—
e.	——— uit de Domeinkas weleer betaald .	"	25,000:—
f.	——— Baardwijkschen overlaat . .	"	26,000:—
g.	——— Sluizen te Gouda	"	700:—
h.	——— Luikſche Straatweg . . .	"	100,000:—
i.	——— Gebouwen te Loevestein . . .	"	3,000:—

Trans-

Digitized by Google

	Transport van bladz. 333.	*f*	957,950:—
	Werken in het Departement *Schelde* en *Maas*.		
5.	Voor de Calamiteuſe Polders in Zeeland . .	"	200,000:—
6.	——— Mijdrechtſche Droog-Droogmakerij . .	"	249,000:—
7.	——— Nieuwkoopſche dito	"	200,000:—
* 8.	Voor het bevaarbaar maaken van Rivieren . .	"	400,000:—
* 9.	Voor onvoorziene rampen	"	150,000:—
* 10.	Agentſchap, met de Geëmploijeerden, Inſpecteurs, Vuur, en Licht &c. .	"	91,000:—
	Zevende ſomma Total	*f*	1,841,450:—

ACHTSTE SOMMA. *Agentſchap van Nationaale Opvoeding.*

1.	Inſtituut van Dooven en Stommen te Groningen . .	*f*	5,000:—
2. *a.*	Tractement voor den Agent .	"	9,000:—
b.	——— voor zijne Geëmploieerden	"	18,000:—
c.	——— voor andere Perſonen	"	4,000:—
3.	Vuur, Licht, Huishuur &.	"	2,000:—
	Agtſte ſomma Total	*f*	38,000:—

NE-

Digitized by Google

NEGENDE SOMMA, *Agentschap van Nationaale Œconomie.*

* 1.	Voor Præmiën, Dedommagementen, Subsidiën, en andere Casueele Uitgaven, als door het Vertegenwoordigend Ligchaam, op nader te doene voordragten zullen geconsenteerd worden. Alsmede voor het weeren van alle schadelijke Gedierten, en de Præmiën voor de Paardenfokkerij	*f*	93,000:—
2. *a.*	Tractementen voor den Agent	"	9,000:—
* *b.*	———— voor zijne Geëmploijeerden . . .	"	33,500:—
3.	Locaal voor het Bureau, Vuur Licht &c. . . .	"	2,600:—
	Negende somma Total	*f*	138:100:—

TIENDE SOMMA. *Oostindische Handel.*

1.	Agterstallige Interessen van Capitaalen, niet behorende tot de gevestigde schuld .	*f*	82:736: 9: —
2.	Dito van de gevestigde schuld	"	2.502,586: 9: —
3.	Onbetaalde Uitdeelingen op Actien . . .	"	48,665:11:—
	Tiende somma Total	*f*	2,633,988: 9:—

ELF.

Digitized by Google

ELFDE SOMMA. *Colonien in America.*

1. Interesſen, voor Actien, Lijfrenten, en andere Negotiatien *f* 172,313:11:12
2. Ter voldoening van onbetaalde Soldijen van Amptenaaren, voorzieningder Magazijnen, verzendingen, Penſioenen en Kosten van het Beſtuur. *Subſidie* = 300,000:—:—

Elfde ſomma Total *f* 472,313:11:12

TWAALFDE SOMMA. *Levantſchen Handel.*

1. Subſidie aan Directeuren . . *f* 21,500:—
2. Tractement aan den Gezant *van Dedem* = 15,500:—
3. Afloſſingen van Belastingen en Interesſen = 50,000:—

Twaalfde ſomma Total *f* 87,000:—

DERTIENDE SOMMA. *Kosten van het voormalig Gewest Holland.*

1. Interesſen van Genegotieerde Capitalen . . *f* 13,910,698: 9:—
2. Rantſoenen van de Collective Middelen, uittekeeren aan Steden, Dorpen, Godshuizen, en andere Geſtichten = 527:000:—:—
3. Remisſien en Præmiën van voorbetaaling van de Verpondingen . . . . = 527,000:—:—
4. Tractementen, Finantieele Commisſie, en kosten op de Perçeptie der Gemeene Middelen = 76,334:10:—

Trans-

Digitized by Google

Transport van bladz. 336.	*f* 15,041,032:19:—	
5. Nieuwejaaren, Konijngelden &c.		2,543:—:—
6. Tractementen, Committé van Rekeningen		25,035:—:—
7. ——— Manuaal van 't Klein Zegel		7,150:—:—
8. ——— Ontfangers en Geëmploijeerden, van de Gemeene Middelen		131,199:—:—
9. Onderhoud, Gebouwen van de Ontfangers		3,000:—:—
10. Opzieners van 't Klein Zegel		41,600:—:—
11. IJkmeester van de Turftonnen		350:—:—
12. Dedommagementen aan Diverſe te *Enkhuizen*, te *Dord*, en te *Leijden*		47,812:10:—
13. Tractementen, Leden, en Suppoosten van den Hove, Miſen van Juſtitie &c.		95,500:—:—
14. Adfiſtentiegelden aan de Bailluwen, en Dedommagementen aan deselven		47,395:—:—
15. Subſidien aan de Leijdſche Univerſiteit		50:000:—:—
16. ——— — het Kerkelijk Comptoir		55,000:—:—
17. Bedachte en onbedachte zaaken, en andere kleinigheden		30,000:—:—
Dertiende ſomma Total	*f* 15,515,617: 9:—	

VEERTIENDE SOMMA. *Kosten van het voormalig Zeeland.*

1. Renten en Interesſen .	ƒ	1,577,926:14:—
2. Tractementen van de Finantieele Commisſarisſen en andere Geëmploijeerden .	"	41,829:—:—
3. Præmien wegens de Gemeene Middelen. . . .	"	7,600:—:—
4. Subſidien aan de Geeſtelijke Goederen	"	17,000:—:—
* 5. Bedachte en onbedachte zaaken	"	10,000:—:—
Veertiende ſomma Total	ƒ	1,674,355:14:—

VIJFTIENDE SOMMA. *Kosten van het voormalig Vriesland.*

1. Renten en Interesſen .	ƒ	1,022,399: 5:—
2. Tractementen van de Finantieele Commisſie &c. . . .	"	22,000:—:—
3. ———— Raaden van Juſtitie &c.	"	35,000:—:—
4. Leverantie en onderhoud van de Canſelarij	"	40,000:—:—
5. Tractementen aan Profeſſoren en Studenten . . .	"	24,984:—:—
6. ———— — Predicanten en Schoolmeesters .	"	80,000:—:—
7. Subſidien aan Steden en Fortificatien	"	20,000:—:—
8. ———— — Armen .	"	30,900:—:—

Trans-

Digitized by Google

Transport van bladz. 338.	*f* 1,294,383: 5:—	
9. Onkosten tot den ophef der middelen	195,000:—:—	
10. Vrijdommen voor de Brouwers	1,479:15:—	
11. Betalingen aan zeker Hospitaal	1,183: 4:—	
* 12. Voor bedachte en onbedachte zaaken	10,000:—:—	
Vijftiende somma Total	*f* 1,482,049: 4:—	

ZESTIENDE SOMMA. *Kosten van het voormalig Utrecht.*

1. Renten en Interesſen . .	*f* 736,713:18:—	
2. Daggelden, Finantieele Commisſie &c.	17,044:—:—	
3. Tractementen Leden en Ministers van 't Hof . . .	120,525:17:—	
4. ——— Ontfangers der Gemeene Middelen . .	41,866:11:—	
5. ——— Predikanten en Weduwen . . .	68,105:—:—	
6. Subſidien aan de Steden .	111,890:—:—	
7. Kosten op het Zegel, de Munt &c.	32,085:—:—	
* 8. Bedachte en onbedachte zaaken	10,000:—:—	
Zestiende somma Total	*f* 1,138,230: 6:—	

Digitized by Google

ZEVENTIENDE SOMMA. *Kosten van het voormalig Gelderland.*

1.	Renten en Interesſen .	ƒ 493,518:14:—
2.	Tractementen Finantieele Commisſie van de Domeinen	12,426:15:—
3.	Idem idem Quartier Nijmegen	18,489:11:—
4.	—— —— Quartier Zutphen	14,786:—:—
5.	—— —— Quartier Veluwe	15,531:—:—
6.	Tractementen Leden van het Hof	38,479:—:—
7.	Kosten tot de Juſtitie .	17,000:—:—
8.	Officieren van de Juſtitie en Gevangenen . .	20,000:—:—
9.	Academie te Harderwijk, en reparatie aan de Gebouwen	61,871:7:—
10.	Toelagen aan de Diaconie te Nijmegen . . .	1,200:—:—
11	Bedachte en onbedachte zaaken	15,000:—:—
	Zeventiende ſomma Total	ƒ 708,392:7:—

ACHTIENDE SOMMA. *Kosten van het voormalig Stad en Lande.*

1.	Renten en Interesſen .	ƒ 417,631:2:—
2.	Tractementen Finantieele Commisſie	13,520:—:—
3.	———— aan diverſe Amptenaaren	57,002:—:—
4.	———— aan de Leden van het Hof . .	27,804:—:—
5.	Kosten voor 's Hofs Gevangenen	6,000:—:—

Trans-

Digitized by Google

Transport van bladz. 340.	f	521,957: 2:—
6. Kosten op de Gemeene Middelen	"	26,000:—:—
7. Subsidie Geestelijke Goederen	"	50,000:—:—
8. Remisſien van Verpondingen	"	2,500:—:—
* 9. Bedachte en onbedachte zaaken	"	10,000:—:—
Agtiende ſomma Total	f	610,455: 2:—

NEGENTIENDE SUMMA. *Kosten van het voormalig Overijsſel.*

1. Renten en Interesſen .	f	287,314:16:—
2. Daggelden Finantieele Commisſie	"	10,082:—:—
3. ——— Ontfangers, Rentmeesters &c . .	"	15,000:—:—
4. Tractemenen Predikanten &c.	"	32,600:—:—
5. Subsidien aan Steden .	"	19,000:—:—
6. Tractementen aan de Leden van het Hof . . .	"	40,000:—:—
* 7. Bedachte en onbedachte zaaken	"	10,000:—:—
Negentiende ſomma Total	f	413,996:16:—

TWINTIGSTE SOMMA. *Kosten van Bataafsch Braband.*

1. Renten en Interesſen .	f	357,472:17:—
2. Daggelden Finantieele Commisſie	"	12,694:—:—
3. Tractementen Ontfangers .	"	29,143:—:—
4. ——— Leden van het Hof	"	14,434:—:—
5. ——— Predikanten en Schoolmeesters . .	"	95,941:10:—

Digitized by Google

Transport van bladz. 341.		f 509,625: 7:—
6. Subfidien aan Steden en Godshuizen		30,340:19:—
7. Erfrenten, Beneficien en Uitkeeringen		22,112: 7:—
* 8. Bedachte en Onbedachte Zaaken		10,000:—:—
Twintigſte ſomma Total		f 572,138:13:—

EEN-EN-TWINTIGSTE SOMMA. *Kosten van het voormalig Drenthe.*

1. Renten en Interesſen . .		f 15,310:16:—
2. Tractementen Finantieele Commisſie		12,000:—:—
3. ———— Predikanten &c.		6,472:—:—
* 4. Bedachte en Onbedachte Zaken		5,000:—:—
Een-en-twintigſte ſomma Total		f 38,782:16:—

TWEE-EN-TWINTIGSTE SOMMA. *Huisheudelijke kosten van de agt Departementen.*

1. *a.* Daggelden van 7 Leden *a* f 7:—		f 17,885:—
b. Tractement Secretaris . .		2,500:—
c. ———— Commis . .		1,500:—
d. ———— twee Clerquen .		1,800:—
e. ———— Conchiergie en Kamerbewaarder . . .		800:—
f. ———— twee Bodens .		1,200:—
Dus kost een Departement .		f 25,685:—

Komt

Komt dus voor 8 Departementen *f* 205,480:—

* 2. Expeditiegelden, en verdere kleinigheden . . . " 50,000:—

3, *a.* Tractementen voor 8 Commisfarisfen . . . . " 28,000:—

b. ———— voor 8 Clerquen derzelver . . . " 4,000:—

c. Daggelden voor de Commisfarisfen op reize zijnde . " 3,000:—

4. Locaal voor het Departementaal Beftuur van den Ouden Yfel. 1 Termijn . . . " 4,500:—

Twee-en-twintigfte fomma Total *f* 294,980:—

DRIE-EN-TWINTIGSTE SOMMA.
Extra ordinair.

Voor de vervulling van de Tranfactie met de *Keurvorst van de Paltz*, wegens de overneeming zijner Goederen in de Republiek gelegen *f* 1,500,000:—

Drie-en-twintigfte fomma Total *f* 1,500,000:—

Alle welke fommen bij elkander opgetrokken zijnde, eene fom bedragen van EEN-EN-ZEVENTIG MILLIOENEN, DRIEMAAL-HONDERD-DRIE-EN-VIJFTIG-DUIZEND,

Digitized by Google

DRIEHONDERD-ZES-EN-NEGENTIG GULDENS, VIJFTIEN STUIVERS, EN ZES PENNINGEN, welke ter beſtrijding van de Staatsuitgaven berekend werden nodig te zijn voor het Jaar 1801. Wanneer men nu alle de hier uitgetrokkene Posten in bedaarde overweging neemt; en dan daar bij, *aan de eene zijde*, het oog vestigd, op den diep vervallenen toeſtand, zoo van de *Marine*, en de *Armee*, als van de *Frontieren*, de *Magazijnen*, de *Dijk- en Sluiswerken*, de *Waterſtaat*, *publieke Gebouwen* &c.; en *aan de andere zijde*, op de enorme ſchatten, *voor dat alles*, *en voor de Tractementen voor zoo veele hogere en lagere Amptenaaren uitgetrokken ſtaande*; wie zal alsdan niet met ons inſtemmen, dat ondanks 'er Jaar op Jaar werdt aangedrongen op bezuinigingen, men echter bewijzen gaf, dat men dezelve niet begeerde intevoeren, maar op grond van de *Staatsregeling* het daar bij ingevoerd verſpillend Beſtuur op den duur aan de hand hieldt, waar voor de Natie telken Jaare met eene *buitengewoone Geldheffing* geplaagt en gedrukt werdt? Wij zwijgen, dat bij de overweging van deze ſchrikbarende Petitie, aan elk in het oog valt, dat

men

men bij zeer veele Posten niet zoo zeer berekende wat 'er waarlijk nodig was, maar dat men 'er slechts (zoo als men zegt) *een slag in sloeg*, en nog bovendien verbazende sommen uittrok, onder de geheimzinnige benamingen, van *Bedachte en Onbedachte Zaaken*, *Kleinigheden*, *Extra-ordinaire Uitgaven* &c. — Waarvan wij de voornaamste met een * getekend hebben, die op deze *Petitie* met elkander een som van *f* 14,132,000:— uitmaaken. Dat men *deze laatste Finantieele Mesure*, *der Leden van het op den* 1 *Augustus* 1798 *opgetreden Bestuur*, (die men te recht hunnen *Zwanenzang* heeten kan,) met aandacht, en een ziel gezuiverd van schandelijke eigenbaatige oogmerken leeze en overwege, als dan (wij houden ons des ten vollen verzekerd) zal elk belangeloos liefhebber van het Vaderland zich overtuigd houden, *dat de om verrewerping van de Constitutie*, *ten tijde van het ondeugend Driemanschap aan de Natie opgedrongen*, eene wezentlijke weldaad voor het zuchtend Volk was: en dat zij die dat uitvoerden, behalven de invoering van een minder omslachtig Bewind, eene loffelijke daad ten uitvoer bragten, door eensslags een einde te maaken, aan de hatelijke onderscheidingen tus-

Digitized by Google

ſchen Burgers en Burgers, welken alleen hunne geboorte en voortduring, aan het aanneemen en opvolgen van Revolutionaire grondbeginſelen en handelingen, verſchuldigd waren.

NE

INHOUD.

Bemoedigende uitzichten voor de Natie op gunſ
ger tijden, door de invoering van een meer verbete
en meer gematigd Beſtuur — De nieuwe Wetge
vers *neemen plechtig zitting op den* 2 Novemb
1801. — *Aanſpraak van den* Bewindsman BEZIE
aan het nieuw Wetgevend Lichaam. — *Beantwoo*
ding van dezelve, door den Wetgever VAN F
REEST. — *Voorbeeldig ſtil en weltevreden gedra*
van het grootſte deel der Natie, over de volvoer
verandering der Conſtitutie. — Het veel gering
aantal der Malcontenten, gedraagd zich over h
algemeen ſtil en lijdelijk, uit hoofde van de genome
maatregelen tot het weeren van allen tegenſtand. —
Overgang tot de beſchouwing van de voornaamſte werk
zaamheden des Nieuwen Beſtuurs tot verdere vest
ging van de Conſtitutie. — Benoeming van Lede
voor het Nationaal Gerechtshof, *het* Syndicaat. —
Voor de Raaden van Binnenlandſche Zaaken, Finan
tien, Marine en Oorlog, *in plaatſe van de vernietig*
de Agentſchappen. — *Algemeene goedkeuring ove*
de gedaane keuzen. — Alle Revolutionaire Da
Weekbladen *verboden.* — *Het motto* Vrijhei

Digitized by Google

lijkheid en Broederſchap *afgeſchaft.* — *De* Wapens der Gewesten *en* Steden *aan het hoofd der Beſluiten en andere openbaare Acten en Couranten, en meer andere oude gebruiken, ingevoerd.* — *Een aantal voor* Handel en Zeevaart belemmerende Placaten, *ſints* 1795 *gepubliçeert, buiten werking geſteld.* — *Algemeen genoegen onder de Natie hier door veroorzaakt.* — *Verſlag van de Vredesonderhandelingen te* Londen, *tuſſchen* Engeland *en* Frankrijk, *te dien zijde aangevangen.* — *De* Præliminairen *van dien Vrede getekend, op den* 1 October 1801 *en dezelve als de voorloper tot eenen* Algemeenen Vrede *aangemerkt.* — *Wat daar bij* ten opzichte van de Republiek *beſloten wordt.* — *Ongegronde denkbeelden van ſommige Oranjegezinden, als of in eenige* geheime Artijkelen *tusſchen* Engeland *en* Vrankrijk, *de* weder herſtelling der Staats- en Stadhouderlijke Conſtitutie *zou vastgeſteld zijn.* — *Nader bewezen uit het trouweloos gedrag der* Engelſche Ministers *omtrent het* Huis van Oranje, *blijkbaar uit een brief van den* PRINSE VAN ORANJE *aan den* Koning van Engeland, *over het geratificeerd Vredestractaat.* — *Z. H. vertrekt uit* Engeland. — *Aanmerkingen over dat onderwerp, en opgave van eenige belangrijke ſtukken* over de zaak der Schaevergoeding van het Huis van Oranje *gewisſeld, zoo tusſchen* Vrankrijk, Engeland, en Pruisſen, *als tusſchen* Z. D. H. de PRINS VAN ORANJE. — *Beſluit uit dit alles, dat de verwachting van ſommigen op de wederherſtelling der Oude Conſtitutie ongegrond was.* — *Het Vredes-Congres wordt te* Amiens *geopend.* — *De onderhan-*

de-

Digitized by Google

delingen tot eenen Algemeenen Vrede aldaar, worden zeer ſlepende gehouden. — Het Nieuw Beſtuur hier te Lande, gaat intuſſchen voort om de Nieuwe Conſtitutie verder te voltooijen, door het vernietigen van veele willekeurige beſluiten ſints 1795 *genomen. — Blijkbaar ten aanzien van de* Zee- *en* Land-Officieren, *de* Burgerwapening, *en het* Hervormd Kerkgenootſchap. *— Het roept zeer veele Leden van het in* 1795 *vernietigd Staats- en Stadhouderlijk Beſtuur tot het beleiden van de Regeering. — 's Lands Finantieele toeſtand blijft op den duur zorgelijk, door dien 'er geene behoorlijke bezuinigingen worden ingevoerd. — Bewezen uit het* Defiçit van ruim 30 MILLIOENEN, *en eene* Loterij van 12 MILLIOENEN *daar aan geaccrocheerd, gearresteerd. — Een* geforçeerde Geldheffing *zoo op der Ingezetenen* Bezittingen *als* Inkomſten, *geduurende* 8 *Jaaren, als* Don Gratuit *geheven, om* de 30 MILLIOENEN *en de* Intereſſen *te kunnen betalen. — Aanmerkingen over deze Maatregelen, door de voorige uit elkander gedrevene Repræſentanten of zij die hunne zijde hielden. — Schrikbaarende* Petitie van de Staatsbehoeften voor 1802. *— Ellendige toeſtand van de Finantien in de meeste Steden. — Nader bewezen door het geene deswegens te* Amſterdam *voorviel. — Eene Stedelijke belasting op de Bezittingen aldaar geheven. Een groote quantiteit Coffij te* Batavia *liggende verkocht, om daar voor, eene door* Vrankrijk *gevorderde prætenſie van* 3 MILLIOENEN *te voldoen. — De uitzichten op eenen* Algemeenen Vrede *worden gunstiger. — Schoon in den aanvange ſlepende,*

Digitized by Google

worden de Onderhandelingen te Amiëns *levendiger, naa dat* Vrankrijk *en* Engeland *het over eenige voornaame punten, en wel bijzonderlijk* over de Republiek, *eens geworden waren.* — *De verſchillende belangen en inzichten, zoo van de* beide Cabinetten *als van* het Beſtuur hier te Lande, *maaken de handelingen moeijelijk.* — *De* Algemeene Vrede *wordt echter zoo ſpoedig, als voor de Republiek bijzonder voordeelig geſloten op den* 27 Maart 1802. — *Opgave van het* Tractaat, *en de daar bij gevoegde Conventie tusſchen* Frankrijk *en de* Republiek, *over de Schaêvergoeding aan het* DOORLUCHTIG HUIS VAN ORANJE. — *Algemeene aanmerkingen over de wezenlijke voordeelen van den* Vrede, *en over de verſchillende gevoelens onder 's Lands Ingezetenen over het geſlotene Tractaat in het generaal, en over de Schaêvergoeding aan den* PRINSE VAN ORANJE, *in het bijzonder.* — *Kort verſlag van de Vreugdebedrijven, op hoog gezach alomme bedreven, naa de Ratificatie van het Vredestractaat op den* 2 Junij 1802. — *De Schrijver beſluit dit zijn Werk.*

NE-

Digitized by Google

NEGEN-EN-TWINTIGSTE BOEK.

Hebben wij in het voorgaande Boek, de door de meerderheid des Uitvoerenden Bewinds ondernomene plotselijke verstoring, van de Leden der beide Kameren van het Vertegenwoordigend Ligchaam in hunne werkzaamheden, voor onze Lezeren te boek geslagen; zagen wij op welk eene wijze het *nieuw ontworpen Plan van Staatsregeling*, als door de Natie goedgekeurt, door hen werd geproclameert als de *wettige Constitutie van de Republiek*; en vernamen wij eindelijk, welke Personen tot *Leden van het Staatsbewind*, en *Wetgeevend Ligchaam*, zoo ook tot regeling van de *Departementaale Huishoudingen* benoemd en aangesteld waren geworden, waaruit veelen, even als

als bij alle de voorgaande *Revolutien in de Revolutie*, de blijde hoope opvatteden, dat het diep gefolterd Vaderland eens eindelijk ruimer adem zouden haalen: thans eischt de order der Geſchiedenis, dat wij onze Lezeren naar de inmiddels geheel veranderde Vergaderzaal geleiden, niet zoo zeer om hun te doen zien, op welk eene plechtige wijze de nieuwe Wetgeevers hunne eerſte ſesſie namen; maar veel meer om hun te doen hooren, met welke ſtreelende uitzichten zij hunne nieuwe loopbaan intraden, in de vaste hoope, dat zij, gelukkiger dan alle hunne Voorgangeren, het zoo deerlijk geſlingerd, en bijnaa reddeloos Schip van Staat welhaast voeren zouden in de gewenschte Haven van Rust en Vrede.

Naauwlijks was op den 2 *November* het bevorens tot de plechtigheid bepaalde uur geſlagen, of de nieuw verkorene Wetgevers bevonden zich in de voor hun geſchikte *Treveskamer*, ten getale van 25 bijeen, van waar zij door den Secretaris des Staatsbewinds, onder het geſchal van Pauken en Trompetten, geleid wierden in de Vergaderzaal, alwaar zich de Bewindslieden BEZIER, VAN HOOGSTRATEN, en DE LEEUW reeds bevonden, om hun te beëedigen en te inſtalleeren, ten welken einde de

de Heer BEZIER deze navolgende aanſpraak in ſubſtantie hooren deedt. Eene aanſpraak die de duidelijkſte kenmerken draagd, welke verrukkende denkbeelden, over het aanſtaande geluk des Vaderlands onder het nieuw Beſtuur, zijn hart vervulde, doch dat in den volgenden tijd, al mede in rook en damp verdween.

„ GEACHTE MEDEBURGERS! Door „ het Staatsbewind, nevens mijne hier tegen„ woordige beide Amptgenooten, afgevaardigd „ met den vereerenden last, om Ulieden, als „ benoemde Leden der Wetgeevende Verga„ dering te beëedigen, en die Vergadering „ met de daad daar te ſtellen, kan ik den „ ſtroom der aandoeningen niet verbergen, „ welke mij in deze plechtige oogenblikken „ overſtelpen. — Welk rechtgeaard Nederlan„ der, toch, die de gebeurenisſen van onzen „ tijd ſchoon ſlechts met een vluchtig oog „ overziet, en al het leed herdenkt, welk „ daarin ons Vaderland trof, voeld zich niet „ tot in het binnenſte van zijn hart ontroerd, „ op de treffende gedachten: *Dat Vaderland „ is evenwel nu behouden en bevredigd!*

„ Hadden wij het kunnen hoopen, toen voor „ ruim 20 Jaaren, eene even onverhoedſche „ als onverdiende vijandelijke aanval, de oude

„ Staats-

„ Staatskrakeelen, altijd kwalijk gedoofd en
„ daardoor ſteeds ſmeulende gebleven, op
„ nieuw in lichten laaijen vlam had doen ont-
„ branden! Toen, naa eene worſteling van 7
„ Jaaren, Buitenlandſche Wapenen, dien twist
„ gewelddaadig gedempt, en de eene partij
„ bijnaa de andere magteloos gemaakt hadde!
„ Toen deze, 8 Jaaren later, door de ontzet-
„ tende Franſche Omwenteling herrezen, en
„ op haare beurt zegevierende geworden was!
„ Toen eindelijk zij, die nu de maght in han-
„ den hadden, wederom onderling verdeeld
„ geworden waren, en de eene Omwenteling
„ de andere even ſchielijk opvolgde! Als eene
„ reeks van oorlogsrampen dit Land bijna zon-
„ der tuſſchenpoozen teisterden, hadden wij
„ het toen, na zoo veel twistens, en bij zoo
„ veel verdeeldheids kunnen hoopen, dat niet
„ alleen de dageraad des Vredes zoo ras een
„ zoo gunstig verſchiet zoude openen; maar
„ dat nog daar te boven de inwendige geſteld-
„ heid des Lands zoude gedoogd hebben, dat
„ eene nieuwe Staatsregeling aan het gantſche
„ Volk van de geheele Bataafſche Republiek
„ (zonder iemand uit partijſchap uit te ſluiten,)
„ ter goed of af keuring wierde voorgedragen?
„ En wie zoude hebben durven vermoeden, dat

„ dee-

Digitized by Google

„ deeze Staatsregeling bij eene geheel vrije en
„ onbelemmerde ſtemming, door meer dan *ze-*
„ *ven-agtſte* der Stembevoegde Burgers zoude
„ worden aangenomen, terwijl meer dan waar-
„ ſchijnlijk, nog de meesten der Tegenſtem-
„ mers daartoe niet gebragt zijn uit eigen over-
„ weging en overtuiging, maar door de inbla-
„ zingen van anderen, die aan hunne dweep-
„ zucht bot vierende, het gastvrije Nederland
„ voor de aan hun verleende ſchuilplaats, op
„ deze wijze ondankbaar beloonden? En even-
„ wel dit alles is gebeurd! En deze gelukkige
„ ſtandverwisſeling vergroot wederom de Lijst
„ dier onverwachte uitkomſten, welken den
„ beoeffenaar onzer Vaderlandſche Geſchiede-
„ nis zoo dikwerf verbazen, en het ontroerde
„ hart met ongeveinsde dankbaarheid tot de
„ Oppermachtige Oorzaak van al het goede
„ verheffen. — Weinig heils, echter, zoude
„ aan het Vaderland uit de Vrede en de aange-
„ nomene Staatsregeling geboren worden,
„ wanneer zij, welken in dit tijdsgewricht tot
„ het beleiden van 's Lands zaaken geroepen
„ zijn, die aan haar zelven, en aan eenen on-
„ zekeren loop der dingen overlieten. Dan
„ zouden wij even zoo weinige vruchten in-
„ oogſten, als de Landman, die zijnen onder-

„ ge-

Digitized by Google

„ gelopenen akker wel wederom boven het
„ water bragt, en van onkruid zuiverde, doch
„ echter naliet dien te bereiden en te bezaaijen.
„ Maar even min als zulk een gedrag van dezen
„ te vermoeden is, behoeft de Natie zulks
„ van ons of van Ulieden te verwachten. Man-
„ nen, die lust en moeds genoeg betonen, om
„ op den eerſten wenk tot redding van het dobbe-
„ rend Schip van Staat toe te ſchieten, zullen
„ hetzelze ook niet laaten drijven, vóór dat zij
„ het, zoo al niet in de Haven, ten minſten
„ op eene veilige Rheede gebragt hebben.

„ Hoe ſchoon ſtaat daartoe niet de kans! De
„ *Vernietiging der Partijſchappen*, laat voor-
„ taan aan 's Lands Regeering de handen ruim,
„ om onder alle Ingezetenen, zonder onder-
„ ſcheid, die geenen tot hoogere en lagere be-
„ dieningen op te roepen, welke door kunde
„ en bekwaamheden meest voor dezelve ge-
„ ſchikt zijn. De keuze van uwe Vergadering
„ zij daarvan voor het oog der Natie de eer-
„ ſte proeve, en het voorbeeld van alle an-
„ deren.

„ *Staatkundige Geloofsbelijdenisſen*, beletten
„ aan den anderen kant ook niemand, om zijne
„ talenten aan het Vaderland te wijden! Ge-
„ trouwheid aan de beſtaande order van zaaken,

„ en

Digitized by Google

„ en gehoorzaamheid aan de Wetten, maaken
„ den geheelen inhoud uit, van onzen Burger-
„ eed, gelijk zij de onöntbeerlijke grondſlagen
„ zijn van alle Burgerlijke Maatſchappijen.

„ De vermenging van Machten, *het Hoofd-*
„ *gebrek van de vorige inrichting*, is te niete
„ gedaan. De nieuwe Staatsregeling boeit niet
„ langer de handen der Regeering om het goe-
„ de te verrichten. *Langwijlige raadplegin-*
„ *gen*, zullen nu niet meer veroorzaaken, dat
„ nuttige verbeteringen, of noodzaaklijke
„ voorzieningen, *driemaal* zoo veel kosten,
„ dan wanneer zij tijdig worden daargeſteld. —
„ Duizend bijzondere zaaken, te voren uit alle
„ de oorden des Lands bij de Hooge Vergade-
„ ringen ter overweging gebragt, zullen der-
„ zelver raadplegingen over 's Lands algemeene
„ belangen nu niet meer belemmeren, maar
„ wederom dáár kunnen worden afgedaan, waar
„ zij beter gekend, en ſpoediger beſlist kunnen
„ worden. — Terwijl eindelijk, (want alles
„ optetellen, zoude mij te verre vervoeren) de
„ nieuwe Staatsregeling den kring van elks
„ werkzaamheden naauwkeurig bepalende, de
„ onzuivere bron van twist, tuſschen de ver-
„ ſchillende Vergaderingen, over de grenzen
„ van derzelver gezach, op eenmaal heeft doen

Digitized by Google

„ opdrogen, en geen naarijver overgelaten,
„ dan wat elk in zijn onderſcheiden vak het
„ meest en ſpoedigst tot 's Lands heil en wel-
„ zijn zal bijdragen.

„ Ondertusſchen, is de opgelegde taak voor
„ het *Staatsbewind* en voor de *Wetgeevende*
„ *Vergadering*, niet gemaklijk. Ter voltooi-
„ jing van het nieuwe Staatsgebouw, zijn veele,
„ uit haare aart moeijelijke wetten te vervaar-
„ digen. De veranderde geſteldheid van veele
„ Europiſche Staaten, en het overgaan van
„ zoo veele Landen en Bezittingen aan andere
„ Meesters, maaken het noodzaaklijk onzen
„ Handel, de bron van ons beſtaan, door ver-
„ ſtandige maatregelen, dien overeenkomſtig te
„ wijzigen. — De inrichting van onze Volk-
„ plantingen vereischt onze tederſte zorgen.
„ Het diep verval van onze voorheen meest
„ bloeijende Fabrieken vordert onze onafgebro-
„ kene opmerkzaamheid; en de Staat van
„ 's Lands Finantien, onze ijverigſte en meest
„ voorzichtige poogingen.

„ Maar het gewicht en de moeijelijkheid van 't
„ werk zal niemand affchrikken, die het onder
„ zijne beste genoegens telt, zich van zijn plicht
„ jegens het Vaderland te kwijten, en alle arbeid
„ met lust en ijver aangevangen, plagt ſteeds

„ half

„ half voltooid geacht te worden. — Laat ons
„ dan onze gezamentlijke werkzaamheden met
„ vereende krachten aanvangen! Het Staats-
„ bewind zal van zijne zijde, bij elke voor-
„ dracht niet alleen, altijd alle die opheldе-
„ ringen voegen, welke Uwe Vergadering tot
„ het recht verstand van zaaken, en ter volledi-
„ ge beoordeeling nodig heeft; maar Gijlieden
„ zult hetzelve ook bereidvaardig vinden, om
„ op de eerste aanvrage bovendien alle zodanige
„ openingen te geeven, als Gijlieden wijders
„ zoudt mogen verlangen, en wij in staat zijn
„ te kunnen verschaffen, terwijl het Staatsbe-
„ wind tevens met dankbaarheid zal aanneemen,
„ en steeds het beste gebruik trachten te maa-
„ ken, van die aanmerkingen, welke Uwe
„ Vergadering, Commisiën, of Leden van
„ dezelve, tegen, of ter verbetering van eeni-
„ ge voorgestelde wet zullen te berde bren-
„ gen. — Zoo zal 's Lands heil toch best be-
„ voorderd worden, en de gulde spreuk onzer
„ Voorouderen: *Eendracht maakt macht!* Zij
„ daartoe ook wederom onze leus!!

Dat het ophangen van zulk een Tafereel, de kennelijkste trekken van vreugde en genoegen op veeler aangezichten verspreidde, laat zich zonder onze nadere verklaring zeer geredelijk

Digitized by Google

vatten, want hetzelve leverde, (om ons van eene gewoone uitdrukking te bedienen), een uitzicht op eene aannaderende gulde Eeuw op, vooral wanneer men daar mede den diep ellendigen toeſtand, waaraan het Vaderland ſints zoo langen tijd onderworpen geweest was, in vergelijking bragt. Was het wonder, dat daar het *Staatsbewind* (en daar onder bijzonder de Ontwerpers en daarſtellers van deze gewenschte en heilzame veranderingen,) zich zoo veel heils van hunnen volvoerden taak voorſtelden; dat zulks ook den moed van de nieuwe Wetgevers opwakkerde, en dezen op dat oogenblik geenen arbeid te zwaar, geene moeijelijkheden te netelig keurende, met nieuwen ijver den hun opgelegden Last volvaardig op de ſchouderen namen? Dat zij zich ook, op het voetſpoor van den Heere BEZIER, reeds ſtreelden, met het verheven denkbeeld, *dat zij het Vaderland behouden en bevredigd hebbende, als de Redders van den veegen Staat, bij Tijdgenoot en Nazaat zouden aangemerkt en vereerd worden?* Hoe dit zij, zoo veel is zeker, dat de Vergadering met unanieme ſtemmen, hun Medelid VAN FOREEST tot Præſident verkoren hebbende, door dezen in dat denkbeeld niet weinig verſterkt werdt, toen Hij bezit van den Præſidiaalen ze-

zetel genomen hebbende, zich onder anderen in zijne aanſpraak aldus uitdrukte:

„ Ik verheuge mij thans te bevinden, in het „ midden van een aantal eerlijke en kundige „ Vaderlanders, uit de onderſcheidene oorden „ van dit Gemeenebest geroepen en bijeenge„ komen, om het zoo zeer geſlingerd Schip „ is het mooglijk, nog op eene veilige Rheede „ te brengen: en wenſche Ulieden, benevens „ het Vaderland, geluk met deze benoeming, en „ met de volvaardigheid waarmede Gijlieden een „ der gewichtigſte Posten hebt aangenomen! „ Verwacht niet, dat ik bij deze gelegenheid „ de ſchakel der gebeurenisſen in ons Vaderland „ zal ontwikkelen, van welke onze tegenwoor„ dige benoeming, op dit oogenblik de laatſte „ ſchalm uitmaakt, of Ulieden de menigvul„ dige en zwaarwichtige plichten voorhouden, „ die wij door den zoo even plechtig afgeleg„ den Eed, ter vervulling op ons genomen „ hebben!!

„ Een tijdſtip, waarop Koophandel en Zee„ vaart, Land- en Akkerbouw, gereed ſtaan „ om derzelver rijke bronnen, als van ouds, „ voor dit Land te openen, en derzelver wel„ dadigen invloed allerwegen te verſpreiden: „ Een tijdſtip, waarop de nutte kunsten en

„ weetenſchappen, met nieuwen lust en onver-
„ moeiden ijver zullen kunnen aangekweekt,
„ en de Vaderlandſche jeugd ongeſtoord daar
„ in zal kunnen onderwezen worden: een
„ tijdſtip, waar op 's Lands, door den Oorlog
„ zo zeer gedrukte Finantien, zoo al niet da-
„ delijk herſteld, (het welk, als een ieder
„ weet, geen werk van éénen dag is) door ge-
„ paste bezuinigingen, ten minſten op zodanigen
„ voet zullen kunnen gebragt worden, dat alle
„ vreeze, als of de Bataafſche trouwe in dit
„ opzicht niet zoude kunnen bewaard blijven,
„ geheel verdwijnt: Een tijdſtip eindelijk,
„ waarop alles nieuwe lust, en (als 't ware)
„ een nieuw leven verkrijgt, en het welk
„ (wanneer de zalige Eendragt eens wederom
„ hier volkomen, gelijk bevorens, haren zetel
„ zal gevestigd hebben,) zoo bijzonder ge-
„ ſchikt ſchijnt, om ons Vaderland tot een top
„ van welvaart en luister optevoeren, welke
„ het nimmer bereikt heeft.

„ Komt dan, Mijne Amptgenooten! bij zulke
„ gunstige vooruitzichten niet langer gedraald!
„ Op nieuw de harten aan het Vaderland
„ gewijd! Met vernieuwden en verdubbelden
„ lust en ijver de handen aan het werk geſla-
„ gen, en door onze wijze van behandelen der

„ ge-

Digitized by Google

„ gewichtigſte belangen van het Vaderland,
„ een treffend voorbeeld aan de Natie gegeven
„ van die Eensgezindheid welke het Gemeene-
„ best alleen redden en behouden kan!

„ Wij zullen intusſchen (dit ligt in de order
„ der dingen, en daarom zijn wij ook hier in
„ zulk een getal uit alle de oorden van het Ge-
„ meenebest bijéén geroepen), niet altoos
„ over alle onderwerpen, die ons zullen te
„ voren komen, eenſtemmig denken: maar la-
„ ten wij dan vooral zorgen, dat wij in die
„ gevallen altoos die beſcheidenheid in acht
„ neemen, welken wij elkanderen altoos we-
„ derkerig verſchuldigd zijn. Laaten wij ſteeds
„ het algemeen belang zodanig op het oog hebben
„ en houden, dat alle onze daaden en beſluiten
„ daarop uitlopen. En laaten wij altoos onze
„ zorgen over alle de deelen van het Gemee-
„ nebest uitſtrekken, op dat niet door het eene
„ te bevoordeelen, het andere verloren gaa.

„ Het laatſte zoude althans in eene Vergade-
„ ring, voor het grootſte gedeelte te ſamen
„ geſteld uit Mannen, mij in jaaren en be-
„ kwaamheden zoo zeer overtreffende, niet
„ voegen, en tot het eerſte zoude mijne kun-
„ digheden te kort ſchieten, zoo ik, daar van
„ te gewagen, thans niet ongepast en overtol-

Digitized by Google

„ lig hieldt, bij menſchen, die verlichte en
„ deugdzaam genoeg zijn, om te gelooven, en
„ daar het voegt, er openlijk voor uit te ko-
„ men, dat geen louter geval het ondermaan-
„ ſche regelt, maar dat de lotgevallen van Vol-
„ ken, zoo wel als van bijzondere Perſonen,
„ door een liefdadig Opperwezen, tot hun ge-
„ geluk beſtuurd worden.

„ Laaten wij dan het akelig voorledene voor-
„ bijziende, alleen onzen aandacht op het toe-
„ komstige vestigen! En welk een aangenaam
„ verſchiet doet zich dan niet voor ons oog
„ op? — *Vrede van Buiten! Eensgezindheid*
„ *van Binnen!* Ten minſten gegronde hoope op
„ deze beiden, voor het Menschdom in het alge-
„ meen, en voor dit Land in het bijzonder,
„ zoo wenſchelijke en onmisbaare zaaken.

„ Zie daar dan het gunſtig tijdſtip, waarop
„ wij, dank zij der Voorzienigheid! Dank zij
„ ook hen, die moeds en beleids genoeg
„ hadden, om de kluisters te verbreken, *waar*
„ *aan het minder gedeelte van de Natie, op*
„ *eene wederregtelijke wijze, het meerder ge-*
„ *deelte hadt vastgeklonken*, en om aan het ge-
„ heele Volk gelegenheid te geeven, dat het
„ over zijne belangen zoude kunnen raadplegen
„ en beſlisſen, en wij onze Posten kunnen

„ aan-

Digitized by Google

„ aanvaarden! Op dusdanig eene wijze hande-
„ lende, kunnen wij met grond goede vruch-
„ ten van onzen arbeid voor het Vaderland te
„ gemoete zien! Dan zullen wij, wat men
„ ook van onze daaden of bedoelingen thans
„ zeggen moge, behalven de erkentnis van
„ een dankbaar Nageslacht, altoos de aangena-
„ me bewustheid voor ons zelven hebben, dat
„ wij, zoo veel in ons vermogen was, heb-
„ ben getracht bij te dragen, tot bevoordering
„ van het heil des Vaderlands! Dan ook mo-
„ gen wij op de goedkeuring en den zegen
„ van het Godlijk Opperwezen veilig staat
„ maaken. &c."

Onder zulke schijnbaar *aangenaame vooruitzichten*, en met zulke *prijselijke en lofwaardige voornemens*, gepaard met eene toen *duidelijk zichtbaare Eensgezindheid* onder de Leden, om het gefolterd Vaderland te redden en te behouden, traden de Nieuwe *Bewindsmannen* en *Wetgevers* hunne vernieuwde Staatkundige loopbaan in! En in de daad, wanneer men de toenmalige gesteldheid van zaaken in het Vaderland, over het geheel genomen, met opmerking gadeslaat, dan is men verplicht, om te moeten erkennen, dat de hoop op beter en gelukkiger tijden, door de Heeren BEZIER en

VAN FOREEST zoo aanminnig voorgedragen, niet geheel en al ongegrond was, vermits de Natie, ſints het oogenblik dat 'er aan de invoering eener verbeterde Staatsregeling gearbeid werdt, en zelfs op het tijdſtip dat het werk dadelijk ter uitvoer gebragt werdt, op de kennelijkſte wijze aan den dag legde, dat zij van dien kant redding te gemoete zag, waaruit natuurlijk voortvloeide, dat de Nieuwe Beſtuurderen voorzien konden, dat zij hoegenaamd geen tegenſtand te vrezen hadden, bij de verdere ontwikkeling en daarſtelling van hun door de Natie aangenomen Plan, niettegenſtaande hetzelve zoo veele en gewichtige veranderingen aan het Algemeen en Bijzonder Beſtuur des Vaderlands veroorzaaken moest. Het getal van de zodanigen, die voor de inſtandhouding van de nu vernietigde Conſtitutie zich op den duur bleven verklaren, en de invoering van de nieuwe order van zaaken afkeurden, werdt dag op dag minder, en benam aan hun, die nog op dien grond onbeweeglijk zitten bleven, den moed om 'er zich openlijk en krachtdadig tegen te verzetten: te meer, daar het nieuw Bewind, ondanks deszelfs gematigd ſijſthema, zodanige maatregelen genomen had, om gerugſteund door het meerderdeel des Volks, allen tegenſtand

Digitized by Google

ſtand in de eerſte beginſelen te ſmooren. De groote zaak derhalven, waar het nu bij deze gewichtige ommekeer van zaaken voornaamlijk op aankwam, was deze: *of Staatsbewind en Wetgeevend Ligchaam; of Gewestelijke en Stedelijke Regeerings-Collegiën, de goede Harmonie en Eensgezindheid onder elkanderen, nu en in het vervolg, in onderſcheiding van alle de vorige Beſtuurderen, ſints* 1795, *meerder in acht neemen en aankweken zouden?* Dan wel, *of het naa een kort tijdverloop, even als bevorens, blijken zou, dat de Eendracht in het bevoorderen van 's Lands en der Ingezetenen waare belangen geweken, en door de Tweedracht vervangen was geworden, dewijl elk, jaloursch op zijne macht, het Land, Gewest, of Stad naar zijne inzichten regeeren wilde?* Had het EERSTE op den duur plaats mogen vinden, wat zou het nieuw Bewind dan verhinderd hebben, om deszelfs hoop en wenſchen, weldraa vervuld te zien, daar de ſtraalen van de zoo lang gewenschte Vredezon, op dat tijdſtip zich aan den Staatshemel langs hoe duidelijker begonden te vertoonen; en de Natie zich bovendien in alles volſtrekt lijdelijk en onderworpen bleef betoonen, zich vleijende dat zij eenmaal de eindpaal van alle haare rampen en onheilen be-

Digitized by Google

bereiken zou? Inderdaad, niets! — Dan, daar het naa verloop van weinig tijds bleek, dat die Eensgezindheid in alle Collegiën zeer verre te zoeken was, zoo gingen de zaaken allengskens wederom den ouden gang, en de opmerkzaame waarneemer van het geene 'er in den Lande omging, ontdekte zeer duidelijk, dat 'er ook nu in de Raadzaalen tegen over elkander ſtaande gevoelens aanwezig waren, die door den weg van minnelijke ſchikkingen niet kunnende vereffend worden, den weg baanden, tot botzingen en verſchillende Partijen onder de Bewindslieden, die niet nalieten hunnen verderffelijken invloed onder de Natie te verſpreiden, hetwelk al wederom, van lieverlede, de eindelijke invoering van eene geheel nieuwe Regeerwijze noodzaaklijk maakte. — Dit het geval geweest zijnde, wie gevoelt dan niet, hoe weinig gronden de beiden Sprekers hadden, om de Natie van de bewerkte *Revolutie in de Revolutie*, op dien tijd zoo veel heils te voorſpellen, en zich zelven en hunne medeleden van hetzelve zoo vertrouwelijk te verzekeren? Het zijn deze vraagen, die ons als met de hand geleiden tot de beſchouwing en overweging van de voornaamſte werkzaamheden, waarmede de hoogstgeconſtitueerde Machten, ter verbetering van veele

plaats-

Digitized by Google

plaatshebbende gebreken, zich naa de bewerkte verandering van zaaken onledig hielden, waartoe wij nu eenige oogenblikken beſteden zullen.

Niets viel aan een opmerkend beſchouwer van de publieke zaaken gereder in het oog, dan dat het nieuw aangekomen Bewind zich beijverde, om niet alleen het aangenomen Conſtitutie Plan, in alle deszelfs deelen in werking te brengen; maar ook, om veele partijſchap verwekkende gebruiken, en bevorens ingevoerde hatelijke onderſcheidingen, tuſschen Burgers en Burgers, afteſchaffen en te vernietigen. Tot het eerſte behoorde het ſpoedig benoemen van 9 Raaden in het *Hooge Nationaal Gerechtshof*, en van 3 Leden voor het *Nationaal Sijndicaat*, wordende tot de eerstgenoemden verkoren, de Heeren J. E. REUVENS, J. VERHEIJEN VAN CITTERS, F. L. KRAAIVANGER, B. DONKER CURTIUS, A. W. HOETH, U. J. HUBER, D. G. JORDENS, D. J. STEYN PARVÉ, en S. WENTHOLT; en tot de tweede aanzienlijke Poſt, de Heeren J. B. BICKER, C. VAN DER HOOP Gz., en O. T. VATEBENDER. Welke aanſtellingen gevolgd werden van nog veele andere Promotiën tot belangrijke

Pos-

Digitized by Google

Posten, die wij hier ſlechts noemen (*) doch van welken in het algemeen gezegd kan worden, dat zij over het geheel de goedkeuring van het grootſte deel der Natie wegdroegen en alleſints het bewijs opleverden, dat het Beſtuur, zonder acht te ſlaan op verſchil van Staatkundige denkwijzen, zich in deszelfs keuze voornaamlijk bij kunde en bekwaamheden bepaald had.

Strek-

(*) Daar bij het Nieuwe Conſtitutieplan, de *Agentſchappen* afgeſchaft, en in derzelver plaatſen verſchillende *Raaden van Beſtuur* verordend waren, zoo werden dezelve ook al ſpoedig aangeſteld, als voor de *Binnenlandſche Zaaken:* de Heeren VAN DER PALM, LEEMANS, en RAM. Voor de *Finançiën*: ABBEMA, APPELIUS, en VOS VAN STEENWIJK. Voor de *Marine*: KINSBERGEN, VAN ROIJEN, en JACOBSON, en voor de *Zaaken van Oorlog*: GAMBIER, ZUILEN VAN NYEVELD, en POMPE VAN MEERDERVOORT. Blijvende die voor de *Nationaale Oeconomie* en *Opvoeding* onvervuld, en in deszelfs werkzaamheden op eene andere wijze voorzien. Dat de afſchaffing van deze *kostbaare Agentſchappen* tot een algemeen genoegen van de Natie verſtrekte; en dat zulks de hoop op eene aanmerkelijke bezuiniging in de Uitgaven herleven deedt, is te zeer bekend, dan dat wij zulks hier met veel omſlags vermelden zouden. Jammer was het intuſſchen, dat de tijd en de ondervinding leerde, dat de uitkomst in verre naa aan de verwachting niet voldeedt.

Digitized by Google

Strekte dit veelen tot genoegen, zulks was in de *Tweede plaats* niet minder het geval, toen het Bewind, door het neemen van verſcheidene beſluiten toonde, eenige ſints 1795 ingevoerde gebruiken, afteſchaffen, waar bij het algemeen verordend en aangenomen *Motto* van *Vrijheid*, *Gelijkheid*, en *Broederſchap* al ſpoedig in aanmerking kwam. Bekend is het, hoe veele waarde bij den aanvang der Revolutie, aan deze woorden werdt toegekent bij de ijverigſte Voorſtanders en Bewerkers van dezelve, in zoo verre zelfs, dat 'er alomme bij expreſſe Reſolutien bevolen werdt, *om hetzelve boven alle openbaare Stukken, Acten, Brieven, Dag- en Weekbladen te ſtellen, in plaatſe van de gewone Gewestelijke of Stedelijke Wapens, die in het eerſte tijdperk der Revolutie, als onbeſtaanbaar met de Vrijheid geoordeeld wordende*, in veeler oog hinderlijk en onverdraaglijk waren. Luttel moeite zou het ons kosten, om hier een reeks van gevallen op te noemen, waar uit ten duidelijkſten bleek, niet alleen, hoe zeer men aan de zijde der Beſtuurderen van Steden en Gewesten op het plaatſen van dat *Motto* vigileerde, maar ook hoe veele Ingezetenen daar tegen gekant waren, die om het niet gebruiken, of om het doorhalen van hetzelve, op aan hun ter invul-

Digitized by Google

vulling gezondene Billetten in ongelegendheden geraakten, waaruit zij niet gered werden, dan naa het betaalen van zwaare Geldboeten en Proçeskosten. Handelingen, die niet weinig hebben bijgedragen tot de onderlinge verbittering, daar veelen de plaatsing van die woorden als hoogstongerijmd beschouwden, aan het hoofd van stukken, in welks inhoud niet anders dan *dwang*, *hatelijke onderscheiding*, en *vijandschap* te ontdekken was. Dit het geval geweest zijnde, wie moest dan niet goedkeuren, dat het Staatsbewind al spoedig deze steen des aanstoods uit den weg ruimde, door het zenden van eene aanschrijving aan het *Hof van Holland*, en de *Regeering van den Haag*, om voortaan dat *Motto* van alle openbaare stukken weg te laaten? welk voorbeeld weldraa algemeen gevolgd werdende, dat *Motto* verdwijnen, en de bevorens weggeworpene Wapens in deszelfs plaatse stellen deedt. Spoedig werdt de afschaffing van deze sints 1795 ingevoerde, en niets nuts aangebragt hebbende nieuwigheid, gevolgd van meer anderen in die dagen noodig gekeurde bepaalingen, waarbij den Koophandel en de Zeevaard niet weinig waren belemmerd geworden, doch die als nu, bij de steeds aanwassende hoop op Vrede buiten werking werden gesteld,

Digitized by Google

ſteld, als: 1. Het *Placaat van de Staaten Generaal* van den 27 *Maart* 1795, houdende een ſtreng verbod, *tegen den Uitvoer van alles wat nodig was tot den Aanbouw, Reparatie, en Uitrusting van Schepen, en tevens van het transporteeren van volbouwde Schepen naar andere Landen.* 2. De *Publicatie van het voormalig Uitvoerend Bewind* van den 23 *October* 1798, bepalende, *dat geene Schepen uit Britſche Havens komende, direct of indirect, en aldaar eenige Goederen of Koopmanſchappen ingeladen hebbende, binnen de Republliek, noch in derzelver Havens zouden worden toegelaten of geadmitteerd, op verbeurte van de Goederen, ten behoeve van de Natie.* 3. Het *Placaat van den* 17 *April* 1795, *houdende een verbod tegen den Uitvoer van allerhande Ammunitie van Oorlog, Wapenen, Buskruid, Salpeter* &c. 4. Een dito *Placaat van den* 17 *Augustus* 1795, waarbij H. H. Mog. verboden, *het naar buiten zenden van Standpenningen, en het Gouden en Zilveren Muntmateriaal.* 6. De *Publicatie van de eerſte Nationaale Vergadering*, van den 4 *November* 1796, houdende bepalingen *wegens den uitvoer van Geld, en Geldſpeçien, en het verbod van uitvoer van alle vreemde Speçien en Negotiepenningen.* 7. Opheffing der *Decreten van gemelde Nationaale Vergade-*

ring, van den 13 *Julij*, en 4 *November* 1796, waarbij *den uitvoer van oud Yzer naar Embden*, *Bremen*, *Hamburg*, *de kleine Oost*, *en alle de Havens aan de Noordzee*, *buiten de Zond*, was verboden geworden. 8. De *Publicatie van het voormalig Uitvoerend Bewind*, van den 24 *September* 1800, interdiçeerende aan alle Ingezetenen *den Uitvoer van Spek*. En eindelijk ten 9, eene intrekking *van het 4de Artijkel der Proclamatie van de Nationaale Vergadering* van dato 16 *September* 1796, waarbij aan de Ingezetenen des Lands, onder zwaare pœnaliteiten was verboden geworden, *het acçepteeren of betalen van eenige Wisfels*, *door Britſchè Onderdanen getrokken wordende*. Opheffingen, die bijzonder opbeurend en aangenaam waren voor het Handeldrijvend deel der Natie, en die aan het geheele Volk genoegzaame bewijzen opleverden, dat het werk van onderlinge bevrediging tusſchen *Vrankrijk* en *Engeland*, (de eenige weg tot *herſtel van den Algemeenen Vrede*, en *tot de herleving van den kwijnenden Koophandel en Zeevaard dezer Landen*,) eenen gewenschten voortgang hadt. Het is deze aanmerking die ons als met de hand geleid tot de beſchouwing van de wijze waarop de zoo even genoemde machtige Volken een einde aan den verderffelijken Oorlog maakten, die

die tusschen hen beiden sints zoo veele jaaren was gevoerd geworden.

Hoezeer, (zoo als wij bij het slot van ons voorig VIII. *Deel* verhaald hebben) 'er aan de zijde des Britschen Cabinets, bij den aanvang des Jaars 1800 geene gezindheden te bespeuren waren, om ingevolge de gedaane aanbiedingen van den toenmaaligen *Eersten Consul der Fransche Republiek*, het oor te leenen naar de voorslagen van bevrediging, die den laastgenoemden aan het eerste voorstelde; zoo bleek het echter, dat eenigen tijd daarnaa, de beiden Partijen daartoe onderhandelingen aangevangen hadden binnen de Stad *Londen*, tusschen de Heeren OTTO en HAWKESBURY, daar toe van wegens de beiden Gouvernementen behoorlijk gevolmachtigd zijnde, met dat voor het menschdom gelukkig, en voor de Onderhandelaars zeer vereerend gevolg, dat op den 1 *October* dezes jaars 1801, de Præliminairen in order gebragt, en wederzijdsch getekend waren geworden, welke tijding niet alleen in *Engeland* en *Vrankrijk* met ongemeene tekenen van blijdschap ontfangen werdt; maar die ook hier te Lande, ondanks den wankelbaaren staat van zaaken, *veroorzaakt door de sluiting van de beide Kameren der Vertegenwoordigende Vergadering*, met eene buitengewoone geestvervoering verno-

Digitized by Google

men werdt, dewijl men dat heuglijk evenement aanmerkte, als de voorloper van den zoo lang gewenschten *Algemeenen Vrede*, om welken te bewerken, reeds door de Ministers van de Belligeerende Mogendheden, naa het tekenen van de Præliminairen, een Congres binnen de Stad AMIËNS geopend werdt, en werwaards op het verneemen van die heuglijke blijmaare, voor dit Land den *Ambassadeur* SCHIMMELPENNINCK gezonden werdt, vermits uit de *drie eerste Artijkelen* van de getekende *Præliminairen* duidelijk bleek, dat de belangen van de Republiek bij de onderhandelende Partijën te *Londen* in aanmerking genomen waren, door insubstantie wederzijdsch vast te stellen. „ 1. *Dat zoo dra* „ *de Præliminairen getekend en geratificeerd* „ *waren*, (het welk binnen 14 dagen geschie- „ den moest) *alsdan de oprechte Vriendschap* „ *tusschen de beide Volken, in alle de deelen* „ *der wereld, zoo ter Zee als ter Land zoude* „ *herstelt zijn, en dat dien ten gevolge, alle* „ *vijandelijkheden tusschen de beide Mogendhe-* „ *den, en tusschen deze en derzelver respective* „ *Geallieerden dadelijk zouden ophouden*, met „ verdere bepaling, *dat alle Conquesten die 'er* „ *van wegen de eene of andere der contracteer-* „ *rende Partijen op eene derzelver, of op haa-* „ *re Geallieerden, naa de Ratificatie der Præ-*

„ *li-*

„ *liminairen mogten gemaakt zijn, zouden be-*
„ *schouwd worden als niet gedaan, en getrou-*
„ *welijk begrepen worden in de Restitutiën die*
„ *'er naa de Ratificatie van het Definitief*
„ *Tractaat zouden plaats hebben.* 2. *Dat*
„ *zijne Brittanniſche Majesteit, aan de*
„ *Franſche Republiek, en aan haare Geal-*
„ *lieerden, namelijk aan zijne* CATHOLIJKE
„ MAJESTEIT, *en aan de* BATAAFSCHE
„ REPUBLIEK *zoude terug geeven, alle de*
„ *Bezittingen en Colonien, die door de Engel-*
„ *ſche Macht geduurende den Oorlog waren*
„ *bezet of geconquesteerd geworden; exept het*
„ *Spaanſche Eiland de la Trinidad, en de Hol-*
„ *landſche Bezittingen op het Eiland Ceylon,*
„ *van welke Eilanden en Bezittingen zijne*
„ *Britſche Majesteit de volle Souverainiteit*
„ *zich voorbehieldt.* 3. *Dat de Haven van*
„ *de Kaap de Goede Hoop, voor den Handel en*
„ *de Vaart van de beiden contracteerende Par-*
„ *tijen voor het vervolg zoude geopend blijven,*
„ *en zij beiden aldaar dezelfde voorrechten*
„ *zouden genieten* &c."

Even gelijk het in 1795 bij gelegenheid van het ſluiten des Vredes te *Bazel*, tusſchen *Frankrijk* en *Pruiſſen*, hier te Lande onder een groot aantal aanhangeren van de *vernietigde Staats-*

Digitized by Google

en Stadhouderlijke Conſtitutie zich toedroeg, namelijk: *dat zij zich de wederherſtelling van de oude Regeerwijze, en de terugkomst van den Stadhouder vastelijk voorſtelden*, zoo ging het ook nu op gelijken voet bij de zoodanigen, zoodra zij van de bovengemelde, en de overige *Preliminaire Vredes-artijkelen* kundſchap kregen. Hoe zeer 'er in geene derzelver geene de minſte ſchaduw te ontdekken ware, dat 'er omtrent *de Wederinvoering der oude Conſtitutie*, of *de herſtelling des* PRINSEN VAN ORANJE *in zijne Waardigheden en Bezittingen*, te *Londen* iets bepaald was, zoo belette dit echter niet, dat veelen zulks op de ſterkſte wijze verzekerden, bewerende, (even als in 1795) *dat zulks in zekere geheime Artijkelen bepaald geworden was, doch welken nog eenigen tijd geheim moesten gehouden worden, gedurend welke de Franſche Troupes dit Land zouden verlaten.* Dan, de tijd logenſtrafte wel ſpoedig deze en meer andere ongegronde vertellingen, welken bij zeer veelen onder de verſchillende Partijen in den Staat, beurtelings geloofd of betwijffeld; gewenscht of gevreesd werden, ſchoon 'er tuſſchen de Onderhandelaars HAWKESBURY en OTTO, zoo min over de *Wederinvoering der oude Regeerwijze*, als over de *belangen van het*

het Oranjehuis, iets gehandeld, veel min bepaald en vastgesteld was. — Eene Handelwijze *aan de zijde van het Engelsch Cabinet*, die door de in 1795 verjaagden ERFSTADHOUDER, met de grootste verbazing, en niet zonder verontwaardiging vernomen werdt, derwijze, dat bij Hoogstdezelve, zoo dra de *Ratificatie van de Præliminairen* op den 10 *October* geschied, en ter zijner kennisse gekomen was, ook het besluit geboren werdt, om dadelijk het Rijk van *Groot-Brittannien* te verlaten, en naar zijne *Duitsche Staaten* te vertrekken, na alvorens op den 13 daaraanvolgende, deze belangrijke *Nota* aan het *Britsche Ministerie* te hebben doen overhandigen.

„ Dewijl de PRINS VAN ORANJE bericht
„ ontfangen heeft, dat de Ratificatie van de
„ tusschen zijne Brittannische Majesteit, en de
„ Fransche Republiek, op den 1 dezer onder-
„ tekende Vredes-Præliminairen, op den 10
„ dezer zijn uitgewisselt; en dewijl Hij van
„ deeze Artijkelen, zoo als zij door het Gou-
„ vernement zijn bekent gemaakt, vijfie geno-
„ men heeft, vermeent Hij, bij eene zoo ge-
„ wichtige gebeurenis, welke van zoo groot
„ eene aangelegenheid voor zijn Belang, en
„ voor het Belang van zijn Huis is, niet langer

Digitized by Google

„ te moeten afzijn, om zijne gevoelens en zijne
„ wenſchen aan *Zijne Majesteit* zonder eenige
„ terughouding te moeten openleggen.

„ De ongelukkige omſtandigheden, welke
„ den PRINS VAN ORANJE en zijne Fa-
„ milie noodzaakten, zich in den Jaare 1795
„ naar *Engeland* te begeven, zijn te bekend,
„ dan dat het nodig zoude zijn dezelven op
„ nieuw te herinneren. — Met de minzaamſte
„ genegenheid *door Zijne Majesteit* ontfangen,
„ en met zijne weldaden overladen, heeft de
„ PRINS VAN ORANJE aanhoudende de edel-
„ ſte gastvrijheid in dit Land genoten, en bij
„ alle gelegenheden de duidelijkſte verzekerin-
„ gen en bewijzen van deelneeming ontfan-
„ gen, welke *Zijne Majesteit* en deszelfs *Gou-*
„ *vernement* beſtendig bleven aanhouden, niet
„ alleen *in zijn Perſoon en zijne Familie*;
„ maar ook mede, *in de talrijke getrouwe*
„ *Aanhangeren van het Huis van Oranje, en*
„ *van de Oude Conſtitutie der Vereenigde Ne-*
„ *derlanden te ſtellen.* — Deze bewijzen van
„ deelneeming zijn zoo menigvuldig geweest,
„ dat de PRINS VAN ORANJE niet eens no-
„ dig geoordeeld heeft, de plechtige verbind-
„ tenisſen in te roepen, met dewelke *Enge-*
„ *land* in den Jaare 1788 het *Stadhouderſchap*

en

Digitized by Google

„ *en de overige Erffelijke Waardigheden van*
„ *zijn Huis Geguarandeerd heeft.* Met leed-
„ wezen echter, heeft de PRINS VAN ORAN-
„ JE gezien, dat de loop der gebeurenisſen
„ langzaamerhand eenen ſtaat van zaaken heeft
„ daargeſteld, welke zeer verſchillende is van
„ die, onder dewelken deze verbindtenisſen
„ aangegaan waren, en dat dus van dag tot dag
„ de waarſchijnelijkheid afnam, dat dezelve in
„ hunne volle kracht zouden kunnen worden
„ nagekomen. (*)

„ Zoo

(*) Wanneer men deze DEELS *dankbaare erkentenis van Zijne Hoogheid aan Zijne Britſche Majesteit;* en DEELS *gevoelige herinnering aan Zijner Majesteits Ministers, over deszelfs ontrouw ten aanziene van de bevoorderingzijner bijzondere belangen, en die zijner achtergebleve-ne getrouwe Vrienden* inziet, dan leert men daar uit, dat *de oop van veele Aanklevers van de oude Conſtitutie op eene herſtelling;* en de vrees van *veele Voorſtanders der nieuwe Regeerwijze voor hetzelve*, zoo hersſenſchimmig niet was als veelen zich wel verbeeld hebben. Immers, geduurende al dien tijd dat Zijne Hoogheid zich in *Engeland* ophieldt, was Hem *de handhaving van de Guarantie van* 1788, bij veele gelegenheden verzekerd; en ten bewijze daarvan, beſteedde men ſints eenen geruimen tijd enorme ſommen, zoo *voor het onderhoud der Hollanderen die in Soldij genomen waren*, als *voor het onderneemen eener Landing met eene geduchte Vloot en Legermacht in Noordhollund:* en met dit alles, nu het op een handelen met *Vrankrijk* aankwam,

zon-

„ Zoo lang intusschen de Oorlog duurde,
„ konde Hij zich echter de hoop daarop niet
„ geheel ontzeggen: en verwachtte stilzwijgen-
„ de den uitslag dier gebeurenis. Thans, daar de
„ Vredes-Præliminairen onder de in het publiek
„ bekende Voorwaarden gesloten zijn, *zonder*
„ *dat het den* PRINSE VAN ORANJE *bekend*
„ *is, dat ten zijnen opzichte iets is bepaald of*
„ *vastgesteld*; zoo acht Hij zich verplicht, dit
„ stilzwijgen af te breeken, en beschouwd het
„ zelfs als eenen onvermijdelijken plicht, om
„ op het nadrukkelijkst en dringendst, *aan de*
„ *zorgvuldigheid en de machtige bescherming*
„ *des Konings*, bij gelegenheid der Conferen-
„ tien, welken ter ontwerping van het Defini-
„ tief Vredestractaat zullen plaats hebben; *zijn*
„ *Belang; het Belang van zijn Huis;* en *van*
„ *een groot aantal zijner Landslieden, welken*
„ *de ongelukkige Slachtoffers van hunnen on-*
„ *veranderlijken ijver voor zijn Persoon en*
„ *Zaak, en die van hunne standvaste trouw*
aan

zonder wiens toestemming en medewerking zulks niet geschieden kon, *hielden de Engelsche Ministers zich alleen bezig met de bevoordering van hunne belangen, en lieten die van den ongelukkigen* VORST *vaaren!* Beklaaglijk bewijs voorzeker, hoe weinig staat 'er soms te maaken is, op de toegezegde hulp zelfs van machtige Monarchen!

Digitized by Google

„ *aan de oude Regeering van hun Vaderland,*
„ *en van hunne verknochtheid aan dat ſijſthema*
„ *geworden zijn, (het welk de Republiek der*
„ *Vereenigde Nederlanden, zoo lang en zoo*
„ *naauw aan Groot-Brittannien verbonden*
„ *heeft) aan te bevelen.*"

„ De PRINS VAN ORANJE zou vermeenen
„ de edelmoedige gevoelens van den *Koning* en
„ van zijn *Gouvernement* te beledigen, indien
„ Hij de oorzaaken bijbragt, op dewelke Hij dit
„ zijn aanzoek grondt. Hij twijffeld geenſints,
„ of *Zijne Majesteit* zal die in zijnen eigen
„ boezem vinden, en vleidt zich, dat de maat-
„ regelen die men in dit opzicht neemen zal,
„ de verplichtingen zullen vermeerderen, wel-
„ ke Hij aan *Zijne Majesteit* verſchuldigd is,
„ en wier dankbaar aandenken Hij nimmer uit
„ zijn geheugen zal verbannen.

„ De PRINS VAN ORANJE verzoekt Mij-
„ lord HAWKESBURY, deze tegenwoordige
„ Nota den Koning voor te leggen, en Hem
„ van de gevoelens van *Zijne Majesteit*, over
„ derzelver inhoud verſlag te doen, nemende
„ tevens de gelegenheid waar om zijne Lord-
„ ſchap van zijne hoogachting te verzekeren."

Hamptoncourt den 13 *October* 1801.

(getekend)

WILLEM PRINS VAN ORANJE.

Het

Digitized by Google

Het is hier de plaats niet, om ons over den gehelen inhoud van dezen *bijzonderen Vrede* in het brede uit te laaten, of door het aanvoeren van eenige aan ons ter hand gekomene bijzonderheden, de gegrondheid van het ongenoegen des PRINSEN VAN ORANJE, over het gedrag der *Engelsche Staatsministers*, ten aanziene van de *Republiek*, en *zijne bijzondere belangen* bij die gelegenheid gehouden, nader te staven: dan, daar het in die dagen hier te Lande niet ontbrak aan de zodanigen, die des Vorsten gedrag ten hoogsten wraakten, en het trouweloos gedrag van de zoo even genoemde Ministers in dit geval goedkeurden, (*dewijl hetzelve zoo zeer met hunne vijandige gezinningen omtrent dien Vorst strookte*,) zoo zal het echter zijne nuttigheid hebben, om hier als in het voorbijgaan aan te stippen, dat het onder de Parlementsleden niet mangelde aan *eerlijkdenkende Mannen*, die 'er op even dezelfde manier als Zijne Hoogheid over dachten, en daarom niet verzuimden, om 'er de Ministers openlijk over te berispen, toen de stukken in het *Hooger- en Lagerhuis* in overweging genomen werden, hunne verrichtingen ten aanziene *van dit Land*, en *van den Stadhouder* trouweloos en onverantwoordelijk noemende, doch welke beschuldiging de Ministers op deze wijze trachten uit den weg te ruimen

Digitized by Google

men, „ *Wij hadden de allerſterkſte drangre-*
„ *redenen om ons in te laten met het lot van den*
„ *Stadhouder: maar ſtrikt genomen, zijn wij*
„ *aan dien Prins niets verplicht. In* 1788
„ *hebben wij te gelijk met Pruiſſen de Stad-*
„ *houderlijke waardigheid geguarandeerd, en*
„ *wat hebben wij niet al gedaan om dezelve te*
„ *handhaven! Zoo dat, indien Pruiſſen ons*
„ *geholpen hadt, onze pogingen waarſchijnlijk*
„ *met eenen goeden uitſlag zouden zijn bekroond*
„ *geworden. Wij moeten 'er bijvoegen: dat*
„ *indien een der Guarandeurs aan zijne ver-*
„ *plichting in gebreken blijft, die van de ande-*
„ *ren geen verband meer heeft.* (*) *Daar en*
„ *bo-*

(*) Het gezegde aangaande de handelwijze van het *Berlijner Cabinet*, behelsde buiten alle tegenſpraak eene waarheid, want (zoo als wij in het II DEEL *van deze Geſchiedenis* bewezen hebben) door dien de *Koning van Pruiſſen*, de door hem ontworpene Coalitie vaaren liet, en de Vrede te *Bazel* met de Franſchen ſloot, zoo liet hij hen de handen ruim, om de Republiek te overmeesteren, en veroorzaakte daar mede te gelijk de val van den STADHOUDER en geheel zijn Huis. — Dan, dit kwaade voorbeeld gaf aan het *Britſche Cabinet*, geen recht, om zulks, naa alles wat 'er gebeurd was, naa te volgen, zoo als HAWKESBURY, hier beweren durfde. *Strikt genomen, was het handhaven van de Guarantie een Plicht, die voor Engeland te vervullen bleef zoo lang zich daartoe mooglijkheid opdeedt.*

Digitized by Google

„ *boven heeft men in de laatſte Onderhandelin-*
„ *gen niet afgezien, om over het lot van den*
„ *Stadhouder te handelen, dan naa de uit-*
„ *drukkelijke en plechtige verzekering, niet al-*
„ *leen van het Franſche Gouvernement, maar*
„ *ook van de* PRINS VAN ORANJE *zelve,*
„ *dat men het omtrent het accoord, betrekke-*
„ *lijk dien Prins genoegſaam eens was, en dat,*
„ *indien dit niet tot ſtand kwam, men zijn be-*
„ *lang niet zoude uit het oog verliezen.*" Het is zoo, dat ſommigen dit laatſte gezegde van HAWKESBURY, als een louter voorwendſel hebben aangemerkt, bewerende, dat 'er nooit *aan de zijde van de Franſche Republiek over eenige ſchaêvergoeding zou gehandeld zijn*, dan, die ſustenue is geheel ongegrond, dewijl gezegde *Lord* welligt hier het oog hadt, op het 5 *Artykel* van eene op den 5 *Augustus* 1796, te *Berlijn* geſlotene Conventie, tusſchen *Pruiſen* en *Vrankrijk*, waarbij bepaald werdt: „ *Indien*
„ *het* HUIS VAN ORANJE, *bij de aanſtaan-*
„ *de bevrediging, niet kan herſteld worden in*
„ *deszelfs Posten en Waardigheden in Holland,*
„ *zoo verbinden zich Vrankrijk en Pruiſen,*
„ *om hunne goede dienſten en krachtdadige be-*
„ *middeling te doen tusſchen beiden komen, ten*
„ *einde tusſchen de* BATAAFSCHE REPU-

„ BLIEK

„ BLIEK *en de* PRINS VAN ORANJE *eene*
„ *overeenkomst te doen treffen, waarbij de*
„ LAATSTE *ten behoeve van de* EERSTE,
„ *van zijne Stadhouderlijke Waardigheid, en*
„ *van alle zijne vaste en losse Goederen, in de*
„ *Bataafsche Republiek, in de Coloniën, en*
„ *aan den Linker Rhijn-oever, afstand doen;*
„ *en daar tegen de Bataafsche Republiek aan*
„ *hem betalen zal, eene, aan gemelde Goede-*
„ *ren geëvenredigde Schadvergoeding. — Bo-*
„ *vendien verbind zich de Fransche Republiek,*
„ *om ter effectueering van deze schikking, alle*
„ *hare krachten te gebruiken, om ten voordeele*
„ *van de* PRINS VAN ORANJE, *en zijne*
„ *Mannelijke Afstammelingen, de seculariſatie*
„ *te bewerken van de Bisdommen* WURTZ-
„ BURG *en* BAMBERG, *waaraan de Keur-*
„ *vorstelijke waardigheid zal verknocht wor-*
„ *den, en al verder, om het terugkeerend recht*
„ *van deze Bisdommen te verzekeren aan*
„ *het Huis van Brandenburg, indien de Man-*
„ *nelijke Linie van het* HUIS VAN ORANJE
„ *mogt komen uit te sterven.*" Eene bepaling die, wel is waar, tusschen *Vrankrijk* en *Pruisſen* gemaakt werdt, doch waarvan echter op het *Congres te Amiëns* niets geworden is. — Alles wat aldaar betrekkelijk den STADHOUDER ver-

Digitized by Google

verhandeld wierdt, was vervat in een *ſeparate Conventie*, die uit krachte van het 18 *Artijkel van het Vredes Tractaat* tuſſchen de FRANSCHE en BATAAFSCHE *Ministers*, JOSEPH BONAPARTE *en* SCHIMMELPENNINCK, geſloten en getekend wierdt: waarbij VRANKRIJK *de Schaévergoeding voor het* HUIS VAN ORANJE, *buiten bezwaar van de* REPUBLIEK, ENGELAND, *of* PRUISSEN *geheel en al op zich nam.* — Intuſſchen moet 'er al kort naa het ſluiten van het *Amiënſer Tractaat* en die *ſeparate Conventie*, eene aanmerkelijke verandering in de denkwijze van het *Franſche Cabinet* ontſtaan zijn, vermits 'er binnen *Parijs* op den 24 *Meij*, eene *naderé Conventie tuſſchen* VRANKRIJK *en* PRUISSEN geſloten en getekend is, waar in de PRINS VAN ORANJE als een der onderhandelende Partijen voorkomt, en wel *als áfſtand doende, niet alleen van alle zijne Waardigheden, maar ook van alle zijne agtergelatene Bezittingen hier te Lande, tegen eene Schaévergoeding die daarbij omſchreven wordt.* (*) Dan, daar dat ſtuk *door den*

(*) De Conventie hier door ons bedoelt, was van dezen volgenden ſingulieren inhoud:

„ ART. 1. Zijne Doorluchtige Hoogheid de *Prins*

den STADHOUDER *niet getekend* te leezen gegeven is geworden; en Hoogstdezelve nimmer

„ *Prins van Nasſau Oranje Dillenburg Dietz*, doet uit-
„ drukkelijk afſtand voor Zich en zijne Erven en Opvol-
„ gers, van de Stadhouderlijke Waardigheid der Ver-
„ eenigde Provincien, welken thans de Bataafſche Re-
„ publiek uitmaken: van zijne Rechten, Aanſpraken,
„ Bezoldingen, en Voorrechten, welken uit de ge-
„ melde Waardigheden voortvloeijen. Gelijk ook van
„ alle Domeinen, Grondeigendommen, zoo wel die
„ op het Grondgebied van gedagte Republiek, als in
„ de Volkplantingen daartoe behorende, gelegen zijn.

„ ART. 2. Zijne D. H. *de Prins van Nasſau*
„ *Oranje Dillenburg Dietz*, de Princeſſe zijne Gema-
„ linne, alle derzelver Kinderen en Erven, zullen
„ derzelver Perpetueele en Jaarlijkſche Inkomſten, die
„ zij op de Bataafſche Republiek hebben, op dezelfde
„ wijze genieten als de andere Renten-Bezitters der
„ gezegde Republiek.

„ ART. 3. Ten einde *het Huis van Nasſau Oranje*
„ *Dillenburg Dietz*, voor de ontzetting en afſtanden,
„ in het 1 Artijkel van dit Tractaat vermeld, ſchade-
„ loos te ſtellen, zal Zijne D. H. bekomen: 1. *Het*
„ *Bisdom en de Abdij Fulda.* 2. *De Abdij Corveij.*
„ 3. *De Abdij Weingarten en derzelver aanbehoren.*
„ 4. *De Rijksſteden Dortmund in Weſtphalen, en Tſoſ*
„ *en Buchhorn in het Zuidelijk Zwaben*, met *derzelver*
„ *Landerijen en Toebehoren.* — Zijne D. H. zal ten
„ eeuwigen dage, en als gantsch Souverein Eigendom,
„ voor Zich, zijne Erven en Opvolgers, de gemelde
„ Bisdommen en Abdijën (welken ten zijnen beſte ge-

mer eenig gebied over de daarbij geſtipuleerde Landen heeft uitgeoefend; zoo is men verplicht

„ ſeculariſeert worden) en de Rijksſteden met alle der-
„ zelver onderhorige Landerijen genieten, onder
„ voorwaarden: dat Zijne D. H. zal verbonden zijn,
„ de beſtaande, en de te voren door *Vrankrijk*, op
„ eenige Erfvolging erkende Aanſpraken, te voldoen,
„ welken tot de meerderjarigheid van zijn Huis, in
„ den loop der laatſte Eeuw behoorden. Deze vol-
„ doening zal door ſcheidsmannen bepaald worden,
„ welken ten dien einde door de Contracteerende Par-
„ tijen vrijwillig benoemd worden.

„ ART. 4. De Erfopvolging in de nieuwe Staa-
„ ten, welken aan *het Huis van Naſſau Oranje Dillen-*
„ *burg Dietz*, ter Schaêvergoeding gegeven worden,
„ zal op de volgende wijze worden bepaald: *De Man-*
„ *nelijke Linie ſluit de Vrouwelijke uit: maar bij gebrek*
„ *van Mannelijke Erven, vallen de Vrouwen in alle der-*
„ *zelver Rechten.* Deze bepaling zal zich tot alle Wet-
„ tige, en in regte Linie van Zijne D. H. afſtammende
„ Nakomelingen uitſtrekken. En in geval van gant-
„ ſchelijke uitſterving dezer Linie, zullen de gemelde
„ Goederen, Staaten en Souverainiteiten *aan het Ko-*
„ *ninglijk Huis van Pruiſſen vervallen.*

„ ART. 5. Zijne M. *de Koning van Pruiſſen*, en
„ *den Eerſten Conſul der Franſche Republiek, in naam*
„ *van het Franſche Volk*, guarandeeren wederzijds; zoo
„ als ook Zijne D. H. *de Prins van Naſſau Oranje*
„ *Dillenburg Dietz*, de Schaêvergoedingen, afgeſtaane,
„ en veroverde Landen, zoo als in dit Tractaat is
„ vaſtgeſteld.

ART.

Digitized by Google

plicht om als zeker te ſtellen, dat die *Conventie* geenſints met bewilliging van ZIJNE HOOGHEID tusſchen VRANKRIJK en PRUISSEN, en geheel buiten ENGELAND is aangegaan. Uit deze toedragt van zaaken blijkt onzés inziens duidelijk, *dat het Engelsch Ministerie, zich* BIJ, *en* NAA *het ſluiten van het Amiënſer Tractaat, aan de bevoordering van des Prinſen Belangen niets heeft laten gelegen liggen*, en dus waren de gispende aanmerkingen van veele cordaate Parlementsleden over dat gedrag der Ministers zeer juist en gepast: want zij hadden te *Amiëns* de ſchoonſte occaſie des werelds, om iets goeds voor het HUIS VAN ORANJE te bedingen, de-

„ ART. 6. Zijne M. *de Koning van Pruiſen*, en „ Zijne D. H. *de Prins van Naſſau Oranje Dillenburg* „ *Dietz* erkennen insgelijks de Bataaſſche Republiek.

„ ART. 7. Onmiddelijk na de uitwiſſeling der Ra„ tificatiën, kunnen zijne M. *de Koning van Pruiſen*, „ en Zijne D. H. *de Prins van Naſſau Oranje Dillen„ burg Dietz* bezit neemen van de Staaten en Landen „ die aan dezelven zijn ten deele gevallen.

„ ART. 7. Het tegenwoordige Tractaat zal door „ de Contracteerende Partijen binnen 40 dagen, en „ indien mogelijk nog vroeger geratificeert worden." — *Dat ook werkelijk geſchied is.*

(getekend) *Marquis* LUCHESINI.
Generaal BOURNONVILLE.

Digitized by Google

dewijl ENGELAND de partij was die AFSTAAN en GEEVEN; en de REPUBLIEK de partij die slechts ONTFANGEN moest. — Dan, niettegenstaande dit voordeel, bekreunden zij zich zoo min *om de vergoeding der verliezen van den* STADHOUDER, als *om de* GUARANTIE *van de Oude Constitutie*, zich alleen bezorgd toonende voor hunne bijzondere belangen. Dit het geval zijnde, dan ziet men ook, hoe ellendig mank de verdediging van HAWKESBURY ging, en te gelijk, hoe veele en gewichtige redenen de PRINS VAN ORANJE had, om niet langer eenig geloof te hechten aan de schoonschijnende beloften die men Hem gedaan hadt, zijne gevoelens deswegens in een NOTA *aan* DEN KONING bloot liggende, en tevens het besluit neemende, *om oogenbliklijk dat Rijk te verlaten en naar zijne eigene voorouderlijke Duitsche Staaten te vertrekken.* Een besluit dat alsints verstandig was, want de tijd en de ondervinding hebben in het vervolg ten duidelijkste geleert, hoe weinig nuts de werkelijk ondernomene bemoeijingen van machtige Hoven, (sints het sluiten van den *Amiënser Vrede*, tot op dit oogenblik aan het *ongelukkig, en in vreemde Landen heromzwervend* HUIS VAN ORANJE bezorgd hebben. — Daadzaaken, maar al te

zeer

zeer bekend, dan dat wij 'er ons hier bij behoeven optehouden, waarom wij het gezegde genoegſaam keuren, om onze Lezeren met de handen te doen gevoelen en tasten, dat de Revolutionaire Leden van het *op den 16 September geſurcheerd Vertegenwoordigend Ligchaam*, door eene onnutte vreeze bevangen werden, toen zij onder alle de bezwaren tegen de *herziening der Staatsregeling*, ook deze in het midden bragten, *dat het nieuw Ontworpen Plan een weg baanen zoude, tot de wederinvoering van de in 1795 vernietigde Staats- en Stadhouderlijke Conſtitutie*, ſchoon 'er wel ingezien, geen ſchijn of ſchaduw van dit alles in het nieuwe Plan te vinden was.

Wanneer men het tot hier toe verhaalde, aangaande de bewerkte verzoening en bevrediging, van twee bevorens elkander zoo zeer hatende Natien in overweging neemt; en te gelijk uit het ſchrijven des PRINSEN VAN ORANJE, en het gezegde der *Engelſche Staatsministers* ontwaard, dat zij zich bij die gelegenheid zoo min bekommerden over de *Guarantie van 's Lands voormaalige Regeeringsvorm*, als *over de belangen van het Huis van Oranje*, ten einde de *Eerſte* te herſtellen; of, door eene krachtdadige voorſpraak bij het *Franſche Gouvernement*

voor het *Laatſte*, ten minſten eene *Schaêvergoeding*, *geëvenredigd aan het geledene verlies* te bezorgen; dan, laat het zich zeer gereedelijk vatten, dat dit Evenement juist geſchikt ware, om de Leden van het nieuw opgetreden Beſtuur in het denkbeeld te verſterken, dat zij bij de *Proclamatie van den 16 September* aan de Natie hadden bekend gemaakt, namelijk: *dat het zeker uitzicht op eenen aanſtaanden Vrede, als een drangrede voor de Natie verſtrekte, tot de aanneeming van het Nieuwe Conſtitutieplan, en te gelijk, tot een waarborg voor de beſtendigheid van de Regeerwijze die daar in werdt voorgedragen.* Dan, hoe ſtreelend en bemoedigend dit uitzicht, door het tekenen der *Præliminairen van eenen bijzonderen Vrede tusſchen de beiden Natien* ook zijn mogte, de bepaaling *van*, en de beſlisſing *over* het toekomſtig Lot en de Regeerwijze van verſcheidene Landen, en ook van dit Land, zou alleen afhangen van het geene 'er op het *Congres te Amiëns*, tot het ſluiten van eenen *Algemeenen Vrede* geopend wordende, door de gezamentlijke Onderhandelaars zou beſloten worden, en daar het zich, uit hoofde van zoo veele gewichtige onderwerpen, en verſchillende belangen als aldaar ſtonden behandeld te worden, bij alle door-

Digitized by Google

doorzichtigen zeer natuurlijk te vermoeden was, dat 'er nog eenen geruimen tijd verlopen zoude, eer het lijdend Menschdom, zich over het heil van eenen wenschelijken Algemeenen Vrede verblijden kon, (*) zoo gaf dit niet alleen aan de *Hoogst-*

ge-

(*) Niets is zekerder, dan even dat, 't geen wij in den Text ter neder gesteld hebben, want niettegenstaande men in het algemeen geloofde, dat het werk van eenen *Algemeenen Vrede*, naa de bevrediging van *Engeland* en *Vrankrijk* zeer spoedig zou voltooit zijn, zoo leerde de ondervinding, dat 'er nog veele zwaarigheden aanwezig waren, die alvorens dienden uit den weg geruimt te worden, eer men met de werkelijke onderhandelingen een begin maaken konde. Dit bleek duidelijk uit een thans voor ons liggend bericht, dat op den 22 *November*, (en dus bijnaa 2 maanden *naa het tekenen van de Præliminairen te Londen*) uit AMIËNS, de bestemde handelplaats geschreven werdt, waar in te leezen stondt:

„ *De aankomst van de Gevolmachtigde Ministers*
„ JOSEPH BONAPARTE *en Lord* CORNWALLIS,
„ *welke tegen den laatsten dezer maand alhier verwacht*
„ *werden, is uitgesteld, zonder dat men voor het tegen-*
„ *woordige weet, wanneer dezelve zal plaats hebben.*
„ *Naar alle waarschijnlijkheid wordt dit uitstel daardoor*
„ *veroorzaakt, dat de Ministers van het grootste gedeel-*
„ *te der andere Mogendheden, welke het Congres moeten*
„ *bijwoonen, nog niet benoemd zijn, en dat de zich*
„ *reeds te Parijs bevindenden, de noodige Volmachten en*
„ *Instructiën van hunne Gouvernementen nog niet ont-*
„ *fangen hebben. Intusschen weet men stellig, dat* JO-

Digitized by Google

geconſtitueerde, maar ook aan de daaraan *ondergeſchikte Collegien van Beſtuur* eene voegſame gelegenheid, om behalven de reeds opgenoemde veranderingen, nog meer anderen te be;

„ SEPH BONAPARTE en *Lord* CORNWALLIS, „ *voor de opening van het Congres, (hetwelk algemeen* „ *en dus zeer talrijk zijn zal,) bijzondere Conferen-* „ *tien zullen hebben, ten einde de onderwerpen, welken* „ *op hetzelve ſtaan behandeld te worden, voorafvoor te* „ *bereiden, en tot zekere rijpheid te brengen, zoo dat,* „ *wanneer die beiden Onderhandelaars het omtrent* EEN „ PUNT *eens zullen zijn, het niet zeer moeijelijk zal* „ *vallen, hetzelve algemeen te doen aanneemen. —* „ *Voor het overige kan men verzekeren, dat de belangen* „ *van alle de Natiën en Mogendheden op het Congres in* „ *de weegſchaal zullen gelegd worden, en dat 'er zoo veel* „ *mogelijk een Staatkundig Evenwigt zal worden daargeſteld, ten einde alle de nieuwe Bronnen van Twisten* „ *en Oorlogen te vermijden. — Naar men verzekerd,* „ *zal de Minister der Bataafſche Republiek, ſterke ver-* „ *togen tegen de* VRIJHEID DER SCHELDE, *zoo* „ *noodlottig voor den Koophandel van Holland, doen.* „ *De Zeeſteden van het oude Franſche Grondgebied heb-* „ *ben zich ook bij het Gouvernement over die Vrijheid* „ *bezwaard getoond. Dan daar tegen zoo verzuimen* „ *de Ingezetenen van Antwerpen niets,* OM DE SCHEL- „ DE GEOPEND TE DOEN BLIJVEN, *en daar* „ *door hunne Stad, als in de vorige Eeuwen den bloei* „ *en luister van Europa te doen worden, ten welken ein-* „ *de zij eene Deputatie naar Parijs gezonden heb-* „ *ben* &c. &c.“

bepalen en in werking te brengen, welken naar de aangenomene Conſtitutie gewijzigd waren, en tevens maatregelen in het werk te ſtellen om de *Finantiëele Zaaken* buiten verwarring te houden, tot welks overweging wij nu zullen overgaan.

Daar het uit de hier voren opgegevene benoemingen en aanſtellingen van veele Regeeringsleden gebleken is, dat de teugels van Beſtuur, over het geheel genomen, in handen geſteld wierden van zodanige Perſonen, welken zich ſints de Revolutie hadden betoond, *vijanden te zijn van allen Staatkundigen dwang, en verwerpers van de overdrevene Leer eener zichtbare Gelijkheid*, waardoor de ondergeſchiktheid van den minderen aan den meerderen, in de eerſte hitte der Revolutie en vervolgens, bij veelen zoo zeer den bodem was ingeſlagen; jaa zelfs, dat veele *Oude Leden van Regeering*, tot de waarneeming van aanzienelijke Posten geroepen en bevoorderd werden; zoo had dit ten gevolge, dat alomme de oude Achtbaarheid in de Raadzaalen herſteld werdt, (*) en dat men

(*) De Regeering der Stad *Amſterdam*, gaf onder anderen daarvan een ſpreekend bewijs, toen zij niet alleen beval dat de Leden van hunne Vergadering, maar

Digitized by Google

men ook besluiten zag neemen, die allerwegen een geest van gematigdheid kenmerkten. Van dien aart was onder anderen, het buiten werking stellen van het indedaad zeer drukkend, en voor veele *onschuldige Officieren van de Zeemacht* onrechtvaardig besluit, dat het vorig *Vertegenwoordigend Ligchaam* op den 1 *November* 1799 nam, waarbij bepaald en vastgesteld was: *dat alle Officieren, die ten tijde van de Landing der Anglo-Russen, bij de overgave der Vloot in 's Lands dienst waren, geene betaling van hunne te goede hebbende Soldijen of Kostgelden* ge-

ook de Ministers en verdere Personen, in eenigen Post van Bewind werkzaam, zich van *Zwarte klederen*, en eenen *Opgetoomden Hoed* bij de uitoefening van hunne Posten voorzien moesten. Een maatregel, die in zulk eene Volkrijke Stad, waar in het ontzach voor de Overheid ten allen tijde zoo nuttig bevonden was, bij alle Vrienden van Rust en Orde, als hoogstnoodzaaklijk, goedgekeurt werdt. En daar sints 1795 de oude weiten, tegen het openbaar uitventen van Koopwaren, het Kruijen, Sleepen, &c. op den Zondag buiten werking geraakt waren, zoo oordeelde het Bestuur, daar in te moeten voorzien, door het vernieuwen derzelver, en het interdiceeren van alle bedrijven in de nabijheid der Kerken, waardoor de waarneeming van den openbaaren Godsdienst gestoord konde worden. Prijselijke verordeningen, die weldraa in andere Steden werden nagevolgd.

Digitized by Google

genieten zouden, zoo lang zij wegens hun gedrag niet vrijgesproken waren door den Hoogen Zeekrijgsraad, ten dien einde benoemd en in functie gesteld. Een besluit, dat veelen bij het ondervinden van het heerschend ongenoegen der Natie over die gebeurenis, nog bovendien in de onaangenaamste omstandigheden bragt, dewijl het groot aantal van Persoonen welken voor dien Krijgsraad verschijnen moesten, ten gevolge hadt, dat de vonnissen van vrijspraak of veroordeeling eenen geruimen tijd achter wege moesten blijven, waardoor intusschen de onschuldigen van hunne wettige prætensien geduurdurende al dien tijd verstoken bleven. Dan, hoe veel genoegen dit besluit tot voldoening der Soldijen en Kostgelden bij veele Officieren, die zich van alle plichtverzuim vrijkenden ook veroorzaaken mogt, dewijl het hun uit eene groote verlegenheid redde; één daarop volgende Resolutie, ter opruiming van een niet minder wezentlijk bezwaar, dat *alle Officieren van de Zee- en Landmacht* onder het afgeschafte Gouvernement gedrukt hadt, veroorzaakte nog een veel grooter genoegen, toen het Bewind goedvondt, *om niet alleen die in werkelijken dienst waren; maar ook die welken op pensioen gesteld waren, voor den tijd van zes eerstkomen-*

mende Jaaren, (aanvang neemende met den 1 Januarij 1802.) te libereeren van den opbrengst in alle bevorens gedecreteerde Geldheffingen op de Inkomſten; als mede op die, welken nog in het vervolg mogten geheven worden; met verdere bepaling, dat het montant van de ſom, welke door deze Reſolutie minder in 's Lands kas van voorzegde Heffingen zoude worden opgebragt, geduurende die Jaaren zouden gebragt worden, op de begroting der Staatsbehoeftens die in het vervolg zouden gevoorderd worden. Een beſluit, dat met en benevens eenige anderen van ſoortgelijken aart, ter wegneeming van drukkende bezwaren, door het vorig Beſtuur aan de Natie opgelegd, bij alle doorzichtigen gehouden werdt, als zoo veele bewijzen van dien invloed, die de gematigd denkende Leden des Beſtuurs uitoeffenden in het beleiden der algemeene zaaken, waardoor aan veele bevorens ingevoerde gebruiken eene andere wending gegeven werdt, onder welke bijzonderlijk uitmunte, de gewichtige veranderingen, welken het nieuw opgetreden Beſtuur in den beginne des Jaars 1802 verordende, opzichtelijk het werk der *Algemeene Burgerwapening*, waarover ſints eenige Jaaren zoo veel omſlags gemaakt was, en het welk, uit hoofde der willeken-

keurige beſluiten van het in 1798 gewoed hebbende Schrikbewind, den Lande op verſcheidene Tonnen ſchats was te ſtaan gekomen, die zonder eenig wezenlijk nut te bewerken, verſpild waren geworden, zoo door *het kleden der Burgers in Militaire Monteeringen*; als door *het betaalen van aanzienlijke Jaarlijkſche Tractementen aan de Officieren en verdere Geëmploijeerden.* — Herinneren wij ons het geene wij bevorens hebben aangetekend, aangaande de onwil waarmede veele duizenden der Burgers zich tegen de in 1798 ingevoerde Burgerwapening op eene zichtbaare wijze verzetteden, en te gelijk hoe veele jonge Lieden van den deftigen Burgerſtand tot de Registratie behorende, met achterlating van hunne Familien, Comptoiren, of andere gewoone Bedrijven het Land ruimden, om dat Militair Dwangjuk te ontgaan; dan kan men zeer gereedelijk opmaken, dat het voor de zodanigen eene blijde maare was, toen zij uit de openbaare nieuwspapieren vernamen, dat het *Wetgevend Ligchaam*, op voordracht van het *Staatsbewind* hadt goedgevonden, om dien dwang af te ſchaffen, en in het ſtuk der Burgerwapening zoodanige aanmerkelijke veranderingen te verordenen, dat de Burgerijen in de Steden, in het ver-

volg weder alleen dienstbaar zijn zouden, tot bewaring der inwendige rust, en het weeren van alle moetwil bij ongelukken van brand &c, als waartoe zij van ouds verordend waren. Was 'er tot heden een besluit genomen, dat de bijnaa algemeene goedkeuring der Natie wegdroeg, het was in de daad dit besluit, daar hetzelve veele Ouderen en Voogden onthief van de onaangenaamheden die zij ondervonden, wanneer zij ter ontwijking van den personeelen dienst, en naa het vergeefsche aanbod van aanzienelijke uitkoopgelden aan de Commisiën van Administratie en Discipline, hunne Zoonen of Pupillen naar elders zagen heenen trekken, tot geene geringe stremming in het voortzetten hunner Studiën, Negotiën, of Bedrijven, het welk voor sommigen van dezelven van de nadeeligste gevolgen voor geheel hun volgend leeven, maar al te zeer bevonden is.

Hoe dit zij, bij deze tot hier toe opgegevene Decreeten, geschikt ter opruiming van klachten over verscheidene inrichtingen, die hunne geboorte aan de Revolutie van 1795 verschuldigd waren, bleef het niet. Strekte het zoo even opgenoemde omtrent de *Burgerwapening*, aan veelen tot een wezenlijk genoegen; een ander, opzichtelijk de bezoldiging van de *Leeraars van het*

Digitized by Google

het Hervormd Kerkgenootſchap, dat bijnaa ten zelfden tijde genomen wierdt, verſchafte aan het grootſte gedeelte van deszelfs Belijderen, die eenig belang in de ongeſtoorde waarneeming van den publieken Eerdienst ſtelden, de levendigſte blijdſchap. Niets is toch aan een opmerkzaam beſchouwer van de Lotgevallen onzes Vaderlands, geduurende het tijdvak dat wij in deze Geſchiedenis overwogen hebben, meerder bekend, dan even dit: dat DEELS *eene geheel verkeerde toepaſſing van het woord* GELIJKHEID: en DEELS *eenen overdrevenen en onverſtandigen Godsdienstijver, bij veele Lidmaaten van de onderſcheidene Godsdienstige Gezindheden buiten de Hervormde Kerk*, het denkbeeld deedt ontſtaan, dat de Hervormden, met de Revolutie van het bezit hunner *Kerkgebouwen*, zoo niet geheel, althans grootdeels behoorden ontzet te worden, en dat zij te gelijk hunne rechten op de van ouds bijeen gebragte *Fondſen* verloren hadden. Dat zulk een denkbeeld onder eenige Belijderen van de Roomsch Catholijke Kerkleer bij de Revolutie ontſtondt, en langs hoe meerder, vooral onder de minkundigen (die in alle Kerkgenootſchappen doorgaands de heethoofdigſten zijn) van dag tot dag veld won; laat zich zonder eenig uitvoerig be-

Digitized by Google

betoog zeer gemakkelijk verklaren: maar dat even dat zelfde denkbeeld in die dagen bij andere *Disſenters*; (*die zich zo gaarne boven anderen als Verdraagſaame*, en *van alle ſekte-ijver afkeerige Christenen begroet zien*) gedreven en voorgeſteld werdt, niettegenſtaande het getal van hunne *openbaare Belijderen*, in vergelijking met die der *Hervormden* en *Roomsch Catholijke Gezindheden* bijnaa niet noemenswaardig is, baarde meerder verwondering, en veroorzaakte dat de twist die daar door ontſtond van een neteliger aart; en de drift om de Hervormden van hunne Voorrechten en Eigendommen te beroven, langs hoe heviger werdt. Want, daar de *Roomsch Catholijken* in het begrip vielen, dat zij op het een ander eene wettige aanſpraak hadden; zoo wendden eenige ijveraars onder de door ons bedoelde *Disſenters*, en met hun ook veelen die omtrent allen Godsdienst onverſchillig waren, of den Hervormden in het bijzonder een kwaad hart toedroegen, het over eenen anderen boeg, willende, dat de *Fondſen van het Hervormd Kerkgenootſchap*, *als nu tot Nationaalen Eigendom verklaard moesten worden*, *dewijl*, *naar hunne gedachten*, *de voortduuring van het bezoldigen der Bedienaars van den Hervormden Gods-*

Digitized by Google

Godsdienst, ſtrijdig was met de Gelijkheid die in 1795 met de Vrijheid en de Broederſchap was ingevoerd. Een gevoelen, dat wel is waar gehuld werdt, in het kleed van belangſtelling voor 's Lands berooide Finantiën, en dat door het voorwendſel, *dat de publieke Schatkist daardoor aanmerkelijk geſtiffd zoude worden*, werdt aangeklemt; doch welks voorſtelling, met dat alles, geene andere ſtrekking hadt, dan om de uitoeffening van den openbaaren Godsdienst; in verre weg de meeste Hervormde Gemeenten van het Vaderland te verſtoren; dewijl het, zonder de geest der voorzegging te bezitten, door een opmerkzaam beſchouwer van dat belangrijk onderwerp zeer duidelijk te voorzien was, *dat zoo wanneer die Fondſen aan de Hervormden ontnomen werden*, (het zij dan door die aan de *Roomsch Catholijken*, of *aan den Lande* over te geeven,) de openbaare Godsdienstoeffeningen der Hervormden, in korten tijd, bij gebrek van nieuwe en toereikende Fondſen ter betaling van de Leeraaren en andere Perſoonen, in verre weg de meeste Kerkgemeenten een einde zouden moeten neemen, uit hoofde van de algemeene verarming en vermagering onder alle ſtanden, veroorzaakt zoo door het ſtremmen van al-

allen Handel, als door de veele Geldheffingen, die geduurig van de Natie gevorderd werden.

Akelig uitzicht voorzeker voor elken Beminnaar van den Godsdienst in die dagen van verwarring, vooral, wanneer hij aan *de eene zijde* uit de *openbaare Dagbladen van de Handelingen der Eerſte Nationaale Vergadering* ontwaar werdt, op welke verſchillende, en geheel tegen elkander ſtrijdige wijzen veele Leden van dezelve over die *Fondſen* dachten; en aan *de andere zijde*, het oog ſloeg op de menigte van Geſchriften die over dat onderwerp in de wereld geſtoten werden, met geen ander doel, dan om die *Fondſen* aan deszelfs wettige Bezitters afhandig te maaken, het welk ten gevolge had, dat bij de Leden van de Eerſte Nationaale Vergadering, naa ruim een geheele maand geadviſeerd en gedisputeerd te hebben, op den 5 *Auguſtus* 1796 het beſluit genomen werdt, *om door eene Commisſie te doen onderzoeken, alle de bezwaren die over dat onderwerp door veelen in het midden waren gebragt;* en dat, *ſtaande dat onderzoek, de betaaling der Leeraaren en anderen zoude blijven op den ouden voet.* Een beſluit, dat wel is waar de vreeze voor de dadelijke ſchorſing van de voldoening der Tractemen-

Digitized by Google

menten op dien tijd wegnam; maar dat echter het recht der Hervormden op hunne Fondſen op losſe ſchroeven ſtelde, en in welke onzekerheid zij gebleven waren tot naa den tijd der invoering van de *Nieuwe Staatsregeling op den 1 October* 1801. Het kon derhalven niet anders dan een algemeen genoegen onder de veele duizenden Belijderen van der Hervormden Kerkleer verwekken, toen het *Staatsbewind* in den aanvang des Jaars 1802, op voordracht van den *Raad van Binnenlandſche Zaaken* het beſluit nam, *om de Tractementen van de Leeraaren, Hoogleeraaren; en verdere Beamptenen van het Hervormd Kerkgenootſchap, bij voortduuring op den ouden voet te doen uitbetaalen;* onzes inziens, ten duidelijkſten blijke, dat het Nieuw Bewind geen gebruik maaken wilde van die overdrevene willekeurige Advijzen als ten jaare 1796, over dat onderwerp en nadeele van de Hervormden voorgedragen, door veelen op de uitbundigſte wijze waren gejuicht geworden. (*)

Uit

(*) Wanneer men de *Dagbladen van de eerſte Nati* *Vergadering van den Jaare* 1796 inziet, dan ka en uit de bijzondere Advijzen van meer dan 40 *præſentanten* bemerken, hoe hatelijk zich ſom-

Uit deze tot hier toe bijgebragte ſtaalen van de gematigde denk- en handelwijzen van de Leden des Nieuw opgetredenen Beſtuurs, ziet men duidelijk, dat de in 1795 overheerde Partij, meer dan ééne gegronde reden had, om zich over

nige Sprekers over dat onderwerp hooren lieten. De nu overledene *Remonſtrantſche Predikant* ROGGE, keurde die Advijzen zoo belangrijk en gewichtig, dat Hij dezelve uit den *Chaos* dier Dagbladen opzamelde, en in een bijzonder Boekdeel voor de Natie verkrijgbaar maakte, om dus doende het waare doelwit van veele Spreekers (*ten nadeele van der Hervormden Openbaare Godsdienſtoefeningen bij gebrek van de nodige Fondſen*) te bevoorderen. Het is wel zoo, dat Doms. ROGGE bij de bijzondere Uitgave van deze Advijzen de Lezers van dat Boekdeel onderrichtte, „ *dat de* „ *omverrehaaling van de grondſlagen der meer dan* „ *Tweehonderdjaarige Staatsgeſteltenis, met geen Penne-* „ *ſtreek te verrichten was;* hen tevens verzekerende: „ *dat de Adviſeurs* (die zich bij die gelegenheid het „ ſterkſte hooren lieten) *zich door dien loffelijken arbeid* „ *eenen onvergangelijken Eerzuilgeſticht hadden, die hun-* „ *nen roem tot de laatere Nakomelingſchap zoude over-* „ *brengen, en dat den Nationaalen tijd nimmer waar-* „ *diger en nuttiger was beſteed geworden, dan aan de* „ *behandeling van dat onderwerp;*" maar de tijd en de ondervinding hebben de waarde van dit gezegde, reeds bij het leven van dien *Chriſtenleeraar* te zeer doen ſchatten, dan dat wij ons thans een oogenblik zouden ophouden, om hetzelve nader te doen kennen.

Digitized by Google

over de bewerkte verandering in het Beſtuur te verblijden. Het hatelijk onderſcheid tusſchen Burgers en Burgers was weggenomen: de ſints 1795 zoo zeer onderdrukte en mishandelde hoogſchatters van de vernietigde Staats- en Stadhouderlijke Regeerwijze, verkregen op de openlijkſte wijze eene Satisfactie, welke hen ſints de Revolutie was betwist geworden, dewijl niet alleen veele *Burgerlijke Amptenaaren* van die denkwijze, in hunne vorige bedieningen, herſteld of bevoorderd; maar ook veele *Regenten van het voorig Beſtuur*, ondanks hunne bekende eerlijke Sentimenten, tot de aanzienelijkſte Eereposten in den Staat geroepen werden, welke laatstgenoemde bijzonderheid, bij het verwerpen van veele Willekeurige en Revolutionaire handelingen, niet misſen kon, eenen gunstigen invloed te verſpreiden over de beſtuuring der Publieke Zaaken. Intusſchen zou dezen invloed nog aanmerkelijk grooter hebben kunnen zijn, wanneer veelen dier Oude, in 's Lands Regeeringszaaken ervarene Regenten zich min huiverig getoond hadden, om de hun aangebodene Waardigheden te aanvaarden: want in plaatſe van dat, weigerden veelen, om de aan hunne zijde *ongezochte*, en aan de zijde des

Beſtuurs *vereerende* keuze te laaten welgevallen. *Eensdeels*, dewijl ſommigen de in 1795 hun aangedaane Mishandelingen en Arrestatiën zoo in hunne Perſonen als Goederen, zonder deswegens eenige Schaêvergoeding of Reparatie van Eer genoten te hebben, niet verkroppen konden: *Anderdeels*, om dat ſommigen het oog gevestigd houdende op den deerlijk verwarden toeſtand, bijzonder in het *Finantiëeele*, geene genoegſaame vermogens der Ziele en des Ligchaams oordeelden te bezitten, als 'er nodig waren, om aan het roer van Staat te ſtaan, waarom zij verkozen als Ampteloozе Burgers te blijven leeven. Twee redenen, die elk op zich zelven wichtig, en in het geval der *Oude Regenten* niet ongegrond waren, doch die echter bij veelen nog al zouden zijn opgeruimd geworden, wanneer dezelven niet vergezeld gegaan hadden van eene *Derde zwarigheid*, te weten: *de vreeze, dat hen het aanneemen der aangeboden wordende Posten, door Z. H. den Heere* PRINSE VAN ORANJE *euvel zou kunnen geduid worden, en in vervolg van tijd præjudiciëeren, ingevalle bij de algemeene ſchikking van zaaken in Europa, de geheele of gedeelte telijke herſtelling van de oude Conſtitutie mogt be-*

bewerkſtelligd worden. Een denkbeeld, dat bij veelen plaats had, en in de toenmaalige geſteldheid van zaaken niet verdiende in de rei der onmooglijkheden geplaatst te worden. Dan, deze zwarigheid was geheel en al ongegrond, vermits wij op duchtige gronden verzekeren kunnen; dat het niet ontbroken hebbe aan ſommige *Oude Regenten*, die alvorens de hun aangebodene Waardigheden te accepteeren, *het gevoelen van dien Vorst innamen*, met dat gevolg, dat Hoogstdezelve, in plaatſe van zich daar tegen te verklaren, hen op de ernstigſte wijze aanbeval, om des verzocht wordende, zich aan den dienst des gefolterden Vaderlands niet te onttrekken, maar hetzelve door hunne kunde en talenten van nut en dienst te zijn. Trouwens, dat Z. H. over dat onderwerp alzoo en niet anders dacht; dat Hoogstdezelve hunne bevoordering met genoegen zag; en dat Hem dezelve aangenaam ware, bleek duidelijk uit eene *Circulaire Misſive*, welke dien Vorst, *op den 26 December des Jaars* 1801, aan de Hollandſche Leden van het in 1795 vernietigde Gouvernement deedt toekomen, geſchreven op het Slot *Oranienſteyn*, zijnde, ten aanziene van de ſchoorvoetenden, van dezen navolgenden gerustſtellenden inhoud!

Digitized by Google

WEL EDELE GEBOREN HEER!

„ *Vernomen hebbende, dat bij verſcheidene*
„ *Leden der Regeering of Ministers en verdere*
„ *Amptenaaren van de Provincie van Holland*
„ *en Westfriesland, welke in functie waren op*
„ *den* 18 *Jannarij* 1795, *en dus vóór de ze-*
„ *dert dien tijd voorgevallene Omwenteling*
„ *bedenkingen gerezen zijn, of dezelve in de*
„ *omſtandigheden waar in het lieve Vader-*
„ *land zich thans bevind, en naa de daar in*
„ *aangenomene Conſtitutie, zouden kunnen aan-*
„ *vaarden, Ampten die invloed hebben op de*
„ *Adminiſtratie, of het Beſtuur van het Va-*
„ *derland: heb ik niet willen afzijn, U wel Ed.*
„ *Geb. bij deze te ſchrijven, met verzoek om*
„ *daar van zodanig gebruik te maaken, als*
„ *zal vinden te behoren. — Dat mijnes bedun-*
„ *kens, zoo als de zaaken thans zijn, 'er gee-*
„ *ne redenen zijn, die hun moeten weêrhouden,*
„ *om derzelver pogingen aan te wenden, ten*
„ *einde zoo veel in hun vermogen is, te be-*
„ *voorderen het welzijn van het lieve Vader-*
„ *land en deszelfs ondergang voor te komen.*
„ *En dat, zoo zij oordeelen, dat zij van nut*
„ *aan het lieve Vaderland en deszelfs goede*
„ *Ingezetenen kunnen zijn, door het aanneê-*
„ *men van Ampten, of zitting te neemen in*

„ *Col-*

Digitized by Google

„ *Collegien, die invloed hebben op de Administratie, of het Beſtuur der zaaken van het* „ *Vaderland; of door deel te neemen aan dat* „ *Beſtuur, en ten dien einde met de Leden der* „ *actueele Regeering mede te werken, zij* „ *zulks in dat geval kunnen doen. — Waar-* „ *mede blijve met achting*, &c.

Oranienſtein den 26 *December* 1801.

(getekend)

WILLEM PRINS VAN ORANJE.

„ Adres, *à Monſieur*, A. J. ROIJER, *An-* „ *çien Secretaire des Etats de Hollande et de* „ *Westfriſe à* LA HAYE.

Het is bekend, dat des Prinſen ſchrijven en afzenden van deze *Circulaire Miſſive* aan de Regenten van het in 1795 vernietigd Beſtuur, door zijne Vijanden ten hoogſten is gewraakt geworden: Jaa, dat het zelfs niet ontbroken heeft aan zulken, die daar in eene ſtoffe vonden om hunne ſpotlust omtrent dien goeden Vorst den ruimen teugel te vieren: (*) Dan, wie erkent

(*) „ *Wat arrogeert zich dien gevluchten* PRINS *toch,* „ *naa dat Hij zoo lang in Engeland gehuisvest heeft, en nu* „ *naar Duitschland geweken is, om zich nu nog met de* „ *Regeeringszaaken te bemoeijen? Verbeeld Hij zich nog* „ *in het bezit van de vorige Reccommandatien en Aanſtel-* „ *lingen te zijn? En wat vertrouwen zal men kunnen*

Digitized by Google

kent in dit ſchrijven, niet een duidelijk bewijs van des ERFSTADHOUDERS aanhoudende zucht voor den welvaart van een hem eeuwig dierbaar Vaderland, en voor het wezenlijk en waarachtig heil van alle deszelfs Ingezetenen, en derhalven ook voor dat van zijne bittere Haters en Vervolgers? Een reeks van gehaſardeerde doch allerrampzaligst uitgevallene Proeven, ſints *zeven jaaren* in het ongelukkig Vaderland genomen, hadden maar al te duidelijk geleerd, dat het gehoor geeven aan opgeruide Hartstochten, en het doordrijven van Revolutionaire en eigenbatige Sentimenten, de middelen niet waren, om 's Lands heil te bevoorderen! Dat ongelukkig tijdperk hadt bij onder-

vin-

„ *ſtellen in zulke Regenten, die de hen aangebodene*
„ *Posten niet durven te aanvaarden, voor en al eer*
„ *zij daar toe de Vrijheid van hunnen ouden* HEER *ver-*
„ *kregen hebben?* &c." Deze en meer andere oordeelvellingen hoorden wij dikwijls in die dagen uit de monden van de zoodanigen, die zich tegen de *nieuw ingevoerde Conſtitutie* verzetteden, en het *gematigd Beſtuur* bij de Natie in den haat bragten, door de beſchuldiging, *dat zij door de inroeping van verſcheidene Oude Regenten, het opzet hadden, om de in* 1795 *aangebragte Vrijheid te verwoesten, door het Volk van lieverlede in Aristocratiſche en Stadhouderlijke ketenen te ſluiten.* — Welk een onzinnig en hatelijk bedrijf!!

vinding doen zien, dat de *Regeerkunde van een Land*, een wetenschap was die zich in de *Clubsen*, *Volks-Societeiten*, en *Centraale Vergaderingen* (de eenige schoolen waarin sommige Repræsentanten hunne miserabele Regeerkunde opgedaan hadden) niet te verkrijgen was. Dit het geval zijnde, wat misdaad was dan daar in gelegen, dat WILLEM DE VIJFDE, (schoon verre verwijderd van zijn Vaderland,) door deze Circulaire Missive een spreekend bewijs aan den dag legde, dat Hij omtrent het lot van zijn Vaderland niet onverschillig was, *door Mannen, ervaren in Regeeringszaaken, Mannen van beproefde Trouwe en Eerlijkheid*, die, *uit hoofde van hunne aanzienelijke Bezittingen, zoo veel belang in het behoud des Vaderlands hadden*, aan te raaden, om zich niet aan den dienst deszelven te onttrekken, wanneer zij daar toe, op eene ongezogte en derhalven wettige wijze geroepen werden? Was de terugroeping van veele kundige Mannen, die in het vertrouwen van het beste en aanzienelijkste deel des Volks stonden, en, ondanks de onrechtvaardigheden en mishandelingen, hun door het *Algemeen Hollandsch Committé van Waakzaamheid*, en dat van *Algemeen Welzijn* &c. zoo onrechtvaardig-

aan-

Digitized by Google

aangedaan, bij al wat eerlijk en gematigd dacht altoos behouden hadden, was die herroeping (vraagen wij) *aan de zijde des Nieuwen Bewinds* niet een maatregel van eene gebiedende noodzaaklijkheid, die door den hoogen nood des Vaderlands, en de algemeene verwarring in alle de deelen des Beſtuurs gewettigd wierdt? En wanneer men dezelven *aan de zijde des Prinſen* beſchouwde, dan zeker, was 'er niets ongerijmds in gelegen, dat Hoogstdezelve niet onverſchillig dacht, over de Perſonen *waaraan* het Beſtuur werdt toevertrouwd, en over de wijze *waarop* zij dat gezach uitoefenden. — De verjaging uit zijn Vaderland, in welke Hij zoo veele *kostbaare en uitgebreide Bezittingen*, Hem in volſtrekten wettigen Eigendom toekomende, achterliet, *ontzette Hem voor altoos van derzelver bezitneeming niet*, vooral, naa dat het *Franſche Directoire Executief* van dien tijd, die allen geabandonneerd, en omtrent dezelven geen gebruik van het *Oorlogsrecht* gemaakt had, maar dezelve gedeerde aan het toenmalig Bewind, dat zich al, mede om die oorzaak, even als alle de daarop gevolgde Beſtuuren, onthieldt, om ze *als aan de Natie vervallen* aan te merken, vermits zij

de

dezelve *onder eene afzonderlijke Administratie ſtelden*, waaronder zij tot op dien tijd onafgebroken gebleven waren.

Trouwens, dat WILLEM DE VIJFDE, (ondanks alles wat hem en zijn Huis ſints 1795 mogt bejegent hebben,) van oordeel was, dat Hij een onwederſpreekbaar *recht op zijne voorheen bekleedde Waardigheden*, en ook *op zijne agtergelatene Bezittingen hier te Lande* behouden hadt, en gezind was, om dezelven ten bekwaamen tijde wederom aan te vaarden en tot zich te neemen, blijkt duidelijk uit deze navolgende NOTA, welke dien Vorst op den 20 *Maart* 1801, en dus *zes maanden* vóór het ſluiten van den bijzonderen Vrede tuſſchen VRANKRIJK *en* ENGELAND aan den KONING VAN PRUISSEN zondt, en ten zelfden tijde ook aan den KONING VAN ENGELAND mededeelde, zijnde van dezen merkwaardigen inhoud:

„ De PRINS VAN ORANJE geïnformeert „ zijnde, van de gunſtige diſpoſitien van *zijne* „ *Pruiſſiſche Majesteit*, *om aan het Huis van* „ *Oranje eene Schadeloosſtelling voor het Stad-* „ *houderſchap te verzekeren*, bij gelegendheid „ van den Vrede tuſſchen het *Duitſche Rijk* en „ *Vrankrijk*, en van de ſchikkingen welke „ daarvan het gevolg zullen weezen, voelt „ zich

„ zich doordrongen van de eerbiedigſte dank-
„ baarheid, voor het belang 't welk zijne *Pruis-*
„ *ſiſche Majeſteit* in deeze tijdsomſtandigheid
„ wel wil nemen, in den toeſtand waarin Hij
„ zich als mede zijn Huis gebragt ziet. Intus-
„ ſchen gelooft de PRINS VAN ORANJE aan
„ *zijne Pruisſiſche Majesteit* te moeten voordra-
„ gen, dat de Posten en Waardigheden, waarme-
„ de Hij in de Republiek der Vereenigde Neder-
„ landen bekleed is geweest, *niet aan het*
„ HUIS VAN ORANJE *waren opgedragen,*
„ *eenig alleen ten voordeele van de Vorsten van*
„ *dat Huis, en als een Vaderlijk Erfdeel,*
„ *waarover zij naar welgevallen zouden kunnen*
„ *disponeeren*; maar, *als een uitſteekend bewijs*
„ *van het vertrouwen der Natie.* Dat dierhal-
„ ven de *Erffelijke opvolging in deeze Posten*
„ *en Waardigheden*, bevestigd door de Diplo-
„ ma's en Reſolutiën, zoo van de *Staten Ge-*
„ *neraal der Vereenigde Nederlanden*, als ook
„ van de *bijzondere Staten van ieder dier Provin-*
„ *ciën, en van het landſchap Drenthe*, aan die
„ geene welke zich daarmede bekleed vond; de
„ heilige verplichting oplegde, om alles het
„ geen wat van Hem afhing te doen, voor
„ het welzijn van het Vaderland; en bijzonder-
„ lijk, om te doen gelden het Gezag en het

„ Cre-

Digitized by Google

„ Crediet, welke Hem die Waardigheden ver-
„ zekerden, tot algemeen voordeel van den
„ Staat en deszelfs Ingezetenen. De PRINS
„ VAN ORANJE kan derhalven niet nalaten,
„ dit alles te beschouwen als een onvervreemd-
„ baar regt van zijn Huis: en het schijnt
„ Hem toe, dat men niet van Hem, of van de
„ Vorsten van zijn Huis, zoude kunnen vor-
„ deren om van dit regt afstezien, door ver-
„ bintenissen aantegaan, die Hun buiten staat
„ zouden stellen, om op nieuw nuttig te zijn
„ aan eene Republiek, aan dewelke zij met zoo
„ veele banden verknocht zijn, indien deeze
„ Hen daartoe aanzoek deede. In *deezen te-*
„ *genwoordigen toestand van zaaken*, gevoelt de
„ PRINS VAN ORANJE volkomen, dat Hij
„ van geen het minste nut aan zijn Vaderland zou-
„ de kunnen zijn, en dat Hij daartoe een voordee-
„ liger tijdpunt zoude moeten afwachten; *maar*
„ *de Erfopvolging der Posten en Waardigheden,*
„ *welke in de Republiek der Vereenigde Neder-*
„ *landen aan het* HUIS VAN ORANJE *zijn*
„ *opgedragen, en waarmeede de* PRINS VAN
„ ORANJE *bekleed was, geguarandeerd zijnde in*
„ 1788, *door wijlen zijne Majesteit* FREDERIK
„ WILLEM DEN TWEEDEN, *en door zijne*
„ *thans regeerende Brittannische Majesteit;* zo

„ ge-

„ gelooft de PRINS VAN ORANJE, dat indien
„ Hij in het geval ware, om eene ſchaêvergoe-
„ ding voor zijne Posten aanteneemen, zulks
„ niet zoude kunnen zijn, *als met bewilliging*
„ *en toeſtemming der beide hooge contracteeren-*
„ *de partijen, welke deeze guarantie wel heb-*
„ *ben gelieven te doen.* Hij gelooft ook, dat
„ men altoos zoude moeten begrijpen, dat de
„ PRINS VAN ORANJE en ZIJNE OPVOL-
„ GERS zich het regt voorbehouden, *om op*
„ *nieuw de Republiek te dienen, indien haare*
„ *Inwooners aan haar zelven wedergegeeven;*
„ (en kunnende eenen vrijen wensch uiten,)
„ *bevrijd van allen vreemden dwang,* ('t geen
„ onmogelijk is van hun in deeze tegenwoordi-
„ ge toeſtand te verwagten,) *zich konden ver-*
„ *klaaren omtrent de Conſtitutie die hun het*
„ *aangenaamſte zal zijn, en daarbij de diens-*
„ *ten van het* HUIS VAN ORANJE *weder in-*
„ *riepen.* Iets, het geen in dezen tegen-
„ woordigen toeſtand onmooglijk te verwach-
„ ten is.

„ De Vorsten van *Naſſau Uſingen* en van
„ *Naſſau Weilburg*, hebben regtvaardige reg-
„ ten om zich te doen gelden ten opzigte van
„ de groote verliezen welke zij geleden heb-
„ ben, en in 't bijzonder van beroofd te zijn

„ ge-

Digitized by Google

„ geworden van haare bezittingen op den linker
„ Rhijnoever. De PRINS VAN ORANJE neemt
„ de Vrijheid zijne *Pruisſiſche Majesteit* te ver-
„ zoeken, zijne goede diensten wel te willen
„ aanwenden, om aan die Vorsten eene Schaê-
„ vergoeding te doen toekomen, voor het gee-
„ ne zij verloren hebben, Hij ſmeekt eindelijk
„ zijne *Pruisſiſche Majesteit*, het niet ten
„ kwaade te duiden, dat Hij zijne belangens,
„ en die *van het* HUIS VAN ORANJE *en van*
„ *de Vorsten van het* HUIS VAN NASSAU op
„ nieuw in zijne protectie aanbeveele.

Londen den 20 *Maart* 1801,

(getekend)

WILLEM *Prins van* ORANJE *en* NASSAU.

De terugkomst van den STADHOUDER was derhalven op dat tijdſtip als geen bloote hersſenſchim aan te merken, en *zoo lang het toekoomend Lot des Vaderlands, en ook dat van het* DOORLUCHTIG ORANJEHUIS, *bij eenen Algemeenen Vrede in en buiten Europa niet finaal beſlist en geregeld geworden was;* zoo lang de PRINS VAN ORANJE *geen affland van die agtergelatene Bezittingen gedaan*; of Z. H. *door onderhandelingen in eene behoorlijke Schaêvergoeding voor het verlies derzelver niet geconſenteerd*

hadt, was het zijn belang, en te gelijk dat van *zijne wettige Descendenten*, geene gelegenheid te laaten voorbijgaan, zijnen raad en invloed te doen gelden, wanneer die nuttig en dienstig konden zijn, om zich voor het vervolg, *onder begunstiging van een gematigd Gouvernement*, van derzelver bezit te verzekeren. Een uitzicht, dat altoos zeer donker blijven moest, zoo lang het Bestuur aan *zijne* Vijanden geheel en al in handen bleef, vermits 'er in dat geval altoos gegronde redenen van vreeze aanwezig bleven, dat dezen welligt, bij den diep ellendigen toestand van 's Lands Finantiën, en het aanhoudend raazend Geldgebrek, 't eenigen tijde, geene zwarigheid zouden kunnen maaken, om die heerlijke Goederen, den HUIZE VAN ORANJE sints onheuchelijke tijden, door *Erfenissen*, *Legaaten*, *Aankoop*, en andere *wettige Cessiën van Eigendom* aangekomen, en door Z. H. alzoo bezeten wordende, met één penneſtreek of hamerslag tot *Nationaalen Eigendom* te verklaren, en, even als bereids met veelen van *'s Lands Domeinen*, *Ridderwatige Goederen*, &c. geschied was, door openbaare verkoop tot Gelde te maaken, en dezelven in andere handen, te doen overgaan, in sommige ge-

gevallen zelfs, met terzijdestelling van het onbetwistbaar Eigendomsrecht van de voorgaande wettige Possesseuren. (*)

Wij

(*) Niemand waane dat wij dus sprekende ons te sterk uitdrukken, of dat de door ons hier in het midden gebragte *vreeze van den* STADHOUDER een bloote hersenschim was. Wie gehengt niet, dat niet alleen in de eerste hitte der Revolutie, het *verbeurdverklaren van des Vorsten Eigendommen* door het *Fransche Directoire*, bij veelen van Zijne doodelijke vijanden hier te Lande, als een *Conditio sine qua non*, openlijk beweerd en gewenscht werdt? Toen het *Directoire* dezelve abandonneerde, wilden zij dezelve *ten behoeve van de Natie verbeurd verklaard hebben*, voorwendende, *dat Z. H. door zijne misdaden jegens het Vaderland alle recht en aanspraak op dezelve verloren hadt*, te gelijk aan het onkundig deel der Natie vetzekerende: *dat des Prinsen Voorvaderen, en Hij zelve, op eene onwettige wijze aan derzelver bezit zouden gekomen zijn.* — Dat dit een lompe en tastbaare leugen was, die bij allen welken eenig oordeel bezaten gevoeld werdt, lijdt geen tegenspraak: doch om die zwarigheid bij de zoodanigen uit den weg te ruimen; en tevens dien buit, waarop veelen van des Vorsten Hateren zoo zeer vlamden machtig te worden, wendde men het over eenen anderen boeg *toen de Franschen van 's Vorsten Bezittingen hadden afgezien*; want op den 29 September 1795, bragt eene Commissie, bij de *Repræsentanten van Holland* benoemd, bij monde van HAHN een *Rapport* uit, waar in zij *den* STADHOUDER *als een meineedige verraader van zijn Vaderland*; kortom, *als het snoodste*

Wij hebben onzes bedunkens genoeg gezegd, om de voornaamſte werkzaamheden van het op den

monſter dat ooit de aarde betrad aan de wereld denuncerden; adviſeerende ten flotte, *dat de Vergadering, zonder eenig verwijl, de beide Rechtsgeleerde Hoogleeraaren*, VOORDA *en* VALCKENAER *authoriſeeren moest, om haar te dienen van Conſideratien en Advis, nopens den aanleg en de directie der Crimineele Procedures die 'er* (naar hun oordeel) *tegen Z. H. moesten aangevangen worden, met last, om eene Acte van Beſchuldiging tegen dien Vorst op te maaken en over te leveren.* — Wij hebben in ons III DEEL, van *Bladz.* 282 *tot* 323, deze gruwelijke handelwijze tegen den braafſten Vorst, opgegeven, en tevens welk eenen uitſlag 'er aan dien handel, door het *Rechtsgeleerd Advis van de beide genaemde Hoogleeraaren* gegeven werdt, waardoor de *Accuſatie* en het *Crimineel Proces* achter wege bleef; en dus zullen wij ons daarover thans niet verder uitlaten. Dan dit neemt niet weg, dat zoo lang de Prins van het Bezit zijner Eigendommen ontzet bleef, en zoo lang de Hem *toekomende Schaêvergoeding* niet gereguleert en voldaan was, 'er toch altoos, *bij de terugkomst van een Revolutionair Bewind in de Republiek*, bij Z. H. eene vreeze moest ontſtaan, voor het verlies van zijne Goederen, *wanneer zodanig een Bewind maar goedvinden mogt, door éene Hamerſlag te decreteeren*: ZIJ ZIJN AAN DE NATIE VERVALLEN. Toen in 1798, het *Revolutionair Schrikbewind* ten throon geſtegen was, *had Z. H. deswegens groote vreeze.* En geen wonder! want als men nagaat, *wat het eerloos Driemanſchap beſtaan durfde met de Cas van de O. I. Handelmaatſchappij*; dan is 'er ook al-

den 2. *November* des Jaars 1801, *Nieuw opgetreden Staatsbewind*, *Wetgeevend Ligchaam*, de *Gewestelijke en Stedelijke Besturen*, en andere *Collegiën van Bewind*, aan onze Lezeren te doen kennen, en over het geheel als een *Gematigd*, en *van alle Staatkundige Inquisitie ten eenenmale verwijderd Gouvernement bekend te doen worden*, ten einde elk onpartijdig Lezer daar door te doen opmerken, *Eensdeels:* hoe ongegrond de zwarigheden waren, die door de voorstanders van *het in* 1798 *aangehouden Constitutie Plan*, tegen die onderneming waren aangeheven geworden; en *Anderdeels:* om te betogen, dat de sints 1795 overwonnene Partij, de wettigste redenen had, om zich over die gebeu-

alle rede om toetestemmen, dat Z. H. niet dwaalde, toen Hij bevreest was, *dat zijne Eigendommen, al mede gevaar loopen konden, om tot een voorwerp van hunne roof- en spilzucht te verstrekken, wanneer hun Rijk van langen duur mogt worden.* — Dank, eeuwigen dank, behoorde dierhalven aan het WELDADIG OPPERWEZEN toegebragt te worden, toen dat DRIETAL en *hunne Satelliten*, door het heldhaftig bedrijf van den *Generaal* DAENDELS, en *andere Mannen*, en niet zonder medewerking van het *Fransche Gouvernement* eensklaps in hunne gruwelen gestuit werd. Want hadden zij nog langer geheerscht, de Hemel alleen weet wat zij al verder ondernomen zouden hebben.

beurenis te verheugen, en van dezelve zich eenige verandering ten goede te beloven. Dan, hier dunkt ons de een of ander onzer opmerkzame Lezeren, na de overweging van dat alles de vraag te hooren opgeven: *of wij, naa de vermelding van dat alles, volkomen inſtemmen, met het bevorens aangehaald gezegde van de meerderheid der Leden van het vernietigd Uitvoerend Bewind*, namelijk: *dat door de aanneeming van het door hun ontworpen Plan van Staatsregeling, het Vaderland gered en de Natie gelukkig geworden was?* Gepaste en belangrijke vraag voorzeker, die buiten alle bedenking eene onderſcheidende beantwoording verdient; daar wij dezelve voor een klein gedeelte *toeſtemmend*, maar voor het grootſte gedeelte *ontkennend* beantwoorden moeten, dewijl de droeve ervaring, helaas! maar al te zeer geleerd heeft, dat VADERLAND en VOLK, op dat tijdſtip niet alleen; maar ook in het vervolg nog zeer verre verwijderd was en bleef, van dien toeſtand waarin beiden behoorden te zijn, om hen als *gered* en *gelukkig* te kunnen beſchouwen. — GERED was het Vaderland, jaa! van een Bewind welks meerderheid, (zoo als wij aangewezen hebben) *door het aankleven en voorſtaan van Revolutionaire Grondbeginſelen*, den kos-

kostelijken Nationaalen tijd verbeuselde, met het hairkloven en twisten over nietswaardige onderwerpen, en het doordrijven van hunne bijzondere gevoelens en inzichten; terwijl zij onder dat alles, tegen de ernstigste waarschouwingen aan van kundige Mannen, op de onverantwoordelijkste wijze voortgingen met het aan de hand houden eener *schatten opslokkende Huishouding:* maar het Vaderland was daarmede niet BEHOUDEN, en de *Natie* althans niet *gelukkig*, zoo lang het *Eerste* aan het *heillooze Oorlog*, en de *Tweede* aan het *onophoudelijk opbrengen van derzelver Inkomsten*, om de zaaken aan den gang te blijven houden, Jaarlijksch bleven blootgesteld. Want hoe *gematigd*, hoe *eerlijk*, en *hoezeer over 's Lands Financiecien toestand zich bezwaard vindende*, de nieuw aangestelde Bewindsmannen ook wezen mogten; 's Lands toestand bleef op den duur zorgelijk: en daar men om verscheidene redenen, het kwaad in zijne schuilplaats niet durfde aantasten, en ter voorkoming van geweldige schokken, die eene radicaale herstelling wellig veroorzaaken konden, *een omslagtig kostbaar Bewind aan de hand houden bleef*, zoo traden de nieuwe Bewindsmannen in dat opzicht ongevoeliger wijze in de voetstap-

Digitized by Google

pen van hunne voorgangeren, waar door de Schatkisten van den Staat op den duur geledigd, en de uitgeputte Ingezetenen, aan het opbrengen van buitengewoone Geldheffingen onderhevig bleven. Het is deze aanmerking, die ons wenkt, om eenig verslag te geeven, van de voornaamste *Finantieele Maatregulen*, die naa de invoering van de veranderde Staatsregeling, zoo door het nieuw Bewind, als door sommige Stedelijke Bestuuren bij der hand genomen zijn geworden, om de zaaken aan den gang te houden, en eene algemeene verwarring in het stuk der Finantiën, immers voor eenigen tijd, te verhoeden. *Voor eenigen tijd te verhoeden*: (zeggen wij) en zoo wij vertrouwen met het hoogste recht: want zoo lang een Bestuur zich niet toelegt, om door alle mogelijke bezuinigingen zijne *Uitgaven* te regelen, naar de hoegrootheid van zijne *Inkomsten*; zoo lang hetzelve zich veroorloofd, om ter bestrijding van de *Eersten*, de *Laatsten* geduurig aan te vullen, door *zonder Fondsen voor de Interesten aan te wijzen*, schulden op schulden te stapelen, zoo kan en moet men als een zekere waarheid vast stellen, dat zodanige maatregelen slechts *palliative middelen* zijn, welke geene vastheid of bestendigheid aan zodanig een Bestuur

ſtuur verſchaffen kunnen, maar die natuurlijker wijze eene ſtrekking hebben, om de *Finantieele toeſtand* van zodanig een Land langs hoe zorgelijker te maaken, en om de order van zaaken, vroeg of laat, door eene andere te doen vervangen worden. Laaten wij, naa deeze algemeene aanmerking vooraf gezonden te hebben, nu overgaan om te bezien, welke Finantieele maatregelen de nieuwe Beſtuurderen beraamden, om het ſints veele jaaren zinkend Schip van Staat boven water te houden, en zich te blijven handhaven in het Hoog Beſtuur van het diep gefolterd Vaderland.

Herinneren wij ons dat alles, wat wij aangaande dat gewichtig onderwerp, in den loop van deze Geſchiedenis ſtaande de ſederd 1795 ingevoerde verſchillende Staatsregelingen in het algemeen; en van het op den 18 *September* 1801 vernietigd Beſtuur in het bijzonder aangetekend hebben, dan weeten wij, dat ſints eenige jaaren naa de Revolutie, de *gewoone Inkomſten* van den Staat in verre naa *de helft* niet bedroegen, van het geene 'er tot de *Uitgaven* berekend werdt noodig te zijn, zoo tot betaling van de ſteeds vermeerderende Nationaale Schuld, als ter beſtrijding van de kosten, veroorzaakt wordende door een omſlachtig en

Digitized by Google

kostbaar Bestuur. Eene uitkomst, waardoor het toekwam, dat men Jaar op Jaar een nadelig slot van 30, 40, *en meerder Millioenen Guldens* verkreeg, hetwelk als dan door *Geforçeerde Geldheffingen op der Ingezetenen Bezittingen of Inkomsten*, of *wel op beiden*; het zij bij wijze van *Don Gratuit* of *Gifte aan den Lande*; of *onder belofte van zekere Rente* gevonden en aangevuld werdt, welke aanvragen doorgaans vergezeld gingen met de opbeurende toezegging, dat wanneer het Vaderland van den Oorlogsramp bevrijd was, en de Natie in de zegeningen van den Vrede deelen mogte, als dan dat geduurig Geldheffen een einde neemen, en 'er eene aanmerkelijke vermindering in de uitgaven plaats hebben zoude. Billijker wijze derhalven, mogt de Natie (die zoo als wij gezien hebben, in de twee jongstverlopene Jaaren (1800, en 1801) *ruim* 80 *Millioenen*, op eene buitengewoone wijze in 's Lands Schatkist hadt opgebragt) vertrouwen, dat zij als nu, *na de invoering van een minder omslachtig Bestuur*, en *bij den heuchelijken aanblik van eenen gewenschten algemeenen Vrede*, verblijd zoude worden met het bericht, dat 'er naa de begroting der Staatsbehoeften voor het Jaar 1802, een aanmerkelijk minder *Deficit* zoude bevonden

Digitized by Google

den worden aanwezig te zijn. Dan, de uitkomst beantwoordde in geenen deele aan die verwachting: want eer het Jaar 1801 zijnen kring sloot, en derhalven geen twee maanden naa de optreding van het nieuw Bestuur, of hetzelve gaf, even als de Leden van alle de voorgaanden, op de duidelijkste wijze te kennen, dat zouden de zaaken in het aanstaande Jaar 1802 behoorlijk aan den gang gehouden worden, 'er wederom eene *buitengewoone Subsidie van* 30 MILLIOENEN GULDENS aan 's Lands Schatkist zou moeten bezorgd worden. Reeds op den 23 *December*, had de Financieele Commissie in beslotene Vergadering daarvan de eerste opening gedaan, door het inleveren van eene voorlopige berekening, dat 'er in het volgend Jaar tusschen de 60 *en* 70 *Millioenen Guldens* zouden benodigd zijn, waar uit natuurlijker wijze wederom voor een te kort van ruim 30 *Millioenen* moest gezorgd worden. Schrikbarend uitzicht inderdaad, daar deze ontdekking al wederom eene nieuwe Geldheffing bij alle de voorgaanden en nog loopenden in het verschiet te zien gaf, schoon het voor het gros der Natie nog eenigen tijd een raadsel bleef, op welk eene wijze dat *Deficit* zou gevonden worden. Dan, dit raadsel werdt al spoedig naa

den

den aanvang des Jaars 1802, opgelost, toen op den 11 *Februarij*, gearresteerd werdt, *eene* VRIJWILLIGE NEGOTIATIE VAN 30 MILLIOENEN GULDENS, TEGEN DEN INTEREST VAN 5 pCt. *boven en behalven de voordeelen, die aan de Deelnemeren in dezelve te beurte zouden vallen, door eene daar aan geaccrocheerde Loterij, die zoodanig was ingericht, dat zoo wanneer het Lot aan eenen Deelneemer bijzonder gunstig ware, Hij* DRIEMAAL *in de gelegenheid werdt geſteld, om de Hoogſte Prijvan* 150,000, 200,000, *en* 250,000; *of eenige andere aanzienelijke Prijzen en Præmiën van eenige duizenden Guldens te trekken.* Was 't er een middel om het *aanzienlijk deel der Natie*, tot eene gereede en ruime deelneeming in deze Negotiatie uittelokken en aan te ſporen, het was dit voor *'s Lands Finantiën* RUÏNEUS; voor den *vermogenden Ingezeten* ALLERVOORDEELIGST; doch voor *het grootſte deel der Natie* ZEER DRUKKEND middel, dat wij, zoo ten aanziene van de wijze van *Fourniſſement*, als van de manier waarop de *Loterij* daaraan geaccrocheerd was ingericht, uit den ſummieren inhoud, van het daarvan gearresteerd Plan nader kunnen leeren kennen, hier op neêrkomende:

„ 1. Dat

„ 1. Dat voor de som van *f* 30,000,000:— „ zou moeten worden ingetekend, bij aandeelen „ len van *f* 250:—*f* 500:—*f* 750:— en *f* 1000:— „ ieder. 2. Dat de ingetekende sommen moes„ ten gefourneerd worden in drie Termijnen, „ voor den 17 *April*, 15 *Augustus*, en 15 „ *November* des lopenden Jaars, en wel in „ *Klinkende Specie* of *Beleenbankgeld*, met be„ paling, dat *in de twee eerste Termijnen* voor „ klinkende Speçie gehouden werdt, *de op da„ to van het Fournisement vervallene Coupons „ van Nationaale Schuldbrieven; dito van Los„ renten gesproten uit de Negotiatien van Leger„ lasten van* 1794; *Admiraliteits-schulden; „ resteerende Bataafsche Reskriptiën &c.; on„ betaalde Effecten, ten laste van de O. I. „ Compagnie tot over* 1799 *inclusive. En „ in den Laatsten Termijn, de Interest Cou„ pons ten laste van voorn. Compagnie verval„ len in* 1800; *Bataafsche Reskriptien verval„ len in* 1802; en in het generaal *alle de Cou„ pons, der als dan vervallene Bataafsche Re„ skriptien.* 3. *Dat zodanige Deelneemers, „ welken binnen een maand naa de afkondi„ ging van het Plan, de Eerste Termijn van „ hunne Fournisfementen betaalden,* EEN prCt; „ *en zij die de drie Termijnen opbragten,*

„ TWEE

„ TWEE prCt. *korting genieten zouden: voor*
„ *welke alzoo geformeerde ſommen dadelijk zou-*
„ *den afgegeven worden, Recepiſſen rentende* 5
„ prCt. 4. *Dat aan de Deelneemers die*
„ *f* 1000:— *en meerder fourneerden, een* GE-
„ HEEL LOT *voor elke duizend Guldens* GRA-
„ TIS *zou afgegeeven worden: voor elke f* 500:—
„ *een* HALF LOT: *en voor elke f* 250:— *een*
„ QUART LOT, *in de nader opgegevene Lote-*
„ *rij*, die in dezer voege was ingericht.

Dat namelijk, wanneer de benodigde 30 *Millioenen Guldens* in maniere voorſchreven zouden ingeſchreven zijn, als dan van de 30,000 om niet uitgegevene Loten, zou geformeert worden eene LOTERIJ, beſtaande uit 30,000 *Prijzen*, *zonder Nieten*, bedragende met malkander de ſom van TWAALF MILLIOENEN GULDENS, welke Loterij, ſchoon verdeeld in *drie Claſſen*, echter dit buitengewoon voordeel aan de Houders der Loten opleverde, dat zij niet alleen in de *twee Eerſten Claſſen* telkens *f* 80:— en in de *Derde Claſſe f* 90:— trekken *moesten*; maar dat zij bovendien *drie kaasſen* hadden, om in elke Claſſe eene aanzienelijke Prijs van veele duizenden Guldens te *kunnen trekken*, en welke Prijzen zouden voldaan worden, met *Natiomaale Losrenten rentende* 2½ *prCt.* — Eene

Ne-

Negotiatie derhalven, zoo voordeelig voor de Deelneemers als 'er immer kon uitgedacht worden, en van welke zeer natuurlijk te verwachten was, dat de benodigde 30 *Millioenen* in weinig tijds gefourneert zouden zijn, zoo als dan ook bij de uitkomst bleek. Dan, met dat alles was deze *Finantieele Mesure* hoogstbezwarend voor 's Lands deplorable Finantien, wanneer men nagaat, dat de reeds zoo zeer bezwaarde Nationaale Kas Jaarlijksch belast werdt, in de *Eerste plaats*: met *Vijftien Tonnen Golds* voor den Interest van de gefourneerde 30 *Millioenen* à 5 prCt. En in de *Tweede plaats*, met eene som van *Driemaal Honderdduizend Guldens*, voor de Interessen van de 12 *Millioenen* aan *Nationaale Losrenten*, à 2½ prCt., die tot voldoening der getrokkene Prijzen en Præmien van de gearresteerde Loterij moesten afgegeeven worden. Dan, om dat bezwaar voor 's Lands Kas uit den weg te ruimen, en tevens de nu gevraagde 30 *Millioenen* binnen den bepaalden tijd van 8 Jaaren geheel aftelossen, bedacht het Bewind eene andere *Finantieele Maatregel*, die met eene verdubbelde kracht op de reeds zoo zeer bezwaarde schouderen van geheel de Natie drukken moest, bestaande in het Decreteeren, *dat alle de Ingezetenen, gedurende de eerst-*

eerstkomende en agtereenvolgende Jaaren, *als* DON GRATUIT *of* GIFTE AAN DEN LANDE, *zouden hebben optebrengen* VIER pCt. *op de* BEZITTINGEN; en ZESTIEN prCt. *op de* INKOMSTEN. En wel in dezer voegen: dat alle Ingezetenen die berekenen konden *f* 500:— aan *Bezittingen* te hebben, telken Jaare *een half* prCt.; en zij allen die hun Jaarlijksch Inkomen op *f* 300:— bepalen konden, geduurende die 8 Jaaren, Jaarlijksch *Twee* prCt. aan den Lande moesten opbrengen, en dat met bepaling aan zodanige Pœnaliteiten en ſtraffen voor de nalatigen, als in andere gelegenheden van *Geforçeerde Geldheffingen*, door de toenmalige Beſtuurderen bepaald waren, en die wij bevorens reeds hebbende doen kennen, thans niet herhalen willen.

Op deze wijze oordeelde het nieuw Bewind te moeten werkzaam zijn, om de zaaken des Algemeenen Beſtuurs, ten minſten geduurende het Jaar 1802 aan den gang te kunnen houden. Op deze wijze legden zij voor de Natie een bewijs aan den dag, dat *in dit opzicht* de bewerkte *verandering* geene *verbetering* was. Behoeven wij hier met veel omſlag van woorden te zeggen, dat het openlijk klagen en morren, over het gewicht van deze nieuwe drukkende

Las-

Digitized by Google

Lasten, onder het algemeen, en wel bijzonderlijk onder de middenſtanden des Volks als aan de order van den dag geſteld werdt? En wat was van de onvergenoegde Volksrepræſentanten, die op den 18 September van het Bewind ontzet geworden waren, natuurlijker te verwachten, dan even dit, dat zij geene gelegenheden lieten voorbijgaan, die voor hun eenigſints geſchikt ſchenen, om de Handelingen en Beſluiten van het nieuw opgetreden Bewind, op hunne beurt te gispen, en, door de aandagt der Natie op de gebeurenisſen van den dag te bepalen, zich werkzaam te betoonen, om het Volk te betogen, dat hun het grootſte onrecht op dien tijd was aangedaan; dat aan de toen gedaane toezeggingen niet voldaan werdt, en dat 'er ondanks een minder omſlachtig Beſtuur, ook nu, daar men oneindig minder Lasten van den Oorlog te dragen had, op geene bezuinigingen te roemen viel. (*) En in de daad, die aanmerkin-

(*) Het is bekend, dat weinig dagen *naa de invoering der Staatsregeling van den* 1 *October* 1801, het beruchte Weekblad, *de* POLITIEKE BLIXEM, en meer andere onrustzaaiende Geſchriften, aan welks uitgave de bekende BERNARDUS BOSCH, bevorens *Predikant te Diemen* zoo veel aandeel had, door het *Staatsbewind* verboden werden, en dat 'er zodanige

kingen en beſchuldigingen waren niet geheel en al ongegrond, niet alleen ten tijde *van het decreteeren der* NEGOTIATIE *van* 30 *Millioenen ter beſtrijding van het Deficit voor het Jaar* 1802, *en van de daar mede in een onafſcheidelijk verband ſtaande* LOTERIJ *en geforceerde Geldheffing op de* BEZITTINGEN *en* INKOMSTEN; maar zij verkregen eene nieuwe ſterkte, toen het *Wetgeevend Ligchaam*, op den 27 *Meij*

ſcherpe maatregelen aan de zijde des Bewinds verordend werden, door welken het aan de Samenſtellers en Uitgevers onmooglijk gemaakt werdt, om zelfs *onder eenen veranderden tijtel* hunnen ſchadelijken arbeid in eenig gedeelte van de Republiek te vervolgen. — Zij, welken zich eenigermaate bekend gemaakt hebben met die *Revolutionaire Brochures*, weeten, dat de in den Text opgenoemde Beſchuldigingen, weeklijkſch in dezelven te leezen gegeven werden, en te gelijk, dat het Bewind niet weinig naſpraak verduren moest over het ſtreng verbieden van dezelve. Dan, (zoo als het gewoonlijk gaat) deeze maatregel hadt de bedoelde uitwerking niet, want het morren verminderde niet, jaa werdt zelfs nog algemeener, toen het Bewind op onderſcheidene tijden zich bijzonder gevoelig toonde, wanneer een of ander Courantier, iets in zijn Dagblad geplaatst had, dat of niet geheel conform de waarheid was; of dat zij als te voorbarig bekend gemaakt wraakten. Bepalingen die thans moeijelijk waren in te voeren, naa dat 'er ſints zoo veele Jaaren eene ſchadelijke *Licentie* was getolereerd geworden.

Digitized by Google

27 *Meij* 1802, de door het *Staatsbewind* op den 23 *December* 1801, ingeleverde *Petitie van Staatsbehoeften* voor dat Jaar goedkeurde en gaaf inwilligde, vermits dezelve ondanks de *afschaffing van het voormalig Uitvoerend Bewind*; de *Agentschappen*; de kostbaare *Burgerwapening*; de *vermindering van de Armee*; en andere Reſpecten, al wederom op de enorme ſchat van *f* 65,992,569:10:— berekend was, zijnde derhalven ſlechts VIJF MILLIOENEN GULDENS *minder*, *dan die van het voorgaande Jaar*, toen de ſom der Behoeften op *f* 71,356,396:15:6 uitgecijfferd ſtond. Even die zelfde bedenkingen welken toen gemaakt werden, op de duisterheid die 'er in de ſummiere opgave, onder eenige Reſpecten, in dat ſtuk voor de Natie verſpreid was, werden ook nu in het midden gebragt, toen men zag, dat 'er door het Weigeevend Ligchaam geconſenteerd was in de volgende ſommen. Als voor:

1. Het algemeen Beſtuur	.	*f* 1,323,280:—:—
2. Buitenlandſche Betrekkingen		" 682,515:—:—
3. Defenſie te Water	. .	" 6,592,948:10:—
4. ——— te Lande	. .	" 12,545,278:12: 4
5. Finantien	. . .	" 32,341,149:16:10
6. Waterſtaat	. . .	" 2,069,132:10:10
7. Binnenlandſche Zaaken	.	" 446,500:—:—
8. Aziatiſche Bezittingen	.	" 5,153,813:19: 8

Digitized by Google

	Transport van bladz. 485.	*f* 61,124,618: 9:—
9.	Americaanſche Bezittingen	205,054: 3:—
10.	Levantſchen Handel .	16,385:—:—
11.	Voormalig Gewest Holland	519,172:14:—
12.	——— ——— Zeeland	42,930:12: 8
13.	——— ——— Friesland	179,287:—:—
14.	——— ——— Utrecht	220,802:11:—
15.	——— ——— Gelderland	169,180:13: 8
16.	——— ——— Stad, en Lande . . .	84,501: 9:—
17.	——— ——— Overijſsel	108,831: 1:14
18.	——— ——— Bataafsch Braband . . .	124,927: 6:14
19.	——— ——— Landſchap Drenthe . . .	13,810: 6: 4
20.	Het Fonds van de 25 jarige Heffing . . .	153,068:—:—
21.	Extraordinair . .	3,000,000:—:—
	Bedragende dus een ſchat van	*f* 65,992,569:10:—

Ontroerend Tafereel van den Finantieelen toeſtand des ongelukkigen Vaderlands, wanneer men deze ſtaat van de benodigd gekeurd wordende *Uitgaven* voor het reeds bijna half verſtreken Jaar 1802, in vergelijking bragt met de gewoone *Inkomsten*, die zelfs voor de helfte van dat alles niet toereikende waren! (*) Hoe

(*) Wanneer men de *Vijfde Post van de Algemeene Staats-uitgaven* naziet, dan blijkt, *dat alleen de ſom der*

Digitized by Google

Hoe zeer was hetzelve niet geſchikt, om de zoo ſtraks genoemde *Malcontenten* in den Lande

der Intereſſen van de Nationaale ſchuld, ruim 32 Millioenen beliep, en derhalven een ſom die meerder bedroeg, *dan alle de gewoone Inkomſten.* Al het overige moest gevonden worden door *buitengewoone Gelbheffingen*, of andere Finantieele Operatien. Dit het geval ten dien tijde zijnde, wie moet met ons niet toeſtemmen, *dat de aanvrage van wegens het Franſche Gouvernement om de voldoening van drie Millioenen, die de Koning van Sardiniën aan de Wisſelbank van Amſterdam ſchuldig was*, te dien tijde een nieuw bezwaar voor het Bewind veroorzaakte; wijl het zich in de noodzaaklijkheid bevondt, om die aanzienelijke ſchuld op zich te neemen? Immers gebeurde het in die dagen, dat de Heer DE VILLEPAIX, *Commisſaris van de Franſche Republiek, ter Liquidatie van alle de nog openſtaande Prætenſiën tusſchen de beide Republieken zich te Amſterdam bevindende*, uit naam van zijne zenders, bij de Regeering dier Stad aandrong, om met den meesten ſpoed voldoening te erlangen, van het geen 'er ten Jaare 1795, tusſchen de *Franſche Repræſentanten* ALQUIER en COUCHON; en de toenmalige Repræſentanten in den Haage gecontracteerd was, *aangaande de door Vrankrijk geconfisqueerde Juweelen van den Koning van Sardiniën, die eenigen tijd geleden door de Directeuren van de Wisſelbank dier Stad waren beleend geworden voor een ſchat van Drie Millioenen, en welken zich als nog aldaar bevindende waren.* Daar het Franſche Gouvernement die Juweelen begeerde in handen te hebben; en die van de Wisſelbank dezelve niet afgeeven wilden, dan tegen voldoening van de

Digitized by Google

de de wapens in de handen te geeven, om het nieuw Beſtuur nadrukkelijk te beſtrijden, en dus doende, *hun bevorens gehouden Beſtuur* voor het oog der veel al onkundige Natie, te justificeeren? Want het kon niet ontkend worden, dat 'er geene behoorlijke bezuinigingen werden ingevoerd, en dat daar aan voornaamlijk was toe te kennen het raazend geldgebrek dat alomme bleef ſtandhouden, ondanks de plechtigſte verzekeringen van het tegendeel. Getuige van dit laatſte, was den algemeenen nood waaraan zich bijna alle *Stedelijke Kaſſen* en *Arm-Comptoiren* op den duur onderworpen zagen, derwijze, dat het Bewind zich telkens in de verplichting bevondt, om deze Steden en Corporatien, door het *voorſchieten van aanzienelijke ſommen*, of het verleenen van authoriſatie tot het heffen van *Stedelijke Belastingen* ter hulp te ſchieten. Wij zouden dit

daar op verſtrekte 3 Millioenen; zoo vondt het Bewind zich in de noodzaaklijkheid, om ter voldoening aan den eisch des Franſchen Gouvernements, eene aanzienelijke quantiteit *Coffij* te *Batavia* liggende, aan eenige Kooplieden voor *f* 3,000,000:— te verkopen, en dus doende die zwarigheid uit den weg te ruimen; het welk al mede tot geen gering bezwaar van 's Lands Finantien ſtrekte.

Digitized by Google

dit gezegde door veele voorbeelden kunnen ſtaaven, dan, daar ons dit te uitvoerig zou doen worden, zoo zullen wij ons van dit onderwerp afmaakende, alleen vergenoegen met aan te ſtippen, dat het Stedelijk Beſtuur, van de grootſte en machtigſte Stad des geheelen Vaderlands, het vermogend *Amſterdam*, zich in die dagen, door het verval van den Koophandel, en de daardoor veroorzaakt wordende vermindering van Inkomſten, derwijze in de engte zag gebragt, dat hetzelve in de maand *Januarij* 1802 beſloot, om van den actueelen nood der Stad bij misſive kennis te geeven aan het Staatsbewind, en hetzelve op de dringendſte wijze te verzoeken, *om hen tot het heffen van de bevorens verzochte Stedelijke Belasting op de Bezittingen der Inwoneren te authoriſeeren*? of, ingevalle men daartoe niet beſluiten wilde, *dat alsdan het voornoemde Bewind de Stad voor het einde van de maand Februarij, door het geeven van ſubſidie uit 's Lands Kas, krachtdadig wilde aſſiſteeren, ten einde alle verwarring voor te komen?* Dan, daar 'er uit hoofde van het plaatshebbende Geldgebrek geene mogelijkheid ware, om aan het *Laatſte* te voldoen, zoo vondt men zich tot het accordeeren van het *Eerſte* verplicht, het welk ten gevolge hadt, dat eerlan-

ge de Ingezetenen dier Stad verplicht werden, om boven en behalven de door het Land gevoorderde en nog lopende Belastingen op *Bezittingen* en *Inkomsten*, nog 2 prCt. van hunne Bezittingen in Stads Kas te storten, aan welk bevel te voldoen, bij het stilstaan van den Handel, voor zeer veelen zen hoogsten bezwarende was, en hen, en allen die 's Lands toestand ernstig ter harte namen, dag op dag aanspoorde, om hunne vuurigste wenschen ten Hemel optezenden, ten einde het den ALMACHTIGEN BESCHIKKER OVER HET LOT DER NATIËN, behagen mogte, om de te AMIËNS werkelijk aangevangen Onderhandelingen tot het sluiten van eenen Algemeenen Vrede voor het *lijdend Menschdom* in het algemeen; en voor het *diep gefolterd Vaderland* in het bijzonder, met zijnen invloed en zegen te vergezellen, en door zijne hulpe, met eene gewenschte uitkomste te bekronen. Het is deze aanmerking die ons als nu met de hand naar de evengenoemde Handelplaats en de Vergaderzaal der Vredehandelaars aldaar bijeengekomen, geleid, om voor zoo verre zulks tot ons bijzonder oogmerk, en den aart dezer Geschiedenis behoort, een verslag te geeven, van de wijze waarop het groot, gewichtig, en voor geheel Eu-

ro-

ropa wenſchelijk Vredeswerk, aldaar aangevangen, voortgezet, en eindelijk voltrokken werdt, waartoe wij nu onverwijld zullen overgaan.

Verwacht niet Lezer! dat wij een oogmerk zouden hebben, U hier op te houden met een uitvoerig verſlag te geeven van de verſchillende en zeer verre uit elkander lopende bedoelingen en eisſchen, welken in de Cabinetten der zich tot onderhandeling ſchikkende Mogendheden ontworpen, en aan de Afgevaardigden op het *Congres te Amiens* ter hand geſteld werden, of dat wij U geleiden willen langs de veelal duistere *Diplomaticque paden*, die elk hunner bij den aanvang des werks inſloeg, en door de overigen wilden betreden hebben: dit zou ons veel arbeids, en U meerder vermoeijenis dan nut verſchaffen. Dit weinige ſlechts.

VRANKRIJK en ENGELAND op den 1 *October* des vorigen Jaars, door het ſluiten van eenen bijzonderen Vrede met elkander bevredigd zijnde, zoo laat het zich zeer gemakkelijk vatten, dat de Afgevaardigden van die beide machtige Volken, zijnde, de Heer JOSEPH BONAPARTE, (den Broeder van den toenmalige EERSTEN CONSUL,) en *Mijlord* CORNWALLIS, de Perſonen waren, die op dit Staatkundig Toneel de *Hoofdrollen* uitvoeren moesten,

Digitized by Google

en dat het welgelukken der werkzaamheden van de Afgevaardigden van wegens de Koning van SPANJE, en de BATAAFSCHE REPUBLIEK zijnde den *Ridder* D'AZARRA, en de Heer R. J. SCHIMMELPENNINCK zich aldaar bevindende, veelal moest afhangen van de meerdere of mindere inſchikkelijkheid, die de eerstgenoemden in den loop der onderhandelingen, ten aanziene van de teruggave der overmeesterde Landen en Bezittingen, jegens de laatstgenoemden betoonen zouden: en even zoo duidelijk laat het zich begrijpen, dat het op den 1 *October te Londen ondertekend Tractaat van den bijzonderen Vrede*, als nu, tot een voornaame Bazis van het geene te *Amiëns* moest verhandeld worden ſtrekken zoude. Zoo lang toch, als men het te *Londen* en *Parijs* niet eens was over de voornaame Hoofdpunten, *bijzonder ten aanziene van de Bataaffche Republiek*, was 'er van de formeele onderhandelingen, tusſchen de Gevolmachtigden van de vier vreêgezinde Partijen, weinig of geheel geen nut te verwachten, en dewijl de Conferentiën tusſchen BONAPARTE en CORNWALLIS over die Hoofdpunten, *en bijzonderlijk over dit Land* zeer menigvuldig waren, uit hoofde van de bijzondere, gewichtige, en zeer uit één lo-

pen-

Digitized by Google

pende in zichten en belangen, die niet alleen de *beide gezegde Cabinetten*, maar ook het *Gouvernement hier te Lande*, over het toekomstig Staatkundig aanwezen van de Republiek hadden, en bij die gelegenheid voornemens waren, op het te houdene Congres te doen gelden (*); zoo

(*) Dat de belangen en inzichten, zoo van *Frankrijk* en *Engeland*, als ook van het *Gouvernement hier te Lande*, zeer uiteenlopende, en zelfs in veele opzichten met elkander strijdig waren, laat zich zeer klaar bevatten, wanneer men in aanmerking neemt, dat die twee machtige Nabuuren, sints ruim twee Eeuwen altoos gewedijvert hadden, om den meesten invloed hier te Lande te kunnen uitoefenen. VRANKRIJK hadt dezelve door de Revolutie voor zich verkregen, en ENGELAND zag 'er zich in den volstrektsten zin sints van beroofd. En daar de Laatsten alleen uit hoofde van het *Handelbelang* (gezwegen van meer andere belangen niet onverschillig blijven kon,) om dien invloed weder te verkrijgen; en het ook de zaak des *Franschen Gouvernements* was, om zich voor het vervolg van dien invloed te verzekeren, zoo veroorzaakte zulks zeer veele en fijn gesponnene Deliberatien tusschen BONAPARTE en CORNWALLIS. Hier kwamen de wenschen van het *Bataafsch Gouvernement* bij. Dit wilde, in overeenstemming met *Vrankrijk*, de *wederinvoering van de Oude Constitutie* niet, maar hoopte op de *sluiting van de Schelde*, waarvan men in *Frankrijk* niet hooren wilde. — *Engeland* daar en tegen vlamde op beiden: en daar het zich niet alleen meester zag van

zoo maakte dit den voortgang van het Vredeswerk eenige maanden zeer sleepende, in zoo verre zelfs, dat 'er verscheidene tijdstippen waren, waarop veelen aan eenen gelukkigen uitslag begonden te wanhopen; terwijl anderen in het denkbeeld verseerden, dat, zoo het al in het einde op eenen Vrede mogt nederkomen, dezelve, even als in 1783, welligt zeer naadelig, zoo al niet schandelijk voor de Republiek zoude bevonden worden, dewijl men aan deze zijde *niets uit te bieden*, maar slechts te *vraagen en te ontfangen* had, en bovendien alles af hing van den meerderen of minderen ernst, die het *Fransche Cabinet* betonen zoude, om het *Engelsche* te permoveeren tot de teruggave der veele onderscheidene *Coloniën*, *Oorlogschepen*, en de *onmeetbaare Schatten*, die de *Engelschen* ten tij-

van de voornaamste *Etablissementen der Republiek in de beide Indiën*; maar ook *van het grootste gedeelte van deszelfs Marine*, zoo verschafte dit aan het Engelsch Cabinet, gelegenheid om aan deszelfs eischen klem en nadruk bij te zetten, door zich omtrent de teruggave dier Landen en Schepen, ruimschoots, of karig te gedragen. — Wie bemerkt hier uit deze weinige trekken niet, aan hoe veele moeijelijkheden men onderhevig was, om eenen eerlijken en honorabelen Vrede voor ons Vaderland te verwerven?

Digitized by Google

tijde van de Revolutie en vervolgens, van de Ingezetenen overmeesterd en nog in handen hadden.

Hoe dit zij, hoe groot en gegrond de vreeze ook zijn mogt, dat het voltooien van het belangrijk Vredeswerk op het *Amiënſer Congres* van eenen zeer langen duur zou kunnen zijn, en dat den uitſlag van hetzelve alsdan nog alles behalven gewenscht, voordelig, en honorabel voor het deerlijk gefolterd Vaderland uitvallen kon; de tijd en de ondervinding leerden echter al ſpoedig, dat toen de Hoofdpunten tuſſchen BONAPARTE en CORNWALLIS geregeld, en de onderhandelingen te *Amiëns* dadelijk en met ernst ter hand genomen waren, het lijdend Menschdom en de Inwooneren van dit ons Vaderland, de wettigſte en gegrondſte redenen hadden, om zich over den zoo ſpoedigen, als (naar gelange van de fataale toeſtand, waarin *Europa* zich ſints 10 Jaaren bevonden hadt) gelukkigen uitſlag, van dat belangrijk werk te verblijden, daar de Onderhandelaars *op den 27 Maart des Jaars* 1802, dien hun opgelegden moeijelijken en lastigen taak, op eene wijze volvoerden en ten einde bragten die (ondanks de reflectien welken daarop, in het midden zijn gebragt geworden) aan allen in het generaal, en

aan den Bataafſchen Gezant SCHIMMELPENNINCK in het bijzonder, tot eene wezenlijke eer verſtrekte, en die daarom ook met de levendigſte blijken van goedkeuring over het geheel ontfangen werden. Laaten wij ter ſtaving van dit gezegde, het op dien altoos gedenkwaardigen dag ondertekend Tractaat, (dat een einde aan den bloedigen en verderffelijken Oorlog maakte en ons te gelijk aan het einde van deze Geſchiedenis deszelven brengt) hier onder het oog van onze Lezeren brengen, ten einde hen over dien arbeid zelve te kunnen doen oordeelen. Dus luidde hetzelve:

ART. I.

„ 'Er zal Vreede, goede Vriendſchap en „ Verſtandhouding zijn tusſchen de *Franſche* „ *Republiek*, Z. M. *de Koning van Spanje* „ zijne Erfgenaamen en Opvolgers, mitsgaders „ de *Bataafſche Republiek* ter eenre; en Z. „ M. *den Koning der Vereenigde Koningrijken* „ *van Groot Brittaniën en Ierland*, en zijne Erfgenaamen en Opvolgers ter andere zijde. „ De Contracteerende Partijen zullen met de „ grootſte zorgvuldigheid onderhouden eene volmaakte Harmonie, tusſchen hen en hunne „ Staaten, zonder te gedoogen, dat men van „ de

„ de eene noch van de andere zijde, eenigerlei ſoort van vijandelijkheden te Land of ter „ Zee pleege, uit welke oorzaak, en onder welke voorwendſels, het zoude mogen wezen.

„ Zij zullen zorgvuldiglijk vermijden al het „ geen voor het vervolg eenige inbreuk op de „ gelukkig herſtelde eendracht mogt kunnen te „ weeg brengen, en zullen geen hulp noch „ protectie, het zij middelijk of onmiddelijk „ verleenen, aan de geenen, die eenige hunner nadeel mogten willen toebrengen.

2.

„ Alle de Gevangenen van weêrszijden, „ zoo wel te Land als ter Zee gemaakt, mitsgaders de geduurende den Oorlog medegevoerde of gegeevene Gijzelaars, tot op den „ huidigen dag toe, zullen zonder rantſoen terug gegeeven worden, ten laatſten binnen „ 6 weeken, te reekenen van dag der uitwiſſeling der Ratificatie van het tegenwoordig „ Tractaat; mits de ſchulden betaalende, welke zij geduurende hunne Gevangenſchap „ mogten hebben gemaakt.

„ Elk der Contracteerende Partijen zal reſpectivelijk voldoen, de voorſchotten die „ door eenige hunner mogten gedaan zijn, tot

„ het

„ het onderhoud der Gevangenen, in de Lan-
„ den alwaar zij gevangen zijn geweest 'Er
„ zal tot dat einde gemeenſchappelijk worden
„ benoemd eene Commisſie, ſpeciaal gelast
„ om de vergelding, welke aan een of ander
„ der Contracteerende Mogendheden in deeze
„ verſchuldigt mogt zijn, te bewijzen en te
„ regelen. Men zal te gelijk gemeenſchaplijk
„ bepalen, het tijdſtip en de plaats, alwaar de
„ Commisſarisſen, met de volvoering van dit
„ Artijkel gelast, zullen vergaderen, en die
„ niet ſlechts in rekening zullen brengen, de
„ door de Gevangenen der reſpective Natiën
„ gedaane verteeringen; maar ook voor de
„ vreemde Troupes, die alvorens zij gevangen
„ gemaakt zijn, in Soldij en ter beſchikking van
„ eene der Contracteerende Partijen ſtonden.

3.

„ Zijne *Britſche Majesteit*, geeft aan de
„ *Franſche Republiek en aan haare Geällieer-*
„ *den*, namelijk *zijne Catholijke Majesteit*, en
„ de *Bataafſche Republiek* terug, alle de Be-
„ zittingen en Coloniën, die haar reſpective-
„ lijk toebehoorden, en dewelken in den loop
„ van den tegenwoordigen Oorlog door de
„ Britſche Macht bezet en veroverd zijn; *met*
„ *uit-*

Digitized by Google

„ uitzondering *van 't Eiland la Trinitad*, en
„ *van de Hollandſche Bezittingen op 't Eiland*
„ *Ceylon.*

4.

„ Zijne *Catholijke Majesteit* ſtaat af, en gua-
„ randeert in volkomen Eigendom en Souve-
„ reiniteit aan zijne *Britſche Majesteit* het
„ *Eiland la Trinitad.*

5.

„ De *Bataafſche Republiek ſtaat af*, en gua-
„ randeert in volkomen Eigendom en Souve-
„ reiniteit, aan zijne *Britſche Majesteit* alle *de*
„ *Bezittingen en Etabliſſementen op het Ei-*
„ *land Ceylon*, die voor den Oorlog, aan de
„ Republiek der vereenigde Provinciën, of aan
„ de Oostindiſche Compagnie toebehoorden.

6.

„ De *Haven van de Kaap de Goede Hoop*,
„ blijft aan de *Bataafſche Republiek* in volko-
„ men Souvereiniteit, zoo als zulks voor den
„ Oorlog plaats had. De Vaartuigen van al-
„ lerlei aart, aan de vorige Contracteerende
„ Mogendheden toebehorende, zullen de
„ vrijheid hebben om dezelve binnen te loo-

Digitized by Google

„ pen, en 'er het nodige Proviant te koopen
„ zoo als voorheen, zonder eenige andere
„ Rechten te betaalen, dan die, aan dewelke
„ de *Bataafſche Republiek* de Vaartuigen haa-
„ rer Natie onderwerpt.

7.

„ Het Grondgebied en de Bezittingen van
„ haare *Allergetrouwſte Majeſteit*, worden in
„ derzelver integriteit gehandhaafd, zoo als die
„ voor den Oorlog waren: evenwel zijn de
„ Grensſcheidingen van het *Fransch en Por-*
„ *tugeesch Guiana*, tot aan de Rivier Aravari
„ bepaald, dewelke zich boven Cap-Nord na-
„ bij Isle Neuve, en het Eiland la Penitence,
„ omſtreeks een en een derde graad Noorder
„ breedte, in den Oceaan uitwatert.

„ Deeze Grensſcheidingen zullen de Ri-
„ vier van Aravarie volgen, van deszelfs verst-
„ verwijderde mond van Cap-Nord af, tot aan
„ deszelfs oorſprong, en vervolgens in eene
„ rechte Linie tot aan deszelfs oorſprong, en
„ vervolgens eene rechte Linie van dien oor-
„ ſprong af getrokken, tot aan Rio-Branco
„ ten westen.

„ Dien ten gevolge, zullen den Noordelijken

„ oe-

Digitized by Google

„ oever der Rivier van Arivari, van derzelver
„ uiterſten mond tot aan haaren oorſprong, en
„ de Landen die zich ten Noorden van de
„ Grenslinie hier booven bepaald bevin-
„ den, in derzelver geheele Souvereiniteit
„ aan de Franſche Republiek toebehooren.
„ De Zuidelijke Oever van dezelve Rivier, be-
„ ginnende aan bovengenoemde mond, en alle
„ Landen ten Zuiden van de voormelde Grens-
„ lienie, zullen aan haare *Allergetrouwſte Ma-*
„ *jeſteit* toebehooren. De vaart op de Rivier
„ van Aravari in zijn gantſche loop, zal aan
„ beide Natien gemeen wezen.

„ De ſchikkingen die 'er tuſſchen de Hoven
„ van *Madrid* en *Liſſabon*, ter regeling hunner
„ Grenzen in Europa hebben plaats gehad,
„ zullen echter ten uitvoer worden gebracht,
„ achtervolgends de bepaaling bij het Tractaat
„ van Badajoz daargeſteld.

8.

„ Het Grondgebied, de Eigendommen, en
„ Rechten van de *Verhevene Porte*, worden
„ in hunne integriteit behouden, zoo als zij
„ voor den Oorlog waren.

Digitized by Google

9.

„ De *Republiek der Zeven Eilanden* word
„ erkend.

10.

„ De Eilanden van *Maltha*, *Gozo*, en *Comi-*
„ *no* zullen aan de Orde van St. Jan van Jeruſa-
„ lem terug gegeeven worden; om door die
„ Orde op dezelfde Voorwaarden gehouden te
„ worden, waarop het die voor den Oorlog
„ bezat, en wel onder de volgende bepaalin-
„ gen.

„ 1. De Ridders van de Orde, welks Ton-
„ gen na de uitwisſeling der Ratificatiën van
„ het tegenwoordig Tractaat in aanwezen zul-
„ len blijven, worden uitgenoodigd naar Maltha
„ terug te keeren, zoo haast de uitwisſeling
„ zal geſchied zijn. Zij zullen aldaar een alge-
„ meen Capittel formeeren, en overgaan tot de
„ verkiezing van een Grootmeester, te benoe-
„ men uit de oorſprongelijken van die Volken,
„ bij dewelken Tongen (van de orde) aanweezig
„ zijn, voor zoo verre dit niet reeds, ſints de
„ uitwisſeling der Ratificatie der Præliminai-
„ ren geſchied zij. Wel te verſtaan, dat eene
„ verkieſing, ſedert dat tijdſtip gedaan, alleen
„ als wettig aangemerkt zal worden, met uit-
„ ſlui-

Digitized by Google

„ ſluiting van alle anderen, die te eenigen tijd,
„ vóór het gemeld tijdſtip hebben plaats gehad.

„ 2. De Gouvernementen der Franſche Re-
„ publiek en van Groot-Brittannien, verlan-
„ gende de Orde en 't Eiland van Maltha in
„ eenen ten hunnen opzichte geheel onaf-
„ hanglijken ſtaat te ſtellen, komen overeen,
„ dat 'er voortaan bij dezelve, noch eene Fran-
„ ſche noch eene Engelſche Tong zal aanwee-
„ zig zijn, en dat geen Individu, behoorende
„ tot de eene of andere der Mogendheden, in
„ de orde kan worden geadmitteerd.

„ 3. 'Er zal een Maltheeſche Tong worden
„ opgerigt, dewelke onderhouden zal worden
„ door de Territoriaale Inkomſten, en de Com-
„ mercieele Rechten van 't Eiland. Die Tong
„ zal in 't bezit van Waardigheden zijn, welke
„ denzelven zullen eigen weezen, mitsgaders
„ Tractementen en een Verblijf. De bewijzen
„ van Adeldom zullen niet nodig zijn voor de
„ Admiſſie der Ridders van gemelde Tong:
„ deeze zullen daarenboven admiſſibel zijn tot
„ alle de Bedieningen, en in 't genot blijven
„ van alle de Privilegiën, zoo wel als de Rid-
„ ders van de andere Tongen.

„ De Municipale, Adminiſtrative, Burger-
„ lijke, Rechterlijke, en andere Bedieningen,

Digitized by Google

„ van het Gouvernement des Eilands afhangen-
„ de, zullen ten minsten voor de helft vervuld
„ worden, door Ingezetenen van de Eilanden
„ van Maltha, Gozo, en Comino.

„ 4. De Macht van zijn Britsche Majesteit
„ zal het Eiland en deszelfs onderhorigheden
„ ontruimen binnen de drie eerstkomende maan-
„ den na de uitwisseling der Ratificatien, of
„ zoo veel eer mogelijk. Op dat tijdstip zal
„ het aan de Orde terug worden gegeeven,
„ in den staat waar in het thans is, mits, dat de
„ Grootmeester, of de Gevolmagtigde Com-
„ missarisſen, volgens de Statuten zich in het
„ gezegde Eiland bevinden, om het in bezit
„ te neemen, en dat de Macht, die door zijne
„ Sicilianſche Majesteit (zoo als hier onder be-
„ paald is) moet geleverd worden, aangeko-
„ men zij.

„ 5. Voor het minst zal de helft der Bezet-
„ ting beſtaan in gebooren Maltheſers: voor
„ het overige zal de Orde vrijheid hebben om
„ te recruteeren, doch alleenlijk onder de oor-
„ ſprongelijke van de Landen, die voortvaren
„ in 't bezit van de Tongen te blijven. De
„ Maltheſer Troupen zullen Malthezer Officie-
„ ren hebben; zullende 't Opperbevel der Be-
„ zetting, zoo wel als de benoeming der Offi-
„ cie-

Digitized by Google

„ cieren aan den Grootmeester ſtaan, zullende
„ Hij hier van zelfs niet voor een wijl kunnen
„ afzien, dan hetzelve opdragende aan een der
„ Ridders, volgens 't Advis van den Raad der
„ Orde.

„ 6. De Onafhangelijkheid der Eilanden van
„ Maltha, Goze, en Comino, zoo wel als de
„ tegenwoordige ſchikking, zijn geſteld onder
„ de Protectie en Guarantie van Frankrijk, en
„ Groot Brittanien, van Oostenrijk, van Span-
„ je, van Rusland, en van Pruiſen.

„ 7. De Neutraliteit van de Orde en van 't
„ Eiland Maltha met deszelfs Onderhoorig-
„ heden word openlijk kenbaar gemaakt.

„ 8. De Havens van Maltha, zullen open
„ zijn voor den Koophandel en de Scheep-
„ vaart van alle Volken, die 'er matige en ge-
„ lijke Rechten zullen betaalen: die Rechten
„ worden beſteed tot onderhoud van de Malthe-
„ zer Tong, zoo als in Art. 3. bepaald is, tot
„ dat de Burgerlijke inrichtingen van 't Eiland,
„ zoo wel als tot een algemeen Lazaretto, wel-
„ ke voor alle de Vlaggen zal open ſtaan, gere-
„ geld zijn.

„ 9. De Barbarijſche Mogendheden zijn uit-
„ gezondert van de dispoſitieven in de twee voor-
„ gaande Paragraphen vervat, tot tijd en wijle

Digitized by Google

„ dat door middel eener ſchikking, door de
„ Contracteerende Partijen te verſchaffen, het
„ Sijſtkema van Vijandelijkheden, welke tus-
„ ſchen de gemelde Barbarijſche Staaten, de
„ Orde van St. Jan, en de Mogendheden die
„ in 't bezit van Tongen zijn, of tot de zamen-
„ ſtelling derzelver mede ſtem hebben, plaats
„ heeft, zal komen optehouden.

„ 10. De Orde zal, zoo het Geeſtelijke als
„ het Wereldlijke betreffende, door dezelfde
„ Statuten geregeerd worden, die toen in ri-
„ gueure waren, toen de Ridders uit het Ei-
„ land zijn vertrokken, voor zoo veel daaraan
„ door het tegenwoordige Tractaat niet wor-
„ de gederogeert.

„ 11. De beſchikkingen vervat in Art. 3, 5,
„ 7, 8 en 10 zullen in altijdduurende Wetten
„ en Statuten van de Orde, in den gewoonen
„ form worden verandert, en de Grootmees-
„ ter, of zoo deze zich niet in 't Eiland
„ bevond, op 't oogenblik dat het aan de
„ Orde terug gegeeven word: zijn Vertegen-
„ woordiger, zoo wel als zijne Opvolgers zul-
„ len gehouden zijn, de ſtiptelijke naleeving
„ derzelver te beëedigen.

„ 17. Zijne Siciliaanſche Majeſteit zal uitge-
„ nodigt worden, tweeduizend Man Inboorlin-

„ gen

„ gen zijner Staaten te leveren, om tot bezet-
„ ting te dienen in de onderscheidene Forteressen
„ der meergemelde Eilanden. Deeze Magt zal
„ 'er één Jaar in blijven, te rekenen van hunne
„ teruggaave aan de Ridders. En zoo bij het
„ eindigen van dit tijdsgewrigt, de Orde na
„ het oordeel der guarandeerende Mogendhe-
„ den de voldoende macht nog niet mogt heb-
„ ben aangeworven, om te strekken tot bezet-
„ ting van 't Eiland en deszelfs onderhoorighe-
„ den, zoodanig als zulks in Art. 5 gespeci-
„ ficeerd is; dan zullen 'er Napolitaansche
„ Troupes blijven, tot dat zij door eene ande-
„ re, door de gemelde Mogendheden vol-
„ doende geoordeelde Macht, zullen vervangen
„ zijn.

„ 13. De verschillende Mogendheden in Art.
„ 6 bepaald, te weeten Frankrijk, Groot
„ Brittanniën, Oostenrijk, Spanje, Rusland,
„ en Pruisen, zullen uitgenodigd worden om
„ tot de tegenwoordige bepalingen toe te
„ treeden.

II.

„ De Fransche Troupen zullen het Koning-
„ rijk Napels en den Romeinschen Staat ver-
„ laaten. De Engelsche macht zal even zeer

„ Porto-Ferrajo, en over 't algemeen alle de
„ Havens en Eilanden, die zij in de Midden-
„ landſche en in de Adriatiſche Zee bezet hiel-
„ den, ontruimen.

12.

„ De Ontruimingen, Afſtanden, en Reſtitu-
„ tiën bij 't tegenwoordig Tractaat bepaald,
„ zullen voor Europa binnen een Maand; voor
„ het vaste Land en de Zeeën van Africa en
„ America binnen drie Maanden; voor het
„ vaste Land en de Zeeën van Aſia binnen zes
„ Maanden, na de Ratificatie van het tegen-
„ tegenwoordig *Definitief Tractaat* worden
„ ter uitvoer gebracht, uitgezondert in de ge-
„ vallen, waar in hier aan op eene ſpeciaale
„ wijze gederogeert wordt.

13.

„ In alle de gevallen van Reſtitutie, door het
„ tegenwoordige Tractaat overeengekoomen,
„ zullen de Fortificatiën, in den ſtaat waar in
„ dezelve op het tijdſtip der vaſtſtelling van de
„ Præliminairen waren, wedergegeeven worden;
„ zullende alle de Werken, welken naderhand
„ mogten aangelegd zijn, onaangeroerd blij-
„ ven. Verders is men overeengekoomen, dat

„ in

„ in alle gevallen van vastgeſtelden afſtand, en
„ aan de Inwooners, van welken Stand of Natie
„ dezelve ook mogten zijn, een tijdſtip van 3
„ Jaaren word vergund, te rekenen van de Ra-
„ tificatie van het tegenwoordig Tractaat af,
„ om over hunne verkregene of bezetene Goe-
„ deren, het zij geduurende of voor den tegen-
„ woordigen Oorlog te beſchikken; geduuren-
„ de welken tijd van 3 Jaaren zij vrijelijk hun-
„ nen Godsdienst zullen mogen uitoeffenen,
„ en 't genot van hunne Eigendommen heb-
„ ben. Dezelfde vrijheid wordt ook toege-
„ ſtaan in de wedergegeeven Landen, aan alle
„ de geenen, het zij Inwooners of anderen,
„ welke 'er eenige Etablisſementen mogten
„ opgericht hebben, geduurende den tijd dat
„ deeze Landen door Groot Brittannien in be-
„ zit waren gehouden. Wat de Inwooners der
„ afgeſtaane of wedergegevene Landen betreft,
„ is men overeengekomen, dat geen van de-
„ zelve onder eenig voorwendſel in deszelfs
„ Perſoon of Eigendommen, vervolgd, ver-
„ ontrust, of geſtoord zal worden, uit hoofde
„ van deszelfs gedrag, Staatkundige gevoelens,
„ of gehechtheid aan eene der Contracteerende
„ Partijen, of voor eenige andere redenen, ten
„ ware voor ſchulden met Individus aange-
„ gaan,

„ gaan, of voor daden na dit Tractaat ge-
„ pleegd.

14.

„ Alle de Sequesters van weêrszijde op
„ de Fondsen, Inkomsten, en Schulden, van
„ welken aart ook gelegd aan eene der
„ Contracteerende Mogendheden of aan hun-
„ ne Burgeren of Onderdaanen toebehooren-
„ de, zullen terstond na de onderteekening
„ van dit *Definitief Tractaat* opgeheeven
„ worden. De beslissing van alle reclamatien
„ tusschen de Individus de respective Natiën
„ voor Schulden, Eigendommen, Effecten, of
„ eenigerhande Rechten, welke overeenkom-
„ stig de aangenomene gebruiken en het Recht
„ der Volken, op het tijdstip van den Vreede
„ moeten hervoorgebragt worden, zal naar de
„ Competente Rechtbanken geweezen worden.
„ In al zulk geval zal 'er spoedig en volkomen
„ Recht verleend worden in de Landen, waar
„ de reclamatiën respectivelijk zullen geschie-
„ den.

15.

„ De Visscherijen op de Kusten van Terre-
„ Neuve en de bijgelegene Eilanden, en in de
„ Golf van St. Laurent, worden op denzelfden

„ voet

Digitized by Google

„ voet herſteld, waarop zij vóór den Oorlog
„ waaren. De Franſche Viſchers van Terre-
„ Neuve, en de Inwooners der Eilanden van
„ St. Pierre en Miquelon, kunnen het benoo-
„ digd Hout nederhouwen in de Baaijen van
„ la Fortune, en le Deſeſpoir, geduurende
„ het eerſte Jaar, te rekenen van de Ratificatie
„ van het tegenwoordige Tractaat.

16.

„ Ten einde alle redenen van klagten en
„ twistgedingen voor te komen, welken 'er
„ mogten ontſtaan, ter gelegenheid van de in
„ Zee gemaakte Prijzen, ſedert de onderteke-
„ ning der Præliminaire Artijkelen, zoo is men
„ wederkeerig overeengekomen: dat de Schee-
„ pen en Goederen, die in het Canaal en in
„ de Noord Zee mogten zijn genomen na den
„ tijd van 12 dagen, te rekenen van de uitwis-
„ ſeling der Ratificatien van de Preliminaire
„ Artijkelen, zullen van weêrszijden geresti-
„ tueerd worden: dit tijdſtip zal van één Maand
„ zijn, van het Canaal en de Noord Zee tot de
„ Canariſche Eilanden ingeſloten, zoo wel als
„ in de Middelandſche Zee; geduurende twee
„ Maanden van de Canariſche Eilanden tot de
„ Linie; en eindelijk van vijf Maanden, in alle
„ an-

Digitized by Google

„ andere gedeelteus des Aardbols, zonder eenigerlei uitzondering, enz.

17.

„ De Ambassadeurs, Ministers, en andere „ Agenten der Contracteerende Mogendheden, „ zullen respectivelijk in de Staaten dier Mo- „ gendheden dezelfde Rangen, Voorrechten, „ Prerogativen en Vrijdommen genieten, als „ voor den Oorlog de Agenten van gelijken „ rang genoten hebben.

18.

„ De Tak van 't Huis van Nassau, die in de „ voormalige Republiek der Vereenigde Pro- „ vincien, nu de Bataafsche Republiek, geves- „ tigd was, en aldaar, zoo in bijzondere Ei- „ gendommen, als door de verandering van „ Staatsinrichting in dat Land aangenoomen, „ verliezen geleeden hebbende, zoo zal aan „ hetzelve eene geëvenredigde vergelding voor „ de gezegde verliezen verschaft worden.

19.

„ Het tegenwoordig Definitief Vreedes-Ver- „ drag wordt verklaard gemeen te zijn aan de „ Verhevene Ottomannische Porte, Geällieer- „ de

„ de van zijne Britſche Majesteit, zullende de
„ Verhevene Porte verzocht worden om binnen
„ het kotst mogelijk tijdſtip haare Acte van
„ toetreding intezenden.

20.

„ Men komt overeen, dat de Contracteerende
„ Partijen reſpectivelijk op requiſitie door hen
„ lieden, of door hunne Ministers of Officieren
„ deugdelijk daar toe gemachtigd, gedaan, zul-
„ len verplicht zijn, aan de Juſtitie over te le-
„ veren zodanige Perſoonen, die beſchuldigt
„ zijn van misdaaden van moord, vervalſching
„ of Fraduleuſe Bankroeten op het Grondgebied
„ der requireerende Partij gepleegd te hebben,
„ mits dat zulks echter niet geſchiede dan wan-
„ neer de klaarblijkelijkheid der misdaad zoo wel
„ aangetoond zij, dat de Wetten der Plaats,
„ waar men den aldus beſchuldigden Perſoon
„ ontdekken zal, deszelfs detentie en terechtſtel-
„ ling zouden wettigen, ingevalle de misdaad
„ aldaar gepleegd ware, — de kosten der
„ gevangeneeming en terechtſtelling, zullen
„ ten lasten zijn van de requiranten, met
„ dien verſtande nochtans, dat dit Artijkel
„ geenſints betreft de misdaaden van moord,

„ fal-

„ falcificatie of frauduleuze bankroeten, voor „ het sluiten van dit Definitief Tractaat ge„ pleegd.

21.

„ De Contracteerende Partijen, belooven „ oprechtelijk en ter goeder trouw te zullen „ naarkomen, alle Artijkelen in het tegenwoor„ dig Tractaat begreepen, en zullen niet ge„ doogen, dat 'er direct of indirect de gering„ ste inbreuk door hunne respective Burgers of „ Onderdaanen aan geschiede; terwijl de bo„ vengemelde Contracteerende Partijen elkan„ deren wederkeerig alle de bepaalingen van het „ tegenwoordig Tractaat guarandeeren.

22.

„ Het tegenwoordig Tractaat zal door de „ Contracteerende Partijen binnen de tijd van „ *dertig* dagen, of zoo mogelijk vroeger gerati„ ficeerd worden, en de Ratificatien zullen in „ behoorlijke form te Parijs worden uitgewis„ seld.

„ Tot welken Oirkonden wij Ondergeteek„ kende Gevolmachtigden, ingevolge onze re„ spective Volmachten, eigenhandig onderte„ kend hebben, het tegenwoordig *Definitief*

Trac-

Digitized by Google

„ *Tractaat*, en 'er onze reſpective Zegels aan
„ hebben doen hechten.

Gedaan te *Amiëns*, den 4 Germinal, het 10de Jaar der Franſche Republiek (25 Maart 1802.

(Getekend) JOSEPH BONAPARTE.
CORNWALLIS.
AZARRA.
SCHIMMELPENNINCK.

Separate Conventie betrekkelijk het Agttiende Articul.

„ De Ondergeteekende Gevolmagtigde van
„ de Franſche Repnbliek verklaart, in over-
„ eenkomst met de reeds exteerende Con-
„ ventien tusſchen de Franſche en Bataafſche
„ Republieken, en uit krachte der ſpeçiaale
„ Inſtructiën, met welke hij belast is van we-
„ gens zijn Gouvernement, dat men wil ver-
„ ſtaan hebben, dat de ſchadeloosſtelling ten
„ behoeve van het Huis van Nasſau, bij het
„ 18de Articul van het tegenwoordig Vredes-
„ Tractaat geſtipuleerd, in geene opzichten,
„ en op geene wijze hoegenaamd, zal kunnen
„ komen ten laste van de Bataafſche Repu-
„ bliek: — ſtellende zich het Fransch Gou-

„ vernement, ten dien effecte tot Guarant ten
„ behoeve van de Bataafſche Republiek.

„ De Ondergeteekende Gevolmagtigde van
„ de Bataafſche Republiek, acçepteerd in naam
„ derzelve de hier voorgemelde Guarantie, als
„ expliçeerende het voormeld 18de Articul van
„ het Definitief Tractaat, heden door de Ge-
„ volmachtigdens der vier Contracteerende Mo-
„ gendheden geteekend.

„ Deeze Conventie zal door de wederzijd-
„ ſche Gouvernementen worden geratifiçeerd,
„ en de Ratificatie worden uitgewisſeld in be-
„ hoorlijke forme.

Gedaan te *Amiens* den 27 Maart 1802 (6 Germinal.)

(Gerekend) J. BONAPARTE.

R. J. SCHIMMELPENNINCK.

Dit was het reſultaat der werkzaamheden, waarmede zich de vier *Gevolmachtigde Miniſters* der tot Vrede neigende Mogendheden, zich eenige maanden hadden bezig gehouden, om aan een trits van Landen en Staaten, naa zoo veele Jaaren, door eenen *fellen krijg ter Zee en ter Land* verwoest; door *Revolutiën op Revolutiën* geſchokt en geſchud; en door de *ijſſelijkſte Volksrumoeren en inwendige Ver-*

„ *deeld*

Digitized by Google

deeldheden van één gerukt en gereten geworden te zijn, de zaligheden van den Vrede te bezorgen! Indedaad eenen zeer belangrijken en gewichtigen taak, en die, onzes inziens, nog oneindig belangrijker en gewichtiger wordt, wanneer men met een kalme zielsgesteldheid, gezuiverd van vooroordeelen en schadelijke driften, zijnen aandagt bepaald: EENSDEELS, op den rampzaligen toestand waarin *Europa*, eenige Jaaren rugwaard gerekend, gedompeld was geweest: en ANDERDEELS op de gelukkige wending, welke binnen AMIËNS, niet zonder het zichtbaar bestel der Hooge Voorzienigheid, aan dit wel klein, maar echter bevorens in de schaal van *Europa* veel gewicht aanbrengend Land, op het einde nog bezorgd wierdt, door *met geheel de Natie* eenen Oorlog te eindigen, die op de ongehoordste wijze, *op aanhitsing van eenige weinige ontaarde Nederlanders*, en ter bekoeling van hunnen ziedenden haat, alleenlijk tegen den *Eersten*, den *Doorluchtigsten*, *den Rijksten*, en tevens *Braafsten* ingeboren Burger des geheelen Vaderlands, en zijne getrouwe Vrienden in hetzelve was verklaard geworden. — Toen wij deze nu bijna ten einde gebragte *Geschiedenis* aanvingen te schrijven, noemden wij die *Oorlogsverklaring* een

misselijk Wanschepsel, een *nooit waargenomen Verschijnsel aan den staatkundigen Horisont*; dewijl dezelve niet zoo zeer gepractiseerd of bewerkstelligd geworden was, ter bereiking van het eene of andere doelwit, om het welke uit te voeren, de Vorsten en Natiën gewoonlijk het harnas tegen elkander aangespten; maar dat dien Oorlog, het gevolg en uitwerksel was van de verwilderde denkbeelden van eenige *Staatkundige Dweepers*, die met hunne overdrevene schandelijke Leerstellingen, de ijsselijkste verwoestingen in de *Physique* en *Zedelijke* Wereld bestonden aan te richten, door, *onder het masker van Vrijheid, alle order in de Maatschappijen te verstoren, en eenen eeuwigen haat, en de val aan Vorsten, Throonen, en Machten te declareeren:* en wij hebben, (zoo wij vertrouwen) bij de stukken bewezen, dat sommige *Democraten* ook hier te Lande; voorwerpen die alle beginselen van deugd en braafheid uitgeschud hadden, in de eerste tijdperken van den Oorlog, niets onbeproefd gelaten hebben, om, was het mogelijk, dat eerloos doel te bereiken, doch tevens, dat zij daarin nog ter goeder uure zijn gestuit geworden, door de poogingen van eenige *Fransche Legerhoofden*, die zij met hunne talrijke benden binnen de Republiek gebragt had-

Digitized by Google

hadden, waanende, dat dezen hen in de volvoering van hunne heillooze oogmerken nog bevoorderlijk zijn zouden: weshalven wij dat hier niet behoeven te herinneren. Dan, met dit alles, oordeelen wij hier zoo veel vrijheid te mogen gebruiken, om door dit hier flechts voor onze Lezeren aan te ſtippen, hen te doen gevoelen, hoe groot het voorrecht van dit Land was, dat, hoe dikwerf het ook door de wanbedrijven van eenige ſnoode Intriguanten in hetzelve geboren en opgevoed, tot op den rand van deszelfs vernietiging was gebragt geworden; hetzelve echter nog, naa 10 bange Jaaren, in zoo verre aanwezig en ſtaande gebleven was, dat het zich op het AMIËNSER CONGRÈS nog op de Lijst der *Europiſche Republieken* bevondt, derwijze, dat de Afgevaardigde ter waarneeming van deszelfs belangen aldaar, niet alleen tot de Handelingen toegelaten en erkent werdt, maar waarbij hetzelve (als 't ware) deszelfs ouden rang en plaats verkreeg. — Dit het geval zijnde, wie dan, die eenig gevoel van erkentelijke dankbaarheid voor dien ongezienen zegen van GOD, den eenigen beſchikker over het lot der Volken, in zijne ziel behouden had, moest zich toen niet verheugen en verblijden, toen Hij dit *Tractaat*, deze Artijkelen,

Digitized by Google

tot herſtelling van de rust der wereld onder het oog kreeg, ondanks de veele en gewichtige bedenkingen, die op hetzelve, (even als op alle menſchelijke handelingen) door ſommigen konden worden aangevoerd? — De Bataafſche Republiek, welke in vroeger dagen zulk eene belangrijke rol op het groot Toneel der Wereld geſpeeld, doch door de onheilen van de jongstverlopene Jaaren, geen ſchaduw van haare *oude Onafhangelijkheid en Oppermacht* behouden had; die geduurende dien tijd, van *Land- en Zeemacht*, en bijna alle *Buitenlandſche Bezittingen* was ontzet geworden, verſcheen hier (als 't ware) om ſlechts terug te vragen, het geene haar in den loop van dien rampzaligen Oorlog was afhandig gemaakt, en zonder het welke *vrij te ontfangen uit de handen van de toenmalige Bezitters*, bij den ontzettenden Last eener ſchrikbaarende Nationaale ſchuld, die het wederom koopen dier ſchatten verboodt, het behouden van haar Staatkundig aanwezen voor een hersſenſchim behoorde aangemerkt te worden. Wie, die deze bijzonderheden overweegd, gevoelt niet met ons, hoe moeijelijk hier voor de Republiek te handelen viel? en hoe veele redenen van vreeze 'er bij alle doorzichtigen aanwezig waren, dat, zoo 'er al eenen Vre-

Digitized by Google

Vrede tot ſtand gebragt mogt werden, dezelve echter niet anders, dan met het doen van de grootſte opofferingen, en naa het onderſchrijven van de vernederendſte Voorwaarden, zou verkregen worden? Dan, toen het Tractaat in de Wereld verſcheen, zag men die vreeze (immers grootdeels) derwijze opgeruimt, dat elk die den *diepellendigen toeſtand van de Republiek* aan de EENE ZIJDE; en *de machten van Engeland* en *Vrankrijk* aan de ANDERE ZIJDE, op dat tijdſtip in bedaarde overweging nam, en naar waarheid beoordeelde, geen oogenblik kon aarzelen, om zijne toeſtemming te geeven aan eenige belangrijke *algemeene Aanmerkingen*, die van de zijde des *Nieuwen Bewinds*, te dien tijde over het Vredes Tractaat zijn gemaakt, en die bij ons van dat gewicht gekeurt worden, dat wij dezelve hier aan onze Lezeren willen doen kennen, ten einde hen als met één opſlag van het oog te doen zien, hoe veele redenen het *Bataafsch Bewind* had, om zich met den ongezienen afloop van het Vredeswerk geluk te wenſchen.

„ *Wanneer men zich*, (dus luiden deze „ door ons bedoelde Aanmerkingen) *wanneer* „ *men zich in de omſtandigheden plaatst, waar-* „ *in de Republiek door de Rampen van den*

„ *log gebragt was, moet men de Bataafſche*
„ *Natie opregt geluk wenſchen met deze uit-*
„ *komst van zaaken. — Wie hadt, twee Jaa-*
„ *ren geleden, zich eenen Vrede over het Al-*
„ *gemeen zoo gunstig durven voorſpellen? Wie*
„ *hadt zich durven vleijen, dat de Republiek*
„ *weder in het volle bezit zoude zijn geſteld ge-*
„ *worden, van alle haare talrijke Coloniën,*
„ *die in handen van den Vijand gevallen wa-*
„ *ren?*

„ *Wij verliezen, wel is waar,* CEYLON;
„ *doch wij krijgen* SURINAAME, DEMERA-
„ RY *en* ESSEQUEBO *terug, in zulk eenen*
„ *allerbloeijendſten ſtaat, dat het aanwas van*
„ *die Bezittingen, het verlies van* CEYLON
„ *voor het Moederland merkelijk verzacht: te*
„ *meer, daar de Engelſchen van hun aanzoek,*
„ *om op die Coloniën met hunne Schepen te*
„ *mogen vaaren, hebben moeten afzien. — En*
„ *de* KAAP DE GOEDE HOOP, *komt wederom*
„ *geheel gaaf aan ons Land terug, volmaakt*
„ *op den ouden, en zelfs op eenen verbeterden*
„ *voet!*

„ *Door het XVIII Artijkel van het Tractaat*
„ *geëxpliçeerd door de Separate Conventie, is*
„ DE ZAAK VAN HET HUIS VAN ORANJE
„ *volkomen afgedaan: de tegenwoordige Conſti-*

„ *tu-*

„ *tutie van den Staat, is plechtig door Engeland*
„ *erkend, en de Bataaffche Republiek van alle*
„ *last van ſchadeloosſtelling bevrijd.*

„ *Door het ontwijken van eenige hernieu-*
„ *wing van vorige Tractaaten met Engeland,*
„ *zijn de Republiek en derzelver Commerçie,*
„ *vooral haare Indiſche relatien, ontheven van*
„ *zeer nadeelige ſtipulatien, welke de oude ban-*
„ *den met Groot Brittannien zoo drukkende*
„ *maakten. — De vernederende verplichting*
„ *van het ſtrijken der Vlag voor de Engelſche*
„ *Schepen, waar tegen onze Voorvaderen zoo*
„ *ſterk doch vruchteloos geijverd hebben* (*) *is*
„ *door het tegenwoordige Tractaat geheel ver-*
„ *vallen.*

„ *De Republiek geenſints gerenunçieerd heb-*
„ *bende aan de ſustenue van ſchadeloosſtelling*
„ *wegens de in de Engelſche Havens aangehou-*
de-

(*) Dit was een Voordeel, en eene Eer, die zelfs door den *Raadpenſionaris* DE WITT te *Breda* niet bedongen was, toen de Nederlandſche Zeehelden de Engelſchen uit Zee gejaagd, en hunne voornaamſte Zeemacht in hunne eigene Havens verbrand en vernield hadden. Bij alle de naderhand gevolgde Vredesonderhandelingen, zelfs bij die te *Parys in* 1783 geſloten werdt, kon men dat vernederend ſalut al mede niet weggeruimd krijgen. Billijk derhalven, dat men dit hier als een belangrijk voordeel in het midden bragt.

Digitized by Google

„ *dene Schepen; zoo kan de Commercie zich*
„ *verzekerd houden, dat de Bataafsche Minis-*
„ *ter, die naa de Ratificatie te Londen zal re-*
„ *sideeren, uit krachte van het* 14 *Artijkel*
„ *van het Tractaat, omtrent de opheffing van*
„ *de Sequestratien, de reclames welke te dien*
„ *opzichte te doen zijn, met ijver vervolgen,*
„ *en de wettige prætensien tot Liquiditeit zal*
„ *trachten te brengen.* (*)

„ *De-*

(*) Dat dit al mede geen gering Voordeel mogt geheten worden behoeft geen betoog, want zoo lang alle DE IN BESLAG GENOMENE EIGENDOMMEN DER INGEZETENEN; en ALLE DE OORLOGSCHEPEN VAN DE REPUBLIEK, die in *1795 aan de* KAAP; in 1797 *voor* EGMOND OP ZEE; en in 1799 *aan den* HELDER *en in het* VLIE, *in der Engelschen handen gekomen waren*, bij het Tractaat niet finaal aan *Engeland* waren afgestaan; zoo lang bleef 'er ookmogelijkheid, om over derzelver teruggave, met hoop op succes te kunnen handelen. — Dit het geval zijnde, wie bedroefd zich dan niet, dat die hoop zoo spoedig in rook en damp verdween, toen zoo weinig tijds, naa dat de Vreede gesloten was geworden, het heilloos Oorlog wederom met vernieuwde woede tusschen *Vrankrijk* en *Engeland* begon te ontbranden, waar in de *Republiek*, uit hoofde van het *Defensief* en *Offensief Tractaat van den* 16 *Meij* 1795. *tusschen Haar en Vrankrijk* gesloten, oogenblikkelijk aandeel neemen moest? Had dit onheil geen plaats gehad, wie moest zich den van het groot crediet dat de Heer SCHIM-

MEL-

„ *Deze beſchouwing van zaaken, waar van*
„ *geen onpartijdig Vaderlander de juistheid*
„ *zal willen lochenen, plaatst de* VREDE VAN
„ AMIËNS *onder een der belangrijkſte evene-*
„ *menten voor de Republiek, en men ſchroomt*
„ *niet te zeggen: dat de Negotiateur (de Heer*
„ SCHIMMELPENNINCK) *die haare interes-*
„ *ſen behartigd heeft, eene nieuwe aanſpraak*
„ *op de achting van zijne Medeburgers, en op*
„ *het vertrouwen van zijn Gouvernement ver-*
„ *kregen heeft.*" *&c*

Intusſchen, hoe groot de voordeelen van den geſlotenen Vrede te *Amiens*, door het *Bewind* hier opgeſomd, ook zijn mogten; hoe zeer de openlijke erkenning, van de in het najaar des Jaars 1801 ingevoerde en vastgeſtelde Conſtitutie, aan de openbaare vijanden van de in 1795 vernietigde *Oude Conſtitutie*, met het daar aan verbonden ERFSTADHOUDERSCHAP, tot een waarborg had behoren te verſtrekken, *dat het Franſche Cabinet nimmer behulpzaam zoude zijn, tot de wederinvoering van de oude Staats en*

MELPENNINCK zich in *Engeland* had weeten te verwerven, en dat ten tijde van zijn Raadsheerlijk Bewind nog zoo zeer vermeerderde, in dat opzicht niet de beste gevolgen beloven?

Digitized by Google

en Stadhouderlijke Regeerwijze; zoo benam die aan hunne zijde de arwaan niet, dat zulks echter van den kant des Bewinds alhier zeer mogelijk te verwachten ware, te meer, *daar reeds zoo veele bekende aanhangers van de oude Regeerwijze, zelfs met toeſtemming en op aanraading van den* STADHOUDER, *in het Beſtuur geplaatst waren.* Een gevoelen, dat zoo wel aan den eenen kant veelen van die denkwijze terug hieldt, om zich over de voordeelen van den geſlotenen Vrede hartelijk te verheugen; als dat het aan den anderen kant de getrouwe en welmeenende Vrienden van den ERFSTADHOUDER niet bewegen kon, om in de Voorwaarden omtrent des Vorsten ſchadeloosſtelling, vervat in het 18 ARTIJKEL, en nader geëxpliceert in de 'SEPARATE CONVENTIE, tusſche *Vrankrijk* en de *Republiek*, genoegen te neemen, en daar in volkomen te berusten. „ *Zoo het te Parys, en in den Haage, in de* „ *daad vastelijk beſloten is* (dus ſpraaken veele over dat belangrijk onderwerp) *om het* „ HUIS VAN ORANJE *op eene behoorlijke* „ *wijze vergoeding te bezorgen, voor de enorme* „ *verliezen aan hetzelve in* 1795 *toegebragt*; „ *wat ware dan billijker en betamelijker geweest, dan even dit, dat zulks te Amiëns op*

even

„ *even dezelfde wijze finaale wijze was bepaalt*
„ *en gereguleert geworden, als de belangen van*
„ *de* MALTHESER RIDDERORDE, *waar-*
„ *omtrent zoo uitvoerig gehandeld en beſloten*
„ *is? Hoe ligtelijk kunnen 'er onvoorziene om-*
„ *ſtandigheden en beletſelen geboren worden,*
„ *die dat werk op de lange baan doen ſtellen,*
„ *waardoor de* HOOFDPERSONAGIE, *aan*
„ *wien den nu geëindigden Oorlog in* EIGEN
„ PERSOON *is gedeclareert geworden, en die*
„ *daar door zoo veele gewichtige verliezen on-*
„ *dervinden moest, al ligtelijk verſtoken zou*
„ *kunnen blijven, om op eenigerhande manieren*
„ *te deelen, in de voordeelen die uit deze alge-*
„ *meene bevrediging aan die* VORST *behoorden*
„ *toegeſtaan te worden?* Gewichtige vraagen voorzeker, welke in die dagen reeds verſchillend beantwoord, en door veelen als zeer onnut in het midden gebragt, beſchouwd zijn geworden, doch waarvan de gegrondheid naa een tijdverloop van verſcheidene Jaaren ten duidelijkſten gebleken is, dewijl het aan geheel *Europa* bekend is, dat niettegenſtaande naa de afſchaffing der Conſtitutie van den 1 *October* 1801, en wel ten tijde van het Raadsheerlijk Bewind van den RAADPENSIONARIS SCHIMMELPENNINCK, over dat belangrijk onderwerp

werp eene finaale ſchikking tuſſchen Z. H. en de *Franſche en Bataaffche Gouvernementen* ontworpen en gereguleert was; dezelve echter, geduurende het rampſpoedig leven van WILLEM DE VIJFDE, en zelfs tot heden nog niet is gereäliſeert geworden. Gebeurenisſen, welke wij hier, als niet tot ons tegenwoordig onderwerp behorende, ſlechts aanſtippen, en verder met ſtilzwijgen paſſeeren zullen, om nu nog in weinige regelen verſlag te geeven, van de wijze waarop de zoo lang gewenschte en heuchelijke tijding van den geſlotenen Vrede hier te Lande ontfangen werdt, en hoe, naa de Ratificatie van het Tractaat, op order van de Hoogstgeconſtitueerde Machten dat heuchlijk evenement door een algemeen Vreugdefeest is gevierd geworden.

Hoe zeer de poſitive tijding van het ſluiten des Vredes, ſints eenen geruimen tijd door losſe geruchten vooraf gegaan, en over het algemeen op de hartelijkſte wijze te gemoete was gezien, zoo veroorzaakte echter de aankomst van de Courier, die door den *Ambaſſadeur* SCHIMMELPENNINCK met het Tractaat naar den *Haage* was afgevaardigd, eene zichtbaare verraſſing, en tevens de levendigſte aandoening op aller gemoederen, toen dezen in den avond van

van den 27 *Maart* de Reſidentie kwam binnen rijden. Naauwlijks zijne Depeches aan het Gouvernement overhandigd hebbende, verhief zich het geroep *Vreede! Algemeene Vreede! Vreede met Engeland!* langs Pleinen en Straaten, dat ſpoedig afgewisſeld werdt, door het losſen des Geſchuts, het uitſteken der Vlaggen en het aanheffen van allerhande Muzijk. Vreugdebedrijven, die op het hooren der gewenschte tijding, geduurende eenige dagen in alle Steden, Dorpen, en Gehuchten op verſchillende wijzen werden nagevolgd; terwijl het *Staatsbewind* vastſtelde, om zoo draa de Ratificatiën waren uitgewisſeld geworden, eenen Feestdag voor de Natie te verordenen, gedeeltelijk toegewijd aan eene plechtige Godsdienstoeffening, ten einde de Hemel voor het herſtel van den Vrede plechtſtatig te danken; terwijl het overige van dien dag met gepaste vreugde moest worden doorgebragt. En daar het niet langer duurde dan tot op den 18 *Meij*, dat de Ratificatiën in de beste order werkelijk uitgewisſeld waren, zoo vertoefde het *Staatsbewind* niet, om dat voorneemen ten uitvoer te brengen, tot dat einde doende afkondigen deze navolgende *Proclamatie*.

Digitized by Google

BATAAVEN!

„ Bloedige Volkstwisten hadden lang de „ Menschheid doen zuchten; hadden aan veele „ oorden verwoesting, verarming, en alle „ soortige Rampen, haare onzalige gevolgen „ doen ontstaan. — Ook de Bataafsche Republiek was, ondanks het zachtaardig Charakter van haar Bestuur en haare Ingezetenen, door den drang der omstandigheden te „ wapen geroepen, en bevond zich sedert zeven achtereenvolgende Jaaren, in eenen „ staat van openbaaren Oorlog met het naburig Rijk van *Groot-Brittannien*. Een staat „ zoo vreemd van haare gezindheid, als nadeelig voor haare Commercie, en strijdig met „ haar bestendig belang.

„ Alles haakte naar de Vrede! — Zo dra de „ belangen en betrekkingen van dit Gemeenebest hebben toegelaten, tot herkrijging van „ denzelven werkzaam te zijn, is deswegens „ alles aangewend, dat *Eer*, *Voorzichtigheid*, „ en *Staatkunde*, hier toe aan de hand kunnen „ geeven. — De uitslag heeft deze pogingen, „ en met denzelven, den bekenden moed der „ Bataaven bekroond, door het Tractaat van „ den 27 *Maart* jongstleden te *Amiëns*, zoo

„ door

„ door *deze*, als door de *Franſche Repu-*
„ *bliek*, en door het *Rijk van Spanje*,
„ met zijne *Groot-Brittanniſche Majesteit* ge-
„ ſloten, en waar van de Ratificatien door alle
„ de belanghebbende Mogendheden zijn uitge-
„ wisſeld, het welk den Vrede en de goede
„ verſtandhouding tuſſchen de wederzijdſche
„ Staaten heeft herſteld.

„ Daar ULIEDEN dit ter kennisſe word ge-
„ bragt, kunt gij U verheugen in het gegrond
„ en ſtreelend uitzicht, dat, onder den Godde-
„ lijken zegen, *ongeſtoorde Bezittingen*, eenen
„ *onbelemmerden Handel*, en verdere *weder-*
„ *geopende Bronnen van Beſtaan*, ras voor
„ ULIEDEN het geledene vergoeden, en eene
„ te lang geſtremde welvaart op nieuw, als
„ voorheen doen vloeijen zal."

„ Hier aan, intuſſchen beantwoord de ver-
„ plichting, *van alle Vijandelijke geneigdheid*
„ *jegens Britſche Ingezetenen te laaten vaa-*
„ *ren, en tegen oprechte welwillenheid te ver-*
„ *wiſſelen:* en van ſtiptelijk, met de meeste
„ naauwgezetheid in acht te neemen, den Inhoud
„ van het geſloten Tractaat, en van elk bijzon-
„ der Artijkel van hetzelve, hetwelk dienvol-
„ gends aan allen die het aangaat, bij dezen
„ wel ernstig word gelast en bevolen, met in-

„ terdictie van zich ietwes daartegen aangaan-
„ de, of den herſtelden Vreede eenigſints
„ kunnende ſtooren, op eenigerhande wijze te
„ veroorlooven.

„ En ten einde deze heugchelijke gebeurenis
„ op eene gepaste wijze, en overeenkomſtig de
„ gevoelens welke zij behoort te verwekken,
„ zou kunnen worden geviert, heeft het
„ *Staatsbewind* goedgevonden:

„ I. *Dat op Woensdag zullende zijn den 2*
„ *Junij aanſtaande, door alle Godsdienſtige*
„ *Gezindheden der Bataaffche Republiek, des*
„ *voormiddags van* 10 *tot* 11 *uuren zal worden*
„ *gehouden* EEN PLECHTIG DANKUUR, *ten*
„ *einde alle Ingezetenen gelijktijdig, het* WEL-
„ DADIG OPPERWEZEN *kunnen eerbiedigen*
„ *en dankzeggen voor het herſtel van den Alge-*
„ *meenen Vreede, zijnen zegen daarover af-*
„ *ſmeeken, en zijne Vaderlijke zorgen voor de*
„ *welvaart van het Gemeenebest inroepen.*
„ II. *Dat wijders op den avond van dien zelf-*
„ *den dag, in elke Stad eenig publiek of plaat-*
„ *ſelijk gebouw zal worden geïllumineerd.*
„ III. *Dat mede op dien dag in alle Gemeen-*
„ *ten waar zulks kan geſchieden, de Klokken*
„ *zullen worden beſpeeld en geluid, en de Vlag-*

„ *gen*

Digitized by Google

„ *gen van de Torens of andere publieke Gebou-*
„ *wen uitgeſtoken.* En IV. *Dat in alle Guar-*
„ *niſoensplaatſen zal worden gehouden eene*
„ *groote Parade: mitsgaders overal daar zulks*
„ *voegſaam kan geſchieden, driemalen, en wel*
„ *des morgens ten* 8, *'s middags ten* 12, *en*
„ *'s namiddags ten* 4 *uuren zal worden gedaan*
„ *een ſalvo, telkens van* 21 *Kanonſchoten.*" &c.

Op deze min omſlachtige, onkostbaare, en met de bekrompene toeſtand van veeler Steden en Inwooneren Finantiëele omſtandigheden ſtrookende wijze, werdt dien Feestdag over de geheele uitgeſtrektheid des Vaderlands gevierd, en ten einde gebragt! Het is wel zoo, dat zeer veele duizenden van 's Lands braave Ingezetenen, bij de levendige herinnering van onttelbaar reeds bevorens oudervondene Rampen, Mishandelingen, en Verdrieten; en bij het ſmertelijk gevoel der heillooze gevolgen van de *woeste Revolutie*, en *den daar door bewerkten Oorlog*, aan de Vreugdebedrijven van dien Feestdag, met die algemeene zichtbaare hartelijkheid geen deel konden neemen, zoo als men weleer bij diergelijke gelegenheden hier te Lande hadt waargenomen; doch, met dat alles, zoo ontwaarde men echter onder alle ſtanden van In-

wooneren, eene opgeruimtheid van ziel, die in de jongstverloopene jaaren van verdriet niet te ontdekken was geweest; vermits elk zich ſtreelde met de blijde hoope, dat daar het Vaderland door den nu geſlotenen Vrede, op eene bijna miraculeuze wijze *in deszelfs vorigen rang onder de Europeeſche Volken*, en te gelijk *in het bezit van deszelfs kostbaare Buitenlandſche Etablisſementen was herſteld geworden*, men nu ook wel draa, onder medewerking van den *Goddelijken Zegen*, en bij het *herleven van de oude Nederlandſche Vlijt en Nijverheid*, de zoo lang geſtopte Bronnen van Nationaalen welvaart wederom van nieuws zoude geopend zien, ten einde langs dien weg het doorgeſtredene leed te kunnen verzachten, en de geledene verliezen eenigermaate te kunnen herſtellen! Dan, hoe ſtreelend die hoope, en hoe helder en bemoedigend het uitzicht op gelukkiger tijden, op dien gedenkwaardigen Feestdag ook moge geweest zijn, de *Tijd*, en de droeve *Ervaring*, hebben na verloop van eenige maanden aan de Natie ten duidelijkſten geleerd, dat die opgevatte hoope ijdel was, en dat het helder en vrolijk uitzicht op dien dag, door ſpoedig ſamenpakkende onweêrswolken, weldraa in eene ſtikdon-

ke-

Digitized by Google

kere duisternis herschapen werdt. — De lang gewenschte Vredezon, die, ten tijde dat wij de penne opvatteden om *deze Geschiedenis* te boek te slaan, door haare aangenaame straalen geheel *Europa* en ook ons dierbaar Vaderland en deszelfs braave en weldenkende Ingezetenen, zoo zeer begon te verlichten en te verwarmen, was naauwlijks eenige graaden boven den Staatkundigen Horisont opgerezen, of Land en Volk zag zich van dien weldadigen invloed plotselijk ontzet. Het heilloos Oorlogsrumoer vervulde wederom met nieuw geweld het ruim der schepping, en deedt den Oorlogsfakkel, die te *Amiëns* voor altoos scheen uitgeblust te zijn, op nieuw ontbranden met eene snelheid en woede, die sints dat noodlottig tijdstip, niet alleen de Republiek, maar ook een reeks van de uitgestrektste Rijken en Staaten, op nieuw in ligter laaije vlammen stelde, door welken, op het tijdstip dat wij deze *Geschiedenis*, volgens ons bestek eindigen moeten, zodanige schrikbaarende verwoestingen, en verbazende veranderingen op de oppervlakte van het beschaafdste en meest bevolkte gedeelte der bekende wereld bereids zijn voorgevallen, en welligt nog voorvallen kunnen, dat het (naar ons inzien) zelfs

Digitized by Google

in den diepdenkendſten Wijsgeer als eene laakbaare vermetelheid zoude mogen begroet worden, wanneer hij onderneemen wilde, om in deezen ſtand der dingen, de eindelijke uitkomst aan het op redding ſtaarend Menschdom zelfs met ruuwe trekken aftemaalen. Wie zijne zielsvermogens voor het bewerken van zulk eenen taak berekend mooge waanen, die onderneeme dezelve. Dan, daar wij de onze als afgewerkt beſchouwen, liggen wij hier de penne neder, onder vuurige bede tot GOD *de Eeuwige Bron en Oorſprong des Lichts*, dat Hij nog eenmaal in de duisterheid van ons Vaderland zegge: DAAR ZIJ LICHT!

Einde des Negenden en Laatſten Deels.

NA-

Digitized by Google

NABERICHT

AAN DE BEZITTERS VAN DIT WERK.

Bij alle de Boekhandelaaren die eenige Exemplaaren van deze *Geschiedenis van den Oorlog* debiteeren, is te bekomen, de onlangs door mij in het licht gegevene VERDEDIGING, *tegen* de bevorens uitgegeven Brochure van W. PASCHEN, *Drossaard des Ampts Bredevoort*. Zijnde deze Verdediging, eene belangrijke BIJLAGE tot het voorgaande VIII *Deel* van dit werk. *De Prijs is* 18 *Stuivers*.

Digitized by Google

AAN DEN BINDER.

De beiden blaadjes, bevattende den Inhoud van het 28 en 29ſte Boek, getekend met de Signaturen L 3 * en Y 5 * moeten bij het inmaaijen van dit Deel vóór het Boek waartoe dezelve behoren, geplaatst worden.

Het POURTRAIT VAN DEN SCHRIJVER, moet als nu voor den *Tijtel van dit 9de* DEEL geplaatst worden: doch bij het inbinden des geheelen Werks, moet hetzelve *achter de Voorrede van het Eerſte Deel* geplaatst worden.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google